

- 1. UNIFORM HERSTELKADER RENTEDERIVATEN MKB**
- 2. TOELICHTING OP HET UNIFORM HERSTELKADER RENTEDERIVATEN
(INHOUDELIJKE Q&A) DEEL I - VIII**

30 november 2018

LEESWIJZER

Dit interactieve document bestaat uit twee delen, zijnde (1) het Herstelkader zoals gepubliceerd op 19 december 2016 en (2) de toelichting op het Herstelkader (in de vorm van vragen en antwoorden) zoals door de Derivatencommissie gepubliceerd op de website www.derivatencommissie.nl op 10 november 2017. Het voorliggende document is op 30 november 2018 gepubliceerd en vervangt de vorige versie van 31 juli 2018. In dit document is een nieuwe versie (versie IV) van het addendum bij III. Bijlage paragraaf 3.2.10 opgenomen.

Bij de totstandkoming van het Herstelkader (deel 1 van dit interactieve document) en tijdens de pilot-fase heeft de Derivatencommissie gesproken met verschillende betrokkenen (zoals Banken, externe dossierbeoordelaars, Belangenorganisaties en de AFM). Deze betrokkenen hebben de Derivatencommissie vragen over (de werking van) het Herstelkader voorgelegd. Deze inhoudelijke vragen en de bijbehorende antwoorden vormen een toelichting op het Herstelkader (deel 2 van dit interactieve document). Dit gedeelte van het document kan worden geactualiseerd naar aanleiding van nieuwe vragen.

Indien vragen zijn gesteld over een bepaalde paragraaf van het Herstelkader, is dat aangegeven met dit 'Q&A-icoon' in de kantlijn van het Herstelkader. Als u op dit icoon klikt, navigeert u eenvoudig naar een kopje in deel 2 van dit document. Onder dat kopje vindt u de vraag of vragen over de betreffende paragraaf en de bijbehorende antwoorden. Vervolgens kunt u weer terugkeren naar de paragraaf in het Herstelkader door op de hyperlink in het kopje boven de vraag (**blauw gemarkeerd**) te klikken.

U kunt steeds terugkeren naar de voorpagina van het Herstelkader (de eerste pagina van deel 1) door op dit 'home-icoon' onderaan de pagina te klikken. U kunt daarnaast steeds terugkeren naar het begin van de vragen en antwoorden (de eerste pagina van deel 2) door op dit 'home-Q&A-icoon' onderaan de pagina te klikken.

DEEL 1 UNIFORM HERSTELKADER RENTEDERIVATEN MKB

**DEEL 2 TOELICHTING HERSTELKADER RENTEDERIVATEN
VRAGEN EN ANTWOORDEN**

DEEL 1

Uniform Herstelkader Rentederivaten MKB

19 december 2016

mr. B.F.M. Knüppe, prof. dr. T.P. Kocken en mr. R.J. Schimmelpenninck

Dit document is gepubliceerd op www.derivatencommissie.nl. Het auteursrecht ten aanzien van dit document inclusief bijlagen berust bij de Derivatencommissie. Publicatie of vermenigvuldiging is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Derivatencommissie, p/a Houthoff Buruma U.A., Gustav Mahlerplein 50, 1082 MA Amsterdam. Vanzelfsprekend kan – met uitdrukkelijke bronvermelding – van het wettelijk citaatrecht gebruik worden gemaakt.

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
1.1.	Samenvatting.....	3
1.2.	Opdracht Derivatenco�missie	3
1.3.	Verantwoording	5
2.	GRONDSLAGEN HERSTELKADER	7
2.1.	Definities Herstelkader	7
2.2.	Context problematiek en verschijningsvorm Rentederivaten	16
2.3.	Juridische en cognitieve aspecten	18
2.4.	Uitgangspunten Herstelkader	19
3.	HERSTELKADER	21
3.1.	Toepassingsgebied	21
3.2.	Stap 1: Noodzakelijk Substituut	26
3.3.	Stap 2: Technisch Herstel	30
3.4.	Stap 3: Coulancevergoeding	42
3.5.	Stap 4: Renteopslagen	44
3.6.	Overige aspecten.....	46
4.	CONSEQUENTIES HERSTELKADER	51
4.1.	Verjaring en klachtplicht.....	51
4.2.	Vaststellingsovereenkomsten en bindende uitspraken	52
4.3.	Kosten MKB-Klanten voor advocaten en Belangenorganisaties.....	53
5.	UITVOERING HERSTELKADER	54
5.1.	Uitvoering Herstelkader	54
5.2.	Bindend Advies.....	56
6.	BIJLAGEN.....	57

1. INLEIDING¹

1.1. Samenvatting

- 1.1.1. De Derivatencommissie heeft het voorliggende Herstelkader aan de Minister aangeboden.
- 1.1.2. Deelnemende Banken bieden een coulancevergoeding aan MKB-Klanten aan die binnen het bereik van het Herstelkader vallen. Deze vergoeding is gebaseerd op de rente die de MKB-Klant per saldo onder een Renteswap en/of Rentecollar heeft betaald en naar verwachting nog zal betalen, met een maximum van EUR 100.000. Ook worden in beginsel de verhogingen in Renteopslagen aan klanten met een financiering in combinatie met een Renteswap vergoed. Daarnaast zullen de deelnemende Banken de Rentederivaten op technische punten herstellen.

1.2. Opdracht Derivatencommissie

- 1.2.1. Per [brief van 1 maart 2016](#) aan de Tweede Kamer heeft de Minister de heren B.F.M. Knüppe, T.P. Kocken en R.J. Schimmelpenninck aangesteld als onafhankelijke (commissie van) deskundigen – de Derivatencommissie – om een uniform herstelkader op te stellen. De aanleiding hiervoor heeft de Minister als volgt beschreven:

"De AFM heeft geconstateerd dat banken in het verleden in veel gevallen de wettelijke eisen bij de advisering over derivaten aan niet-professionele partijen onvoldoende hebben nageleefd. De AFM heeft onder meer dossiers gezien waarin de klant niet is geïnformeerd over (de werking van) het product en de voor- en nadelen van het derivaat in zijn specifieke situatie. Het gevolg is dat veel klanten een niet passend derivaat hebben en daar schade van kunnen ondervinden, nu of mogelijk in de toekomst. Om deze reden zijn banken in 2014 gestart met het herbeoordelen van rentederivatencontracten. Helaas zijn er door de toezichthouder onjuistheden en onvolledigheden aangetroffen in deze herbeoordelingen, waarover ik uw Kamer op 4 december jl. heb geïnformeerd. Om te voorkomen dat klanten oplossingen mislopen door onjuiste herbeoordelingen door banken acht ik het, in lijn met het advies van de AFM, noodzakelijk dat alle dossiers opnieuw worden getoetst aan een 'uniform herstelkader'. Dit uniforme herstelkader - voor zowel beoordelingen als oplossingen - zal voorschrijven hoe de herbeoordelingen moeten worden uitgevoerd en welke herstelacties banken in specifieke situaties moeten uitvoeren om opgelopen schade te compenseren en toekomstige schade te voorkomen. Het uni-

¹ Begrippen met een hoofdletter hebben de betekenis die daaraan is gegeven in paragraaf 2.1 van het Herstelkader.

forme herstellkader zal de interpretatieruimte van banken bij het herbeoordelen en waar nodig compenseren van MKB-ondernemingen minimaliseren. ABN AMRO, Rabobank, ING, SNS en Van Lanschot hebben zich gecommitteerd aan een traject waarin een uniform herstellkader wordt overeengekomen. Ook zijn deze banken akkoord met de inzet van externe beoordelaars voor het toepassen van dit herstellkader."

- 1.2.2. Per 19 april 2016 heeft Deutsche Bank zich eveneens gecommitteerd aan het traject waarin een uniform herstellkader wordt overeengekomen.
- 1.2.3. De Minister heeft opdracht gegeven aan de Derivatencommissie om tegen medio 2016 een uniform herstellkader vast te stellen en – indien mogelijk – met de Banken overeen te komen.
- 1.2.4. Bij de aanstelling heeft de Minister in het bijzonder aandacht gevraagd voor het toepassingsgebied van een uniform herstellkader en in overweging gegeven:
 - a. tot wanneer wordt teruggegaan en op welke wijze oude gevallen (derivatencontracten die op 1 april 2014 niet meer liepen) meegenomen worden in de herbeoordelingen van Banken;
 - b. welke andere (niet-)professionele klanten onder het Herstellkader vallen ('bereik');
 - c. op welke wijze een Bank bij het herbeoordelen van rentederivatencontracten kan prioriteren ten aanzien van 'kwetsbare klantgroepen'; en
 - d. hoe door Banken dient te worden omgegaan met de wettelijke verjaringstermijn bij het vaststellen van schade voortvloeiend uit een rentederivatencontract.
- 1.2.5. Voorts heeft de Minister gevraagd in voldoende mate vertegenwoordigers van het MKB te betrekken bij het opstellen van het uniform herstellkader en ervoor te zorgen dat de belangen van het MKB voldoende worden meegewogen.
- 1.2.6. De opdracht van de Minister beperkt zich in beginsel tot de totstandkoming van een uniform herstellkader. Toezicht op de naleving en uitvoering daarvan rust bij de AFM en de in te schakelen externe dossierbeoordelaars.² De Derivatencommissie zal – voor zover nodig – als bindend adviseur optreden ten aanzien van bijzondere indivi-

² Controle van dossiers van Banken door de AFM zal in beginsel plaatsvinden nadat de MKB-Klant een aanbod tot Herstel heeft ontvangen. De inrichting van het proces tot (steekproefsgewijze) dossiercontrole is aan de AFM.

duale gevallen ten behoeve van de uitvoering van het Herstelkader (zie ook paragraaf 5.2 hierna). Voor het overige zal de Derivatencommissie slechts dan nader worden betrokken indien na totstandkoming van het Herstelkader onduidelijkheid ontstaat over authentieke interpretatie van enig onderdeel daarvan of aanpassing noodzakelijk blijkt (bijvoorbeeld vanwege praktische uitvoerbaarheid).

1.3. Verantwoording

Betrokkenen

- 1.3.1. De Derivatencommissie heeft vanaf begin maart 2016 gesprekken gevoerd met de deelnemende Banken (in eerste instantie ABN AMRO, ING, Rabobank, SNS en Van Lanschot en vanaf 19 april 2016 ook Deutsche Bank). Ook is gesproken met tien Belangenorganisaties die belangen van MKB-Klanten vertegenwoordigen. Daarnaast heeft de Derivatencommissie gesproken met verscheidene MKB-Klanten en met advocaten van MKB-Klanten.
- 1.3.2. De Derivatencommissie heeft zich in de uitvoering van haar opdracht laten bijstaan door Cardano Risk Management B.V. en Houthoff Buruma Coöperatief U.A.

Contact met betrokkenen

- 1.3.3. Voor de inrichting van contact met betrokkenen, zoals gesprekken en informatieverstrekking aan de Derivatencommissie, is een werkprotocol opgesteld. Het werkprotocol is op 5 april 2016 gepubliceerd op de website www.derivatencommissie.nl. Met het werkprotocol is beoogd voor alle betrokken partijen inzichtelijk te maken wat de werkwijze van de Derivatencommissie is. Bij persbericht van eveneens 5 april 2016 heeft de Derivatencommissie kenbaar gemaakt dat de Banken akkoord zijn gegaan met een verlenging van de verjaringstermijn van vorderingen aangaande Rentederivaten die in de periode 1 maart 2016 tot en met 30 september 2016 (mogelijk) zouden verjaren.
- 1.3.4. De informatie-uitwisseling met betrokkenen (Banken, Belangenorganisaties en individuele MKB-Klanten) heeft plaatsgevonden nadat afspraken over onder meer vertrouwelijkheid zijn gemaakt.
- 1.3.5. Teneinde inzicht te krijgen in de casuïstiek, heeft de Derivatencommissie van iedere Bank verschillende dossiers van MKB-Klanten opgevraagd, ontvangen en bestudeerd. Ook zijn van (advocaten van) MKB-Klanten en van Belangenorganisaties voorbeelddossiers opgevraagd, ontvangen en bestudeerd. Reeds gewezen rechtspraak (inclusief uitspraken van het Kifid) is geanalyseerd. Verder zijn vragenlijsten

opgesteld over verschillende (kenmerkende) aspecten van de rentederivatenproblematiek die door alle Banken en enkele Belangenorganisaties zijn ingevuld en gedeeld. Diverse betrokkenen hebben daarnaast verdere achtergrondinformatie gegeven.

- 1.3.6. Met iedere Bank hebben zowel aparte gesprekken op bestuursniveau alsook één of meerdere verdiepende besprekingen op senior managementniveau plaatsgevonden. In deze gesprekken met de Banken is gesproken over de werking van al bestaande kaders voor herbeoordeling van Rentederivatendossiers die de Banken hanteren. Daarmee verwante onderwerpen, zoals reeds verrichte compensaties en aanhangige juridische procedures, zijn in dat verband ook aan de orde gekomen.
- 1.3.7. De Derivatencommissie heeft op 31 mei 2016 een eerste concept van een deel van het beoogde Herstelkader gedeeld met de Banken. De Derivatencommissie heeft vanaf 1 juni 2016 de Banken gesproken over het concept, waarna ook een herziene versie van het Herstelkader is gedeeld met de Banken.
- 1.3.8. Verder heeft de Derivatencommissie vanaf 8 juni 2016 de Belangenorganisaties en een aantal advocaten geïnformeerd over de strekking van het beoogde Herstelkader en daarover met hen van gedachten gewisseld. Op 24 juni 2016 heeft een aantal van de Belangenorganisaties een samenvatting van het Herstelkader ontvangen. Een finaal concept van het Herstelkader is op 30 juni 2016 gedeeld met zowel de Banken als de Belangenorganisaties.
- 1.3.9. Het Herstelkader is gepubliceerd op 5 juli 2016. Het Herstelkader is door alle Banken aanvaard. Het Herstelkader voorziet in een pilot-fase voor vragen over het Herstelkader, die tot aanpassingen van het Herstelkader hebben kunnen leiden. Na 5 juli 2016 hebben klanten(vertegenwoordigers), betrokken Belangenorganisaties en Banken vragen gesteld over de interpretatie en uitvoering van het gepubliceerde Herstelkader. De vragen hebben op onderdelen geleid tot aanpassingen van het Herstelkader, waarover met betrokken partijen is gecommuniceerd. Aansluitend heeft de Derivatencommissie op 19 december 2016 het Herstelkader vastgesteld. Met vaststelling van het Herstelkader is de pilot-fase geëindigd.
- 1.3.10. De Derivatencommissie dankt alle betrokkenen voor de tijd en moeite die is genomen om informatie en inzichten te delen.

2. GRONDSLAGEN HERSTELKADER

2.1. Definities Herstelkader

- 2.1.1. In het Herstelkader wordt gebruik gemaakt van de volgende definities (woorden die in het enkelvoud zijn gedefinieerd en in het meervoud worden gebruikt hebben de betekenis van het meervoud van de gedefinieerde term en vice versa):

ABN AMRO	ABN AMRO Bank N.V.
Afdeckingspercentage	het gedeelte van de In Aanmerking Komende Leningen dat op enig moment tegen een wijziging van de Referentierente is afgedekt met een (portefeuille aan) Rentederiva(a)t(en)
AFM	Stichting Autoriteit Financiële Markten
Banken	ABN AMRO, Deutsche Bank, ING Bank, Rabobank, SNS Bank en Van Lanschot Bankiers
Bedrijfsbeëindiging	de situatie waarin een door de MKB-Klant gedreven onderneming volledig wordt gestaakt en in verband daarmee wordt overgegaan tot het aflossen van de Leningen
Belangenorganisaties	Claim Participants, Kenniscentrum Rentederivaten, LTO Nederland, MKB-Claim, MKB Nederland, Nederlandse Melkveehouders Vakbond, ONL voor Ondernemers, Stichting Meldpunt Klachten Banken, Stichting Renteswapschadeclaim, Stichting Swapschade
Bindend Advies	een bindend advies zoals omschreven in paragraaf 5.2

Blend & Extend	een herstructurering van een Rentederivaat, waarbij het lopende Rentederivaat wordt afgewikkeld en de Marktwaaarde verwerkt wordt in een nieuw af te sluiten Rentederivaat
BW	Burgerlijk Wetboek
Compensatie	de financiële vergoeding die een Bank aan een MKB-Klant aanbiedt op grond van het Herstelkader
Derivatencommissie	de heren B.F.M. Knüppe, T.P. Kocken en R.J. Schimmelpenninck als door de Minister aangeestelde onafhankelijke deskundigen
Deutsche Bank	Deutsche Bank AG – Netherlands Branch (als rechtsoopvolger van Deutsche Bank Nederland N.V.)
 Einddatum	de contractuele einddatum van een Rentederivaat of een Lening
Euribor	Euro InterBank Offered Rate, zie: http://www.emmi-benchmarks.eu/euribor-org/about-euribor.html
Gestructureerd Rentederivaat	elk Rentederivaat niet zijnde een Rentecollar, Rentecap of Renteswap

Groep	een groep is een economische eenheid waarin rechtspersonen en vennootschappen organisatorisch zijn verbonden, van welke eenheid ook kenbaar gelieerde stichtingen deel uit kunnen maken, evenals rechtspersonen naar buitenlands recht
Herstel	het geheel van Compensatie voor en aanpassing van een Rentederivaat en aanpassing van de Variabelrentende Lening zoals omschreven in het Herstelkader
Herstelaspect	een aspect van een Rentederivaat of Variabelrentende Lening dat op basis van het Herstelkader mogelijk hersteld zal moeten worden
Herstelkader	dit uniform herstelkader, zoals door de Derivatencommissie op 19 december 2016 vastgesteld, met inbegrip van de daarbij behorende bijlagen
Hoofdsom Lening	de hoogte van een aan een MKB-Klant verstrekte In Aanmerking Komende Lening
In Aanmerking Komende Leningen	Variabelrentende Leningen die met inachtneming van het bepaalde in paragraaf 3.3.4 in aanmerking komen voor afdekking door een Rentederivaat
ING Bank	ING Bank N.V.
ISD	Richtlijn 93/22/EEG van de Raad van de Europese Unie van 10 mei 1993 betreffende het verrichten van diensten op het gebied van beleggingen in effecten
Kifid	het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Kosteloos Aflossen

de situatie waarin een MKB-Klant zijn Lening voor een bepaald gedeelte kan aflossen zonder dat hij hiervoor een contractueel overeengekomen vergoeding ('boete') verschuldigd is

Lening

een Variabelrentende Lening of een Vastrentende Lening

Libor

London Interbank Offered Rate, zie: <https://www.theice.com/iba/libor>

Marktwaaarde

de waarde van het Rentederivaat op grond van de specificaties van het Rentederivaat, de rentestanden en eventuele andere relevante marktniveaus³ op het moment van waardering, berekend volgens het door de Bank historisch voor rapportages aan de MKB-Klant gehanteerde waardeeringsmodel ('valuation model') voor het betreffende Rentederivaat dat daartoe door haar modelvalidatie-afdeling is goedgekeurd.⁴

Margin Call

een contractuele vordering van een Bank op een MKB-Klant om tijdens de looptijd van het Rentederivaat (additionele) gelden en/of zekerheden aan de Bank ter beschikking te stellen in verband met de negatieve Marktwaaarde van een Rentederivaat

³ Onder marktniveaus worden financiële grootheden verstaan die observeerbaar zijn in het interbancaire verkeer, zoals rentestanden en implied volatiliteiten. Ter voorkoming van misverstanden worden liquiditeits-, funding-opslagen dan wel de kredietwaardigheid van een MKB-Klant niet tot deze marktniveaus gerekend voor de berekening van de Marktwaaarde onder het Herstelkader.

⁴ Indien een historische Marktwaaarde opnieuw berekend dient te worden voor Compensatie uit hoofde van het Herstelkader, wordt het waardeeringsmodel gehanteerd dat de Bank op het moment van het berekenen van Compensatie hanteert en goedgekeurd is door haar modelvalidatie-afdeling.

MiFID	Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten
Minister	de Minister van Financiën
Mismatch	Modaliteitsmismatch en Overhedge
MKB	kleine en middelgrote ondernemingen, ook wel aangeduid als midden- en kleinbedrijf
MKB-Klant	de afnemer van een door een Bank aangeboden Rentederivaat waarop op grond van paragraaf 3.1 het Herstelkader van toepassing is, die – op het moment van aangaan van het Rentederivaat – woonachtig is, dan wel statutair gevestigd is of werkelijke vestiging heeft in Nederland (ongeacht de nationaliteit / rechtsvorm van de klant)
Modaliteitsmismatch	het niet volledig aansluiten van de modaliteiten van een Rentederivaat op die van de Lening, anders dan een Overhedge
Netto Kasstromen	de netto ontvangsten en betalingen uit hoofde van het Rentederivaat, waaronder ook ontvangsten of betalingen van de Marktwaaarde van het Rentederivaat bij een (partiële) Voortijdige Afwikkeling voor zover daadwerkelijk betaald of verrekend ⁵

⁵ Wanneer een product is omgezet in een Noodzakelijk Substituut in Stap 1, worden voor Stap 2 tot en met Stap 4 de Netto Kasstromen van het Noodzakelijk Substituut bedoeld.

Noodzakelijk Substituut	een aanpassing van een Gestructureerd Rentederivaat naar een Upfront Premium Rentecap, een Renteswap of Rentecollar, die noodzakelijk is voor verdere toepassing van het Herstelkader
Notional	de omvang van het Rentederivaat, in essentie vergelijkbaar met de Hoofdsom Lening
 Oprenting	het met Wettelijke Rente verhogen van Compensatie
Overhedge	Overhedge In Omvang en/of Overhedge In Looptijd
Overhedge In Omvang	een situatie waarin de Notional de Hoofdsom Lening overstijgt na de daadwerkelijke opnamedatum
 Overhedge In Looptijd	de situatie waarin de Startdatum van het Rentederivaat meer dan een maand voor de daadwerkelijke opnamedatum van de Variabelrentende Lening is en/of wanneer de Einddatum van het Rentederivaat meer dan een maand na de Einddatum van de Variabelrentende Lening is
Percentage Coulanacevergoeding	het percentage van de Netto Kasstromen en de Marktwaaarde dat in Stap 3 conform de staffel wordt vergoed op basis van de Notional van het Rentederivaat of de derivatenportefeuille van de MKB-Klant
Rabobank	Coöperatieve Rabobank U.A.
Referentierente	een binnen financiële markten vastgestelde rente, zoals bijvoorbeeld Euribor of Libor

Rentecap	een financieel product waarmee een MKB-Klant tegen betaling van een premie aan de Bank beschermd is tegen een eventuele stijging van de Referentierente boven een vooraf overeengekomen Strikeniveau, onder te verdelen in een Upfront Premium Rentecap en een Spread Premium Rentecap
Rentecollar	de aankoop van een Rentecap die gefinancierd wordt door de verkoop van een Rentefloor waardoor een 'bandbreedte' wordt gecreëerd waarbinnen de Referentierente kan bewegen, met als bovengrens het Strikeniveau van de Rentecap en als ondergrens het Strikeniveau van de Rentefloor
Rentederivaat	Rentecap, Rentecollar, Renteswap en/of Gestructureerd Rentederivaat
Rentederivatendossier	het dossier van een MKB-Klant die één of meerdere Rentederivaten heeft afgesloten
Rentefloor	een financieel product dat een MKB-Klant vaak is aangegaan als onderdeel van een Rentecollar, waarbij een MKB-Klant, tegen ontvangst van een premie van de Bank, het voordeel op een daling van de Referentierente onder het vooraf overeengekomen Strikeniveau opgeeft
Renteopslag	een opslag op de Referentierente van een Variabelrentende Lening (met inbegrip van eventuele marktopslagen die niet tot de Referentierente behoren) die een MKB-Klant aan een Bank is verschuldigd en gedurende de looptijd van de Variabelrentende Lening kan worden gewijzigd

Renteswap	een overeenkomst tussen een MKB-Klant en een Bank op grond waarvan een MKB-Klant gedurende een bepaalde periode een met een Bank overeengekomen vaste Swaprente ruilt tegen de Referentierente van de Variabelrentende Lening
SNS Bank	SNS Bank N.V.
Spread Premium Rentecap	een Rentecap waarbij betaling van de premie is uitgesmeerd over de looptijd van de Rentecap
 Startdatum	de contractuele startdatum van een Rentederivaat
Strikeniveau	het renteniveau dat wordt afgesproken in een Rentecap of Rentefloor en bepaalt tot welk renteniveau een MKB-Klant beschermd is tegen een stijging respectievelijk profiteert van een daling van de Referentierente
Swaprente	de vaste rente die bij aanvang van een Renteswap wordt afgesproken tussen een Bank en een MKB-Klant
Transactiedatum	de datum waarop een MKB-Klant en een Bank het Rentederivaat overeen zijn gekomen
Upfront Premium Rentecap	Rentecap waarbij de premie bij aanvang van het contract wordt betaald
Van Lanschot Bankiers	F. van Lanschot Bankiers N.V.

Variabelrentende Lening	een door een Bank aan een MKB-Klant verstrekte geldlening waarbij de hoogte van de verschuldigde rente gedurende de looptijd van de overeenkomst kan variëren en is opgebouwd uit een Referentierente plus Renteopslag
Vastrentende Lening	een door een Bank aan een MKB-Klant verstrekte geldlening waarbij de hoogte van de verschuldigde rente gedurende de looptijd van de overeenkomst is gefixeerd
Vervroegd Aflossen	de situatie waarin een MKB-Klant een Lening (en/of Rentederivaat) geheel of gedeeltelijk vervroegd aflost
Voortijdig Afwikkelen	het voortijdig (gedeeltelijk) beëindigen van een Rentederivaat waarna door de MKB-Klant de Marktwaaarde aan de Bank moe(s)t worden betaald, dan wel van de Bank wordt ontvangen
Wettelijke Rente	de wettelijke rente als omschreven in artikel 6:119 BW ⁶
Wft	Wet op het financieel toezicht
Wte	Wet toezicht effectenverkeer 1995

Status Herstelkader

- 2.1.2. De tekst van het Herstelkader prevaleert boven andere uitingen van de Derivatenco-mmissie, zoals persberichten en uitingen in eventuele interviews. Dit laat onverlet dat de Derivatenco-mmissie ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het Herstelkader de tekst van het Herstelkader op onderdelen kan wijzigen dan wel verduidelijken.

⁶ Dit betreft derhalve niet de wettelijke handelsrente als bedoeld in artikel 6:119a BW.

- 2.1.3. Voorts voorziet het Herstelkader in een integrale oplossing van de rentederivaten-problematiek voor MKB-Klanten die binnen het bereik van het Herstelkader vallen en Herstel uit hoofde van het Herstelkader accepteren. Banken die (in individuele gevallen) uitvoering geven aan het Herstelkader erkennen daarmee geen aansprakelijkheid. MKB-Klanten die geen Herstel uit hoofde van het Herstelkader accepteren en partijen die niet onder het bereik van het Herstelkader vallen, kunnen aan het Herstelkader geen rechten ontlelen.

2.2. Context problematiek en verschijningsvorm Rentederivaten

Rentederivaten

- 2.2.1. Rentederivaten worden in de context van een MKB-financiering naast een Variabelrentende Lening afgesloten om de MKB-Klant te beschermen tegen het risico van stijging van de Referentierente. Het meest overeengekomen type Rentederivaat in het MKB-segment is de Renteswap. Bij een Renteswap betaalt de MKB-Klant bij afsluiten geen premie of provisie maar betaalt hij over een aantal jaren gelijk aan de looptijd van de Renteswap een vast percentage aan Swaprente aan de Bank. Daartegenover betaalt de Bank periodiek een variabele rente (vaak met Euribor als Referentierente) aan de MKB-Klant.
- 2.2.2. Een klein percentage van de Rentederivaten bij het MKB betreft het type Rentecaps. Hierbij betaalt de MKB-Klant eenmalig of periodiek een premie aan de Bank. Daartegenover gaat de Bank de MKB-Klant rente betalen indien en voor zover de Referentierente boven een bepaald niveau stijgt. Hiernaast komen ook Rentecollars voor, alsmede Gestructureerde Rentederivaten.
- 2.2.3. De Renteswap is dus een ruil van een vaste rente tegen een variabele rente, veelal ingezet om de variabele rente op een Variabelrentende Lening te fixeren. Een Rentecap is geen ruil. Tegen betaling van een bedrag wordt de rente op een Variabelrentende Lening op een bepaald niveau gemaximeerd.
- 2.2.4. Sluit de Renteswap of Rentecap qua omvang, looptijd en overige voorwaarden precies aan bij een Variabelrentende Lening dan is er een perfecte hedge en is het variabele rentepercentage van de Variabelrentende Lening door de Renteswap gefixeerd dan wel door de Rentecap gemaximeerd.

Leningen aan het MKB en start verkoop Rentederivaten aan het MKB

- 2.2.5. Het MKB is van oudsher bekend met Vastrentende Leningen en Variabelrentende Leningen. Naar schatting 65% tot 80% van het aantal leningen in het MKB-segment

in Nederland is vastrentend; ongeveer 20% tot 35% is variabelrentend. Deze percentages verschillen per Bank.

- 2.2.6. Vanaf circa 2005 zijn de Banken Rentederivaten aan MKB-Klanten gaan aanbieden. Met die Rentederivaten werd beoogd de rente op Variabelrentende Leningen te fixeren of maximeren. Rentederivaten zijn tot die tijd alleen aan grote bedrijven en institutionele beleggers aangeboden (enkele uitzonderingen daargelaten).

De reden voor Banken om Rentederivaten aan te gaan bieden aan het MKB

- 2.2.7. Allereerst waren er klantinhoudelijke redenen om Rentederivaten aan te bieden, omdat MKB-Klanten met een Variabelrentende Lening op deze manier geholpen werden om zich tegen een te groot risico van rentestijging in te dekken. Veelal gold dat het gefixeerde renteniveau (in geval van een Renteswap in combinatie met een Variabelrentende Lening) lager was dan het renteniveau van een Vastrentende Lening. Voor een Bank was het ook financieel interessant om in aanvulling op of in plaats van een Vastrentende Lening een Variabelrentende Lening aan te bieden met een Rentederivaat. Zowel op de Lening als op het Rentederivaat verdient de Bank een marge. De marge over de gehele looptijd van het Rentederivaat kan de Bank voor een groot gedeelte in één keer tot haar winst rekenen, wanneer de Bank zich indekt in de markt voor dit Rentederivaat. De marge op een Lening wordt gedurende de looptijd van de relevante Lening tot de winst gerekend. Tevens werden Vastrentende Leningen na het uitbreken van de financiële crisis in 2008 minder aantrekkelijk voor veel Banken door de kosten voor het aantrekken van langlopende financieringen. De verkoop van Rentederivaten was derhalve commercieel interessant voor Banken.

Dalende rente

- 2.2.8. Veel Renteswaps werden aangeboden en afgenomen in de periode 2005-2008, een periode waarin het grootste deel van de tijd de variabele rentetarieven per saldo zijn gestegen. Vanaf najaar 2008 zijn de rentetarieven per saldo sterk gedaald, met onder meer als gevolg dat Renteswaps een negatieve Marktwaaarde kregen. Vanaf 2009 hebben de Banken steeds minder Renteswaps aan het MKB verkocht.
- 2.2.9. De Rentecaps zijn in veel geringere mate aangeboden en afgenomen door MKB-Klanten. De MKB-Klanten die deze afsloten hebben bescherming gehad tegen stijgende rente.

2.3. Juridische en cognitieve aspecten

Juridische aspecten - burgerlijk recht

- 2.3.1. De (pre-)contractuele relatie tussen Banken en MKB-Klanten in het kader van een Rentederivaat wordt beheerst door het burgerlijk recht. Dit brengt het volgende mee. Partijen bij een overeenkomst dienen hun gedrag mede te laten bepalen door de gerechtvaardigde belangen van de wederpartij, ook in de fase waarin zij in contact zijn over het mogelijk sluiten van een overeenkomst. Dit zijn 'eisen van redelijkheid en billijkheid'.
- 2.3.2. Op banken rust voorts in algemene zin een zorgplicht. De verplichtingen van banken die uit de eisen van redelijkheid en billijkheid enerzijds en uit de zorgplicht anderzijds voortvloeien, vallen grotendeels samen.

Juridische aspecten - toezichtrechtelijke regels

- 2.3.3. De Banken zijn daarnaast gebonden aan toezichtrechtelijke regels die van toepassing zijn op het verlenen van een beleggingsdienst of het verrichten van een beleggingsactiviteit. Sinds 1 november 2007 zijn de Wft-regels die met name voortvloeien uit MiFID van toepassing, voordien golden de Wte-regels (tot 1 januari 2007) en de Wft-regels (tot 1 november 2007) die onder meer voortvloeiden uit ISD. Deze (Europese) regels beogen beleggersbescherming te bieden. Hierbij geldt als grondnorm dat een bank zich op een eerlijke, billijke en professionele wijze moet inzetten voor de belangen van haar klanten.
- 2.3.4. MKB-Klanten kunnen zich niet rechtstreeks jegens de Banken op toezichtrechtelijke regels beroepen. Wel werken de toezichtrechtelijke regels door in de normen van het civiele recht. Een schending van een toezichtrechtelijke regel die de MKB-Klant beschermt, vormt doorgaans een zorgplichtschending.
- 2.3.5. De jurisprudentie op het vlak van Rentederivaten en zorgplicht geeft een fragmentarisch beeld; de invulling door de rechter is sterk geënt op de casuïstiek van een individuele zaak.

Cognitieve aspecten

- 2.3.6. Los van juridische aspecten, zullen bij het aanbieden van Rentederivaten aan MKB-Klanten cognitieve aspecten (leer-, beredeneer- en beslissingsprocessen van MKB-Klanten) in ogenschouw genomen moeten worden. De voorlichting over de kenmerken en gevolgen van het product speelt bij het aanbieden een belangrijke rol. Hierbij

is ook relevant dat een MKB-Klant veelal klant is bij één Bank en van die Bank afhankelijk is voor zijn financieringsbehoefte.

- 2.3.7. Bij het aanbieden van Rentederivaten is (uitzonderingen daargelaten) niet steeds onderkend dat een MKB-Klant bij het afnemen van een Rentederivaat, geconfronteerd werd met verschillende (deels nieuwe) begrippen en verschillende producten (Variabelrentende Lening in combinatie met een Rentederivaat), die ook begrepen hadden moeten worden. Juist bij het introduceren van nieuwe begrippen, zeker in de context van met elkaar samenhangende producten zoals het geval is bij het aanbieden van Rentederivaten, is bijzondere aandacht en uitleg vereist.
- 2.3.8. Specifiek bij Rentederivaten speelt daarbij een rol dat de kennis ten aanzien van Rentederivaten in de verhouding MKB-Klant – Bank doorgaans asymmetrisch is verdeeld. De Bank als aanbieder van het product beschikt over meer kennis, terwijl de MKB-Klant veelal nog onbekend is met de kenmerken en werking van het aangeboden product en in belangrijke mate afhankelijk is van de voorlichting door de Bank.
- 2.3.9. Gelet op het voorgaande kan niet worden aangenomen dat een MKB-Klant steeds begrijpt wat de Bank als aanbieder van een financieel instrument hem presenteert, tenzij de voorlichting in alle opzichten volstrekt helder is.

2.4. Uitgangspunten Herstelkader

- 2.4.1. Rentederivaten zijn voor de MKB-Klanten vaak nieuwe en ingewikkelde producten, waarbij meespeelt dat Rentederivaten doorgaans in combinatie met Variabelrentende Leningen werden afgesloten.
- 2.4.2. Vastrentende Leningen en Variabelrentende Leningen zonder Rentederivaat zijn geen ingewikkelde producten: de werking en risico's van dergelijke producten zijn voor MKB-Klanten veelal begrijpelijk en overzienbaar. MKB-Klanten zijn ook met deze producten van oudsher bekend. Ten aanzien van Rentederivaten geldt echter dat de MKB-Klant behoefte heeft aan toereikende informatievoorziening over de werking van het Rentederivaat, in combinatie met een Variabelrentende Lening en de daaraan verbonden risico's.
- 2.4.3. Bij het beoordelen van de rentederivatenproblematiek is een terugkerend thema dat moeilijk is na te gaan of, en zo ja, in welke mate ontoereikende informatievoorziening aan een MKB-Klant een schending van de zorgplicht van een Bank oplevert. In het verlengde daarvan is evenzeer moeilijk na te gaan of, en zo ja in hoeverre, de betreffende MKB-Klant daardoor schade heeft geleden. Zo dit probleem al is op te lossen,

geldt dat dit dan leidt tot een sterk geïndividualiseerde aanpak die qua tijd, uitvoerbaarheid en vermoedelijk ook kosten, relatief veel zal vergen.

- 2.4.4. Bij het opstellen van het Herstelkader is daarom gezocht naar een integrale oplossing die – mede gezien het aantal dossiers, de eenvoud en snelheid waarmee het Herstel moet kunnen worden verkregen – een voor verreweg de meeste betrokkenen doeltreffende oplossing biedt. Meer in het bijzonder, is ervoor gekozen bij het Herstel (in Stap 3 en Stap 4; zie o.a. paragraaf 3.4 hierna) in hoge mate te abstraheren van het onderliggende dossier van een MKB-Klant. Dit heeft tot gevolg dat in Stap 3 de Bank overgaat tot een coulancevergoeding zonder dat de Bank erkent dat zij schadelijktig is. In Stap 4 worden eveneens coulancehalve eventuele verhogingen van Renteopslagen teruggedraaid. In dit verband wordt ook uitdrukkelijk terugverwezen naar paragraaf 2.1.3.
- 2.4.5. Qua toepassingsgebied geldt dat het Herstelkader van toepassing is op MKB-Klanten die niet-professioneel zijn in de zin van artikel 1:1 Wft, voorts niet 'deskundig' worden geacht (verschillende indicatoren in aanmerking nemende) en een Rentederivaat hadden gedurende (enige tijd in) de periode tussen 1 april 2011 en 1 april 2014, zoals nader is omschreven in paragraaf 3.1.
- 2.4.6. Het Herstelkader bestaat uit de volgende stappen:
- Stap 1. In de eerste stap worden Gestructureerde Rentederivaten waar nodig omgezet in een Rentecap, Rentecollar of een Renteswap (zie paragraaf 3.2); het Noodzakelijk Substituut.
 - Stap 2. In de tweede stap worden alle technische onvolkomenheden van een Rentederivaat hersteld. Dit zogeheten technisch herstel dient ertoe om het Rentederivaat in overeenstemming te brengen met de onderliggende financiering(en) (zie paragraaf 3.3).
 - Stap 3. In de derde stap ontvangt de MKB-Klant met een Renteswap en/of Rentecollar een coulancevergoeding van de Bank (zie paragraaf 3.4).
 - Stap 4. In de vierde stap wordt de MKB-Klant door de Bank vergoed voor eventuele toegepaste verhogingen van de Renteopslag op een Variabelrentende Lening in combinatie met een Rentederivaat (zie paragraaf 3.5).
- 2.4.7. Deze stappen van Herstel worden in het volgende hoofdstuk nader uitgewerkt.

3. HERSTELKADER

3.1. Toepassingsgebied

3.1.1. Indien een klant een Rentederivaat met een Bank is aangegaan⁷ dat binnen het temporele bereik valt, en voorts als niet-professioneel en niet-deskundig kwalificeert, is op die MKB-Klant het Herstelkader van toepassing.

3.1.2. Indien een Rentederivaat van een MKB-Klant dient ter afdekking van een onderliggende Variabelrentende Lening bij een bank die op de Transactiedatum of op een latere datum niet behoort tot dezelfde Groep als de Bank die het Rentederivaat heeft verstrekt of het Rentederivaat in het geheel niet dient ter afdekking van een Variabelrentende Lening, wordt in 'Bijlage paragraaf 3.1.2' nader geduid hoe hiermee omgegaan dient te worden.

3.1.3. Derivaten die primair afhangen van andere financiële grootheden dan Referentierentes, vallen eveneens buiten het bereik van het Herstelkader. Hiertoe behoren in ieder geval derivaten die primair van wisselkoersen of inflatie afhangen, zoals een cross-currency swap, een valuta optie of een inflatie swap.⁸

Vereiste 1: Temporeel bereik

3.1.4. Banken betrekken Rentederivaten van MKB-Klanten die (gedurende enige periode) tussen 1 april 2011 en 1 april 2014 'liepen' actief (dat wil zeggen zonder initiatief van de MKB-Klant) in de beoordeling onder het Herstelkader.

3.1.5. Een Rentederivaat waarvan de Transactiedatum na 1 januari 2005 is gelegen met een initiële Einddatum gelegen na 1 april 2011, welk Rentederivaat vóór 1 april 2011 is geëindigd ten gevolge van Voortijdige Afwikkeling, wordt in de beoordeling onder het Herstelkader betrokken indien de MKB-Klant, die het betreffende Rentederivaat heeft afgesloten, zich op eigen initiatief aanmeldt voor een beoordeling aan de hand van het Herstelkader ('temporele opt-in'). Om in aanmerking te komen voor de opt-in

⁷ Hieronder vallen ook gevallen waarin er sprake is van een 'novatie'. Bij een novatie werd de Bank tegenpartij van de MKB-Klant van een reeds lopend Rentederivaat. In het Herstelkader voert een Bank het Herstel alleen uit voor de periode dat zij tegenpartij is (geweest) van de MKB-Klant. Met betrekking tot novaties ná 1 december 2016 geldt dat de initiële Bank – en niet de opvolgende Bank – het volledige Herstel uitvoert, ook voor de periode na de novatie met uitzondering van Stap 4: over renteopslagverhogingen zal de Klant geen vergoeding meer ontvangen na novatie.

⁸ Mocht er twijfel bestaan of een product primair afhangt van de Referentierente van de onderliggende Variabelrentende Lening, dient in het voordeel van de MKB-Klant geredeneerd te worden.

dienen de klanten de voor de uitvoering van het Herstelkader benodigde⁹ documentatie aangaande de te betrekken Rentederivaten en Leningen aan de Banken te verstrekken.

Vereiste 2: Alleen niet-professionele Klanten

- 3.1.6. Het Herstelkader is van toepassing op klanten die niet-professioneel zijn in de zin van de definitie van 'professionele belegger' als vastgelegd in artikel 1:1 Wft.

- 3.1.7. Voor de meeste klanten geldt dat zij 'professionele belegger' in de zin van de Wft zijn als de rechtspersoon of vennootschap waarin de klant zijn onderneming drijft, aan ten minste twee van drie hieronder vermelde omvangvereisten voldoet (zie artikel 1:1 sub q Wft):

- a. het balanstotaal is ten minste EUR 20 miljoen;
- b. de omzet is ten minste EUR 40 miljoen; of
- c. het totaal eigen vermogen¹⁰ is ten minste EUR 2 miljoen.

- 3.1.8. Als een klant voldoet aan twee of meer omvangvereisten, wordt hij aangemerkt als professioneel en komt deze klant niet voor toepassing van het Herstelkader in aanmerking. Indien niet is voldaan aan twee of meer omvangvereisten wordt een klant op basis van de omvangvereisten als niet-professioneel aangemerkt.

⁹ De klant die in aanmerking wenst te komen voor een temporele opt-in (paragraaf 3.1.5), dient (i) door middel van zijn derivatendocumentatie aan te tonen dat hij temporeel in scope valt, en (ii) door middel van overlegging van (lening-)documentatie of andere informatie (zoals rekeningafschriften) aannemelijk te maken welke Lening(en) werden afgedekt door het Rentederivaat. Ook dient de klant enige indicatie te verstrekken dat hij als niet-professioneel in de zin van het Herstelkader kwalificeert (paragraaf 3.1.6 e.v.). Indien de klant de informatie onder (ii) genoemd niet kan overleggen, dient te worden aangesloten bij de duiding bij paragraaf 3.1.2, waaruit volgt of en op welke wijze het Herstelkader door de betreffende klant doorlopen zal worden.

¹⁰ In geval van zogenaamde (vastgoed)obligatiefondsen waarbij risicodragend vermogen in de vorm van één of meer achtergestelde leningen is ingebracht, mogen deze achtergestelde leningen in het kader van de omvangvereisten van paragraaf 3.1.7 van het Herstelkader als 'eigen vermogen' worden beschouwd. Met een (vastgoed)obligatiefonds wordt een beleggingsfonds bedoeld waarin: (i) particuliere beleggers/obligatiehouders participeren in de onderliggende waarde (bijvoorbeeld vastgoed), (ii) een speciaal daarvoor opgerichte entiteit obligaties uitgeeft, (iii) de particuliere beleggers/obligatiehouders een obligatie kopen, (iv) de gelden die met de obligatielening worden aangetrokken vervolgens worden doorgeleend aan een andere entiteit (het fonds), en (v) het fonds een Variabelrentende Lening en een Rentederivaat aantrekt ter financiering van de onderliggende waarde. De obligatiehouders worden betaald met het rendement dat met de onderliggende waarde wordt gegenereerd.

3.1.9. Artikel 1:1 Wft bevat ook criteria op basis waarvan een klant die niet aan twee of meer omvangvereisten voldoet, toch als professioneel kan worden aangemerkt. Voldoet een klant aan één of meer van deze criteria dan komt hij eveneens niet voor toepassing van het Herstelkader in aanmerking.

3.1.10. Voor het antwoord op de vraag of een klant professioneel is, is de situatie bij de klant bij het moment van het afsluiten van het Rentederivaat relevant. Toetsing van de omvang van de klant geschiedt op basis van een (concept) jaarrekening of andere financiële gegevens die op of na het afsluiten van het Rentederivaat beschikbaar is/zijn gekomen, omtrent de situatie van de klant op het moment dat hij het Rentederivaat afsloot.¹¹ Als de klant deel uitmaakt van een Groep, dan geschiedt de toetsing op basis van geconsolideerde financiële gegevens van de Groep waarvan de klant deel uitmaakte ten tijde van het afsluiten van het Rentederivaat. Als geen geconsolideerde jaarrekening is gepubliceerd, worden voor dit doel financiële gegevens beoordeeld van de verschillende entiteiten die ten tijde van het afsluiten van het Rentederivaat deel uitmaakten van de Groep, als ware deze financiële gegevens geconsolideerd.

3.1.11. Iedere natuurlijke persoon (al dan niet handelend in het kader van zijn/haar beroep of bedrijf) wordt aangemerkt als niet-professioneel.

Vereiste 3: Alleen niet-deskundige klanten

3.1.12. Indien een klant als niet-professioneel wordt aangemerkt, moet voor toepassing van het Herstelkader ook worden vastgesteld of de klant niet-deskundig is. Een klant is deskundig als de Bank aantoonbaar dat hij ten minste aan één van onderstaande criteria voldoet:

a. de klant heeft bij de Bank een 'opt-up' als bedoeld in artikel 4:18c Wft verkregen;

b. op het moment van het afsluiten van het Rentederivaat de actiefzijde van de balans¹² van de klant voor ten minste EUR 10 miljoen bestaat uit:

¹¹ Indien de klant aan de hand van historische (authentieke) informatie kan aantonen dat de beoordeling van de Bank tot een onjuiste uitkomst heeft geleid omtrent de omvang van de klant op het moment dat hij het Rentederivaat afsloot, kan de klant gemotiveerd bezwaar maken bij de Bank. De informatie van de klant dient een peilmoment te hebben dat zo dicht mogelijk ligt bij het moment van afsluiten van het Rentederivaat, althans in ieder geval dichter bij het moment van afsluiten van het Rentederivaat dan het peilmoment dat de Bank heeft gehanteerd. De Bank zal het bezwaar van de klant inhoudelijk beoordelen en – waar nodig – het oordeel omtrent de omvang van de klant herzien.

¹² Een klant, zijnde een natuurlijk persoon, zal geen balans hebben; daarom kan in plaats van 'balans' het totaal aan vermogen van de klant (i.e. activa waarvan de klant eigenaar is) worden aangehouden.

- (i) vastgoed (bestaand en/of in ontwikkeling);
- (ii) financiële activa gerelateerd aan vastgoed; en/of
- (iii) effecten¹³;

welk criterium geen toepassing vindt in het geval de klant het vastgoed uitsluitend voor eigen bedrijfsmatig gebruik en/of eigen bewoning houdt (waarbij onder 'eigen gebruik' ook verstaan wordt gebruik in groepsverband);

- c. de klant beschikt over een treasury-statuuut en/of een schriftelijk vastgelegd treasury-beleid, waarin expliciet vermeld staat hoe de klant omgaat met het gebruik van Rentederivaten;

- d. de klant bij het afsluiten van het Rentederivaat:
 - (i) de beschikking had over een directie of personeel met ten minste 5 jaar specialistische treasury-ervaring die is opgedaan binnen een bank, treasury-adviesorganisatie¹⁴, vermogensbeheerder of treasury-afdeling van een grootzakelijke onderneming¹⁵; of
 - (ii) werd bijgestaan door een van de Bank onafhankelijk adviseur¹⁶ met dezelfde kwalificaties als hierboven onder 3.1.12.d.(i) genoemd;
- e. de klant is onderdeel van een Groep die de beschikking had over personeel met dezelfde kwalificaties als hierboven onder paragraaf 3.1.12.d(i) genoemd;
- f. de klant is een natuurlijk persoon en beschikt zelf over de kwalificaties zoals onder 3.1.12.d.(i) genoemd of is een UBO/DGA of statutair bestuurder van een rechtspersoon met een treasury-afdeling met personeel als bedoeld onder paragraaf 3.1.12.d.(i); of

¹³ Voor de definitie van effecten kan worden aangesloten bij de definitie van artikel 1:1 Wft, met dien verstande dat aandelen die gehouden worden in een dochteronderneming, zijnde onderdeel van een Groep (i.e. voor de uitoefening van het bedrijf, niet als verhandelbare aandelen), daar niet onder worden begrepen.

¹⁴ Een treasury-adviesorganisatie is (een specialistische afdeling van) een organisatie die (i) in het bezit is van een AFM vergunning 'beleggingsadvies inzake financiële instrumenten' en (ii) de beschikking had over een directie of personeel met ten minste 5 jaar specialistische treasury-ervaring op het gebied van renterisico- en liquiditeitsmanagement die is opgedaan binnen een bank, vermogensbeheerder of treasury-afdeling van een grootzakelijke onderneming.

¹⁵ Een grootzakelijke onderneming is een onderneming die (i) een omzetgrootte heeft die meer dan EUR 250.000.000 bedraagt of (ii) een beursnotering heeft.

¹⁶ Een onafhankelijk adviseur is een adviseur die (a) geen dienstverband heeft met een Bank of (b) op generlei wijze een vergoeding ontvangt van de Bank voor zijn advisering aan de MKB-Klant.

- g. de klant is een samenwerkingsverband van rechtspersonen en/of natuurlijke personen, d.w.z. dat (i) de samenwerkende partijen gezamenlijk partij zijn bij het Rentederivaat of (ii) de samenwerkende partijen gezamenlijk alle aandelen houden in een projectvennootschap die partij is bij het Rentederivaat. Wanneer in de hierboven bedoelde situatie (i) één of meer van de samenwerkende partijen 'professionele belegger' is (zijn) in de zin van paragraaf 3.1.6 of deskundig is (zijn) in de zin van paragraaf 3.1.12, en deze partij(en) in overwegende mate zeggenschap of economisch belang¹⁷ heeft (hebben), dient de betreffende klant in zijn geheel als professioneel of deskundig te worden aangemerkt. Wanneer in de hierboven bedoelde situatie (ii) één of meer bestuurders of aandeelhouders die in overwegende mate zeggenschap of economisch belang¹⁸ heeft (hebben) in de projectvennootschap 'professionele belegger' is (zijn) in de zin van paragraaf 3.1.6 of deskundig is (zijn) in de zin van paragraaf 3.1.12, dient de betreffende projectvennootschap eveneens als professioneel of deskundig te worden aangemerkt.

Ter illustratie: natuurlijk persoon 'X.' belegt in privé en middels vennootschappen in vastgoed waarin hij in overwegende mate zeggenschap en economisch belang heeft. Als natuurlijke persoon kwalificeert 'X.' als deskundig in de zin van paragraaf 3.1.12 en de vennootschappen, die geconsolideerd worden in zijn Groep, kwalificeren als professionele belegger in de zin van paragraaf 3.1.6 e.v. Daarnaast participeert 'X.' samen met een andere partij (ieder voor de helft aandeelhouder, dus niet geconsolideerd in de Groep van 'X.') in een projectvennootschap met EUR 5 miljoen aan vastgoed. Deze projectvennootschap dient als 'deskundig' aangemerkt te worden.

- 3.1.13. Voldoet de klant niet aan één of meer van de bovenstaande criteria dan kwalificeert de klant als niet-deskundig voor de toepassing van het Herstelkader. Voor het antwoord op de vraag of de klant al dan niet deskundig is, is het moment van het afsluiten van het Rentederivaat beslissend.

¹⁷ Er is in ieder geval sprake van overwegende zeggenschap althans overwegend economisch belang indien de professionele/deskundige partij(en) in een samenwerkingsverband of projectvennootschap op het moment van het aangaan van het Rentederivaat (a) 50% of meer van de stemrechten kan (kunnen) uitoefenen en/of (b) een kapitaalbelang heeft (hebben) van 50% of meer in de projectvennootschap. Voor natuurlijke personen geldt dat indien zij onderling niets over de zeggenschap of economisch belang hebben bepaald, ervan wordt uitgegaan dat zij voor gelijke delen zeggenschap of economisch belang hebben.

¹⁸ Zie hiervoor voetnoot 17.

3.2. Stap 1: Noodzakelijk Substituut

3.2.1. De eerste stap is van toepassing op Gestructureerde Rentederivaten. Uitgangspunt van het Herstelkader is dat Gestructureerde Rentederivaten in verreweg de meeste gevallen niet deugdelijk voor MKB-Klanten zijn. Een uitzondering betreft gekochte swaptions, waarbij de MKB-Klant onzeker is over de in de toekomst af te dekken Hoofdsom. Voor een gekochte swaption waarvan de optie niet door de MKB-Klant is uitgeoefend, dient uitsluitend te worden gezien of herstel plaatsvindt in Stap 2. Voor een gekochte swaption waarvan de optie wel door de MKB-Klant is uitgeoefend en dus is omgezet in een Renteswap, dient zowel de swaption als de Renteswap Stap 2 te doorlopen. Daarnaast doorloopt de Renteswap Stap 3 en Stap 4 van het Herstelkader.

3.2.2. Voor de overige producten gaat het hiervoor genoemde uitgangspunt op en dient het Herstelkader volledig op het Gestructureerde Rentederivaat te worden toegepast; voor het Gestructureerde Rentederivaat wordt daartoe een Noodzakelijk Substituut vastgesteld, dat het vervolg van het Herstelkader doorloopt (met inachtneming van paragraaf 3.2.8 en paragraaf 3.2.14).

3.2.3. Voor zover voor de uitvoering van de eerste stap van het Herstelkader Gestructureerde Rentederivaten aangepast dienen te worden, kan deze aanpassing 'synthetisch' geschieden. Dat wil zeggen dat de aanpassing ten behoeve van de berekening van het Herstel wordt nagebootst; het Gestructureerde Rentederivaat behoeft niet daadwerkelijk omgezet te worden in een ander soort Rentederivaat.

Algemeen

3.2.4. Het Herstelkader definieert Gestructureerde Rentederivaten als alle Rentederivaten die niet kwalificeren als:

- a. Renteswap;
- b. Rentecap; of
- c. Rentecollar¹⁹.

3.2.5. Het Herstelkader maakt verder onderscheid tussen de volgende twee soorten Gestructureerde Rentederivaten:

¹⁹ Indien de Rentecap uit een Rentecollar Voortijdig is Afgewikkeld en een Rentefloor overblijft, dient het Rentederivaat te worden behandeld alsof de afwikkeling van de Rentecap niet heeft plaatsgevonden, en doorloopt deze Rentefloor – alsof de bijbehorende Rentecap niet zou zijn afgewikkeld – het Herstelkader als Rentecollar.

- a. Gestructureerde Rentederivaten met verkochte optionaliteit; en
 - b. Gestructureerde Rentederivaten zonder verkochte optionaliteit.
- 3.2.6. Onder een 'Gestructureerd Rentederivaat met verkochte optionaliteit' wordt een product verstaan waarbij de MKB-Klant een optie op een bepaald product heeft verkocht aan de Bank. Tot deze categorie behoren o.a. Rentecaps met een knock-in floor (ook wel zero-cost knock-in collar, (semi) super collar of collar extra), extendable swaps en cancellable swaps.

Ter illustratie: in geval van een Rentecap met een knock-in floor heeft de MKB-Klant een knock-in floor (een optie, gelijk aan een reguliere Rentefloor in combinatie met een zogenoemde 'digital Rentefloor') aan de Bank verkocht in ruil voor een Rentecap (een andere in dit geval door de MKB-Klant gekochte optie). De MKB-Klant gaat daarmee de verplichting aan dat als de Rente op enig moment daalt tot op of onder het knock-in Strikeniveau (gelijk aan het Strikeniveau van de Rentefloor), hij de Bank een (vaak hoger) van tevoren afgesproken vast renteniveau betaalt.

- 3.2.7. Tot de categorie Gestructureerde Rentederivaten zonder verkochte optionaliteit worden producten als swaptions of gestructureerde Renteswaps gerekend waarbij de Referentierente van de Renteswap afhangt van bijvoorbeeld het verschil tussen twee Swaprentes (bijvoorbeeld de 10-jaars Swaprente minus de 2-jaars Swaprente).

Herstelactie – Gestructureerde Rentederivaten met verkochte optionaliteit

- 3.2.8. Een Gestructureerd Rentederivaat met verkochte optionaliteit, dient aangepast te worden naar het Noodzakelijk Substituut alvorens Stap 2 tot en met Stap 4 van het Herstelkader doorlopen kunnen worden. Voor een MKB-Klant met een Gestructureerd Rentederivaat met verkochte optionaliteit geldt het volgende:

- a. Retrospectief: wordt het verschil in Netto Kasstromen tussen het Gestructureerde Rentederivaat en het Noodzakelijk Substituut vergoed aan de MKB-Klant.

- b. Prospectief: wordt het product omgezet naar het Noodzakelijk Substituut.

Indien de MKB-Klant aangeeft het product te willen behouden komt hij niet langer in aanmerking voor compensatie in Stap 1. Het Noodzakelijk Substituut zal in dit geval wel Stap 2 tot en met Stap 4 doorlopen. Uitzondering hierop wordt gevormd door het prospectieve herstel in Stap 2; eventuele benodigde aanpassingen in deze stap dienen te worden gedaan aan het bestaande Gestructureerde Rentederivaat.

3.2.9. Het Noodzakelijk Substituut zal altijd een Renteswap, Rentecap of Rentecollar zijn. Deze ongestructureerde variant van het product doorloopt het vervolg van het Herstelkader als het Noodzakelijk Substituut.

3.2.10. Voor een drietal frequent voorkomende producten zal het Herstelkader aangeven wat het Noodzakelijk Substituut is. Voor de overige Gestructureerde Rentederivaten is in 'Bijlage paragraaf 3.2.10' het Noodzakelijk Substituut aangegeven. Indien het Gestructureerde Rentederivaat niet is opgenomen in deze bijlage, wordt het Gestructureerde Rentederivaat voorgelegd aan de Derivatencommissie die zal bepalen wat het Noodzakelijke Substituut dient te zijn.

3.2.11. Een Rentecap met een knock-in floor dient aangepast te worden naar een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het Strikeniveau van de Rentefloor.

3.2.12. Voor wat betreft een extendable of een cancellable swap dient de geschreven optionaliteit verwijderd te worden. Er resteert een Renteswap. Het renteniveau van de Renteswap dient aangepast te worden naar het mid-market niveau dat gold bij aangaan van de Renteswap. Indien er wat betreft de looptijd ambiguïteit ontstaat, dient in het voordeel van de MKB-Klant geredeneerd te worden.

Ter illustratie: een MKB-Klant heeft een Variabelrentende Lening afgesloten met een looptijd van 10 jaar, en heeft het risico hierop afgedekt met een cancellable swap, waarbij de Bank na 5 jaar eenmalig het recht heeft de Renteswap te beëindigen. Dit zal voor de Bank voordelig zijn in het geval van een stijgende rente. Deze cancellable swap kan gezien worden als:

- een Renteswap met een looptijd van 10 jaar, in combinatie met een verkochte payer swaption (waarbij de Bank feitelijk het recht heeft om na 5 jaar de looptijd van de 10-jaars Renteswap te verkorten); of
- een Renteswap met een looptijd van 5 jaar, in combinatie met een verkochte receiver swaption (waarbij de Bank feitelijk het recht heeft om na 5 jaar de looptijd van de 5-jaars Renteswap te verlengen).

Aangezien er ambiguïteit is, dient de cancellable swap te worden omgezet naar een 5-jaars Renteswap. De rechtvaardiging hiervan is dat de MKB-Klant voor de eerste periode van 5 jaar bescherming heeft genoten, maar wel voor 10 jaar het neerwaarts risico moet dragen zonder een bijbehorende bescherming tegen rentestijging.

- 3.2.13. Bij het doorlopen van het Herstelkader is het van belang dat Herstelaspecten die betrekking hebben op negatieve Marktwaaarde ook hersteld worden, ondanks dat het Noodzakelijk Substituut deze problematiek mogelijk niet heeft.²⁰

Herstelactie – Gestructureerde Rentederivaten zonder verkochte optionaliteit²¹

- 3.2.14. Een Gestructureerd Rentederivaat zonder verkochte optionaliteit, niet zijnde een swaption, dient omgezet te worden naar een standaard Renteswap alvorens Stap 2 tot en met Stap 4 van het Herstelkader te doorlopen, indien dit in het voordeel van de MKB-Klant is. Dit houdt in dat wordt verondersteld dat op het moment van het afsluiten van het Gestructureerd Rentederivaat een passende Renteswap (in looptijd en Notional) was afgesloten. Specifiek betekent dit, toe te passen vanaf het moment van afsluiten van het Rentederivaat: het product wordt tegen mid-market prijs aangepast naar een Renteswap. Voorts geldt het volgende:

- a. Retrospectief: wordt – voor zover dit in het voordeel van de MKB-Klant is – het verschil in Netto Kasstromen tussen het Gestructureerde Rentederivaat en het Noodzakelijk Substituut vergoed. Het product doorloopt verder het Herstelkader als ware het een Renteswap.
- b. Prospectief: wordt het product eveneens omgezet naar een Renteswap.

Indien de MKB-Klant aangeeft het product te willen behouden, komt hij niet langer in aanmerking voor compensatie in Stap 1. Het bestaande Gestructureerde Rentederivaat zal in dit geval wel Stap 2 tot en met Stap 4 doorlopen als ware het een Renteswap. Uitzondering hierop wordt gevormd door het prospectieve herstel in Stap 2; eventuele benodigde aanpassingen in deze stap dienen te worden gedaan aan het bestaande Gestructureerde Rentederivaat.

Ter illustratie: een Renteswap waarbij de Referentierente gelijk is aan het verschil tussen twee Swaprentes dient aangepast te worden naar een standaard Renteswap.

²⁰ Wanneer een Gestructureerd Rentederivaat in Stap 1 bijvoorbeeld wordt omgezet in een Rentecap, komt het Noodzakelijk Substituut (de Rentecap in dit geval) niet in aanmerking voor herstel uit hoofde van Margin Calls, Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging, omdat de Marktwaaarde in het geval van de Rentecap niet negatief kan zijn. Wanneer dit echter wel het geval was bij het oorspronkelijke Gestructureerde Rentederivaat en de MKB-Klant in het verleden vervroegd heeft afgelost, zijn bedrijf heeft beëindigd of uit hoofde van zijn Rentederivaat extra zekerheden heeft gesteld, komt de MKB-Klant nog steeds in aanmerking voor de Herstelaspecten.

²¹ Dit onderdeel is enkel van toepassing voor producten die niet in 'Bijlage paragraaf 3.2.10' zijn opgenomen.

3.3. Stap 2: Technisch Herstel

Algemene uitgangspunten

3.3.1. In deze stap worden bepaalde technische onvolkomenheden ten aanzien van Rentederivaten hersteld. Het herstel dat in Stap 2 wordt uitgevoerd betreft:

- a. Mismatches;
- b. Margin Calls; en
- c. Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging.

Voor het herstel in Stap 2 dient de volgorde van behandeling zoals opgenomen in het Herstelkader aangehouden te worden.

Mismatch – algemeen

3.3.2. Een Variabelrentende Lening en een Rentederivaat zijn twee afzonderlijke producten, waarbij het Rentederivaat het renterisico op de Variabelrentende Lening beoogt af te dekken. In de praktijk blijken de kenmerken, zoals bijvoorbeeld de looptijd, van de twee producten niet in alle gevallen op elkaar aan te sluiten. In dergelijke gevallen is sprake van een Mismatch. Of van een Mismatch sprake is, dient te worden beoordeeld aan de hand van alle In Aanmerking Komende Leningen en alle Rentederivaten die een MKB-Klant binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader heeft. Indien een MKB-Klant onderdeel uitmaakt van een Groep of bancaire nauw verbonden²² is met een andere partij, en uit het dossier van de MKB-Klant aantoonbaar²³ volgt dat een Rentederivaat mede dient ter afdekking van In Aanmerking Komende Leningen van andere entiteiten binnen een Groep waar de MKB-Klant deel van uitmaakt of van andere partijen waarmee de MKB-Klant bancaire nauw verbonden is, dienen ook deze In Aanmerking Komende Leningen in Stap 2 tot en met Stap 4 te worden betrokken.

²² Partijen zijn bancaire nauw verbonden in het geval zij allen direct gebruik maken van de Variabelrentende Lening die door de betreffende Rentederivaten werd afgedekt of indien de Variabelrentende Lening strekt ten voordele van de gezamenlijke partijen, waarvan sprake is bij hoofdelijke aansprakelijkheid (niet zijnde een borgtocht).

²³ Een Rentederivaat dient aantoonbaar ter afdekking van een In Aanmerking Komende Lening van andere entiteiten binnen een Groep waar de MKB-Klant deel van uitmaakt indien dit uit de besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant volgt. Deze afdekking blijkt uit (i) schriftelijke vastlegging tussen Bank en MKB-Klant of (ii) de mate van aansluiting van de (ten tijde van het aangaan van het Rentederivaat voorzienbare) kenmerken van het Rentederivaat en de betreffende In Aanmerking Komende Lening(en), zoals Startdatum, Notional en looptijd. Schriftelijke vastlegging kan blijken uit risicoinventarisatieformulieren, offertes, gespreksverslagen, telefoonnotities, brieven of e-mails, of andere documenten die een beeld kunnen geven van wat is afgesproken ten tijde van het aangaan van het Rentederivaat.

- 3.3.3. Onder een Mismatch worden zowel een Overhedge als ook een Modaliteitsmismatch begrepen. Zowel voor wat betreft Overhedges als Modaliteitsmismatches zal herstel moeten plaatsvinden.

Mismatch – In Aanmerking Komende Leningen

- 3.3.4. Alleen Variabelrentende Leningen waarbij de Referentierente in beginsel gelijk is aan de Referentierente van het Rentederivaat (vaak Euribor of Libor) worden geschikt geacht voor afdekking door een Rentederivaat. Onder meer de volgende financieringsvormen komen niet in aanmerking voor afdekking:²⁴

- a. Variabelrentende Leningen waarbij de Referentierente slechts gedeeltelijk samenhangt van de Referentierente van het Rentederivaat, tenzij de Derivatencommissie in 'Bijlage paragraaf 3.3.4' heeft bepaald dat ondanks de gedeeltelijke samenhang er toch voldoende economische grondslag is om de Variabelrentende Lening voor afdekking met een Rentederivaat in aanmerking te laten komen;

- b. Vastrentende Leningen; en

- c. Variabelrentende maar onzekere financiering in die zin dat geen duidelijkheid bestaat over de vraag of en voor welk bedrag de Bank een financiering verstrekt, zoals nog te committeren leningen, een rekening-courant of een bouwdepot.

Een rekening-courant (waarbij de door de MKB-Klant verschuldigde rente gerelateerd is aan een Referentierente) kwalificeert alleen als In Aanmerking Komende Lening voor wat betreft het bedrag dat als 'vaste kern'²⁵ bestendig door de MKB-Klant is opgenomen en voor zover het rekening-courant op moment van afsluiten van het Rentederivaat is inbegrepen in de afdekking. Indien een MKB-Klant van mening is dat de 'vaste kern' ten aanzien van zijn Variabelrentende Lening op onjuiste wijze is vastgesteld en/of het rekening-courant op het moment van afsluiten van het Rentederivaat niet was inbegrepen in de afdekking, kan de MKB-Klant op dit punt Bindend Advies vragen (zie paragraaf 5.2).

²⁴ Zie in dit verband ook 'Bijlage Paragraaf 3.1.2', voetnoot 1.

²⁵ Deze bestendige opname van de vaste kern dient te worden uitgelegd als het opgenomen bedrag dat over minimaal 90% van de looptijd van het rekening-courant was opgenomen. Voor de berekening van de vaste kern, wordt de looptijd van het rekening-courant gelijk gesteld aan de looptijd van het Rentederivaat dat strekt tot afdekking van het rekening-courant. Voor zover het Rentederivaat nog niet is beëindigd en op 5 juli 2016 nog liep, wordt de vaste kern van het rekening-courant prospectief gelijk gesteld aan de vaste kern in de periode tussen de Transactiedatum van het Rentederivaat dat strekt tot afdekking van het rekening-courant en de datum van publicatie van het Herstelkader (5 juli 2016).

- d. Variabelrentende Leningen waarvan bij het afsluiten van het Rentederivaat aantoonbaar²⁶ niet beoogd was dat deze Variabelrentende Leningen onder de afdekking van het Rentederivaat zouden vallen.

Indien tengevolge van het toepassen van deze subparagraaf 3.3.4.d bij een MKB-Klant meerdere 'sets' van aan elkaar gekoppelde Variabelrentende Leningen en Rentederivaten ontstaan, geldt dat iedere set Stap 2 en Stap 4 van het Herstelkader separaat doorloopt.²⁷

Indien een MKB-Klant van mening is dat ten onrechte een (of meer) Variabelrentende Lening(-en) juist wel of juist niet zijn aangemerkt voor afdekking onder het Rentederivaat (als bedoeld in deze subparagraaf 3.3.4.d), kan de MKB-Klant op dit punt Bindend Advies vragen (zie paragraaf 5.2).

- 3.3.5. Voorts geldt dat bij beoordeling van een Mismatch alleen in paragraaf 3.3.4 beschreven Variabelrentende Leningen worden meegenomen die voorafgaand aan of binnen 3 maanden na de Transactiedatum van het (laatst afgesloten) Rentederivaat (indien van toepassing: binnen de 'set') zijn aanvaard. In paragraaf 3.3.4 beschreven Variabelrentende Leningen die nadien zijn aanvaard, worden alleen meegenomen voor zover hier bij het afsluiten van het Rentederivaat aantoonbaar²⁸ rekening mee is gehouden.
- 3.3.6. Om specifiek te bepalen of er sprake is van een Overhedge In Omvang, een Overhedge In Looptijd, dan wel een Modaliteitsmismatch, zullen alle Rentederivaten en alle In Aanmerking Komende Leningen (indien van toepassing: in die betreffende 'set') in ogenschouw worden genomen. In de praktijk komen verschillende constella-

²⁶ Een Variabelrentende Lening is aantoonbaar niet beoogd door het Rentederivaat te worden afgedekt indien uit de besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant volgt dat het Rentederivaat strekte tot afdekking van een andere Variabelrentende Lening. Deze afdekking blijkt uit (i) schriftelijke vastlegging tussen Bank en MKB-Klant of (ii) de mate van aansluiting van de (ten tijde van het aangaan van het Rentederivaat voorzienbare) kenmerken van het Rentederivaat en de betreffende andere Variabelrentende Lening, zoals Startdatum, Notional en looptijd. Schriftelijke vastlegging kan blijken uit risicoinventarisatieformulieren, offertes, gespreksverslagen, telefoonnotities, brieven of e-mails, of andere documenten die een beeld kunnen geven van wat is afgesproken ten tijde van het aangaan van het Rentederivaat.

²⁷ Aldus wordt herstel van bijvoorbeeld renteopslagverhogingen (enkel) beoordeeld binnen een 'set', en kan in een stap een financieel voordeel van een MKB-Klant uit hoofde van Herstel van een set, niet worden gesaldeerd met een financieel nadeel van de MKB-Klant uit hoofde van Herstel van een andere set.

²⁸ Hiervan is sprake indien de betreffende financieringen in de besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant zijn betrokken en dit schriftelijk is vastgelegd tussen Bank en MKB-Klant. Schriftelijke vastlegging kan blijken uit risicoinventarisatieformulieren, offertes, gespreksverslagen, telefoonnotities, brieven of e-mails, of andere documenten die een beeld kunnen geven van wat destijds is afgesproken. Daarbij is enkel een (aangepast) Notional verloop van het Rentederivaat onvoldoende.

ties voor, maar om redenen van eenvoud is de omschrijving van de verschillende Mismatches gebaseerd op de aanname van een één-op-één relatie tussen een In Aanmerking Komende Lening en een Rentederivaat.

- 3.3.7. Indien een MKB-Klant kan aantonen dat de wijze van herstel ten aanzien van Overhedge In Omvang (paragraaf 3.3.8 e.v.) of Overhedge In Looptijd (paragraaf 3.3.12 e.v.) hierna niet resulteert in het door de MKB-Klant ten tijde van het ondertekenen van het Rentederivaat en/of de offerte van de Variabelrentende Lening beoogde gevolg, staat Bindend Advies bij de Derivatencommissie open (zie paragraaf 5.2).

Mismatch – Overhedge In Omvang

- 3.3.8. Bij afdekking van een In Aanmerking Komende Lening door een Rentederivaat kan zich zowel bij het afsluiten als gedurende de looptijd van het Rentederivaat de situatie voordoen dat de Notional op enig moment hoger is dan de Hoofdsom Lening. In dergelijke gevallen is sprake van een Overhedge In Omvang.

- 3.3.9. Op het moment van afsluiten van een Rentederivaat wordt gekeken naar alle op dat moment In Aanmerking Komende Leningen, alsmede alle op dat moment afgesloten Rentederivaten (of indien van toepassing: in die betreffende 'set'). Het gedeelte van de Leningen dat op enig moment wordt afgedekt met Rentederivaten wordt aangeduid als het Afdekkingspercentage. Als op enig moment het Afdekkingspercentage hoger is dan 100% en dat voorzienbaar was bij het afsluiten van het Rentederivaat, is er sprake van een Overhedge In Omvang en dient het Rentederivaat hierop aangepast te worden.
- 3.3.10. Een uitzondering op het voorafgaande kan gelegen zijn in de situatie waarin een MKB-Klant een Rentecap en later een Renteswap heeft afgesloten. Gelet op de daling van de rente heeft de MKB-Klant een Renteswap afgesloten om het renteniveau op een lager niveau te fixeren en de Rentecap ongemoeid gelaten omdat hier weinig tot geen waarde meer in zat. Een dergelijke samenstelling dient als zodanig niet als Overhedge In Omvang aangemerkt te worden.²⁹ Dit laat onverlet dat bij de Rentecap en/of Renteswap als losstaande producten sprake kan zijn van een Overhedge In Omvang.

²⁹ Van een dergelijke samenstelling is sprake indien ten tijde van het afsluiten van de Renteswap de mid-market prijs van de Rentecap gedeeld door de rentegevoeligheid van de Renteswap (uitgedrukt in basis point value of PV01) lager is dan 10.

Herstelactie: Overhedge In Omvang

3.3.11. Het herstel bestaat er uit dat het Afdekkingspercentage nooit hoger dan 100% mag zijn. Dit houdt in dat:

a. Retrospectief: alle Netto Kasstromen die gerelateerd zijn aan de Overhedge worden vergoed zodanig dat het Afdekkingspercentage op enig moment nooit hoger dan 100% is. In geval van een Rentecap of gekochte swaption geldt dat de fractie van de door de MKB-Klant betaalde premie die gerelateerd is aan de Overhedge wordt vergoed; en

b. Prospectief: kosteloos de voorwaarden van het Rentederivaat aangepast worden zodanig dat in de toekomst het Afdekkingspercentage ten opzichte van het voorzienbare verloop van de Hoofdsom Lening maximaal 100% bedraagt.

Voor de bepaling van de Overhedge In Omvang kan uitgegaan worden van de Hoofdsom Lening voorafgaand aan Vervroegde Aflossing, of van de daadwerkelijke Hoofdsom Lening. In de eerste methode wordt uitgegaan van het oorspronkelijke verloop van de Hoofdsom Lening, dat wil zeggen zonder het meenemen van eventuele Vervroegde Aflossingen die op de Lening hebben plaatsgevonden. In de tweede methode wordt uitgegaan van het daadwerkelijke Hoofdsomverloop van de Lening en wordt de Overhedge In Omvang gecorrigeerd voor Vervroegde Aflossingen.

Voorbeeld: een MKB-Klant heeft op enig moment een Variabelrentende Lening met een Hoofdsom Lening van EUR 1 miljoen. Er wordt een Vervroegde Aflossing gedaan van EUR 100.000 – de daadwerkelijke Hoofdsom Lening is daarmee EUR 900.000. De MKB-Klant heeft een Renteswap met een Notional van EUR 1,1 miljoen. In geval van de eerste methode is de Overhedge in Omvang gelijk aan EUR 100.000 (= EUR 1,1 miljoen – EUR 1 miljoen). In de tweede methode is de Overhedge In Omvang eveneens EUR 100.000, maar wordt deze anders bepaald (EUR 1,1 miljoen – EUR 900.000 – EUR 100.000).

Mismatch – Overhedge In Looptijd

3.3.12. Wanneer de Startdatum van het Rentederivaat meer dan een maand voor de daadwerkelijke opnamedatum van de Variabelrentende Lening is en/of wanneer de Eind-

datum van het Rentederivaat meer dan een maand na de Einddatum van de Variabelrentende Lening is, wordt gesproken van een Overhedge In Looptijd.³⁰

3.3.13. In geval van een Overhedge In Looptijd dient – met uitzondering van de situatie zoals omschreven in paragraaf 3.3.14 – deze door de Bank kosteloos ongedaan gemaakt te worden. Dit houdt in dat het bestaande Rentederivaat zodanig moet worden aangepast dat het aansluit bij de kenmerken van de (langst doorlopende) In Aanmerking Komende Lening. In het geval van een Renteswap geldt bijvoorbeeld dat, naast de aanpassing van de looptijd, de Swaprente dient worden aangepast naar het renteniveau³¹ dat op dat moment zou hebben gegolden voor een Renteswap met de relevante looptijd. De Bank dient de MKB-Klant vervolgens als volgt te vergoeden:

- a. Retrospectief: worden alle Netto Kasstromen vergoed die gerelateerd zijn aan de Overhedge In Looptijd. Dit houdt in dat alle betalingen gecorrigeerd worden voor het aangepaste renteniveau, alsmede dat alle Netto Kasstromen die voor opname van de Lening, of na afloop van de Lening hebben plaatsgevonden ongedaan worden gemaakt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de in paragraaf 3.3.12 gehanteerde tolerantie van één maand³². In geval van een Rentecap of gekochte swaption geldt dat de fractie van de door de MKB-Klant betaalde premie die gerelateerd is aan de Overhedge in Looptijd wordt vergoed; en
- b. Prospectief: worden de voorwaarden van het Rentederivaat kosteloos aangepast zodanig dat het Rentederivaat dezelfde looptijd heeft als de Lening alsmede dat het renteniveau correspondeert met de aangepaste looptijd bij afsluiten van het Rentederivaat.

³⁰ Een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang in de zin van paragraaf 3.3.8 e.v. die ten gevolge van Vervroegd Aflossen overgaat in een Overhedge In Looptijd, behoeft geen verder herstel anders dan herstel uit hoofde van Vervroegd Aflossen.

³¹ Correctie vindt plaats door het marktrente-verschil op het moment van aangaan van de Renteswap tussen de looptijd van de afgesloten Renteswap en de looptijd van de feitelijk passende Renteswap te bepalen. Voor de bepaling van dit verschil wordt geen rekening gehouden met een eventueel wisselend Notional verloop of forward-starting elementen. Voor het bepalen van de correctie wordt een looptijd gehanteerd die gelijk is aan het verschil tussen de Einddatum en de Transactiedatum van het contract. De Swaprente onder de afgesloten Renteswap wordt met het verschil gecorrigeerd. Een aanpassing in Swaprente behoeft alleen te geschieden indien de looptijd van het Rentederivaat na herstel meer dan een half jaar verschilt van de oorspronkelijke looptijd. Bij wijze van voorbeeld het volgende. Een 10-jaars Renteswap wordt verkort tot een 5-jaars Renteswap. Indien het verschil tussen de 10-jaars mid-market rente en 5-jaars mid-market rente op het moment van afsluiten van het Rentederivaat 0,5 % betreft, wordt de rente op het aangepaste product met 0,5% verminderd ten opzichte van de rente op het oorspronkelijke product.

³² Ter illustratie: indien een Rentederivaat met een maandelijks frequentie één maand en één week start voor de opnamedatum van de Lening, en het Rentederivaat een betaling heeft die één week plaatsvindt voor de opnamedatum van de Lening, dan wordt die laatste betaling vergoed.

- 3.3.14. Indien bij het afsluiten van een Rentederivaat een Overhedge In Looptijd is ontstaan en de Variabelrentende Lening nadien is verlengd respectievelijk zal worden verlengd of doorgerold, dan is de Overhedge In Looptijd in beginsel opgeheven, tenzij nog steeds een Overhedge In Looptijd resteert. Een dergelijke resterende Mismatch dient op basis van paragraaf 3.3.13 hersteld te worden.

Ter illustratie: een MKB-Klant heeft een Variabelrentende Lening afgesloten voor 3 jaar en een Renteswap voor 5 jaar. Na 3 jaar wordt de Variabelrentende Lening voor slechts 1 jaar doorgerold. Na afloop van dit jaar wordt de Lening beëindigd. Voor het Herstelkader geldt dan dat in het laatste jaar (van de 5-jarige looptijd van de Renteswap) sprake is van een Overhedge In Looptijd.

- 3.3.15. Voor een Overhedge In Looptijd in de toekomst (prospectief) zal het herstel bestaan uit de toezegging van de Bank dat de MKB-Klant de financiering tegen de huidige financieringsvoorwaarden kan verlengen/doorrollen tot de Einddatum van het Rentederivaat. Hiernaast zal de Renteopslag van de financiering prospectief niet verhoogd worden boven de initiële Renteopslag van de oorspronkelijke Variabelrentende Lening, behoudens het bepaalde in paragraaf 3.5.4. Indien de Bank om krediettechnische redenen niet bij voorbaat kan toezeggen dat zij de financiering zal doorrollen of verlengen, doet de Bank de toezegging dat zij, indien zij de financiering daadwerkelijk niet doorrolt of verlengt, de MKB-Klant zal compenseren zoals beschreven in paragraaf 3.3.13.b.³³

Mismatch – Modaliteitsmismatch

- 3.3.16. Buiten gevallen van Overhedge kan er op andere technische punten een mismatch (een Modaliteitsmismatch) bestaan tussen de modaliteiten van het Rentederivaat en de Lening. Dit geldt in de volgende situaties:

- a. Een mismatch in Referentierente: op de Lening is bijvoorbeeld de 3-maands Euribor rente van toepassing en op het Rentederivaat de 1-maands Euribor rente.
- b. Een mismatch in 'reset date': de Referentierente is in dit geval voor de Lening en het Rentederivaat gelijk (bijvoorbeeld 3-maands Euribor), maar de Euribor rente voor de komende periode wordt niet op dezelfde dag vastgezet voor de Lening als het Rentederivaat. Aangezien de hoogte van Euribor dagelijks wordt vastgesteld, ontvangt de MKB-Klant een ander bedrag uit hoofde van het Rentederivaat dan hij dient te betalen op zijn Variabelrentende Lening.

³³ Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat Stap 4 van toepassing is op Variabelrentende Leningen die in het verleden zijn verlengd of doorgerold, waardoor een Overhedge in Looptijd (gedeeltelijk) is opgeheven, indien de Renteopslag bij verlenging of doorrol is verhoogd.

- c. Een floor in de Lening, maar niet in het Rentederivaat: het is mogelijk dat in de voorwaarden van de Variabelrentende Lening is opgenomen dat de te betalen Referentierente³⁴ niet negatief kan worden, maar begrensd wordt op bijvoorbeeld 0%. Indien deze modaliteit niet in het Rentederivaat verwerkt zit, ontstaat een nadeel voor de MKB-Klant wanneer de te ontvangen Referentierente negatief wordt.

3.3.17. De situaties in paragraaf 3.3.16.a en paragraaf 3.3.16.b worden alleen hersteld indien er sprake is van een duidelijke één-op-één relatie³⁵ tussen een Lening en een Rentederivaat. De situatie in paragraaf 3.3.16.b wordt niet hersteld indien de mismatch minder dan één week bedraagt. De situatie in paragraaf 3.3.16.c dient steeds in Stap 4 te worden hersteld op de Lening. Overige Modaliteitsmismatches hoeven onder het Herstelkader niet te worden hersteld.

Herstelactie – Modaliteitsmismatch

3.3.18. Het herstel bestaat eruit dat terug wordt gegaan naar het moment van afsluiten van het Rentederivaat en elke aanwezige Modaliteitsmismatch³⁶ vergoed of ongedaan gemaakt wordt. De Bank dient de MKB-Klant voor de situaties in paragraaf 3.3.16.a en paragraaf 3.3.16.b als volgt te vergoeden:

- a. Retrospectief: wordt het verschil in Netto Kasstromen vergoed tussen het oorspronkelijke Rentederivaat en het Rentederivaat dat na correctie van de Modaliteitsmismatch zou bestaan; en

- b. Prospectief: worden de modaliteiten van het Rentederivaat kosteloos aangepast naar de modaliteiten van de Lening, zodat de Modaliteitsmismatch niet meer bestaat, tenzij de MKB-Klant om bedrijfstechnische redenen aangeeft de modaliteiten van zijn Lening te willen aanpassen naar de modaliteiten van het Rentederivaat. De oplossing mag op initiatief van de Bank synthetisch geschieden.

³⁴ De situatie waarin de gehele rentebetaling inclusief Renteopslag gemaximeerd is op nul, komt eveneens voor, en dient ook hersteld te worden.

³⁵ Er is onder het Herstelkader alleen sprake van een duidelijke één-op-één relatie wanneer het dossier (of, indien van toepassing: de 'set') slechts één In Aanmerking Komende Lening en één Rentederivaat bevat, of wanneer in de offerte van het Rentederivaat het Rentederivaat met specifieke referentie wordt verbonden aan één specifieke In Aanmerking Komende Lening. Het concept van een één-op-één relatie geldt alleen voor een Modaliteitsmismatch.

³⁶ Overige modaliteiten, zoals de vaste Swaprente van een Rentewap of het Strikeniveau van een Rentecap, worden hierbij niet aangepast.

Margin Call – algemeen

- 3.3.19. MKB-Klanten met een Rentederivaat kunnen in het verleden geconfronteerd zijn en/of in de toekomst geconfronteerd worden met een Margin Call. Een Margin Call houdt in dat de Bank, als tegenpartij onder het Rentederivaat, gedurende de looptijd van het Rentederivaat van de MKB-Klant verlangt dat deze (additionele) zekerheid stelt voor het afdekken van de negatieve Marktwaaarde. De (additionele) zekerheid kan bestaan uit geld of financiële instrumenten.
- 3.3.20. Als er sprake is van een Margin Call betekent dit een extra last voor de MKB-Klant omdat hij geld moet lenen of eigen middelen moet aanwenden om de (additionele) zekerheid te stellen. Doorgaans heeft de Bank contractueel gezien het recht om over te gaan tot het Voortijdig Afwikkelen indien de MKB-Klant in gebreke blijft bij het stellen van zekerheid na een Margin Call.
- 3.3.21. Gelet op het doel dat een Rentederivaat bij een MKB-Klant zou moeten dienen, is in het Herstelkader voorzien dat een Margin Call bij een MKB-Klant niet aan de orde kan zijn. Enige uitzondering hierop vormt de situatie waarin de MKB-Klant op eigen initiatief zijn financiering(en) bij de Bank heeft beëindigd, maar het Rentederivaat zonder onderliggende financiering bij die Bank nog doorloopt. In dat geval heeft de Bank er een gerechtvaardigd belang bij aanvullende zekerheid te kunnen bedingen.

Herstelactie – Margin Calls

- 3.3.22. De Bank dient de MKB-Klant als volgt te vergoeden:
- Retrospectief: voor zover Margin Calls in het verleden zijn gemaakt, geldt dat gestelde zekerheid wordt vrijgegeven (tenzij de MKB-Klant op eigen initiatief zijn financiering(en) bij de Bank heeft beëindigd). Indien de MKB-Klant zekerheid heeft gesteld in de vorm van geld, zal de MKB-Klant een rentevergoeding krijgen voor de hogere van de (i) op de zekerheidstelling van toepassing zijnde contractuele rente of (ii) de Wettelijke Rente (steeds voor zover niet reeds door de Bank rente is vergoed over de zekerheidstelling).
 - Prospectief: voor de toekomst zien Banken af van het doen van Margin Calls voor een eventuele negatieve Marktwaaarde, tenzij de MKB-Klant op eigen initiatief zijn financiering(en) bij de Bank heeft beëindigd. Dit betekent overigens niet dat de Banken niet het recht hebben om van hun MKB-Klanten (additionele) zekerheid te vragen in het kader van reguliere financieringen (zie bijv. artikel 26 Algemene Bankvoorwaarden en soortgelijke contractuele bepalingen). Hierbij

past slechts de kanttekening dat een Bank dit soort bepalingen niet kan en zal invoeren om de negatieve Marktwaaarde van een Rentederivaat af te dekken.

Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging – algemeen

3.3.23. De Rentederivaten zijn gekoppeld aan Variabelrentende Leningen. MKB-Klanten kunnen op de volgende manieren de Lening aflossen:

- a. verplichte geplande aflossingen, vastgelegd op het moment van aangaan van de financiering;
- b. tussentijdse vrijwillige aflossingen;
- c. niet-vooraf geplande tussentijdse aflossingen die door de Bank worden afgedwongen (bijvoorbeeld cash sweeps of situaties waarin de MKB-Klant niet akkoord is gegaan met tussentijdse wijzigingen van de Bank en om die reden volledig vervroegd heeft afgelost); of
- d. volledige aflossing van de Lening in geval van algehele bedrijfsbeëindiging.

3.3.24. De situaties in paragraaf 3.3.23.b en paragraaf 3.3.23.c worden Vervroegd Aflossen genoemd, de situatie in paragraaf 3.3.23.d wordt Bedrijfsbeëindiging genoemd.

3.3.25. Bij geplande verplichte aflossingen, zoals omschreven in paragraaf 3.3.23.a, zal het Rentederivaat moeten voorzien in de geplande aflossingen, zodat de Notional daalt evenzeer als de Hoofdsom Lening. Indien hierin niet is voorzien, ontstaat mogelijk een (op voorhand te voorziene) Overhedge In Omvang (zie paragraaf 3.3.8 e.v.), die alsdan dient te worden hersteld.

3.3.26. Indien door Vervroegd Aflossen de Hoofdsom Lening lager wordt dan de Notional Rentederivaat ontstaat een op voorhand niet voorziene mismatch tussen de beide producten. Indien deze situatie blijft bestaan lopen MKB-Klanten direct een financieel nadeel aangezien zij rentebetalingen doen over een hogere Notional dan noodzakelijk is (gelet op de Hoofdsom Lening).

3.3.27. De Notional kan door middel van het (partieel) Voortijdig Afwikkelen verminderd worden tot de nieuwe Hoofdsom Lening. In geval van partiële Afwikkeling wordt de Marktwaaarde die op dat moment geldt afgerekend tussen Bank en MKB-Klant.

3.3.28. Aangezien de rente in de periode na 2008 overwegend is gedaald, zal de Marktwaaarde van het afgeloste of af te lossen deel van de Notional voor MKB-Klanten veelal negatief zijn geweest. Een MKB-Klant heeft dan – als het Rentederivaat zou worden aangepast – een vergoedingsplicht aan de Bank.

- 3.3.29. Bij een Rentederivaat bestaat normaliter geen mogelijkheid tot Kosteloos Aflossen, zoals die bij sommige Banken geldt bij andere financieringsvormen (zoals een Vastrentende Lening). MKB-Klanten wisten mogelijk niet van het feit dat van een dergelijke kosteloze ruimte geen sprake is in het geval van een Rentederivaat.
- 3.3.30. Herstel van Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging (paragraaf 3.3.23 e.v.) is niet van toepassing op een Rentecap.

Herstelactie – Vervroegd Aflossen

Herstel in het verleden gedane aflossingen op zowel de Variabelrentende Lening als het Rentederivaat – retrospectief herstel

- 3.3.31. Voor MKB-Klanten die in het verleden de Marktwaaarde hebben betaald aan de Bank uit hoofde van een Vervroegde Aflossing dan wel een Bedrijfsbeëindiging geldt dat zij retrospectief hiervoor worden gecompenseerd, met Oprenting, tot het niveau waarop Kosteloos Aflossen onder de voorwaarden van een Vastrentende Lening bij die Bank zou zijn toegestaan³⁷, indien Vastrentende Leningen bij de Bank (of een bank uit de Groep waar de Bank deel van uitmaakt) werden aangeboden. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional³⁸ met het Percentage Coulanevergoeding geldend op het moment van de Vervroegde Aflossing. Indien de MKB-Klant bijvoorbeeld retrospectief 20% coulanevergoeding over de Netto Kasstromen heeft ontvangen in Stap 3, geldt bovenstaande voor 80% van de Notional.

Herstel in het verleden gedane aflossingen op alleen de Variabelrentende Lening – retrospectief herstel

- 3.3.32. Voor MKB-Klanten die in het verleden afgelost hebben op hun Lening maar niet op het Rentederivaat, geldt dat de Bank retrospectief de Notional kosteloos vermindert met ten hoogste het bedrag dat de MKB-Klant heeft afgelost op zijn Lening tot het niveau waarop Kosteloos Aflossen onder de voorwaarden van een Vastrentende Le-

³⁷ Hiervoor dienen de algemene voorwaarden van Vastrentende Leningen gebruikt te worden zoals de betreffende Bank die aanbood op het moment van afsluiten van het Rentederivaat. Dit geldt ook indien de Variabelrentende Lening nadien is overgesloten naar een andere bank. Indien een Bank met een MKB-Klant afwijkende contractuele voorwaarden specifiek ten aanzien van Vervroegd Aflossen op het Rentederivaat is overeengekomen, prevaleren de contractuele voorwaarden, tenzij dit niet in het voordeel van de MKB-Klant is.

³⁸ Dit is de Notional zoals deze resteert na aanpassingen voor Mismatches uit Stap 2. Vaak wordt in de voorwaarden van Vastrentende Leningen een percentage gespecificeerd dat de MKB-Klant jaarlijks Kosteloos Aflossen mag, en ziet dat percentage op de initiële Hoofdsom Lening. In dat geval dient de initiële Notional van het Rentederivaat genomen te worden, na aanpassing voor Mismatches uit Stap 2.

ning bij die Bank zou zijn toegestaan.³⁹ Dit geldt uitsluitend voor dat gedeelte van de Notional waarover geen coulancevergoeding (Stap 3) verschuldigd is zoals bepaald in paragraaf 3.4. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Coulancevergoeding geldend op het moment van de Vervroegde Aflossing. Indien de MKB-Klant bijvoorbeeld retrospectief 20% coulancevergoeding over de Netto Kasstromen heeft ontvangen in Stap 3, geldt het bovenstaande voor 80% van de Notional. De Bank vergoedt verder, met Oprenting, de rente die teveel is betaald ten opzichte van de uitgangssituatie.⁴⁰

Herstel toekomstige Vervroegde Aflossingen – prospectief herstel

3.3.33. Prospectief past de Bank het Rentederivaat gelijkelijk en kosteloos aan zodanig dat de mogelijkheden tot Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging van het Rentederivaat conform de voorwaarden van een Vastrentende Lening zijn.⁴¹ Indien onder de voorwaarden van een Vastrentende Lening een bepaald percentage van de Hoofdsom Lening kosteloos mag worden afgelost, wordt het Rentederivaat voor de MKB-Klant eveneens kosteloos aangepast als de Variabelrentende Lening wordt afgelost (steeds tot ten hoogste het bedrag dat in de voorwaarden voor de Vastrentende Lening is bepaald). Dit geldt uitsluitend voor dat gedeelte van de Notional waarover geen coulancevergoeding (Stap 3) verschuldigd is zoals bepaald in paragraaf 3.4. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Coulancevergoeding geldend op de peildatum. Indien de MKB-Klant bijvoorbeeld prospectief 20% coulancevergoeding over de Marktwaaarde heeft ontvangen in Stap 3, geldt bovenstaande voor 80% van de Notional.

3.3.34. Voorafgaand aan de berekening van herstel van Vervroegd Aflossen en/of Bedrijfsbeëindiging dient Stap 3 te worden uitgevoerd en het Percentage Coulancevergoeding te worden bepaald. Aan de hand van het berekende Percentage Coulancevergoeding wordt herstel berekend van Vervroegd Aflossen en/of Bedrijfsbeëindiging. Nadien wordt niet opnieuw Stap 3 doorlopen (i.e. geen nadere iteraties).

3.3.35. Stap 3 wordt doorlopen aan de hand van het Rentederivaat, zoals dat resulteert na het doorlopen van Stap 2, met uitzondering van Vervroegd Aflossen en/of Bedrijfsbeëindiging. Stap 4 wordt daarentegen doorlopen aan de hand van het Rentederi-

³⁹ Zie voetnoot 37.

⁴⁰ Met 'uitgangssituatie' wordt de situatie bedoeld waarin de MKB-Klant op het moment van aflossen op de Variabelrentende Lening ook boetevrij zou hebben mogen aflossen op het Rentederivaat conform de voorwaarden van een Vastrentende Lening.

⁴¹ Zie voetnoot 37.

vaat, zoals dat resulteert na het doorlopen van Stap 2, inclusief eventueel Herstel voor Vervroegd Aflossen en/of Bedrijfsbeëindiging.

3.4. Stap 3: Couancevergoeding

3.4.1. Gezien de uitgangspunten zoals uiteengezet in paragrafen 2.4.2 tot en met 2.4.4, voorziet Stap 3 van het Herstelkader in een generieke couancevergoeding.

3.4.2. De couancevergoeding wordt ten aanzien van Renteswaps en Rentecollars (aan de hand van de in Stap 1 en Stap 2 herstellende Rentederivaten) als volgt bepaald⁴²:

a. Retrospectief: vergoedt de Bank de MKB-Klant een percentage van alle Netto Kasstromen die tot het moment van toekennen van Compensatie zijn uitgewisseld. Dit betreffen de Netto Kasstromen van het Rentederivaat zoals deze gelden na eventueel herstel in Stap 1 en Stap 2.

b. Prospectief: vergoedt de Bank de MKB-Klant een percentage van de Marktwaaarde van de op het moment van toekennen van Compensatie nog uitstaande Renteswap of Rentecollar. Dit betreft de Marktwaaarde van het Rentederivaat zoals deze geldt na eventueel herstel in Stap 1 en Stap 2.

De hoogte van de hierboven onder a en b aangeduide percentages zijn gerelateerd aan de Notional en, in geval van meerdere Rentederivaten die gelijktijdig lopen, op enig moment de totale Notional die de MKB-Klant op dat moment had uitstaan aan Rentederivaten bij de Bank. Daarbij geldt het volgende:

Notional in EUR	Compensatiepercentage
0 tot en met 2,5 miljoen	20%
2,5 tot en met 10 miljoen	10%
vanaf 10 miljoen	0%

⁴² Voor zover een couancevergoeding wordt berekend over meerdere Rentederivaten die binnen het bereik van het Herstelkader vallen, worden deze Rentederivaten op chronologische volgorde in de berekening van het Percentage Couancevergoeding betrokken. Het Percentage Couancevergoeding dient berekend te worden op basis van de totale Notional aan uitstaande Renteswaps en Rentecollars die op enig moment uitstaan, gerekend vanaf de Startdatum (derhalve niet zijnde de Transactiedatum), en wordt vervolgens toegepast op alle Netto Kasstromen die onder de Rentederivaten zijn betaald. Indien Rentederivaten op hetzelfde moment zijn afgesloten, worden deze Rentederivaten simultaan (proportioneel) in de berekening van de couancevergoeding betrokken.

De tabel bevat marginale tarieven. Ter voorkoming van misverstanden volgen hieronder twee voorbeelden.

Ter illustratie: voor een MKB-Klant met één Rentederivaat met een Notional van EUR 3 miljoen dient over de Netto Kasstromen en de Marktwaaarde van de eerste EUR 2.5 miljoen een percentage van 20% vergoed te worden en over de resterende EUR 500.000 een percentage van 10%.

Ter illustratie: voor een MKB-Klant die eerst één Rentederivaat had met een looptijd van 10 jaar en een Notional van EUR 2.5 miljoen en die na 5 jaar een tweede Rentederivaat afsloot met een looptijd van 5 jaar en een Notional van EUR 2.5 miljoen dient voor de eerste 5 jaar een percentage van 20% gehanteerd te worden voor de compensatie, en in de tweede 5 jaar een percentage van 20% over de eerste EUR 2.5 miljoen, en een percentage van 10% over de tweede EUR 2.5 miljoen. Dat leidt in de tweede 5 jaar tot een Percentage Couancevergoeding van 15%. De Couancevergoeding dient proportioneel over alle Netto Kasstromen berekend te worden.

- 3.4.3. De couancevergoeding die een MKB-Klant uit hoofde van paragraaf 3.4 kan ontvangen bedraagt maximaal EUR 100.000. Indien meerdere klanten tot een Groep behoren of bancaire nauw verbonden⁴³ zijn, dient de totale omvang van de Notionals als basis voor de berekening van de couancevergoeding. In een dergelijke situatie bedraagt de couancevergoeding voor hen gezamenlijk maximaal EUR 100.000. Deze couancevergoeding is vanaf 1 januari 2017 onderhevig aan Oprenting; tot die tijd vindt geen Oprenting plaats.

- 3.4.4. Voor een Rentecap wordt Stap 3 niet doorlopen.

Uitzondering: verplichte renteafdekking voor de MKB-Klant

- 3.4.5. Op de regel dat de MKB-Klant een couancevergoeding van de Bank ontvangt geldt een uitzondering. Indien de Bank gebaseerd op een analyse van de financiële positie van de MKB-Klant bij het aangaan van het Rentederivaat, de conclusie heeft bereikt dat vanuit een optiek van kredietbeleid van de Bank de MKB-Klant zich geen rentestijging op een Variabelrentende Lening kan permitteren en de Bank daarom bij de kredietverlening de voorwaarde heeft gesteld dat de MKB-Klant zijn rentelasten (ge-

⁴³ Zie voetnoot 23.

heel of gedeeltelijk) dient vast te leggen, wordt slechts een coulancevergoeding toegekend over het gedeelte dat niet afgedekt behoefde te worden.⁴⁴

- 3.4.6. Dit is onder andere aannemelijk indien (i) de Bank in de offerte (of een document dat aan het afsluiten van het Rentederivaat vooraf ging) heeft opgenomen dat de MKB-Klant voor een bepaald deel de variabele rente met een Rentederivaat moet afdekken en (ii) de Bank schriftelijk kan aantonen dat die eis tot afdekking door een kredietcommissie of door een kredietrisicospecialist (onafhankelijk opererend van de commercie) is gesteld. Dit is in 'Bijlage paragraaf 3.4.6' nader door de Derivatenco commissie gedu id. Indien de MKB-Klant nadien kan aantonen dat het kredietbeleid op onjuiste wijze is gehanteerd, staat ten aanzien van zijn situatie Bindend Advies bij de Derivatenco commissie open (zie paragraaf 5.2).

Ter illustratie: een MKB-Klant heeft een Variabelrentende Lening ter hoogte van EUR 1 miljoen voor een looptijd van 5 jaar. Als kredietvoorwaarde, die de Bank kan substantiëren, is gesteld dat de MKB-Klant minimaal 60% van de rentelasten moet afdekken. Uiteindelijk is gekozen voor een 100% afdekking. Compensatie in Stap 3 geschiedt dan alleen over 40% van de Notional.

3.5. Stap 4: Renteopslagen

Renteopslagen

- 3.5.1. De rente die een MKB-Klant aan de Bank betaalt op een Variabelrentende Lening bestaat uit de Referentierente (bijv. 1-maands Euribor) vermeerderd met een Renteopslag. In veel gevallen heeft de Bank contractueel het recht de Renteopslag te verhogen indien zij daar aanleiding toe ziet.

- 3.5.2. Veel MKB-Klanten met een Renteswap hebben aangegeven dat zij in de veronderstelling waren dat hun *volledige* rentelasten werden gefixeerd. Dit Herstelaspect betreft het herstel van eventuele verhogingen van de Renteopslag.

- 3.5.3. Ook al hebben Banken in bepaalde gevallen wel voldoende geïnformeerd over het feit dat de volledige rentelasten niet gefixeerd worden door het aangaan van een Renteswap, worden, in het belang van snel en efficiënt herstel, coulancehalve alle MKB-Klanten grotendeels gecompenseerd voor verhogingen van de Renteopslag. Verhogingen van de Renteopslagen dienen aldus in beginsel coulancehalve te worden vergoed. Dit uitgangspunt lijdt (slechts) uitzondering indien een Variabelrentende Lening is gecombineerd met een Renteswap en verhoging van de Renteopslag

⁴⁴ Zie 'Bijlage paragraaf 3.4.6' voor voorbeelden die deze situatie illustreren.

plaatsvindt volgens een in de leningsdocumentatie exacte numeriek gespecificeerde koppeling aan financiële indicatoren die specifiek op de MKB-Klant betrekking hebben.

Herstelactie – Renteopslagen

3.5.4. Voor MKB-Klanten met Renteswaps geldt het volgende:

- a. Retrospectief: wordt de MKB-Klant gecompenseerd indien de Bank op enig moment na afsluiten van het Rentederivaat de Renteopslag op haar Variabelrentende Lening heeft verhoogd. De doorgevoerde opslagverhogingen worden ongedaan gemaakt voor wat betreft het door het Rentederivaat afgedekte gedeelte.⁴⁵ Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Couancevergoeding. Indien de MKB-Klant bijvoorbeeld 20% couancevergoeding over de Netto Kasstromen en de Marktwaaarde heeft ontvangen in Stap 3, worden de doorgevoerde opslagverhogingen voor 80% van de Notional ongedaan gemaakt. Opslagverhogingen en opslagverlagingen mogen met elkaar gesaldeerd worden.
- b. Prospectief: fixeert de Bank de Renteopslag op het oorspronkelijke niveau en past deze in de toekomst niet meer aan gedurende de looptijd van het Rentederivaat, voor wat betreft het door het Rentederivaat afgedekte gedeelte. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Couancevergoeding. Indien de MKB-Klant bijvoorbeeld 20% couancevergoeding over de Netto Kasstromen en de Marktwaaarde heeft ontvangen in Stap 3, worden de opslagverhogingen voor 80% van de Notional ongedaan gemaakt en gefixeerd. Prospectief herstel kan ofwel plaatsvinden door daadwerkelijk de betreffende Variabelrentende Leningen te splitsen, ofwel door gebruik te maken van een blended rate.

3.5.5. Voor Rentecollars en Rentecaps is het herstel uit paragraaf 3.5.4 niet van toepassing.

Modaliteitsmismatch – Floor in Lening

3.5.6. Zoals in paragraaf 3.3.16.c is aangegeven, kan het voorkomen dat de Referentierente⁴⁶ die een MKB-Klant aan de Bank betaalt op een Variabelrentende Lening niet negatief wordt, maar begrensd is op bijvoorbeeld 0%. Indien deze modaliteit niet in het

⁴⁵ De doorgevoerde opslagverhogingen betreffen de opslagverhogingen over de Hoofdsom Lening na eventuele Vervroegde Aflossingen die in het verleden zijn gedaan.

⁴⁶ Zie ook voetnoot 34.

Rentederivaat is verwerkt, ontstaat er een nadeel voor de MKB-Klant wanneer de te ontvangen rente negatief is.

Herstelactie – Modaliteitsmismatch – Floor in Lening

- 3.5.7. Voor MKB-Klanten met Renteswaps of Rentecollars geldt het volgende:
- Retrospectief: wordt de floor uit de Lening verwijderd voor wat betreft het door het Rentederivaat afgedekte gedeelte en wordt de MKB-Klant dienovereenkomstig gecompenseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Couancevergoeding.
 - Prospectief: wordt de floor uit de Lening verwijderd voor wat betreft het door het Rentederivaat afgedekte gedeelte. Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Couancevergoeding.
- 3.5.8. Voor een Rentecap wordt de Modaliteitsmismatch met betrekking tot de floor in de Lening niet hersteld.

3.6. Overige aspecten

Herstructureringen – Blend & Extend

Generieke omschrijving

- 3.6.1. Met Blend & Extend wordt bedoeld op een situatie waarin een Rentederivaat gedurende de looptijd is geherstructureerd.
- 3.6.2. Voor zover het Herstelkader alleen op de meest recente contractspecificaties van een Rentederivaat zou worden toegepast, zou de MKB-Klant mogelijk niet (volledig) gecompenseerd worden. Als gevolg van de herstructurering is het mogelijk dat in het nieuw afgesloten Rentederivaat één of meer van de Herstelaspecten niet volledig hersteld worden, terwijl de MKB-Klant via de gewijzigde modaliteiten wel de gevolgen van het oorspronkelijke probleem draagt.

Ter illustratie: de looptijd van een aanvankelijk aangegane Renteswap is te lang en daarom geherstructureerd in een Renteswap met een kortere looptijd. De oorspronkelijke Renteswap had op het moment van herstructurering een negatieve Marktwaaarde. De Bank heeft deze negatieve Marktwaaarde verwerkt in een hogere Swaprente in het kader van de herstructurering. Het probleem van een te lange looptijd is weliswaar verholpen maar de MKB-Klant betaalt hiervoor de rekening in de vorm van hogere rentelasten.

- 3.6.3. Het doel van de hierna beschreven herstelactie is om MKB-Klanten van wie het Rentederivaat is geherstructureerd een soortgelijk herstel toe te kennen als MKB-Klanten bij wie dit niet het geval is. Een herstructurering zoals in bovenstaand voorbeeld omschreven kan weliswaar één of meerdere Herstelaspecten wegnemen maar legt uiteindelijk de rekening daarvoor bij de MKB-Klant, bijvoorbeeld in de vorm van hogere rentelasten zoals in bovenstaand voorbeeld. Ter verduidelijking: het is zeker niet het geval dat bij iedere herstructurering een potentieel Herstelaspect is geadresseerd; herstructureringen hebben veelal andere doeleinden gediend.

Herstelactie – Blend & Extend

- 3.6.4. Indien er een Blend & Extend heeft plaatsgevonden én het Rentederivaat vóór de herstructurering een Herstelaspect uit Stap 1 of Stap 2 bevatte, dient het herstel er louter op toe te zien dat:

- a. het product vóór herstructurering het Herstelkader regulier doorloopt;
- b. het verschil in Marktwaaarde, vanuit het oogpunt van de MKB-Klant, tussen:
 - (i) het product direct vóór de herstructurering, in de vorm die resteert na doorlopen van het Herstelkader waarin het oorspronkelijke product aangepast is voor Stap 1 en Stap 2; en
 - (ii) het product direct na de herstructurering, in de vorm die resteert na doorlopen van het Herstelkader waarin het geherstructureerde product aangepast is voor Stap 1 en Mismatches uit Stap 2⁴⁷,

met Oprenting wordt vergoed aan de MKB-Klant. Ter voorkoming van dubbelbetaling van Compensatie, dient dit bedrag vermenigvuldigd te worden met dat percentage van de Notional waarover geen coulancevergoeding wordt vergoed in Stap 3, zoals bepaald in paragraaf 3.4.

- c. het product na herstructurering eveneens regulier het Herstelkader doorloopt.

Indien er meerdere Blend & Extends hebben plaatsgevonden van een Rentederivaat, dienen deze stappen voor elk van deze herstructureringen toegepast te worden. In 'Bijlage paragraaf 3.6.4' wordt een nadere duiding gegeven van Blend & Extend.

⁴⁷ Ter verduidelijking: het product vóór herstructurering dient dus ook eventueel aangepast te zijn voor Herstel uit hoofde van Vervroegd Aflossen. Het product na herstructurering is nog niet aangepast voor eventueel Herstel uit hoofde van Vervroegd Aflossen.

Overige aspecten*Minimale Compensatie*

- 3.6.5. Teneinde oneigenlijke effecten te voorkomen, zal de compensatie per stap nooit minder dan nihil bedragen. Binnen iedere individuele stap⁴⁸ afzonderlijk worden de financiële voor- en nadelen van de MKB-Klant (voor zover van toepassing) gesaldeerd.⁴⁹ De totale Compensatie, inclusief eventuele Blend & Extend correcties en aftrek voor eventuele eerdere financiële tegemoetkomingen, zal eveneens nooit minder dan nihil bedragen.

Oprenting

- 3.6.6. Voor zover een Bank uit hoofde van het Herstelkader Compensatie uitkeert, dient deze Compensatie te worden vermeerderd met de Wettelijke Rente. Deze Oprenting is verschuldigd vanaf het moment waarop de MKB-Klant de betaling waarop de Compensatie ziet, heeft voldaan. Uitzondering hierop betreft de coulancevergoeding omschreven in Stap 3 (zie paragraaf 3.4) die vanaf 1 januari 2017 zal Oprenten.

Eerdere financiële tegemoetkomingen

- 3.6.7. Bij de vaststelling van de Compensatie moet rekening worden gehouden met eerdere financiële tegemoetkomingen van de Bank aan de MKB-Klant die verband houden met een Rentederivaat waarvoor het Herstelkader Compensatie voorziet. Relevante financiële tegemoetkomingen kunnen (i) betrekking hebben op eerdere tegemoetkomingen van de Bank met het oog op het Rentederivaat en/of (ii) verband houden met het niet-invorderbaar stellen of kwijtschelden van aan de MKB-Klant verstrekte financiering, waarbij gelet op de kwetsbaarheid van deze klantgroep van de Bank wordt verwacht dat de Bank hiermee prudent omgaat. Vorenbedoelde financiële tegemoetkomingen strekken in mindering op de uit hoofde van het Herstelkader eventueel verschuldigde Compensatie. Indien eerdere financiële tegemoetkomingen zijn toegekend die verband houden met het Rentederivaat, is ook voorstelbaar dat het Rentederivaat in dat kader is aangepast.⁵⁰ Het Herstelkader gaat (alsdan) in Stap 2 uit van

⁴⁸ Ter verduidelijking is de Blend & Extend correctie uit paragraaf 3.6.4 geen stap in de zin van het Herstelkader en kan derhalve wel minder dan nihil bedragen.

⁴⁹ Zie ook voetnoot 27.

⁵⁰ Interne kosten die gemaakt zijn door uitgevoerde aanpassingen op Rentederivaten uit hoofde van eerder (bank-specifiek) herstel worden niet aangemerkt als eerdere financiële tegemoetkoming. Onder 'interne kosten' worden bijvoorbeeld waardeverliezen begrepen die de Bank heeft moeten nemen voor de aanpassingen van Rentederivaten (bijvoorbeeld bij herstel van een Overhedge In Omvang of een Overhedge In Looptijd). In het geval deze kosten in rekening zijn gebracht aan de MKB-Klant, dient het door de MKB-Klant betaalde bedrag te wor-

het aangepaste Rentederivaat c.q. de onder het aangepaste Rentederivaat verschuldigde kasstromen. Indien het Rentederivaat herstel behoeft uit hoofde van Stap 1, gaat het Herstelkader (alsdan) eveneens uit van de kasstromen van het Noodzakelijk Substituut. De coulancevergoeding van Stap 3 wordt berekend aan de hand van de onder het – eventueel in Stap 2 nader herstellende – aangepaste Rentederivaat (daadwerkelijk) uitgewisselde Netto Kasstromen.

Kwijting en gevolgschade

3.6.8. Een MKB-Klant die Herstel uit hoofde van het Herstelkader aanvaardt, verleent daarmee algehele en finale kwijting aan de betreffende Bank ter zake van alle klachten dan wel aanspraken en/of vorderingen die de MKB-Klant jegens de Bank heeft in verband met het Rentederivaat.⁵¹ Op deze regel gelden twee nuanceringen:

- (i) Voor Herstelaspecten waarover de MKB-Klant binnen de daarvoor bepaalde periode aangeeft Bindend Advies te willen hebben, geldt dat de finale kwijting mede de uitkomst van het Bindend Advies betreft. Voor zover door de MKB-Klant Bindend Advies wordt verzocht, geldt dat finale kwijting is verleend, met dien verstande dat de uitkomst van Bindend Advies zal worden toegepast.
- (ii) Voor Herstelaspecten waarvan na aanvaarding van het aanbod tot Herstel door de MKB-Klant bij dossiercontrole door de Bank, externe dossierbeoordelaar of AFM blijkt dat het Herstelkader ten aanzien van de betreffende MKB-Klant niet correct is toegepast en bij nadere beoordeling een gunstiger Herstel voor de MKB-Klant zou volgen, geldt dat finale kwijting is ver-

den opgeteld bij het berekende totaalbedrag aan Compensatie op grond van Stap 1 tot en met Stap 4 onder het Herstelkader. Een eventuele gehele of gedeeltelijke kwijtschelding die een Bank heeft verleend van een Marktwaaarde die een MKB-Klant op basis van een Voortijdige Afwikkeling van een Rentederivaat verschuldigd was, wordt evenwel wel aangemerkt als een eerdere financiële tegemoetkoming, met dien verstande dat (a) de omvang van de kwijtschelding (die als eerdere financiële tegemoetkoming wordt aangemerkt) wordt bepaald ten opzichte van de Marktwaaarde zoals gedefinieerd in paragraaf 2.1.1., en (b) de kwijtschelding in geen geval kan zien op (het gedeelte van) de betaalde Marktwaaarde die betrekking had op eerder technisch herstel van een Rentederivaat.

⁵¹ Indien het Rentederivaat mede dient ter afdekking van een In Aanmerking Komende Lening van een andere entiteit, wordt het geheel aan Compensatie uitbetaald aan de MKB-Klant, tenzij de MKB-Klant en de leningnemer(s) gezamenlijk aan de Bank berichten dat de Compensatie – voor zover deze betrekking heeft op renteopslagverhogingen – (deels) aan de leningnemer(s) dient te worden uitgekeerd. In alle gevallen waarin renteopslagverhogingen worden vergoed die betrekking hebben op In Aanmerking Komende Leningen van andere entiteiten dan de MKB-Klant, dienen deze entiteiten net als de MKB-Klant kwijting te verlenen aan de Bank.

leend⁵², met dien verstande dat een eventuele voor de MKB-Klant gunstiger uitkomst zal worden toegepast door de Bank.⁵³

- 3.6.9. Acceptatie van het Herstel heeft dan ook tot gevolg dat door de MKB-Klant aan de Bank finale kwijting wordt gegeven voor eventuele gevolgschade. Een MKB-Klant die evenwel meent dat ondanks Herstel toch sprake is van gevolgschade die afzonderlijke compensatie vereist, kan de oplossing onder het Herstelkader verwerpen (waardoor de Bank niet verplicht is Herstel uit te voeren) en zal zich op individuele basis tot de Bank of een derde moeten wenden (zie ook paragraaf 5.1.5 hierna). Gelet op het algemene karakter van het Herstelkader is het niet doenlijk om uniforme regels te stellen voor gevolgschade (zo aanwezig).

Uitvoering Herstel

- 3.6.10. In het Herstelkader voorgeschreven herstel kan steeds op initiatief van de Bank 'synthetisch' worden uitgevoerd, in die zin dat een Bank operationeel het voorgeschreven Herstel niet formeel-juridisch uitvoert, maar wel op zodanige wijze dat de MKB-Klant geen verschil ondervindt tussen al dan niet formeel-juridische uitvoering van het Herstel. Dit betreft zowel de (omvang van de) Compensatie als de financiële karakteristieken van het Rentederivaat voor en na het (synthetisch) Herstel.
- 3.6.11. Een Bank voert Herstel uit op basis van de in de bijlage bij deze paragraaf omschreven informatie ('Bijlage paragraaf 3.6.11 – gebruik informatie').

Berekening Herstel

- 3.6.12. Ten behoeve van de berekening van het Herstel zal de Bank een in de bijlage bij deze paragraaf omschreven methodiek moeten kiezen voor berekening van Herstel. De in de bijlage omschreven methodieken hanteren als peildatum een datum op of na 20 december 2016. Deze peildatum dient in alle gevallen gelegen te zijn voor de datum waarop het dossier in behandeling wordt genomen. De Bank zal vóór 20 december 2016 een consistente keuze moeten maken voor een methodiek zoals omschreven in de bijlage.

⁵² Indien tussen de Bank en de AFM in het kader van dossiercontrole door de AFM verschil van inzicht bestaat over de juiste interpretatie van het Herstelkader, kan de Derivatenco commissie om een oordeel gevraagd worden (zie paragraaf 1.2.6 van het Herstelkader).

⁵³ In dit geval zal de Bank eveneens andere dossiers zekerheidshalve herbeoordelen waar in redelijkheid een gelijke onjuiste toepassing kan worden verwacht.

4. CONSEQUENTIES HERSTELKADER

4.1. Verjaring en klachtplicht

Verjaring

- 4.1.1. Een beroep op een verjaringstermijn door een Bank kan tot gevolg hebben dat een MKB-Klant zijn vordering tegen de Bank met betrekking tot een Rentederivaat niet meer in rechte geldend kan maken.
- 4.1.2. De verjaringstermijnen kunnen al naar gelang de soort vordering verschillen. Een vordering tot schadevergoeding verjaart bijvoorbeeld na vijf jaar. De aanvangsdatum voor een verjaringstermijn is vaak lastig vast te stellen. Over het algemeen wordt aangeknoopt bij het moment waarop de MKB-Klant 'ontdekte' wat het Rentederivaat inhield en wat de risico's zijn die eraan zijn verbonden.

Klachtplicht

- 4.1.3. Banken stellen met enige regelmaat dat een MKB-Klant te laat heeft geprotesteerd (geklaagd) tegen bijvoorbeeld een gebrek in de dienstverlening door de Bank of een schending van de zorgplicht van de Bank. Als de MKB-Klant deze klacht te laat indient, verliest de MKB-Klant zijnerzijds het recht Herstel te vragen; de MKB-Klant heeft dan zijn klachtplicht verzaakt.
- 4.1.4. De klachtplicht is bedoeld om degene over wiens prestatie wordt geklaagd (in dit geval de Bank) te beschermen tegen (te) late klachten. Door tijdsverloop kan het namelijk moeilijker zijn om klachten te betwisten doordat bijvoorbeeld bewijs niet meer beschikbaar is. De Bank moet er daarom op kunnen rekenen dat de MKB-Klant met bekwame spoed onderzoekt of de prestatie van de Bank beantwoordt aan wat de MKB-Klant mag verwachten. Indien dat laatste niet het geval is moet de MKB-Klant dat onverwijld aan de Bank meedelen.

Herstelactie – verjaring en klachtplicht

- 4.1.5. Uitgangspunt is dat, in het kader van Rentederivaten, terughoudendheid wordt bepleit, waar het gaat om een beroep door de Bank op een verjaringstermijn of het verzaken van de klachtplicht. Omgekeerd geldt dat in evident 'oude' gevallen, het kan zijn dat een Bank geen (compleet) dossier meer onder zich heeft en dat ook niet hoeft te hebben, dit in verband met geldende bewaartermijnen. In die gevallen kan de Bank benadeeld worden indien een beroep op verjaring of het verzaken van de

klachtplicht niet is toegestaan. Dit in ogenschouw genomen, komt het Herstelkader tot het volgende.

- 4.1.6. Het feit dat het Herstelkader wordt toegepast door een Bank, heeft niet tot gevolg dat daarmee vorderingen van MKB-Klanten ter zake Rentederivaten niet verjaren of dat de klachtplicht geen toepassing vindt. Evenwel, geldt voor de toepassing van het Herstelkader het volgende:

- a. Banken zullen zich niet beroepen op verjaring of het door een MKB-Klant verza-
ken van de klachtplicht in het kader van de actieve herbeoordeling zoals be-
doeld in paragraaf 3.1.4 onder het Herstelkader;
- b. Alle verjarings- en klachtplichttermijnen die in de periode 1 maart 2016 tot en
met 19 december 2016 omkomen, worden vanaf 19 december 2016 met zes (6)
maanden verlengd.

4.2. Vaststellingsovereenkomsten en bindende uitspraken

- 4.2.1. Banken hebben in het recente verleden al klachten van MKB-Klanten ten aanzien
van Rentederivaten afgehandeld. Deze afhandeling is het gevolg van een bezwaar
dat door een MKB-Klant zelf is gemaakt of herstel dat de Banken in een eerder sta-
dium zelf hebben doorgevoerd. In beide gevallen kan het zo zijn dat – in het kader
van deze afhandeling – tussen de Bank en de MKB-Klant een vaststellingsovereen-
komst is overeengekomen. Ook kan het zijn dat een MKB-Klant de Bank in een juri-
dische procedure⁵⁴ heeft betrokken en dat dientengevolge tussen de MKB-Klant en
de Bank een bindende uitspraak tot stand is gekomen.
- 4.2.2. In de context van het Herstelkader geldt dat tot stand gekomen vaststellingsovereen-
komsten en bindende einduitspraken ongemoeid blijven, zij het met de volgende uit-
zonderingen:
- a. Een Bank zal de MKB-Klant ongeacht de inhoud van een eventueel toepasselijk-
ke vaststellingsovereenkomst of de uitkomst van een bindende uitspraak, cou-
lancehalve deel laten nemen aan het Herstelkader;

⁵⁴ Hiermee wordt een vorm van geschillenbeslechting (zoals een procedure bij de overheidsrechter of het Kifid) be-
doeld, waarin een uitspraak is gedaan die in kracht van gewijsde is gegaan, althans tussen partijen onaantast-
baar is geworden.

- b. Een Bank zal de uitkomst van het Herstelkader voor een individuele MKB-Klant coulancehalve toepassen, ongeacht de inhoud van een vaststellingsovereenkomst of de uitkomst van een bindende uitspraak;
- c. Indien toepassing van het Herstelkader leidt tot een hogere financiële vergoeding voor de MKB-Klant, heeft de MKB-Klant aanspraak op het meerdere; en
- d. Indien toepassing van het Herstelkader leidt tot een lagere financiële vergoeding voor de MKB-Klant, dan heeft dat geen (financiële) gevolgen voor de MKB-Klant.

4.3. Kosten MKB-Klanten voor advocaten en Belangenorganisaties

- 4.3.1. Een MKB-Klant die recht heeft op Herstel uit hoofde van het Herstelkader en in verband met enige klacht, aanspraak en/of vorderingen ten aanzien van zijn met een Bank afgesloten Rentederivaat een advocaat en/of financieel-technisch adviseur heeft ingeschakeld dan wel zich bij een Belangenorganisatie heeft aangesloten, kan aanspraak maken op een vergoeding. Indien een MKB-Klant kan aantonen dat hij vóór 1 maart 2016 in verband met enige klacht, aanspraak en/of vorderingen ten aanzien van zijn met een Bank afgesloten Rentederivaat:
- a. op individuele basis een advocaat en/of financieel-technisch adviseur heeft ingeschakeld voor bijstand en/of advies over zijn klacht, aanspraak en/of vorderingen met betrekking tot het Rentederivaat, ontvangt de MKB-Klant een vergoeding voor daadwerkelijke (en door de MKB-Klant aan de hand van facturen te onderbouwen) kosten – excl. BTW – tot maximaal EUR 10.000, voor zover deze kosten zien op de hiervoor genoemde klacht, aanspraak en/of vorderingen; dan wel
 - b. zich bij een Belangenorganisatie heeft aangesloten, ontvangt de MKB-Klant een vergoeding voor daadwerkelijke (en door de MKB-Klant aan de hand van facturen te onderbouwen) kosten – excl. BTW – tot maximaal EUR 3.000.⁵⁵

⁵⁵ Met 'kosten' worden kosten bedoeld die zijn gemaakt voor 19 december 2016.

5. UITVOERING HERSTELKADER

5.1. Uitvoering Herstelkader

5.1.1. De uitvoering van het Herstelkader door de Banken kan (voor zover mogelijk) geschieden aan de hand van de reeds bij de Bank beschikbare kaders en systemen. Voor de inrichting van het uitvoeringsproces voorziet het Herstelkader in een '*pilot fase*', waarin Banken de uitvoering van het Herstelkader inrichten en testen. De Derivatencommissie zal betrokken zijn in dit proces, met name waar het gaat om de inrichting van Stap 1 en Stap 2.

5.1.2. Banken voeren het Herstelkader ten aanzien van MKB-Klanten bedoeld in paragraaf 3.1.4 proactief uit op de wijze zoals is omschreven in het Herstelkader. De Banken berichten de betreffende MKB-Klanten per brief over de kenmerken van het Herstelkader en het (eventueel) aan de MKB-Klant toekomende Herstel.⁵⁶ De MKB-Klant dient het door de Bank vastgestelde Herstel schriftelijk te aanvaarden.

5.1.3. Voor MKB-Klanten omschreven in paragraaf 3.1.5 ('opt-in') geldt dat de MKB-Klanten zich uiterlijk 30 juni 2017 bij de Banken kunnen aanmelden. De Banken berichten de aangemelde MKB-Klanten per brief over de kenmerken van het Herstelkader en het (eventueel) aan de MKB-Klant toekomende Herstel.⁵⁷

5.1.4. Voor zover MKB-Klanten het van de Bank ontvangen voorstel niet aanvaarden, zijn zij – evenals de Bank – niet gebonden aan de in het Herstelkader omschreven regeling en kunnen zij – evenals de Bank – hieraan geen rechten ontleen.

5.1.5. MKB-Klanten die het van de Bank ontvangen voorstel tot Herstel onder dit Herstelkader niet aanvaarden (waarmee niet de MKB-Klanten worden bedoeld die het voorstel tot Herstel aanvaarden behoudens Herstelaspecten ten aanzien waarvan Bindend Advies gevraagd kan worden), kunnen eventuele klachten, aanspraken en/of vorderingen ten aanzien van het met een Bank afgesloten Rentederivaat individueel aan een rechtbank of het Kifid voorleggen.

5.1.6. De Minister heeft verzocht om in het Herstelkader op te nemen hoe om te gaan met zogeheten 'kwetsbare groepen'. De term 'kwetsbare groepen' is niet vastomlijnd. In de context van het Herstelkader worden MKB-Klanten die onder bijzonder beheer van de Bank vallen als kwetsbaar aangemerkt. Daarmee wordt overigens niet gezegd dat het Rentederivaat de oorzaak is van het feit dat de MKB-Klant onder bij-

⁵⁶ Zie ook 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3'.

⁵⁷ Zie ook 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3'.

zonder beheer valt. Voorts zal in zijn algemeenheid ook gelden dat kleinere MKB-Klanten doorgaans kwetsbaarder zijn dan grotere MKB-Klanten. In dit verband geeft de Notional van het Rentederivaat (of de totale Notional van alle Rentederivaten zoals op enig moment gehouden door een MKB-Klant) veelal een indicatie van de omvang van de MKB-Klant. Voor de 'kwetsbare groepen' is van belang dat zij met voorrang aan de hand van het Herstelkader worden hersteld. In dit verband schrijft het Herstelkader voor dat bij het uitvoeren van het Herstel (en dus het vaststellen van Compensatie) de Banken de volgende volgorde aanhouden:

- a. MKB-Klanten die onder bijzonder beheer van de Bank vallen en MKB-Klanten die op 5 juli 2016 in een lopende juridische procedure met een Bank waren verwikkeld;
- b. MKB-Klanten met nog lopende Rentederivaten, en wel in die volgorde dat MKB-Klanten met de laagste Notionals als eerste worden behandeld;
- c. overige MKB-Klanten, eveneens in die volgorde dat MKB-Klanten met de laagste Notionals eerst worden behandeld.

Ten aanzien van klanten die onder bijzonder beheer van de Bank vallen wordt verder bepaald dat – in lijn met het verzoek van de Minister – Banken zo snel mogelijk na vaststelling van het Herstelkader⁵⁸ (i) een (voorlopige) inschatting dienen te maken of de betreffende klant binnen het toepassingsbereik van het Herstelkader valt en van de eventuele Compensatie waar de betreffende klant aanspraak op kan maken, alsmede (ii) deze (voorlopige) inschatting actief dienen te betrekken in de behandeling van de betreffende dossiers (bijvoorbeeld met betrekking tot eventuele herstructureeringsmogelijkheden, liquiditeitsprognoses etc.).

Daarnaast wordt bepaald dat het feit dat een MKB-Klant aanspraak kan maken op Herstel, op zichzelf niet tot een reductie van de kredietlimiet van de MKB-Klant of anderszins tot een kredietbeperking kan leiden.

- 5.1.7. Bij de uitvoering van het Herstelkader is het de Banken toegestaan bepaalde Herstelaspecten in versimpelde vorm uit te voeren, mits de versimpeling consistent voor alle daarvoor in aanmerking komende MKB-Klanten van die Bank zo wordt uitgevoerd en mits de versimpeling in alle opzichten voor de MKB-Klant geen nadeel oplevert bij de toekenning van Herstel en op de omvang van het Herstel.

⁵⁸ Zie paragraaf 1.3.9 hiervoor.

5.2. Bindend Advies

- 5.2.1. Het Herstelkader voorziet in een aantal limitatief omschreven gevallen in de mogelijkheid dat de MKB-Klant deze gevallen aan de Derivatencommissie bij wijze van bindend advies voorlegt. De Derivatencommissie neemt de daarvoor in aanmerking komende gevallen in behandeling en beslist hierop naar billijkheid alsmede de lijn van het Herstelkader. In de pilot-fase is door de Derivatencommissie een reglement opgesteld voor de procedure met betrekking tot Bindend Advies. Daarin is onder meer vastgelegd binnen welke termijn een MKB-Klant Bindend Advies moet hebben aangevraagd.
- 5.2.2. De MKB-Klant dient zijn verzoek binnen een nader te bepalen termijn schriftelijk te motiveren en van de nodige bescheiden te voorzien, teneinde de Derivatencommissie in staat te stellen het verzoek in behandeling te nemen.
- 5.2.3. Uitsluitend voor MKB-Klanten die het Herstel uit hoofde van het Herstelkader hebben aanvaard (en kwijting hebben verleend zoals omschreven in paragraaf 3.6.8 e.v.) staat Bindend Advies open.
- 5.2.4. De kosten voor de MKB-Klant voor een Bindend Advies bedragen forfaitair EUR 250 (te restitueren indien de Derivatencommissie ten gunste van de MKB-Klant beslist), de overige kosten van de Derivatencommissie in verband met het Bindend Advies worden gedragen door de Bank die aan de om Bindend Advies verzoekende MKB-Klant een Rentederivaat heeft verstrekt.

*_*_*

6. BIJLAGEN

Nr.	Bijlage	Onderwerp
I.	Bijlage brief Minister d.d. 1 maart 2016	Opdracht
II.	Bijlage paragraaf 3.1.2	Geen Lening Bij Bank
III.	Bijlage paragraaf 3.2.10	Noodzakelijk Substituut
III.	Addendum bijlage paragraaf 3.2.10	Noodzakelijk Substituut
IV.	Bijlage paragraaf 3.3.4	In Aanmerking Komende Leningen
V.	Bijlage paragraaf 3.4.6	Kredietafdekkingseis
VI.	Bijlage paragraaf 3.6.4	Blend & Extend
VII.	Bijlage paragraaf 3.6.11	Gebruik informatie
VIII.	Bijlage paragraaf 3.6.12	Herstelberekeningssystematiek
IX.	Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3	Kenmerken Aanbod/Aanvaarding
X.	Bijlage voorbeeldberekeningen	Voorbeeldberekeningen Herstelkader
XI.	Memorandum Overhedges	Herstel Overhedges
XII.	Memorandum Blend & Extend	Voorbeelduitwerkingen Blend & Extend

BIJLAGE BRIEF MINISTER D.D. 1 MAART 2016 – OPDRACHT

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2016-0000017844

Bijlage(s)
1

Datum 1 maart 2016
Betreft Aanpak herbeoordeling rentederivaten MKB

Geachte voorzitter,

Op 4 december jl. heb ik uw kamer geïnformeerd over onjuistheden en onvolledigheden in de herbeoordeling door banken van rentederivaten in het MKB, alsmede over de hoofdlijnen van de door de AFM beoogde aanpak en maatregelen. De voorzitter van de AFM heeft mij op 29 februari jl. geïnformeerd over de nadere inrichting van het vervolgproces en mij geadviseerd om drie onafhankelijke deskundigen aan te stellen. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de inrichting van het vervolgproces en de wijze waarop ik gevolg geef aan dit advies.

Uniform herstellkader

De AFM heeft geconstateerd dat banken in het verleden in veel gevallen de wettelijke eisen bij de advisering over derivaten aan niet-professionele partijen onvoldoende hebben nageleefd. De AFM heeft onder meer dossiers gezien waarin de klant niet is geïnformeerd over (de werking van) het product en de voor- en nadelen van het derivaat in zijn specifieke situatie. Het gevolg is dat veel klanten een niet passend derivaat hebben en daar schade van kunnen ondervinden, nu of mogelijk in de toekomst. Om deze reden zijn banken in 2014 gestart met het herbeoordelen van rentederivatencontracten. Helaas zijn er door de toezichthouder onjuistheden en onvolledigheden aangetroffen in deze herbeoordelingen, waarover ik uw Kamer op 4 december jl. heb geïnformeerd. Om te voorkomen dat klanten oplossingen mislopen door onjuiste herbeoordelingen door banken acht ik het, in lijn met het advies van de AFM, noodzakelijk dat alle dossiers opnieuw worden getoetst aan een 'uniform herstellkader'. Dit uniforme herstellkader - voor zowel beoordelingen als oplossingen - zal voorschrijven hoe de herbeoordelingen moeten worden uitgevoerd en welke herstellacties banken in specifieke situaties moeten uitvoeren om opgelopen schade te compenseren en toekomstige schade te voorkomen. Het uniforme herstellkader zal de interpretatieruimte van banken bij het herbeoordelen en waar nodig compenseren van MKB-ondernemingen minimaliseren. ABN AMRO, Rabobank, ING, SNS en Van Lanschot hebben zich gecommitteerd aan een traject waarin een uniform herstellkader wordt overeengekomen. Ook zijn deze banken akkoord met de inzet van externe beoordelaars voor het toepassen van dit herstellkader.

Directie Financiële Markten

Ons kenmerk
2015-0000021216

Onafhankelijke deskundigen

Ik acht het niet passend dat de AFM het uniforme herstelkader vaststelt. Het herstelkader zal in specifieke situaties compensatie voorschrijven. Het past niet bij de rol van de toezichthouder om hiermee partij te worden in civielrechtelijke aangelegenheden. Ik zal daarom gevolg geven aan het advies van de AFM door onafhankelijke deskundigen aan te stellen om dit herstelkader met de banken overeen te komen. De onafhankelijke deskundigen zullen daarbij vertegenwoordigers van het MKB betrekken. Ik heb de heren Schimmelpenninck en Knüppe (deskundigen op het terrein van collectieve schadeafwikkeling) en de heer Kocken (deskundige op het terrein van rentederivaten) aangesteld om deze taak op zich te nemen. Zij zullen hierbij tevens rentederivatencontracten betrekken die reeds op 1 april 2014 waren beëindigd, de zogenaamde 'oude gevallen'. Ik heb er vertrouwen in dat zij zich op onafhankelijke en deskundige wijze van hun taak zullen kwijten. De onafhankelijke deskundigen zullen over de voortgang van de besprekingen met de banken en vertegenwoordigers van MKB-ondernemingen en het overeenkomen van het herstelkader rapporteren aan mij. Ik verwacht dat het uniforme herstelkader uiterlijk medio 2016 is overeengekomen. De kosten die voortvloeien uit het overeenkomen van het herstelkader worden gedragen door de banken zelf.

Externe beoordelaars

De AFM adviseert tevens dat de banken externe beoordelaars inzetten voor de juiste toepassing van het herstelkader. Gezien de ontwikkelingen in dit dossier acht ik dit ook wenselijk. De herbeoordeling van rentederivaten dient onbetwistbaar goed en zorgvuldig te worden uitgevoerd. Het belang van (mogelijk gedupeerde) MKB-ondernemingen dient te prevaleren.

Alle banken hebben reeds toegezegd dat zij externe beoordelaars zullen gaan inhuren. De externe beoordelaars zullen per bank een plan van aanpak opstellen en rapporteren over de voortgang aan de AFM. De AFM zal toezien op de onafhankelijkheid van de externe dossierbeoordelaars en akkoord geven op de geselecteerde partij.

Toezicht AFM

De AFM zal toezicht houden op de goede toepassing van het herstelkader door middel van steekproeven. Om een consistente toepassing van het herstelkader te borgen zal de AFM haar bevindingen delen met de onafhankelijke deskundigen. De onafhankelijke deskundigen beslissen over mogelijk resterende interpretatievragen en de eventuele noodzaak voor toevoegingen aan het herstelkader. De AFM zal mij informeren over de kwaliteit en voortgang van de herbeoordelingen. Ik verwacht dat de banken zelf periodiek inzicht zullen geven in hun voortgang.

Zoals aangegeven in mijn brief van 4 december jl. zou de AFM naar aanleiding van de geconstateerde tekortkomingen een intern onderzoek starten. De AFM heeft mij medegedeeld dat de Raad van Toezicht van de AFM het externe bureau Alvarez & Marsal heeft aangesteld om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren.

Pagina 2 van 3

Dit onderzoek is in januari van start gegaan. De AFM verwacht dat de uitkomsten van dit onderzoek beschikbaar komen in het tweede kwartaal van 2016. Ik zal uw Kamer te zijner tijd informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

Directie Financiële Markten

Ons kenmerk
2015-0000021216

Doorlooptijd

Ik ben met de AFM van mening dat het proces zo snel mogelijk dient te worden afgerond. Het is in ieders belang dat de herbeoordelingen goed, zorgvuldig en tijdig worden uitgevoerd. De AFM verwacht dat het traject van het toetsen van dossiers aan het herstelkader en het compenseren van klanten medio 2017 kan worden afgerond. Ik zal uw Kamer informeren over de voortgang van het overeenkomen van het herstelkader en de voortgang van de herbeoordelingen en compensaties door de banken.

Door de ontstane uitloop acht ik het wenselijk dat het reglement van het tijdelijk Kifid-loket rentederivaten wordt aangepast. Het Kifid-loket rentederivaten behandelt momenteel klachten ten aanzien van rentederivaten die op 1 april 2014 nog niet waren beëindigd en hanteert als sluitingsdatum voor klachten 31 december 2016. Ik zal de banken en de belangenbehartigers van het MKB verzoeken met elkaar in overleg te treden om het reglement aan te laten sluiten op het herstelkader en het tijdelijk loket langer open te stellen.

Tot slot

Ik ben van mening dat met bovengenoemde aanpak een ordentelijk en zorgvuldig proces is ingericht, aanvullend op de mogelijke individuele gang naar het Kifid of de rechter. Dit moet zorgen voor een onbetwistbaar goede herbeoordeling van de rentederivaten waarmee recht wordt gedaan aan de belangen van de MKB-ondernemingen.

Hoogachtend,
de minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

BIJLAGE PARAGRAAF 3.1.2 – GEEN LENING BIJ BANK**1. ALGEMEEN**

- 1.1. In de meeste gevallen heeft de MKB-Klant het Rentederivaat afgesloten met de Bank ter afdekking van het renterisico op een Variabelrentende Lening bij die Bank. Indien een Rentederivaat van een MKB-Klant vanaf de Transactiedatum van het Rentederivaat of enig later moment gedurende de looptijd van het Rentederivaat strekt tot afdekking van een onderliggende Variabelrentende Lening bij een bank die niet behoort tot dezelfde Groep als de Bank die het Rentederivaat heeft verstrekt of het Rentederivaat in het geheel niet dient ter afdekking van een Variabelrentende Lening, geldt het volgende.

2. RENTEDERIVAAT STREKT TOT GEHELE OF GEDEELTELIJKE AFDEKKING VAN VARIABELRENTENDE LENING BIJ DEZELFDE BANK, MAAR DE VARIABELRENTENDE LENING GAAT OVER NAAR EEN ANDERE BANK GEDURENDE DE LOOPTIJD VAN HET RENTEDERIVAAT

- 2.1. Indien het Rentederivaat op Transactiedatum geheel of gedeeltelijk diende ter afdekking van een Variabelrentende Lening bij de Bank die het Rentederivaat heeft verstrekt, valt het Rentederivaat in beginsel binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader. Wanneer op enig moment de betreffende Variabelrentende Lening bij de Bank is geëindigd als gevolg van (i) Vervroegd Aflossen of (ii) overgang naar een andere bank, dient Herstel plaats te vinden op grond van paragraaf 3.3.32 Herstelkader. Aldus wordt de situatie onder (ii) behandeld alsof gehele Vervroegde Aflossing uit eigen middelen zou hebben plaatsgevonden. In deze gevallen vindt eveneens Herstel conform Stap 1 tot en met Stap 3 plaats, met dien verstande dat de Bank de MKB-Klant vergoedt voor Stap 2 op basis van leninginformatie die door de MKB-Klant aan de Bank is verstrekt. De Bank heeft een inspanningsverplichting om deze informatie bij de MKB-Klant op te vragen. Indien de MKB-Klant deze informatie niet verschaft wordt de MKB-Klant voor Stap 2 alleen vergoed tot de overgang naar de andere bank. Vergoeding onder Stap 4 vindt enkel plaats tot het moment van overgang van de Variabelrentende Lening naar een andere bank.

3. BANK HEEFT RENTEDERIVAAT VERSTREKT EN IS MET LENING BIJ EEN ANDERE BANK BEKEND

- 3.1. Indien het Rentederivaat op Transactiedatum niet diende ter afdekking van een Lening (of een beoogde Lening) bij de Bank die het Rentederivaat heeft verstrekt en de Bank in haar klantdossier kan herleiden dat sprake is van een Lening (of een beoogde Lening) bij een andere bank, in verband waarmee het Rentederivaat is afgeslo-

ten, valt het Rentederivaat in beginsel binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader. In dit geval vergoedt de Bank compensatie uit hoofde van Stap 1 tot en met Stap 3 van het Herstelkader, met dien verstande dat de Bank de MKB-Klant alleen kan vergoeden voor Stap 2 indien de MKB-Klant informatie over de Lening bij de andere bank verstrekt aan de Bank. De Bank heeft een inspanningsverplichting om deze informatie bij de MKB-Klant op te vragen. Indien de MKB-Klant deze informatie niet verschaft ontvangt hij geen vergoeding voor Stap 2. Er vindt geen vergoeding onder Stap 4 plaats.

4. BANK HEEFT RENTEDERIVAAT VERSTREKT, MAAR IS NIET MET LENING BIJ EEN ANDERE BANK BEKEND

- 4.1. Indien de Bank geen Lening heeft verstrekt aan de MKB-Klant¹ en in het klantdossier geen informatie aanwezig is over een Lening (of een beoogde Lening) bij deze of een andere bank, in verband waarmee het Rentederivaat is afgesloten, wordt aangenomen dat het Rentederivaat in principe speculatief is. Een Rentederivaat kan ook als speculatief worden aangemerkt, als de Bank – ondanks het bestaan van een (beoogde) Lening – aantoont dat de MKB-Klant bewust een speculatief Rentederivaat is aangegaan.² De Bank dient dit aan de MKB-Klant te berichten. Het Herstelkader voorziet niet in een oplossing voor deze specifieke situatie.³
- 4.2. Indien de MKB-Klant echter kan aantonen dat het betreffende Rentederivaat diende ter afdekking van een Lening (of een beoogde Lening), vergoedt de Bank compensatie uit hoofde van Stap 1 tot en met Stap 3 van het Herstelkader, met dien verstande dat de Bank de MKB-Klant alleen kan vergoeden voor Stap 2 indien de MKB-Klant ook leninginformatie verstrekt aan de Bank. De Bank heeft een inspanningsverplichting om deze informatie in dit geval bij de MKB-Klant op te vragen. Indien de MKB-

¹ Ter verduidelijking: het feit dat op grond van paragraaf 3.3.4 Leningen zijn uitgesloten van het begrip In Aanmerking Komende Leningen, houdt niet in dat de Bank geen Leningen heeft verstrekt in de zin van deze subparagraaf. Dit betekent dat de toepassing van paragraaf 3.3.4 op zichzelf er niet toe kan leiden dat een Rentederivaat als speculatief wordt aangemerkt.

² Dit zal het geval zijn, indien schriftelijk is vastgelegd tussen de Bank en de MKB-Klant dat het Rentederivaat geenszins renterisico beoogde af te dekken, i.e. indien expliciet tussen Bank en MKB-Klant is vastgelegd dat het renterisico op (beoogde) Leningen niet zou worden afgedekt door het betreffende Rentederivaat.

³ Het Herstelkader ziet op de problematiek die is ontstaan rond Rentederivaten die zijn aangegaan in combinatie met een (beoogde) Lening. Een Rentederivaat waar geen (beoogde) Lening tegenover staat is in deze subparagraaf aangemerkt als een speculatief beleggingsproduct. Naar zijn aard vergt de verkoop/advisering van/omtrent een dergelijk product een andere behandeling en weging. In individuele gevallen (en afhankelijk van de omstandigheden van het geval) is voorstelbaar dat de verkoop/advisering van een louter speculatief Rentederivaat een schending van de zorgplicht oplevert, waarbij de schade die daardoor is ontstaan, het bedrag aan Compensatie onder het Herstelkader overstijgt.

Klant deze informatie niet verschaft ontvangt hij geen vergoeding voor Stap 2. Er vindt geen vergoeding onder Stap 4 plaats.

5. OVERIG

- 5.1. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het bepaalde onder 3 en 4 ook van toepassing is op MKB-Klanten als omschreven in paragraaf 3.1.5 van het Herstelkader die alleen derivatendocumentatie kunnen verstrekken.

BIJLAGE PARAGRAAF 3.2.10 – NOODZAKELIJK SUBSTITUUT**1. ALGEMEEN**

- 1.1. De aan het Herstelkader deelnemende Banken hebben de Derivatencommissie bericht welke Gestructureerde Rentederivaten zij hebben verkocht aan MKB-Klanten die binnen het bereik van het Herstelkader vallen. In onderstaande tabel is vereenvoudigd weergegeven wat het Noodzakelijk Substituut is voor deze Rentederivaten. Hierna zal uitvoeriger worden ingegaan op de karakteristieken van de verschillende Gestructureerde Rentederivaten, alsmede de hieruit volgende Noodzakelijk Substituten. Bij eventuele geschillen is deze tekst leidend.

Categorie	Merknaam ¹	Noodzakelijk Substituut
A	Cap (with) knock-in Floor (ABN AMRO, Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2
A	Zero cost knock-in collar (ING)	Renteswap op K_{laag}^2
A	(Semi) super collar (Rabobank)	Renteswap op K_{laag}^2
A	Step-In Cap (Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2
A	Swap Extra (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}^2
A	Averaging Cap with Averaging Knock-In Floor (Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2
B	Extra Swap Extra (ABN AMRO, Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2
C	Fixed Switch Swap (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}^2
C	Barrier Fixed Switch Swap (ABN AMRO, Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2
D	Bonus Swap (Rabobank)	Renteswap op K_{laag}^2
E	Capped Reduced Coupon Swap (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}^2
F	Flexi Swap (Deutsche Bank)	Renteswap op K_{laag}^2

¹ De Bank die genoemd wordt achter de merknaam van het product is de Bank die gemeld heeft dat dit Gestructureerd Rentederivaat aan is getroffen in haar dossiers, maar niet noodzakelijkerwijs de Bank die het Rentederivaat oorspronkelijk verkocht heeft. In het merendeel van de dossiers zal dit wel het geval zijn.

² Ter verduidelijking wordt K_{laag} per product gedefinieerd.

G	Bermudan Cancellable Swap (ABN AMRO)	Renteswap op mid-market niveau, waarbij looptijd strekt tot aan eerste mogelijkheid voor Bank om te cancellen
G	Rate Reducer (ING)	Renteswap op mid-market niveau, waarbij looptijd strekt tot aan eerste mogelijkheid voor Bank om te cancellen
G	Rentemix Swap (ABN AMRO)	Renteswap op mid-market niveau voor helft van de Notional
H	Range Accrual Swap (ABN AMRO)	Renteswap op mid-market niveau
I	CMS Steepener (Rabobank)	Renteswap op mid-market niveau
J	Multiplied Swap Extra (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}^2 , dan wel het mid-market niveau indien dat lager is
J	Participating Supercollar (Rabobank)	Renteswap op K_{laag}^2
J	Winstdelende Swap Extra (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}^2
K	Cap Financed (Rabobank)	Cap Financed is een Spread Premium Rentecap
K	Average IRS (Rabobank)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Renteswap ³
K	Basis Swap (Rabobank)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Renteswap ³
K	Cap Extra, Winstdelend Rente Plafond, Participating Cap (Rabobank)	De bouwstenen (Rentecap, Renteswap) doorlopen het Herstelkader
K	Participating Swap (ING)	De bouwstenen (Rentecap, Renteswap) doorlopen het Herstelkader
K	Winstdelende Swap (ABN AMRO, Deutsche Bank)	De bouwstenen (Rentecap, Renteswap) doorlopen het Herstelkader
K	Rentebedenkijdschap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Renteswap ³
K	Cancellable Rente Swap (ING)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Renteswap ³
K	Extendable Swap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Renteswap ³

³ Ter verduidelijking – het Rentederivaat en de Netto Kasstromen zelf blijven intact. Het Rentederivaat zal de rest van het Herstelkader (Stap 2 tot en met Stap 4) doorlopen als ware het een Renteswap. Dat betekent bijvoorbeeld dat de MKB-Klant in aanmerking komt voor herstel van Margin Calls, alsmede een Coulanvevergoeding in Stap 3.

A. RENTECAP MET EEN KNOCK-IN FLOOR**1. MERKNAMEN**

1.1. De merknamen van Rentederivaten die onder dit type worden geschaard zijn, voor zover bekend, de volgende:

- Cap (with) knock-in Floor (ABN AMRO, Deutsche Bank)
- Zero cost knock-in collar (ING Bank)
- (Semi) super collar (Rabobank)
- Step-In Cap (Deutsche Bank)
- Swap Extra (ABN AMRO)
- Averaging Cap with Knock-In Floor (Deutsche Bank)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. In alle bovenstaande varianten heeft de MKB-Klant, ervan uitgaande dat hij zijn rentelasten op zijn Variabelrentende Lening hiermee volledig heeft afgedekt, zijn rentelasten gemaximeerd op een afgesproken vast renteniveau K_{cap} , het Strikeniveau van de onderliggende Rentecap. De aanschaf van deze Rentecap is gefinancierd middels de verkoop van een Rentefloor in combinatie met een zogenoemde 'digital Rentefloor'. Net als bij een Rentecollar dalen onder dit Strikeniveau de te betalen rentelasten, naarmate de Referentierente daalt. Indien de Referentierente op een rentefixatiedatum echter onder het afgesproken renteniveau $R_{knock-in}$ (het knock-in Strikeniveau, of ook het Strikeniveau van de Rentefloor) komt, moet de MKB-Klant een renteniveau van K betalen. Behalve bij de Semi-super collar en de Step-In Cap is dit renteniveau K gelijk aan K_{cap} . Op dit punt verschilt de Rentecap met een knock-in floor dus van de gewone Rentecollar: bij eerstgenoemd product betaalt de MKB-Klant de rente gelijk aan het Strikeniveau van de Rentecap als de Referentierente op of onder het knock-in Strikeniveau zakt, terwijl bij een gewone Rentecollar de onder het product te betalen rente op het overeengekomen Strikeniveau van de Rentefloor blijft.
- 2.2. Eén van de bovengenoemde producten, de Swap Extra, bevat een zogeheten down-and-out barrier. Het gevolg daarvan is dat als de Referentierente op een rentefixatiedatum gedurende de looptijd van het product één keer onder het knock-in Strikeniveau komt, het product voor alle volgende rentefixatiedata verandert als ware het een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het renteniveau K . Bij de andere bovengenoemde producten is deze down-and-out barrier niet aanwezig.

3. NETTO KASSTROMEN

3.1. Indien het product geen down-and-out-barrier bevat, ontvangt de MKB-Klant onder dit product (dus exclusief de onderliggende Variabelrentende Lening) in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende:

- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$
- $R - K$, indien $R < R_{knock-in}$
- 0, indien $R_{knock-in} \leq R < K_{cap}$

3.2. Indien het product wel een down-and-out barrier bevat, ontvangt de MKB-Klant bovenstaande kasstromen totdat de Referentierente op enig moment onder het knock-in Strikeniveau komt, en hierna op elke volgende rentebetaldingsdatum:

- $R - K$

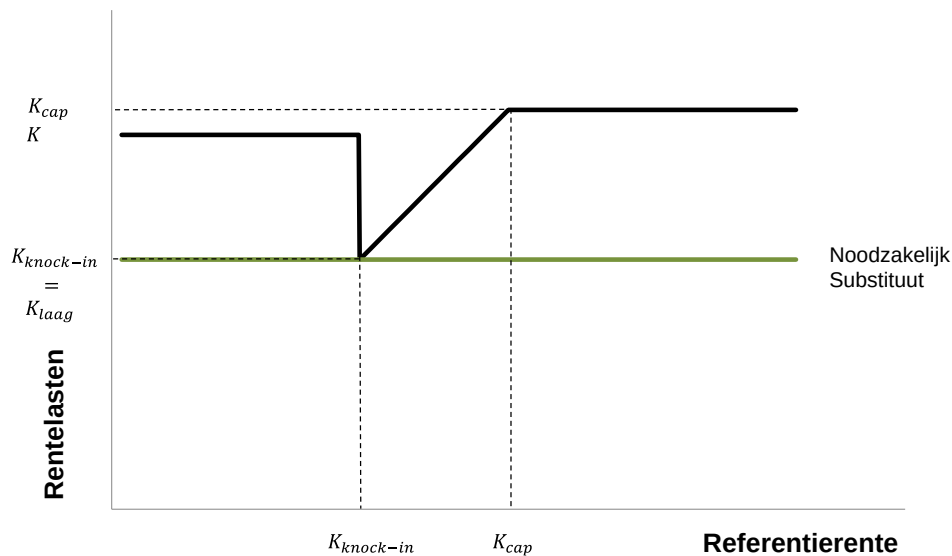
4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

4.1. De laagst mogelijke rentelast voor de MKB-Klant (los van Renteopslagen), wanneer hij een Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een dergelijk Rentederivaat, is gelijk aan $K_{laag} = R_{knock-in}$ ⁴. In paragraaf 3.2.11 is bepaald dat voor een Rentecap met een knock-in floor het Noodzakelijk Substituut een Renteswap is, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan deze K_{laag} . Dit geldt ook voor de variant met een down-and-out barrier.

4.2. In Grafiek 1 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Rentecap met een knock-in floor, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut. Dit betreft de rentelasten voorafgaand aan het raken van een barrier.

⁴ In de rest van dit document zullen we met de laagst mogelijke rentelast steeds de situatie bedoelen waarin de MKB-Klant zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Rentederivaat. Het niveau van deze rentelast zal met K_{laag} worden aangegeven.

Rentecap met een knock-in floor**Grafiek 1:** De totale rentelasten bij afdekking met een Rentecap met een knock-in floor**B. EXTRA SWAP EXTRA (ABN AMRO, DEUTSCHE BANK)****1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN**

- 1.1. Wanneer de Extra Swap Extra is afgesloten in combinatie met een Variabelrentende Lening, maximeert de Extra Swap Extra de rentelasten voor een MKB-Klant op een vast renteniveau K_{cap} . Indien de Referentierente zich tussen $R_{knock-in}^{laag}$ tot aan K_{cap} bevindt, zijn de rentelasten gelijk aan de Referentierente. Tussen K_{cap} en $R_{knock-in}^{hoog}$ dalen de rentelasten wanneer de Referentierente stijgt. De Extra Swap Extra bevat een down-and-out en een up-and-out barrier - indien de Referentierente op enige rentefixatiedatum kleiner dan $R_{knock-in}^{laag}$ of groter dan $R_{knock-in}^{hoog}$ is, zijn de rentelasten voor de resterende looptijd gelijk aan het vaste renteniveau K_{cap} .

2. NETTO KASSTROMEN

- 2.1. Voor de Extra Swap Extra geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetalingdatum het volgende ontvangt:

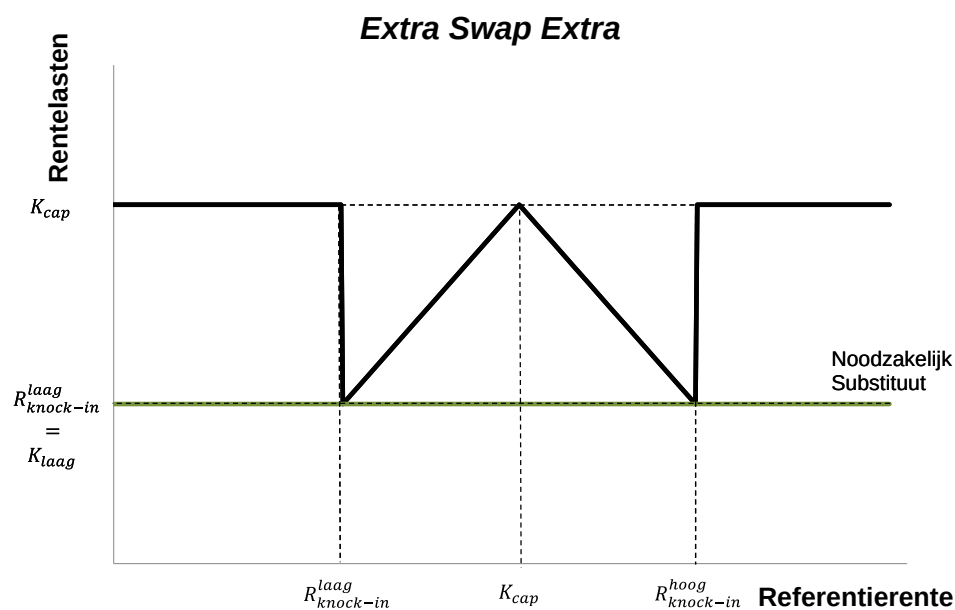
- $R - K_{cap}$, indien $R < R_{knock-in}^{laag}$ of $R > R_{knock-in}^{hoog}$
- 0, indien $R_{knock-in}^{laag} \leq R < K_{cap}$
- $2 \cdot (R - K_{cap})$, indien $K_{cap} \leq R \leq R_{knock-in}^{hoog}$

- 2.2. Vanaf het moment dat de Referentierente op enig moment onder $R_{knock-in}^{laag}$ of boven $R_{knock-in}^{hoog}$ fixeert, ontvangt de MKB-Klant op elke volgende rentebetalingdatum:
- $R - K_{cap}$

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 3.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Extra Swap Extra is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan $K_{laag} = R_{knock-in}^{laag}$.
- 3.2. In Grafiek 2 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Extra Swap Extra, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut. Dit betreft de rentelasten voorafgaand aan het raken van de *barriers*.

Grafiek 2: De totale rentelasten bij afdekking met een Extra Swap Extra

C. (BARRIER) FIXED SWITCH SWAP

1. MERKNAMEN

- 1.1. De merknamen van Rentederivaten die onder dit type worden geschaard zijn, voor zover bekend, de volgende:

- Fixed Switch Swap (ABN AMRO)
- Barrier Fixed Switch Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. Bij dit Rentederivaat betaalt de MKB-Klant, net als bij een Renteswap, een vaste rente, in ruil voor de ontvangst van de Referentierente. In tegenstelling tot de situatie bij een standaard Renteswap, betaalt de MKB-Klant een lagere vaste rente (K_{laag}) wanneer de Referentierente onder (of op) een afgesproken renteniveau (het trigger niveau $R_{trigger}$) ligt, dan de vaste rente (K_{hoog}) die betaald moet worden wanneer de Referentierente boven dit trigger niveau ligt.
- 2.2. De Barrier Fixed Switch Swap verschilt alleen van de Fixed Switch Swap in die zin dat indien op een rentefixatiedatum de Referentierente hoger is dan het trigger niveau, de MKB-Klant voor de resterende looptijd een Renteswap heeft op het hogere vaste rentetarief. De Barrier Fixed Switch Swap bevat dus een up-and-out-barrier.

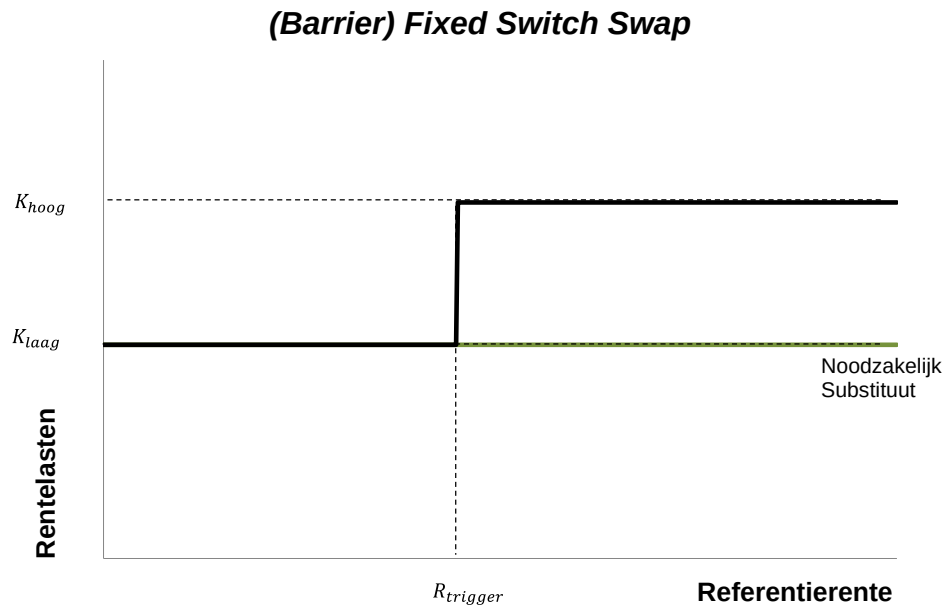
3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. Voor de Fixed Switch Swap geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt:
- $R - K_{laag}$, indien $R \leq R_{trigger}$
 - $R - K_{hoog}$, indien $R > R_{trigger}$
- 3.2. Bij de Barrier Fixed Switch Swap geldt ook het bovenstaande. Vanaf het moment dat op een rentefixatiedatum de Referentierente boven het trigger niveau komt, ontvangt de MKB-Klant uit hoofde van de Barrier Fixed Switch Swap altijd:
- $R - K_{hoog}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de (Barrier) Fixed Switch Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan de lagere vaste rente K_{laag} .

Grafiek 3: De totale rentelasten bij afdekking met een (Barrier) Fixed Switch Swap

- 4.2. In Grafiek 3 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een (Barrier) Fixed Switch Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut. Bij de Barrier Fixed Switch Swap betreft dit de rentelasten voorafgaand aan het raken van de up-and-out barrier.

D. BONUS SWAP (RABOBANK)

1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 1.1. Dit Rentederivaat lijkt sterk op een Renteswap waarvan de vaste Swaprente K_{hoog} bedraagt. Indien de Referentierente zich echter in een bepaalde bandbreedte bevindt (tussen R_{onder} en R_{boven}), betaalt de MKB-Klant een lagere vaste Swaprente (K_{laag}).

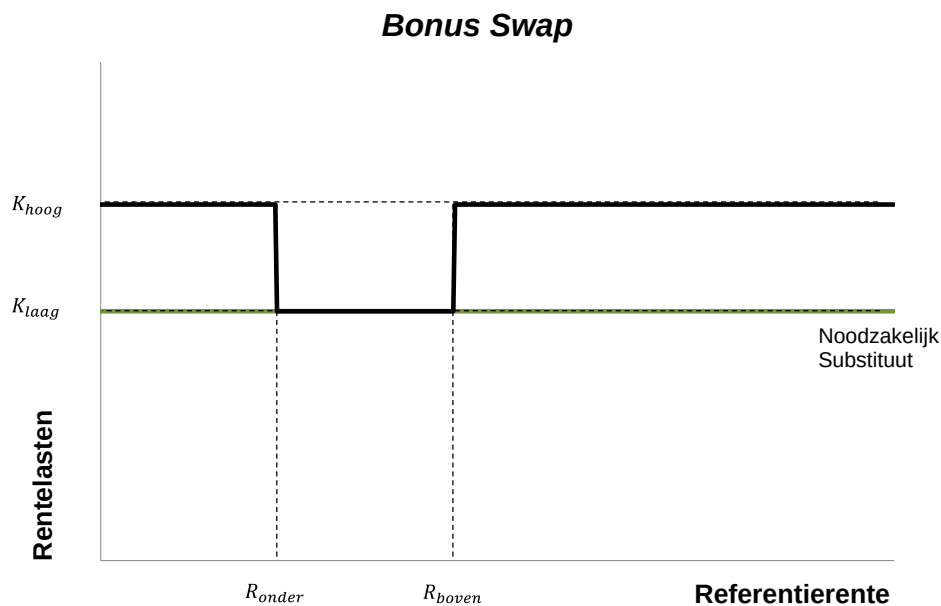
2. NETTO KASSTROMEN

- 2.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen het volgende:
- $R - K_{hoog}$, indien $R \leq R_{onder}$ of $R \geq R_{boven}$
 - $R - K_{laag}$, indien $R_{onder} < R < R_{boven}$

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 3.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Bonus Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan de lagere vaste rente K_{laag} .
- 3.2. In Grafiek 4 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Bonus Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 4: De totale rentelasten bij afdekking met een Bonus Swap

E. CAPPED REDUCED COUPON SWAP (ABN AMRO)

1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 1.1. Dit Rentederivaat bestaat uit een gekochte Renteswap, een gekochte en een verkochte Rentecap, alsmede een verkochte 'digital Rentecap'. Net als bij een Rentecollar zijn bij dit Rentederivaat, wanneer het in combinatie met een Variabelrentende Lening wordt afgesloten, de rentelasten geminimaliseerd op een gereduceerd vast tarief (K_{laag}). Wanneer de Referentierente boven een bepaald niveau uitstijgt (het trigger niveau $R_{trigger}$), zijn de rentelasten gelijk aan de Referentierente. De rentelasten zijn gemaximeerd op een vast renteniveau K_{hoog} .

2. NETTO KASSTROMEN

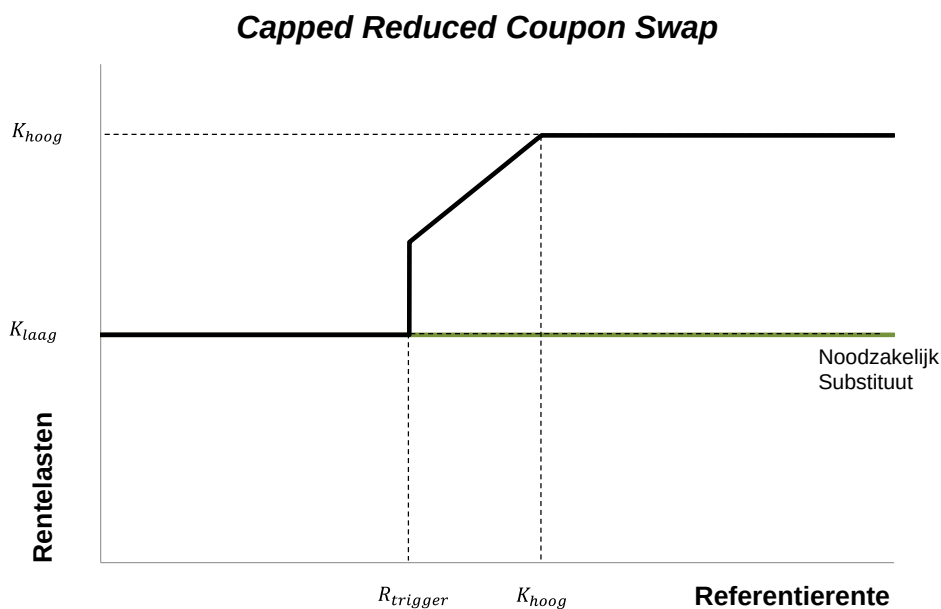
2.1. Voor de Capped Reduced Coupon Swap geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt:

- $R - K_{laag}$, indien $R \leq R_{trigger}$
- 0, indien $R_{trigger} < R \leq K_{hoog}$
- $R - K_{hoog}$, indien $R > K_{hoog}$

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

3.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Capped Reduced Coupon Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan de lagere vaste rente K_{laag} .

3.2. In Grafiek 5 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Capped Reduced Coupon Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 5: De totale rentelasten bij afdekking met een Capped Reduced Coupon Swap

F. FLEXI SWAP (DEUTSCHE BANK)**1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN**

- 1.1. Dit Rentederivaat is gelijk aan een Renteswap waarvan de vaste Swaprente K_{laag} bedraagt, met een verkochte Rentecap met Strikeniveau gelijk aan K_{hoog} . De vaste Swaprente van de Renteswap is door het verkopen van de Rentecap lager dan bij een reguliere Renteswap het geval zou zijn.

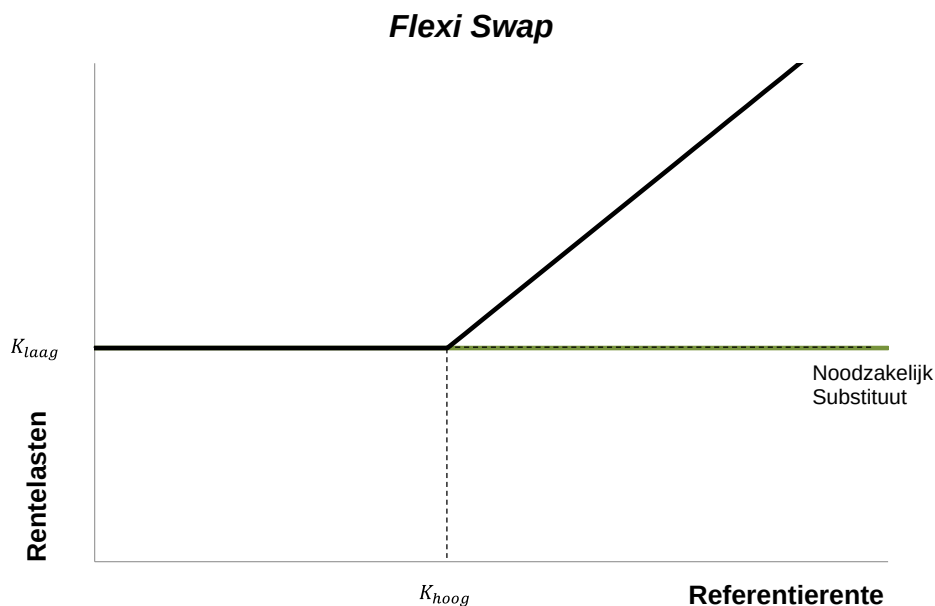
2. NETTO KASSTROMEN

- 2.1. Voor de Flexi Swap geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetalingdatum het volgende ontvangt:

- $R - K_{laag}$, indien $R \leq K_{hoog}$
- $K_{hoog} - K_{laag}$, indien $R > K_{hoog}$

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 3.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Flexi Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het lagere vaste renteniveau K_{laag} .
- 3.2. In Grafiek 6 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Flexi Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 6: De totale rentelasten bij afdekking met een Flexi Swap

G. CANCELLABLE / EXTENDABLE SWAP (RECHT VAN BANK)

1. MERKNAMEN

1.1. De merknamen van Rentederivaten die onder dit type worden geschaard zijn, voor zover bekend, de volgende:

- Bermudan Cancellable Swap (ABN AMRO)
- Rate Reducer (ING)
- Rentemix Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

2.1. De eerste twee Rentederivaten zijn eerder beschreven als cancellable swaps in paragraaf 3.2.6 en paragraaf 3.2.12. Het zijn Renteswaps waarbij de Bank op enig moment in de toekomst het recht heeft om op één of meerdere data de Renteswap te beëindigen.

2.2. Bij de Rentemix Swap heeft de Bank ook een moment waarop ze de afdekking kan veranderen, zij het partieel. Vanaf het keuzemoment (de 'switch') wordt de afdekking door de Bank feitelijk gereduceerd tot 50% van de oorspronkelijke afdekking.

3. NETTO KASSTROMEN

3.1. Voor de eerste twee Rentederivaten zijn deze gelijk aan die van een Renteswap, totdat de Renteswap beëindigd wordt. Voor de Rentemix Swap zijn de Netto Kasstromen:

- $R - \frac{1}{2}K_{laag} - \frac{1}{2}K_{hoog}$, voor de 'switch'
- $\frac{1}{2}R - \frac{1}{2}(K_{hoog} - a)$, na de 'switch'

waarbij a een kleine vaste korting is die de MKB-Klant ontvangt na de 'switch'.

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

4.1. Conform paragraaf 3.2.12 is het Noodzakelijk Substituut voor de eerste twee Rentederivaten een Renteswap die loopt tot het eerste moment waarop de Bank het recht heeft om de Renteswap te beëindigen. De vaste Swaprente wordt het mid-market niveau dat gold bij het aangaan van de cancellable swap.

- 4.2. Het Noodzakelijk Substituut voor de Rentemix Swap is een Renteswap ter hoogte van 50% van de Notional, waarbij de vaste Swaprente eveneens gelijk is aan het mid-market niveau dat gold bij het aangaan van de Rentemix Swap.

H. RANGE ACCRUAL SWAP (ABN AMRO)

1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 1.1. Bij dit Rentederivaat ontvangt de MKB-Klant de Referentierente, en betaalt hij een vaste rente, vermeerderd met een variabele opslag die afhangt van het aantal dagen dat de Referentierente gedurende de renteperiode binnen een bepaalde bandbreedte fixeert.

2. NETTO KASSTROMEN

- 2.1. Uit hoofde van de Range Accrual Swap ontvangt de MKB-Klant de volgende Netto Kasstromen op elke rentebetalingdatum:

$$\bullet \quad R - K - a \cdot N/M$$

waarbij K de vaste rente bedraagt, a een vermenigvuldigingsfactor groter dan nul, N het aantal dagen dat de Referentierente in een bepaalde periode binnen een van te voren afgesproken bandbreedte fixeert, en M het totaal aantal dagen is binnen die periode.

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 3.1. Het Noodzakelijk Substituut is een Renteswap op het mid-market niveau dat gold bij het aangaan van de Renteswap.

I. CMS STEEPENER (RABOBANK)

1. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 1.1. Bij dit Rentederivaat ontvangt de MKB-Klant de Referentierente, en betaalt een variabel tarief dat is opgebouwd uit een vast percentage K en een variabele component die afhangt van de steilheid van de rentetermijnstructuur.

2. NETTO KASSTROMEN

- 2.1. Uit hoofde van de CMS Steepener ontvangt de MKB-Klant de volgende Netto Kasstromen op elke rentebetalingdatum:

- $R - C$

waarbij $C = K - a \cdot (R_1 - R_2)$, en C verder minimaal 0% is, en maximaal K .

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 3.1. Het Noodzakelijk Substituut is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het mid-market niveau dat gold bij het aangaan van de Renteswap.

J. COMBINATIES VAN EERDER GENOEMDE PRODUCTEN

1. MERKNAMEN

- 1.1. De merknamen van Rentederivaten die onder deze categorie worden geschaard zijn, voor zover bekend, de volgende:

- Multiplied Swap Extra (ABN AMRO)
- Participating Supercollar (Rabobank)
- Winstdelende Swap Extra (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. De Multiplied Swap Extra, de Participating Supercollar en de Winstdelende Swap Extra hebben grotendeels dezelfde kenmerken als de hiervoor als categorie 'A' aangeduide Rentecaps met knock-in floor, maar verschillen in de mate waarin de onder het product te betalen rente meebeweegt met de Referentierente in de bandbreedte tussen het Strikeniveau van de Rentecap en het knock-in Strikeniveau. Bij de hiervoor als categorie 'A' aangeduide Rentecaps met knock-in floor is de onder het product te betalen rente binnen deze bandbreedte gelijk aan de Referentierente. Bij de drie bovengenoemde producten is echter ook nog een Renteswap in het product verwerkt, waardoor de onder het product te betalen rente binnen deze bandbreedte afwijkend beweegt ten opzichte van de Referentierente. De drie producten kunnen gezien worden als een combinatie van een Rentecap met knock-in floor met een gekochte of verkochte Renteswap. De Winstdelende Swap Extra is een andere merknaam voor de Participating Supercollar, zodat deze twee producten in de beschrijving samen worden genomen.

3. NETTO KASSTROMEN MULTIPLIED SWAP EXTRA

- 3.1. Indien op geen enkele rentefixatiedatum de Referentierente onder het knock-in Strikeniveau lag, zijn de Netto Kasstromen uit hoofde van de Multiplied Swap Extra gelijk aan:

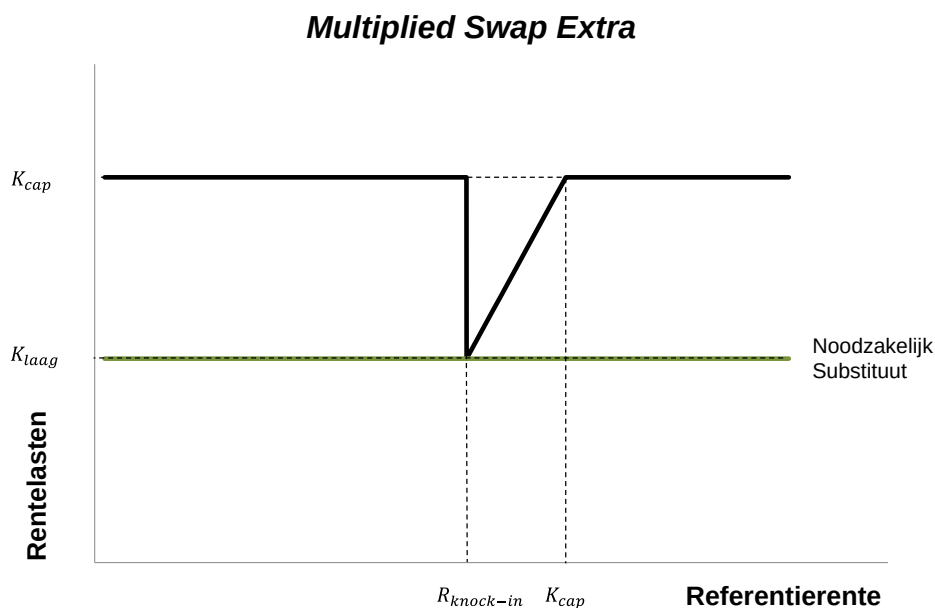
- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$
- $K_{cap} - R$, indien $R_{knock-in} \leq R < K_{cap}$

3.2. Nadat op een rentefixatiedatum de Referentierente onder het knock-in Strikeniveau is beland, zijn de Netto Kasstromen gelijk aan:

- $R - K_{cap}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT MULTIPLIED SWAP EXTRA

4.1. De laagst mogelijke rentelast van de MKB-Klant is gelijk aan $K_{laag} = 2R_{knock-in} - K_{cap}$. Het Noodzakelijk Substituut is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan K_{laag} . Indien het mid-market niveau bij het afsluiten lager was dan dit niveau, wordt het Noodzakelijk Substituut een Renteswap op het mid-market niveau.

Grafiek 7: De totale rentelasten bij afdekking met een Multiplied Swap Extra

4.2. In Grafiek 7 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Multiplied Swap Extra, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut. Dit betreft de rentelasten voorafgaand aan het raken van een *barrier*.

5. NETTO KASSTROMEN PARTICIPATING SUPERCOLLAR / WINSTDELENDE SWAP EXTRA

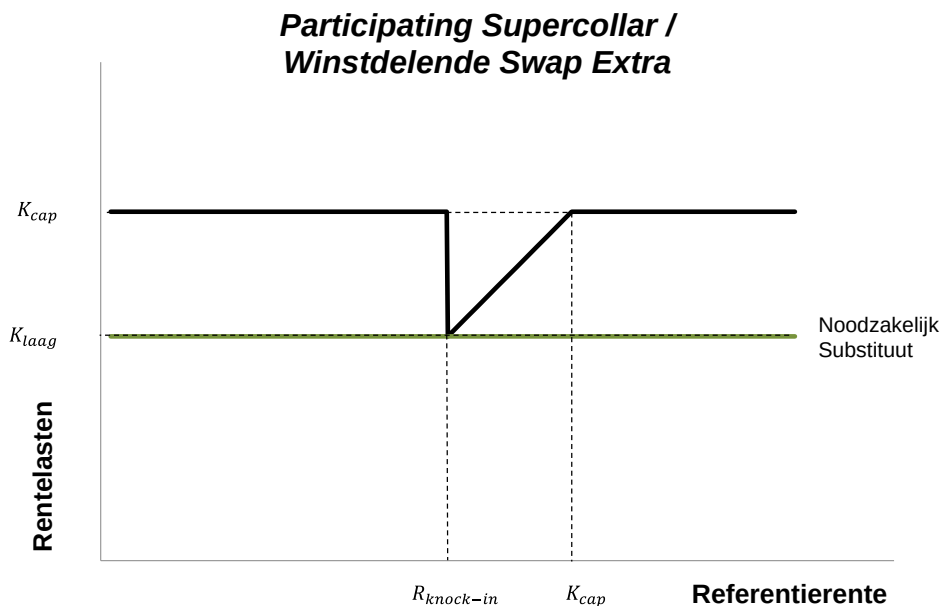
5.1. De Netto Kasstromen uit hoofde van dit type Rentederivaat zijn gelijk aan:

- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$
- $(1 - x) \cdot (R - K_{cap})$, indien $R_{knock-in} \leq R < K_{cap}$

waarbij x het percentage (tussen 0% en 100%) is dat effectief met een Rentecap met knock-in floor is afgedekt. Correspondierend is $(100\% - x)$ het percentage dat effectief met een Renteswap is afgedekt.

6. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT PARTICIPATING SUPERCOLLAR / WINSTDELENDE SWAP EXTRA

6.1. De laagst mogelijke rentelast voor de Participating Supercollar / Winstdelende Swap Extra is $K_{laag} = x \cdot R_{knock-in} + (1 - x) \cdot K_{cap}$. Het Noodzakelijk Substituut is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan K_{laag} .

Grafiek 8: De totale rentelasten bij afdekking met Participating Supercollar / Winstdelende Swap Extra

6.2. In Grafiek 8 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Participating Supercollar /

Winstdelende Swap Extra, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

K. PRODUCTEN WAARVOOR GEEN NOODZAKELIJK SUBSTITUUT BENODIGD IS

1. MERKNAMEN

1.1. De merknamen van Rentederivaten die onder deze categorie worden geschaard zijn, voor zover bekend, de volgende:

- Cap Financed (Rabobank)
- Average IRS (Rabobank)
- Basis Swap (Rabobank)
- Cap Extra, Winstdelend Rente Plafond, Participating Cap (Rabobank)
- Participating Swap (ING)
- Winstdelende Swap (ABN AMRO, Deutsche Bank)
- Rentebedenktijdswap (ABN AMRO)
- Cancellable Rente Swap (ING)
- Extendable Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. De Cap Financed is een zogeheten Spread Premium Rentecap, die net als een Up-front Premium Rentecap het Herstelkader kan doorlopen, met dien verstande dat de gespreide premiebetalingen als onderdeel gezien worden van de Netto Kasstromen van het Rentederivaat.
- 2.2. De Average IRS is een Renteswap, waarbij de Referentierente gelijk is aan de gemiddelde Euribor of Libor rente over de renteperiode. Dit Rentederivaat kan derhalve het Herstelkader doorlopen als Renteswap, en zal in ieder geval onderzocht moeten worden op een Modaliteitsmismatch in Stap 2.
- 2.3. De Basis Swap is een Renteswap waarin twee Referentierentes met elkaar worden uitgewisseld. Als voorbeeld kan de MKB-Klant een 1-maands Euribor rente ontvangen, vermeerderd met een opslag, en deze uitwisselen met de 3-maands Euribor rente. Aangezien de Basis Swap gebruikt kan worden om de modaliteiten van een Variabelrentende Lening te veranderen, is geen herstel benodigd in Stap 1. De rest van het Herstelkader kan doorlopen worden als ware het een Renteswap, echter het Rentederivaat zelf en de Netto Kasstromen blijven intact.
- 2.4. De Cap Extra, Winstdelend Rente Plafond, Participating Cap, Participating Swap en Winstdelende Swap zijn combinaties van Rentecaps en Renteswaps. Het Herstelka-

der kan derhalve doorlopen worden met de afzonderlijke 'bouwstenen' waaruit het Rentederivaat is opgebouwd.

- 2.5. Bij de Rentebedenkijds- en de Cancellable Rente Swap en de Extendable Swap heeft de MKB-Klant optionaliteit gekocht. Zowel de Rentebedenkijds- als de Cancellable Rente Swap zijn Renteswaps waarbij de MKB-Klant in de laatste paar jaar van de looptijd één of meerdere keren het recht heeft om de Renteswap kosteloos te beëindigen. De Extendable Swap is een Renteswap waarbij de MKB-Klant aan het einde van een bepaalde periode de mogelijkheid heeft om de Renteswap te verlengen tegen dezelfde condities. Deze Rentederivaten hoeven Stap 1 niet te doorlopen, en kunnen de rest van het Herstelkader doorlopen als een Renteswap. Deze Rentederivaten dienen te worden onderscheiden van cancellable swaps en extendable swaps uit categorie 'G' alsmede paragraaf 3.2.6 en paragraaf 3.2.12, waar het recht op beëindiging dan wel verlenging bij de Bank ligt en waar Stap 1 wel moet worden doorlopen.

ADDENDUM BIJLAGE PARAGRAAF 3.2.10 – NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

1. ALGEMEEN

- 1.1. Conform paragraaf 3.2.10 van het Herstelkader bepaalt dit addendum de Noodzakelijk Substituten voor Gestructureerde Rentederivaten die na verschijning van het Herstelkader op 19 december 2016 zijn voorgelegd aan de Derivatencommissie.¹
- 1.2. Onder verwijzing naar de beschreven categorieën in Bijlage III van het Herstelkader, betreft dit de volgende Gestructureerde Rentederivaten:

Categorie	Merknaam ²	Noodzakelijk Substituut
A	Step in Cap	Renteswap op K_{laag}
C	Swap with Digital Cap (ING)	Renteswap op K_{laag} (Ter verduidelijking wordt K_{laag} per product gedefinieerd.)
C	Rebate Swap (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}
C	Step Down Swap (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}
C	FX-Linked Structured Swap (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag}
G	Rentemix Swap (ABN AMRO)	Toevoeging beschrijving voor Rentemix Swap die geen 50/50 verdeling heeft voor de Notional.
G	Callable Swap (ABN AMRO)	Renteswap op mid-market niveau, waarbij de looptijd strekt tot aan eerste mogelijkheid voor de Bank om te "callen".
K	Kind of Participating Swap (ING) Verkochte Rentefloor Mutual Break Clause	Geen Noodzakelijk Substituut, zie omschrijving
K	Multi Cancellable Swap (ABN AMRO)	Doorloopt UHK Ongewijzigd als Renteswap
K	(Bermudan) Cancellable Swap (ABN AMRO)	Doorloopt UHK Ongewijzigd als Renteswap

¹ Ter achtergrond: deze producten komen doorgaans slechts in enkele dossiers voor.

² De Bank die genoemd wordt achter de merknaam van het product is de Bank die gemeld heeft dat dit Gestructureerd Rentederivaat is aangetroffen in dossiers, maar niet noodzakelijkerwijs de Bank die het Rentederivaat oorspronkelijk verkocht heeft. In het merendeel van de dossiers zal dit wel het geval zijn.

K	Increasable Swap (ABN AMRO)	Doorloopt UHK als losse Renteswap en Payer Swaption
K	Return (spread) Premium Cap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als Rentecap
K	Benefit Swap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als (separate) Renteswap en Rentecap
K	Floored Swap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als (separate) Renteswap en Rentefloor
K	Inflation-Linked Swap (ABN AMRO)	Intact, doorloopt verdere Herstelkader als een Inflation-Linked Swap
L	Ratchet Swap (ABN AMRO)	Renteswap op initiële fixatie Referentierente
M	Window Swap Extra (ABN AMRO)	Renteswap op K_{laag} ³ gedurende 'window periode', daarna Renteswap op mid-market niveau
N	Rebound Swap Extra (ABN AMRO)	Renteswap o.b.v.: Vaste Swaprente – $\text{Max} (K_{Rentefloor1} - R_{knock-out1}; K_{Rentefloor2} - R_{knock-out2})$
O	Bonus Cap (Rabobank)	Upfront Premium Cap met Strikeniveau K_{cap}
O	No Premium Cap (Rabobank)	Upfront Premium Cap met Strikeniveau K_{cap}
P	Limit Digital Cap (ABN AMRO)	Upfront Premium Cap met Strikeniveau K_{cap}
Q	(Part Time) Inverse Floater Swap (ABN AMRO)	Renteswap op basis van mid-market renteniveau.

A. RENTECAP MET EEN KNOCK-IN FLOOR

1. MERKNAMEN

1.1. Het volgende Rentederivaat wordt toegevoegd aan de lijst van Rentederivaten die onder categorie A geschaard worden:

- Step in Cap (ABN AMRO)

³ Ter verduidelijking wordt K_{laag} per product gedefinieerd.

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. De Step in Cap heeft dezelfde eigenschappen als de Cap with knock-in Floor. Bij het aangaan van een Step in Cap heeft de MKB-Klant, ervan uitgaande dat hij zijn rentelasten op zijn Variabelrentende Lening hiermee volledig heeft afgedekt, zijn rentelasten gemaximeerd op een afgesproken vast renteniveau K_{cap} , het Strikeniveau van de onderliggende Rentecap. De aanschaf van deze Rentecap is gefinancierd middels de verkoop van een Rentefloor in combinatie met een zogenoemde 'digital Rentefloor'. Net als bij een Rentecollar dalen onder dit Strikeniveau de te betalen rentelasten, naarmate de Referentierente daalt. Indien de Referentierente op een rentefixatiedatum echter onder het afgesproken renteniveau $K_{knock-in}$ (het knock-in Strikeniveau, of ook het Strikeniveau van de Rentefloor) komt, moet de MKB-Klant een renteniveau van K betalen.

3. NETTO KASSTROMEN

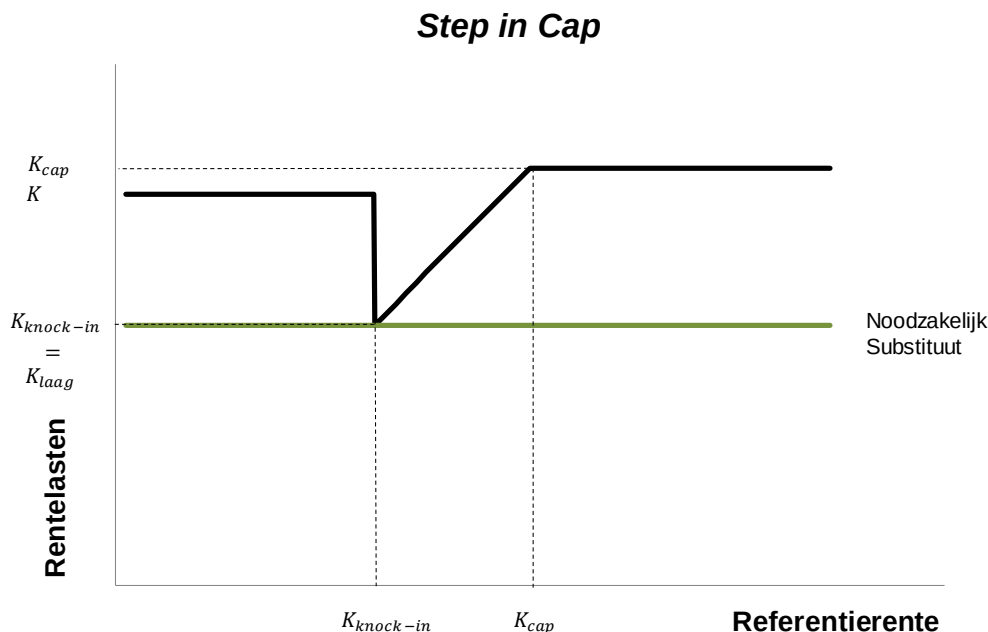
- 3.1. Voor de Step in Cap geldt dat de MKB-Klant onder dit product (dus exclusief de onderliggende Variabelrentende Lening) in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetalingdatum het volgende ontvangt:

- $R - K_{cap}$, indien $R > K_{cap}$
- $R - K$ indien $R < R_{knock-in}$
- 0, indien $R_{knock-in} \leq R < K_{cap}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. De laagst mogelijke rentelast voor een MKB-Klant (los van Renteopslagen), wanneer hij een Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Step in Cap, is gelijk aan $K_{laag} = R_{knock-in}$. In paragraaf 3.2.11 is bepaald dat voor een Rentecap met een knock-in Floor het Noodzakelijk Substituut een Renteswap is, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan K_{laag} .
- 4.2. In grafiek 1 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Step in Cap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 1: De totale rentelasten bij afdekking met een Step in Cap.

C. (BARRIER) FIXED SWITCH SWAP

1. MERKNAMEN

1.1. De volgende Gestructureerde Rentederivaten worden toegevoegd aan de lijst van Rentederivaten die onder deze categorie C geschaard worden:

- Swap with Digital Cap (ING)
- Rebate Swap (ABN AMRO)
- Step Down Swap (ABN AMRO)
- FX-Linked Structured Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

2.1. Bij dit Rentederivaat betaalt de MKB-Klant, net als bij een Renteswap, een vaste rente in ruil voor ontvangst van de Referentierente. In tegenstelling tot de situatie bij een standaard Renteswap betaalt de MKB-Klant een lagere vaste rente (K_{laag}) wanneer de Referentierente onder (of op) een afgesproken renteniveau (het trigger niveau $R_{trigger}$) ligt dan de vaste rente (K_{hoog}) die betaald moet worden wanneer de Referentierente boven datzelfde trigger niveau ligt.

- 2.2. De Swap with Digital Cap heeft dezelfde eigenschappen als de Fixed Switch Swap. De vaste rente die de MKB-Klant betaalt is afhankelijk van een afgesproken renteniveau (het trigger niveau $R_{trigger}$). Onder (of op) dit trigger niveau betaalt de MKB-Klant de vaste rente (K_{laag}). Boven dit trigger niveau wordt de vaste rente verhoogd met een afgesproken vaste opslag wat resulteert in een hogere vaste rente (K_{hoog}).
- 2.3. De Rebate Swap verschilt alleen van de Fixed Switch Swap voor wat betreft de periode (looptijd) waarvoor er een trigger niveau ($R_{trigger}$) geldt. Bij de Fixed Switch Swap was deze trigger gedurende de gehele looptijd van het Rentederivaat aanwezig. Maar deze trigger-karakteristiek (lagere vaste rente indien Referentierente zich op rentefixatiedatum onder trigger niveau begeeft) kan bij de Rebate Swap ook voor een korte periode gelden dan de totale looptijd van de Renteswap.
- 2.4. De Step Down Swap verschilt van de Fixed Switch Swap voor wat betreft de referentierente die wordt gehanteerd als onderliggende voor de digital Rentefloor. Zo heeft de Step Down Swap geen Euribor of andere Referentierente als onderliggende rente in de digital Rentefloor, maar een CMS (Constant Maturity Swap) niveau dat tegen het Strikeniveau van de digital Rentefloor ($R_{trigger}$) wordt vergeleken. De productkarakteristieken zijn wel identiek aan de Fixed Switch Swap. Zo betaalt de klant onder de Step Down Swap altijd een vaste rente, gelijk aan K_{hoog} of K_{laag} afhankelijk van de omstandigheid of de CMS rente hoger of lager is dan het trigger niveau, en ontvangt de klant een Euribor tarief (1-maands, 3-maands of 6-maands) van de Bank.
- 2.5. De FX-Linked Structured Swap heeft dezelfde eigenschappen als de Fixed Switch Swap. De referentie is in dit geval echter een valutakoers (bijvoorbeeld EUR/USD), in plaats van een rente. Indien de valutakoers zich onder het trigger niveau ($FX_{trigger}$) bevindt, betaalt de MKB-Klant de lagere vaste rente (K_{laag}). Indien de valutakoers zich boven het trigger niveau bevindt, betaalt de MKB-Klant de hogere vaste rente (K_{hoog})⁴.

3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. Voor de Swap with Digital Cap, de Rebate Swap en de Step Down Swap geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt voor de periode waarover de trigger van toepassing is:
- $R - K_{laag}$, indien $R \leq R_{trigger}$
 - $R - K_{hoog}$, indien $R > R_{trigger}$

⁴ Merk op dat een situatie ook omgekeerd kan voorkomen, waarbij de MKB-Klant juist de lagere vaste rente betaalt indien de valutakoers boven de referentiekurs ligt, en in dat geval de hogere vaste rente moet worden betaald indien de valutakoers onder de referentiekurs ligt. Deze dynamiek kan verschillen per product.

Voor een eventuele periode waarbij onder een Rebate Swap geen sprake is van een trigger niveau geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt:

- $R - K_{Hoog}$

3.2. Voor de FX-Linked Structured Swap geldt dat de MKB-Klant uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt voor de periode waarover de trigger van toepassing is⁵:

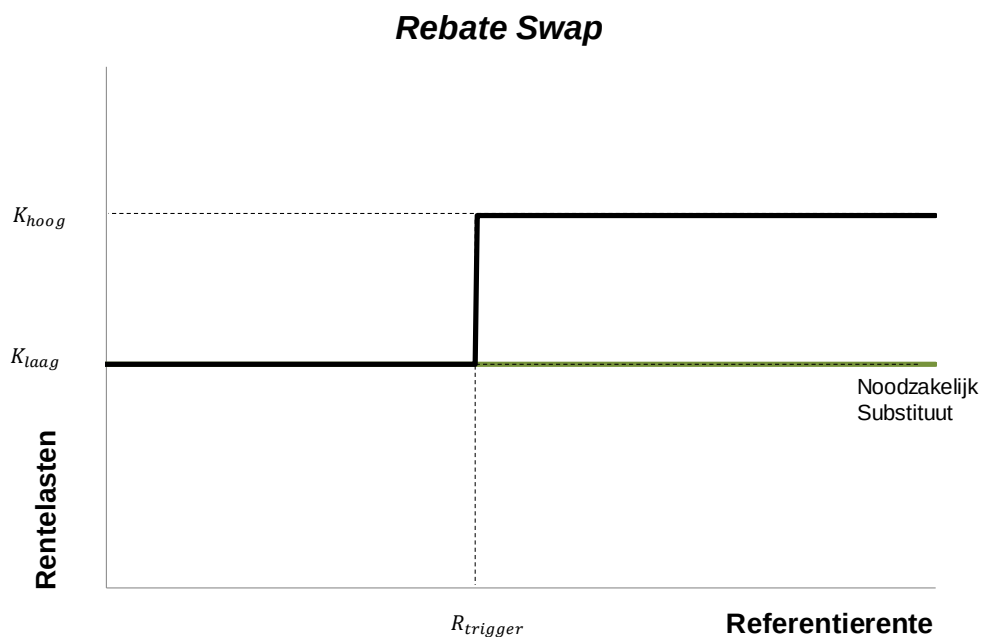
- $R - K_{laag}$, indien $FX_{koers} < FX_{trigger}$
- $R - K_{hoog}$, indien $FX_{koers} \geq FX_{trigger}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

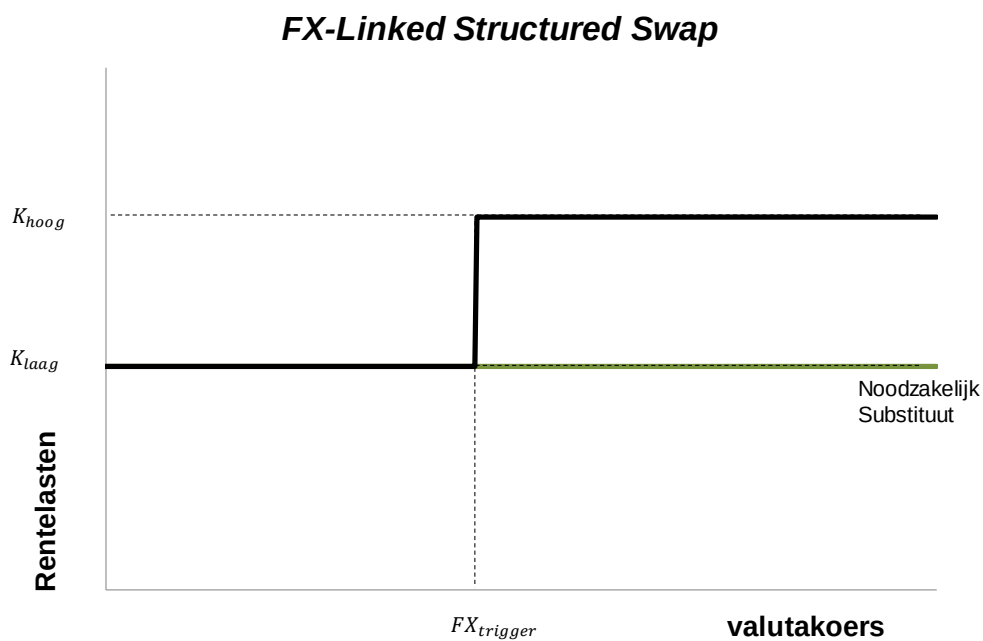
- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Swap with Digital Cap, Rebate Swap, Step Down Swap en de FX-Linked Structured Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan de lagere vaste Swaprente K_{laag} .
- 4.2. In Grafiek 2 en Grafiek 3 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met respectievelijk een Rebate Swap of FX-Linked Structured Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

⁵ De valuta koers wordt hierbij met de term FX wordt aangeduid (Engelse afkorting voor Foreign Exchange).

Grafiek 2: De totale rentelasten bij afdekking met een Rebate Swap.

Grafiek 3: De totale rentelasten bij afdekking met een FX-Linked Structured Swap.

G. CANCELLABLE / EXTENDABLE SWAP (RECHT VAN BANK)

1. MERKNAMEN

1.1. Voor de volgende Rentederivaten wordt een aanvullende beschrijving toegevoegd voor wat betreft bepaling van het Noodzakelijke Substituut:

- Rentemix Swap (ABN AMRO)
- Callable Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

2.1. De Callable Swap is eerder beschreven als een Cancellable Swap in paragraaf 3.2.6 en paragraaf 3.2.12. Het is een Renteswap waarbij de Bank op enig moment in de toekomst het recht heeft om op één of meerdere data de Renteswap (vroegtijdig) te beëindigen ("callen").

2.2. Bij de Rentemix Swap heeft de Bank het recht het Afdekkingspercentage te verlagen tot een vooraf vastgelegd percentage van de oorspronkelijke afdekking. Dit vooraf vastgestelde Afdekkingspercentage ligt besloten in de constructie van de Rentemix Swap. Dit product bestaat feitelijk uit twee Renteswaps: één Renteswap (in productconfirmaties vaak aangeduid als Swap A) waarbij geen additionele optie aan de Bank om het product vroegtijdig te beëindigen en een tweede Renteswap (in productconfirmaties vaak aangeduid als Swap B) die wel een optie bevat, inhoudende dat de Bank de Renteswap op enig moment kosteloos kan of kon beëindigen (zie ook 2.1 en 2.2 op vorige pagina).

3. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

3.1. Het Noodzakelijk Substituut voor een Callable Swap is een Renteswap op mid-market niveau, waarbij de looptijd strekt tot aan de eerste mogelijkheid voor de Bank om de Renteswap (vroegtijdig) te beëindigen ("callen").

3.2. Het Noodzakelijk Substituut voor een Rentemix Swap wordt bepaald op een Renteswap op mid-market niveau met een Notional gelijk aan de Notional van dat gedeelte van de Rentemix Swap waar geen optie voor de Bank aan verbonden was. Dit gedeelte van de Rentemix Swap werd op het productinformatieblad voor de Rentemix Swap beschreven als Renteswap met vaste rente en in transactieconfirmaties veelal aangeduid als 'Swap A'.

K. PRODUCTEN WAARVOOR GEEN NOODZAKELIJK SUBSTITUUT BENODIGD IS

1. MERKNAMEN

1.1. De volgende Rentederivaten worden toegevoegd aan de lijst van Rentederivaten die onder deze categorie K geschaard worden:

- Kind of Participating Swap (ING)
- Verkochte Rentefloor
- Mutual Break Clause
- (Initiële) Multi Cancellable Swap (ABN AMRO)
- (Bermudan) Cancellable Swap met optierecht voor de MKB-Klant (ABN AMRO)
- Increasable Swap (ABN AMRO)
- Return (Spread) Premium Cap (ABN AMRO)
- Benefit Swap (ABN AMRO)
- Floored Swap (ABN AMRO)
- Inflation-Linked Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

Kind of Participating Swap

2.1. De Kind of Participating Swap is, net als de Participating Swap, een combinatie van een Rentecap en een Renteswap. Het enige verschil met de Participating Swap is het verloop van de Notional van de Rentecap: de Participating Swap gaat uit van een vaste Notional, terwijl de Kind of Participating Swap uitgaat van een amortiserende Notional. De Kind of Participating Swap wordt daarom gelijk behandeld aan de Cap Extra, het Winstdelend Rente Plafond, Participating Cap, Participating Swap en Winstdelende Swap uit paragraaf 2.4 van de Bijlage III bij het Herstelkader.

Verkochte Rentefloor

2.2. De Verkochte Rentefloor is een op zichzelf staande Rentefloor (met een bijbehorende Lening) die klanten hebben verkocht aan de Bank. De Verkochte Rentefloor doorloopt op gelijke wijze als een Rentecollar (die in feite bestaat uit een combinatie van een door de MKB-Klant gekochte Rentecap en een door de MKB-Klant verkochte Rentefloor) het Herstelkader. Dat houdt in dat het product niet behoeft te worden aangepast in Stap 1 en er in Stap 4 geen vergoeding voor verhogingen van de renteopslag plaatsvindt op de Lening waaraan de Verkochte Rentefloor is gekoppeld. NB: het hier omschreven product betreft een verkochte floor als rentederivaat, te onderscheiden van een eventuele floor in de bijbehorende lening (daarvoor vindt vergoeding plaats). Voor de compensatieberekening worden alle Netto Kasstromen meegenomen. De door de MKB-Klant ontvangen premie, betaalde Marktwaaarde in

geval van een (partieel) Voortijdige Afwikkeling, en prospectieve vergoeding, worden op gelijke wijze gecorrigeerd als een betaalde premie, ontvangen Marktwaaarde in geval van een (partieel) Voortijdige Afwikkeling en prospectieve vergoeding in geval van een door de MKB-klant gekochte Rentecap.

Mutual Break Clause

- 2.3. De Mutual Break Clause is een clause die aan zowel de Bank als de MKB-Klant het recht geeft om op vooraf vastgestelde data een Rentederivaat te ontbinden tegen de op dat moment geldende Marktwaaarde. Prospectief ziet een Bank af van het invoeren van deze bepaling ('default'-situaties daargelaten). Retrospectief wordt het Rentederivaat behandeld alsof geen sprake was van een Mutual Break Clause. Een Rentederivaat dat in het verleden is beëindigd door de Bank of de MKB-Klant via een beroep op een Mutual Break Clause wordt in overeenstemming met het Herstelkader behandeld als Voortijdige Afwikkeling.

(Initiële) Multi Cancellable Swap

- 2.4. De (Initiële) Multi Cancellable Swap is een Renteswap waarbij de MKB-Klant het recht heeft deze Renteswap kosteloos te beëindigen op vooraf vastgestelde data en tevens tot een vooraf vastgesteld volume (volledig of gedeelte van de Notional, afhankelijk van de specifieke afspraak tussen MKB-Klant en Bank). De (Initiële) Multi Cancellable Swap doorloopt het Herstelkader ongewijzigd als een Renteswap.

(Bermudan) Cancellable Swap met optierecht voor de MKB-Klant

- 2.5. De (Bermudan) Cancellable Swap is een Renteswap waarbij de MKB-Klant het recht heeft om eenmalig deze Renteswap kosteloos te beëindigen op één van de vooraf vastgestelde data en tevens voor een vooraf vastgesteld volume per datum (volledig of gedeelte van de Notional, afhankelijk van de specifieke afspraak tussen MKB-Klant en Bank). De (Bermudan) Cancellable Swap met optierecht voor de MKB-Klant doorloopt het Herstelkader ongewijzigd als Renteswap.

Increasable Swap

- 2.6. De Increasable Swap is een combinatie van een Renteswap en een door de MKB-Klant gekochte Payer Swaption. De bouwstenen van de Increasable Swap, een Renteswap en gekochte Payer Swaption, doorlopen zelfstandig het Herstelkader.

Return (Spread) Premium Cap

- 2.7. De Return (Spread) Premium Cap is een variant van een Rentecap waarbij de MKB-Klant op expiratedatum een gedeelte van de voor de Rentecap betaalde premie terugbetaald krijgt van de Bank indien de Referentierente gedurende de looptijd van de Rentecap niet boven het Strikeniveau van de Rentecap (K_{cap}) is geweest. De Return

(Spread) Premium Rentecap is dan ook een combinatie van een door de MKB-Klant gekochte Rentecap én een door de MKB-Klant gekochte 'digital look-back optie'.

2.8. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van de Return (Spread) Premium Cap in termen van Netto Kasstromen het volgende:

- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$
- 0 indien $R < K_{cap}$
- X percentage van betaalde premie op expiratedatum, indien gedurende de volledige looptijd van het Rentederivaat gold dat: $R < K_{cap}$

2.9. Ter verduidelijking, het Rentederivaat (de Rentecap) en de Netto Kasstromen blijven intact. Het Rentederivaat zal de rest van het Herstelkader (Stap 2 tot en met 4) doorlopen als een Rentecap.

Benefit Swap

2.10. De Benefit Swap is een combinatie van een door de MKB-Klant gekochte Rentecap voor een bepaalde periode, welke na expiratedatum werd opgevolgd door een Renteswap. In feite heeft de MKB-Klant bij het aangaan van de Benefit Swap dan ook een Rentecap en tegelijk een forward starting Renteswap afgesloten. Daarbij is de premie voor de Rentecap verwerkt in de vaste coupon van de Renteswap. De Rentecap en de Renteswap, kunnen afzonderlijk het Herstelkader doorlopen.

Floored Swap

2.11. De Floored Swap is een combinatie van een door de MKB-Klant afgesloten Rentefloor en Renteswap. De vaste rente die de MKB-Klant betaalt op de Renteswap, wordt gesaldeerd met het verschil tussen de referentierente en het Strikeniveau van de Rentefloor, indien de referentierente lager is dan het Strikeniveau. De individuele Renteswap en Rentefloor kunnen afzonderlijk het Herstelkader doorlopen.

Inflation-Linked Swap

2.12. De Inflation-Linked Swap is een combinatie van een Renteswap en een inflatie-linked coupon. De inflatie-linked coupon wordt bepaald over de absolute verandering van het inflatieniveau over een vooraf bepaalde periode. Het totale renteniveau van de Inflation-Linked Swap bestaat uit een vaste rente en de inflatie-linked coupon, en kent mogelijk zowel een ondergrens (floor) als een bovengrens (cap). De Inflation-Linked Swap doorloopt het Herstelkader intact. Dit geldt zowel voor de daadwerkelijke Netto Kasstromen van het Rentederivaat als voor de bepalingen van eventuele Marktwaaarde, bijvoorbeeld als onderdeel van prospectief Herstel.

L. RATCHET SWAP (ABN AMRO)

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (L) voor Gestructureerde Rentederivaten:

- Ratchet Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. Dit Rentederivaat bestaat uit een Rentecap en een variabele Rentefloor. De rentelasten zijn gemaximeerd op een afgesproken vast renteniveau K_{cap} . De aanschaf van deze Rentecap is (deels) gefinancierd middels de verkoop van een Rentefloor, waarbij het Strikeniveau van de Rentefloor, in tegenstelling tot bij een Rentecollar variabel is en afhankelijk is van de gerealiseerde fixaties van de Referentierente. Het Strike-niveau van de Rentefloor K_{floor} is hierbij het maximum van de laatste fixatie van de Referentierente, en het Strikeniveau van de Rentefloor zoals dat in de vorige renteperiode bepaald was.

- 2.2. Bij een stijgende rente is de consequentie dat het minimaal te betalen renteniveau hierdoor telkens hoger wordt vastgesteld.

3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen het volgende:

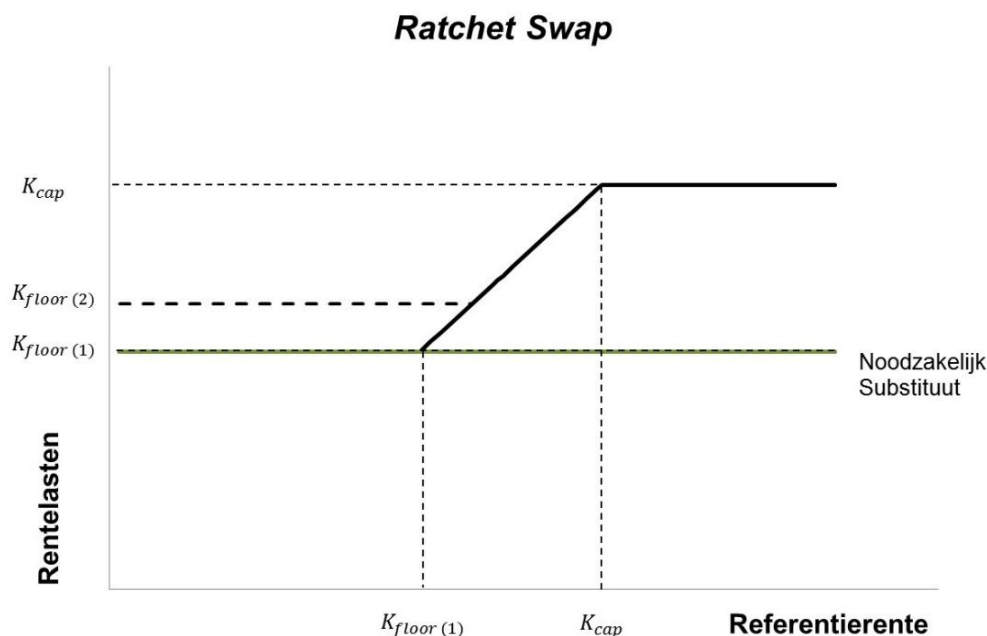
- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$
- $R - K_{floor}$, indien $R < K_{floor}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Ratchet Swap is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan de eerste fixatie van de Referentie Rente en daarbij gelijk is aan de eerste en laagst vastgestelde K_{floor} .

- 4.2. In Grafiek 4 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een Ratchet Swap, alsook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 4: De totale rentelasten bij afdekking met een Ratchet Swap.

M. WINDOW SWAP EXTRA (ABN AMRO)

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (M) voor Gestructureerde Rentederivaten:
- Window Swap Extra (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. Dit Rentederivaat bestaat uit een combinatie van de Swap Extra (Categorie A) en een normale Renteswap. Gedurende een vooraf afgesproken periode, de zogenaamde 'window', heeft de MKB-Klant een Swap Extra. Na deze 'window' gaat het Rentederivaat verder als een Renteswap op een vaste rente K_{cap} .

3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen het volgende in de 'window' periode:
- $R - K_{cap}$, indien $R \geq K_{cap}$

- $R - K$, indien $R < R_{knock-in}$
- 0, indien $R_{knock-in} \leq R < K_{cap}$

Buiten de 'window' periode ontvangt de MKB-Klant de volgende Netto Kasstromen:

- $R - K_{cap}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Window Swap Extra is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan $K_{laag} = R_{knock-in}$ gedurende de afgesproken 'window' periode. Buiten deze periode is het Noodzakelijk Substituut een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het mid-market niveau dat gold bij het aangaan van de Window Swap Extra. De looptijd die hierbij gehanteerd wordt is de looptijd van de Window Swap Extra.

N. REBOUND SWAP EXTRA

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (N) voor Gestructureerde Rentederivaten:
- Rebound Swap Extra (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. De Rebound Swap Extra bestaat uit een combinatie van een Renteswap met vaste rente (K_{Swap}) en twee door de MKB-Klant van de Bank gekochte down-and-out Rentefloors, waarbij het Strikeniveau van de eerste down-and-out Rentefloor $K_{Rentefloor1}$ hoger ligt dan het Strikeniveau van de tweede down-and-out Rentefloor $K_{Rentefloor2}$.
- 2.2. Verder is het knock-out niveau van de eerste Rentefloor gelijk aan het Strikeniveau van de tweede Rentefloor en ligt het knock-out niveau van de tweede Rentefloor lager dan het knock-out niveau van de eerste Rentefloor. De dynamiek is als volgt:
- $K_{Rentefloor2} < K_{Rentefloor1}$
 - $R_{Knock-out\ Rentefloor\ 1} = K_{Rentefloor2}$
 - $R_{Knock-out\ Rentefloor\ 2} < K_{Rentefloor2} < R_{Knock-out\ Rentefloor\ 1}$

3. NETTO KASSTROMEN

3.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen het volgende:

- $R - K_{\text{swap}}$, indien $R \geq K_{\text{Rentefloor1}}$ of $R \leq R_{\text{Knock-out Rentefloor2}}$
- $R - K_{\text{swap}} + \text{Max}(K_{\text{Rentefloor1}} - R; 0)$ indien $R_{\text{Knock-out Rentefloor1}} \leq R \leq K_{\text{Rentefloor1}}$
- $R - K_{\text{swap}} + \text{Max}(K_{\text{Rentefloor2}} - R; 0)$ indien $R_{\text{Knock-out Rentefloor2}} \leq R \leq R_{\text{Knock-out Rentefloor1}}$

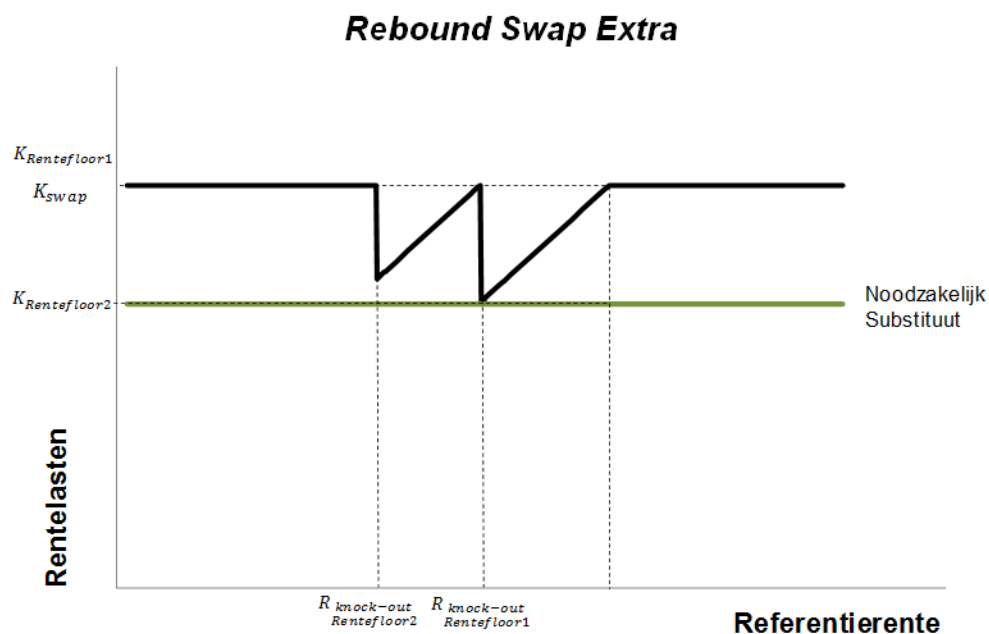
3.2. Bij bovenstaande geldt dat (gegeven de knock-out karakteristiek van de Rentefloor(s)) een Rentefloor volledig vervalt indien het knock-out niveau van deze Rentefloor eenmaal geraakt is, en ook niet meer van toepassing is indien de Referentierente zich daarna toch weer boven het knock-out niveau maar onder het Strikeniveau van de betreffende Rentefloor begeeft.

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Rebound Swap Extra is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan het laagste renteniveau dat mogelijkerwijs onder de Rebound Swap Extra had gegolden. Deze vaste rente op de Renteswap die het Noodzakelijk Substituut wordt, kan als volgt worden bepaald (zie Grafiek 5 voor een grafische weergave):

$$K_{\text{swap}} = \max(K_{\text{Rentefloor1}} - R_{\text{Knock-out Rentefloor1}}, K_{\text{Rentefloor2}} - R_{\text{Knock-out Rentefloor2}})$$

Grafiek 5: De totale rentelasten bij afdekking met een Rebound Swap Extra.

O. BONUS CAP

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (O) voor Gestructureerde Rentederivaten:
- Bonus Cap (Rabobank)
 - No Premium Cap (Rabobank)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. In alle bovenstaande varianten heeft de MKB-Klant, ervan uitgaande dat hij zijn rentelasten op zijn Variabelrentende Lening hiermee volledig heeft afgedekt, zijn rentelasten gemaximeerd op een afgesproken vast renteniveau (K_{cap}), het Strikeniveau van de onderliggende Rentecap. De aanschaf van deze Rentecap is (deels) gefinancierd middels de verkoop (door de MKB-klant verkocht aan de Bank) van een zogenoemde 'digital Rentefloor'.
- 2.2. Net als bij een Rentecollar dalen bij de Bonus Cap de te betalen rentelasten naarmate de Referentierente daalt, wanneer de Referentierente onder het Strikeniveau van de Rentecap ligt. Indien de Referentierente op een rentefixatiedatum echter onder

het Strikeniveau van de digital Rentefloor ($K_{digital\ floor}$) komt, vindt er een step-up van de rentelasten plaats. De MKB-klant moet in dat geval voor de komende renteperiode een vooraf vastgesteld rentepercentage (F) over de uitstaande Notional van het Rentederivaat betalen aan de Bank. De totale rentelasten (inclusief Variabelrentende Lening) van de MKB-klant zijn op dat moment (indien geldt $R < K_{digital\ floor}$) dan ook gelijk aan de som van de Referentierente en de uitbetaling van de digital Rentefloor.

- 2.3. Bij de No premium Cap is het vooraf vastgestelde percentage (F) dat uitgekeerd wordt indien de Referentierente zich onder het Strikeniveau van de digital Rentefloor bevindt, gelijk aan het verschil tussen K_{cap} en $K_{digital\ floor}$.
- 2.4. Op het volgende punt verschilt de Bonus Cap van de gewone Rentecap: bij eerstgenoemd product betaalt de MKB-Klant een vooraf vastgesteld percentage over de Notional van het Gestructureerd Rentederivaat indien de Referentierente op of onder het Strikeniveau van de digital Rentefloor zakt.

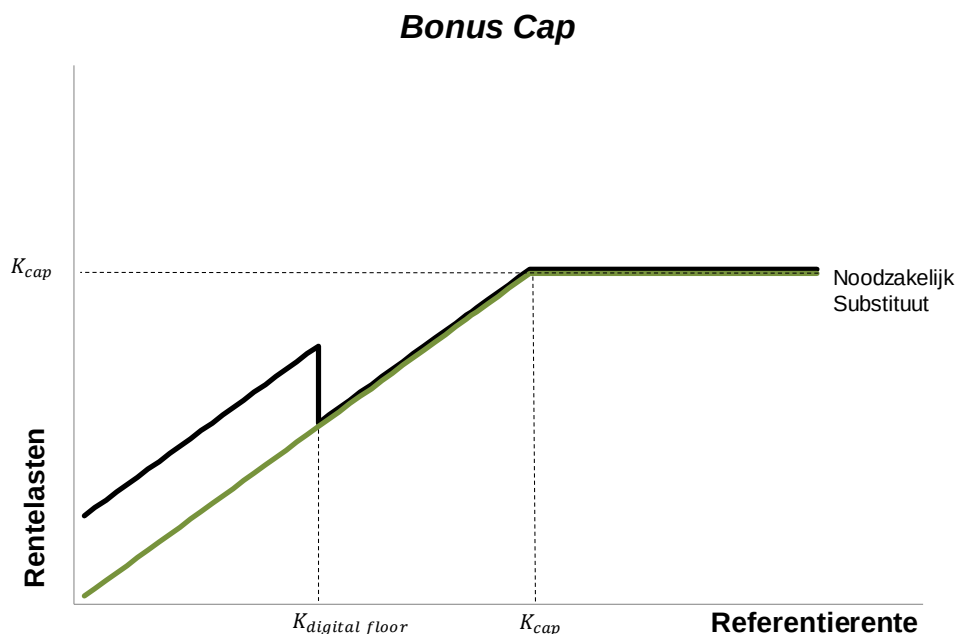
3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen (dus exclusief de onderliggende Variabelrentende Lening) het volgende:
 - $R - K_{cap}$, indien $R > K_{cap}$
 - $-F$ indien $R < K_{digital\ floor}$
 - 0, indien $K_{digital\ floor} \leq R < K_{cap}$

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Bonus Cap is een Upfront Premium Cap waarbij het Strikeniveau van de Upfront Premium Cap (K_{cap}) gelijk is aan het Strikeniveau van de Rentecap zoals deze is opgenomen in de Bonus Cap (K_{cap}). De digital Rentefloor is geen onderdeel van het Noodzakelijk Substituut (zie Grafiek 6 voor een grafische weergave):

Grafiek 6: De totale rentelasten bij afdekking met een Bonus Cap.

P. Limit Digital Cap

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (P) voor Gestructureerde Rentederivaten:
- Limit Digital Cap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. Een Limit Digital Cap is een Rentederivaat met een werking die sterk lijkt op een Rentecap. Het verschil tussen de Limit Digital Cap en een Rentecap is dat de MKB-Klant bij een Limit Digital Cap slechts voor een deel van de renteperioden gedurende de looptijd van het Rentederivaat gebruik kan maken van de Rentecap. Dit in tegenstelling tot een Rentecap, welke voor elke renteperiode binnen de looptijd van het Rentederivaat van toepassing is.
- 2.2. Daarbij heeft de MKB-Klant bij een Limit Digital Cap ook de verplichting om vóór elke renteperiode tijdig aan de Bank kenbaar te maken of hij voor de daaropvolgende renteperiode gebruik wenst te maken van de Rentecap. De MKB-Klant kan daarbij enkel gebruik maken van de bescherming van de Rentecap voor een daaropvolgende ren-

teperiode indien zij nog niet het maximale aantal keren dat zij een Rentecap mocht “activeren” onder de Limit Digital Cap, heeft gebruikt.

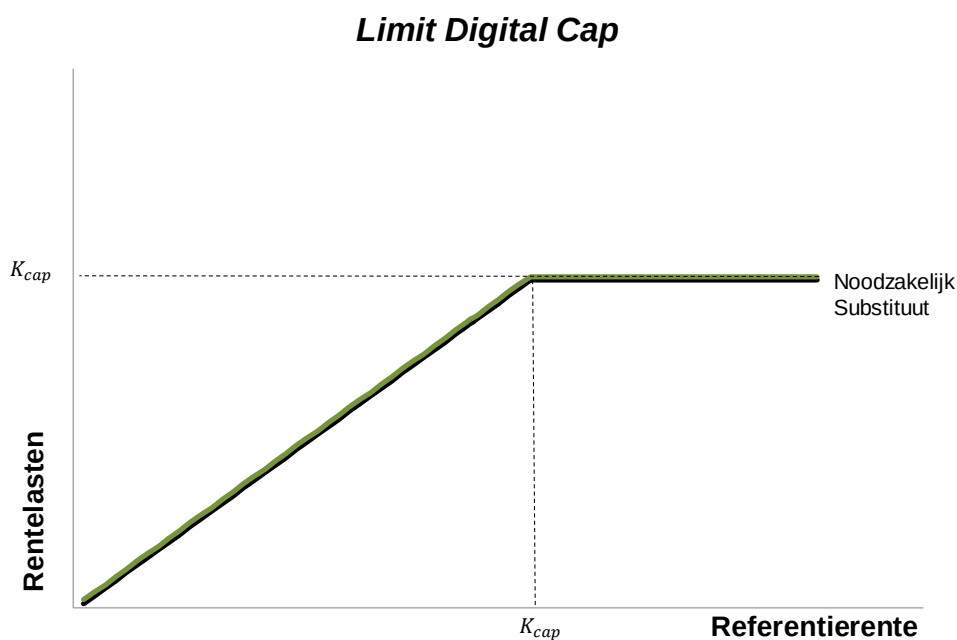
3. NETTO KASSTROMEN

3.1. De MKB-Klant ontvangt uit hoofde van het Rentederivaat in termen van Netto Kasstromen (dus exclusief de onderliggende Variabelrentende Lening) het volgende:

- $R - K_{cap}$, indien $R > K_{cap}$ én de MKB-Klant voor die renteperiode heeft aangegeven gebruik te willen maken van de Rentecap én het maximaal aantal te “activeren” perioden onder de Limit Digital Cap nog niet is overschreden.

4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de Limit Digital Cap is een Upfront Premium Rentecap met hetzelfde Strikeniveau als dat van de Limit Digital Cap alsmede eenzelfde looptijd en Referentierente.

Grafiek 7: De totale rentelasten bij afdekking met een Limit Digital Cap.

Q. (Part Time) Inverse Floater Swap

1. MERKNAMEN

- 1.1. Het onderstaande Rentederivaat wordt toegevoegd aan de nieuwe categorie (Q) voor Gestructureerde Rentederivaten:

- (Part Time) Inverse Floater Swap (ABN AMRO)

2. PRODUCT KARAKTERISTIEKEN

- 2.1. Een (Part Time) Inverse Floater Swap is een Rentederivaat waarbij de MKB-Klant een (hoge) vaste rente minus een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor) betaalt in ruil voor een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor).
- 2.2. Indien de MKB-klant gedurende de gehele looptijd van het Rentederivaat een vaste rente minus een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor) betaalde in ruil voor ontvangst van een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor) is sprake van een Inverse Floater Swap.
- 2.3. Het kan voorkomen dat de MKB-Klant in het geval van een Inverse Floater Swap slechts voor een deel van de periode waarover het Rentederivaat liep een vaste rente minus een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor) betaalde in ruil voor ontvangst van een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor) en dat voor de overige looptijd van het Rentederivaat de MKB-Klant een vaste rente betaalde in ruil voor de ontvangst van een variabele rente (bijvoorbeeld 3-maands Euribor). In dat geval is er sprake van een Part Time Inverse Floater Swap.

3. NETTO KASSTROMEN

- 3.1. Voor de (Part Time) Inverse Floater geldt dat de MKB-Klant onder dit product (dus exclusief de onderliggende Variabelrentende Lening) in termen van Netto Kasstromen op elke rentebetaldingsdatum het volgende ontvangt:

- $R - K_{Inverse Floater Swap}$ indien geldt dat $R \leq 0$
- $R - (K_{Inverse Floater Swap} - R)$ indien geldt dat $0 \leq R \leq K_{Inverse Floater Swap}$
- R indien $R \geq K_{Inverse Floater Swap}$

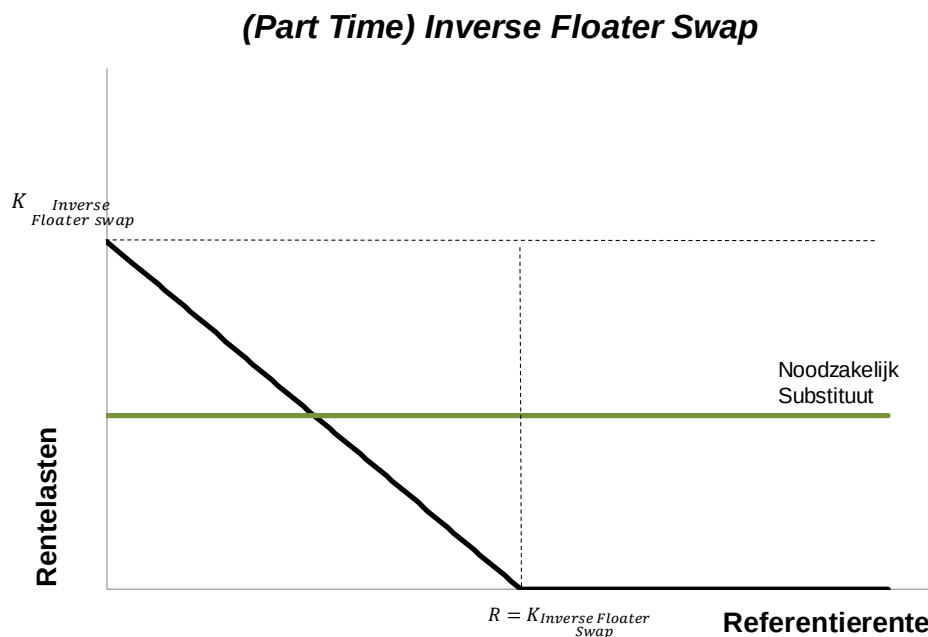
4. NOODZAKELIJK SUBSTITUUT

- 4.1. Het Noodzakelijk Substituut voor de (Part Time) Inverse Floater Swap is een Renteswap op mid-market niveau, welke van toepassing zou zijn op het moment van afsluiten van de (Part Time) Inverse Floater Swap.

- 4.2. In Grafiek 8 zijn de rentelasten van een MKB-Klant weergegeven wanneer hij zijn Variabelrentende Lening volledig heeft afgedekt met een (Part Time) Inverse Floater Swap, als ook de rentelasten die hij zou hebben gehad met het Noodzakelijk Substituut.

Grafiek 8: De totale rentelasten bij afdekking met een (Part Time) Inverse Floater Swap.

BIJLAGE PARAGRAAF 3.3.4 – IN AANMERKING KOMENDE LENINGEN**1. IN AANMERKING KOMENDE REFERENTIERENTES**

- 1.1. De aan het Herstelkader deelnemende Banken hebben de Derivatencommissie bericht welke Variabelrentende Leningen zij verstrekt hebben waarvan de Referentierente slechts gedeeltelijk samenhangt met de Referentierente van het Rentederivaat.
- 1.2. Allereerst wordt bepaald dat een Variabelrentende Lening alleen een In Aanmerking Komende Lening is, wanneer deze in dezelfde valuta is gedenomineerd als het Rentederivaat. Voor niet in euro gedenomineerde Variabelrentende Leningen geldt dat een Lening alleen een In Aanmerking Komende Lening is wanneer deze dezelfde Referentierente heeft als het Rentederivaat. De situatie waarin een niet in euro gedenomineerde Variabelrentende Lening met een cross-currency swap en een euro Renteswap afgedekt is, valt buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader.
- 1.3. Voor in euro gedenomineerde Variabelrentende Leningen geldt dat wanneer de Referentierente gelijk is aan:

- Eonia
- Euro LIBOR
- Gemiddeld één-maands Euribor tarief
- Prolongatierente niet-Euribor (ABN AMRO)
- Flexrente Oud (ABN AMRO)
- Flexrente Nieuw (ABN AMRO)
- Variabel Plus (Rabobank)

er voldoende economische grondslag is om de bijbehorende Variabelrentende Lening als een In Aanmerking Komende Lening te beschouwen.

- 1.4. Ter voorkoming van misverstanden zijn Variabelrentende Leningen met Referentierentes die niet in bovenstaande lijst zijn opgenomen geen In Aanmerking Komende Leningen.

2. HYPOTHEKEN

- 2.1. Voor zover een Variabelrentende hypotheek een In Aanmerking Komende Lening is (en derhalve de Referentierente in bovenstaande lijst is opgenomen), dient bij een aantal bijzondere hypotheekvormen bepaald te worden hoe deze meegenomen wordt in de compensatieberekeningen. Dit betreft de beleggingshypotheek en de annuïtaire of annuïteitenhypotheek.

- 2.2. De beleggingshypotheek kan beschouwd worden als een aflossingsvrije hypotheek, in combinatie met een beleggingsrekening. Het aan het einde van de looptijd opgebouwde vermogen wordt gebruikt om de aflossingsvrije hypotheek af te lossen. Voor de toepassing van het Herstelkader dient alleen het aflossingsvrije gedeelte in de berekeningen mee te worden genomen.
- 2.3. De annuïtaire of annuïteitenhypotheek heeft als eigenschap dat, per rentevaste periode, de som van de rentelasten en aflossingen gelijk blijft, en zijn deze tevens bekend per rentevaste periode. Wanneer de MKB-Klant voor een variabele rente heeft gekozen, fluctueert de hoogte van de aflossing. Voor retrospectief herstel is dit geen probleem, en is bekend wat de hoogte van deze geplande aflossingen was. Voor prospectief herstel zal uitgegaan moeten worden van de geplande aflossingen op basis van de huidige rentetermijnstructuur.

BIJLAGE PARAGRAAF 3.4.6 – KREDIETAFDEKKINGSEIS**1. ALGEMEEN**

- 1.1. In paragraaf 3.4.5 en paragraaf 3.4.6 van het Herstelkader is bepaald dat een Bank aan een MKB-Klant geen of slechts gedeeltelijk coulancevergoeding kan toekennen indien een Bank bij kredietverlening de voorwaarde heeft gesteld dat de MKB-Klant zijn rentelasten (geheel of gedeeltelijk) dient vast te leggen ('kredietafdekkingseis'). In dat geval wordt slechts een coulancevergoeding toegekend over het gedeelte dat niet afgedekt behoefde te worden. Een kredietafdekkingseis is onder meer aannemelijk indien:
- (i) de Bank in de offerte (of een document dat aan het afsluiten van het Rentederivaat vooraf ging) heeft opgenomen dat de MKB-Klant voor een bepaald deel de variabele rente met een Rentederivaat moet afdekken; en
 - (ii) de Bank schriftelijk kan aantonen dat die eis tot afdekking door een kredietcommissie of door een kredietrisicospecialist (onafhankelijk opererend van de commercie) is gesteld.
- 1.2. De criteria voor een geldige kredietafdekkingseis in de zin van het Herstelkader worden in deze bijlage nader uitgewerkt. Deze uitwerking dient er (mede) toe om doelmatige en efficiënte uitvoering van het Herstelkader mogelijk te maken en dient daarom (enkel) in de context van het Herstelkader te worden gelezen.

2. AD (I) – KREDIETAFDEKKINGSEIS IN OFFERTE

- 2.1. In paragraaf 3.4.6 is uiteengezet dat de kredietafdekkingseis inclusief de omvang van de afdekking expliciet als voorwaarde in de offerte (of een document dat aan het afsluiten van het Rentederivaat vooraf ging) dient te zijn opgenomen. Het soort Rentederivaat waarmee afdekking uiteindelijk plaats vindt, hoeft niet in de offerte (of een document dat aan het afsluiten van het Rentederivaat vooraf ging) genoemd te zijn.

3. AD (II) – INTERNE TOTSTANDKOMING KREDIETAFDEKKINGSEIS

- 3.1. De Bank moet aan kunnen tonen dat de eis tot afdekking door een kredietcommissie of door een kredietrisicospecialist (onafhankelijk opererend van de commercie) is gesteld voordat de Klant de kredietofferte heeft getekend. De interne kredietdocumentatie dient daartoe eenduidig een (cijfermatige) analyse van de kredietrisicospecialist of kredietcommissie te bevatten van de financiële positie van de MKB-Klant die gericht is op het renterisico dat de MKB-Klant kan dragen. Uit de (cijfermatige) analyse dient te volgen dat de MKB-Klant zich geen of slechts een beperkte rentestijging onder de voorgestelde Variabelrentende Lening kan veroorloven. In het geval

dat de conclusie dat renteafdekking is vereist niet volgt uit de (cijfermatige) analyse of overige financiële indicatoren, is de uitzondering van paragraaf 3.4.6 niet van toepassing.

- 3.2. Een afdekkingseis die de Bank heeft gesteld zonder dat een (cijfermatige) analyse in de interne kredietdocumentatie beschikbaar is, valt buiten de uitzondering van paragraaf 3.4.6. Een afdekkingseis voorgesteld vanuit de account manager, die enkel is geaccordeerd door de kredietrisicospecialist of kredietcommissie zonder dat daarbij gemotiveerd blijkt dat de kredietrisicospecialist of kredietcommissie de (cijfermatige) analyse van de accountmanager zelfstandig heeft getoetst, valt eveneens buiten de uitzondering van paragraaf 3.4.6.

4. VOORBEELDEN

4.1. Voorbeeld 1

Uit de (cijfermatige) analyse van de kredietrisicospecialist ten behoeve van de voorgestelde verstrekking in de interne kredietdocumentatie van de Bank blijkt dat de MKB-Klant zich amper rentestijgingen kan veroorloven. Als kredieteis, die de Bank voor afsluiten van het Rentederivaat heeft gesteld, stelt de kredietrisicospecialist of kredietrisicocommissie dat de MKB-Klant 100% van de rentekosten dient af te dekken. Uiteindelijk is er ook daadwerkelijk 100% afgedekt. Deze situatie valt binnen de uitzondering van paragraaf 3.4.6.

4.2. Voorbeeld 2

Uit de (cijfermatige) analyse van de kredietrisicospecialist blijkt dat de MKB-Klant 60% van zijn renterisico dient af te dekken. Naar de MKB-Klant is gecommuniceerd dat hij 75% dient af te dekken. Uiteindelijk is er daadwerkelijk 75% afgedekt. Deze situatie valt binnen de uitzondering van paragraaf 3.4.6, echter uitsluitend voor de 60% renteafdekking die door de kredietrisicospecialist was vereist.

4.3. Voorbeeld 3

In een zelfde situatie als Voorbeeld 1, heeft de accountmanager de (cijfermatige) analyse opgesteld. De kredietrisicospecialist accordeert de aanvraag inclusief de kredieteis, zonder dat de interne (krediet)documentatie van de Bank een door de kredietrisicospecialist opgestelde (cijfermatige) analyse bevat of dat uit de (krediet)documentatie expliciet blijkt dat de kredietrisicospecialist de (cijfermatige) analyse van de accountmanager zelfstandig heeft geanalyseerd. Deze situatie valt niet binnen de uitzondering van paragraaf 3.4.6.

4.4. Voorbeeld 4

Uit de (cijfermatige) analyse in de kredietdocumentatie die door de kredietrisicospecialist of kredietcommissie is opgesteld volgt dat de MKB-Klant financieel gezond is en een stijging van rentelasten kan dragen. Anderzijds wordt geconcludeerd dat een afdekking van 75% is vereist vanwege een omzetsdaling. Deze (cijfermatige) analyse is niet eenduidig en valt aldus niet binnen de uitzondering van paragraaf 3.4.6.

4.5. Voorbeeld 5

In eenzelfde situatie als Voorbeeld 1 heeft de kredietcommissie uiteindelijk pas na het tekenen van de offerte van het Rentederivaat goedkeuring gegeven voor het stellen van de kredietafdekkingseis. Deze situatie valt buiten de uitzondering van paragraaf 3.4.6.

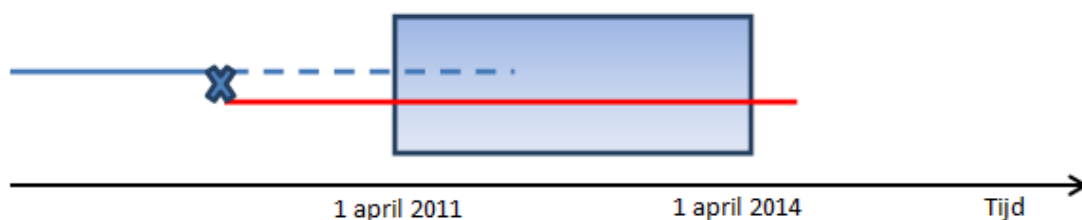
BIJLAGE PARAGRAAF 3.6.4 – BLEND & EXTEND**1. TEMPORELE SCOPE**

- 1.1. In geval van een Blend & Extend is het oorspronkelijke Rentederivaat beëindigd en vervangen door een nieuw, geherstructureerd Rentederivaat. Het moment waarop de Blend & Extend heeft plaatsgevonden bepaalt of en op welke wijze Herstel dient te worden geboden. Voor een viertal situaties wordt het benodigde Herstel ten aanzien van de Blend & Extend beschreven, te weten:

Situatie 1: Blend & Extend vindt plaats vóór 1 april 2011 – het oorspronkelijke Rentederivaat valt niet binnen de temporele scope zoals beschreven in paragraaf 3.1.5 (opt-in), het geherstructureerde Rentederivaat valt wel binnen de temporele scope;

Situatie 2: Blend & Extend vindt plaats vóór 1 april 2011 – het oorspronkelijke Rentederivaat valt binnen de temporele scope zoals beschreven in paragraaf 3.1.5 (opt-in), het geherstructureerde Rentederivaat ook;

Situatie 3: Blend & Extend vindt plaats tussen 1 april 2011 en 1 april 2014, waardoor beide Rentederivaten binnen de temporele scope vallen zoals beschreven in paragraaf 3.1.4;

Situatie 4: Blend & Extend vindt plaats ná 1 april 2014, waardoor het oorspronkelijke Rentederivaat binnen de temporele scope zoals beschreven in paragraaf 3.1.4 valt en het geherstructureerde Rentederivaat buiten deze temporele scope valt.

1.2. Voor deze verschillende situaties geldt het volgende Herstel:

Situatie 1: Het geherstructureerde Rentederivaat doorloopt Stap 1 tot en met Stap 4 van het Herstelkader, de Bank hoeft in dit geval niet te vergoeden conform paragraaf 3.6.4 van het Herstelkader.

Situatie 2: De Bank dient in dit geval op eigen initiatief het oorspronkelijke Rentederivaat en het geherstructureerde Rentederivaat in het Herstel te betrekken. Zowel het oorspronkelijke (tot aan de datum van herstructurering) als het geherstructureerde Rentederivaat (vanaf de datum van herstructurering) doorlopen Stap 1 tot en met Stap 4 van het Herstelkader; ook vergoedt de Bank eventuele compensatie voortvloeiend uit paragraaf 3.6.4 van het Herstelkader.

Situatie 3: Zowel het oorspronkelijke Rentederivaat (tot aan de datum van herstructurering) als het geherstructureerde Rentederivaat (vanaf de da-

tum van herstructurering) doorlopen Stap 1 tot en met Stap 4 van het Herstelkader; ook vergoedt de Bank eventuele compensatie voortvloeiend uit paragraaf 3.6.4 van het Herstelkader.

Situatie 4: Het oorspronkelijke Rentederivaat doorloopt Stap 1 tot en met Stap 4 van het Herstelkader als ware het Rentederivaat niet geherstructureerd middels een Blend & Extend.

2. RENTEOPSLAGVERHOGINGEN

- 2.1. Bij een herstructurering en een nieuw af te sluiten Rentederivaat in het kader van een Blend & Extend vóór 1 april 2014 mag de Renteopslag op de onderliggende Variabelrentende Lening, voor wat betreft het gedeelte dat afgedekt is door het Rentederivaat, niet verhoogd worden gedurende zowel de looptijd van het oorspronkelijke Rentederivaat en de looptijd van het geherstructureerde Rentederivaat. Indien de Renteopslag gedurende deze looptijd wel is verhoogd dient dit ongedaan gemaakt te worden conform paragraaf 3.5.4.
- 2.2. Indien de Blend & Extend ná 1 april 2014 is uitgevoerd geldt dat de Renteopslag niet verhoogd mag worden gedurende de oorspronkelijke looptijd van het oorspronkelijke Rentederivaat. Indien de Renteopslag gedurende deze looptijd wel is verhoogd dient dit ongedaan gemaakt te worden conform paragraaf 3.5.4.

3. MEERDERE BLEND & EXTENDS

- 3.1. In geval van meerdere Blend & Extends gelden dezelfde voorschriften als gedefinieerd in paragrafen 1 tot en met 3 van deze bijlage met die toevoeging dat in geval van meerdere herstructureringen van een Gestructureerd Rentederivaat, voor elke periode een nieuw Noodzakelijk Substituut wordt gedefinieerd.

BIJLAGE PARAGRAAF 3.6.11 – GEBRUIK INFORMATIE**1. ALGEMEEN**

1.1. Deze bijlage schrijft voor op basis van welke gegevens Banken het Herstel uitvoeren. Daarbij komt aan de orde:

- (i) de uitgangspunten voor gebruik van informatie ten behoeve van uitvoering van het Herstelkader;
- (ii) en, indien de gegevens niet kunnen worden verzameld, de wijze waarop met een aanbod tot Herstel wordt omgegaan in geval van ontbrekende informatie.

1.2. Het uitgangspunt van deze bijlage is dat het Herstelkader op basis van betrouwbare gegevens en binnen een voor de MKB-Klant redelijke termijn moet kunnen worden uitgevoerd. Als uitgangspunt geldt hierbij dat de administratie van de Bank in beginsel leidend is.¹ Indien informatie ontbreekt, of inaccuraat blijkt te zijn, wordt de klant in de gelegenheid gesteld om aanvullende gegevens aan de Bank aan te leveren zodat Herstel wordt uitgevoerd op basis van de juiste informatie.

2. UITGANGSPUNTEN VOOR GEBRUIK VAN GEGEVENS*Algemeen*

2.1. Ten behoeve van de beoordeling van dossiers onder het Herstelkader worden de volgende typen gegevens onderscheiden:

- (i) gegevens van Rentederivaten en Leningen ten behoeve van het vaststellen van het Herstel door Banken;
- (ii) marktdata ten behoeve van de waarderingsmodellen van Banken;
- (iii) algemene klantgegevens, waaronder NAW-gegevens (naam, adres en woonplaats);
- (iv) overige gegevens, zoals eerder betaalde vergoedingen aan de klant, eventuele margin calls, etc.

2.2. Deze bijlage richt zich – wat betreft de gegevensverzameling – enkel op de onder (i) tot en met (iii) genoemde gegevens. De onder (iv) genoemde gegevens zijn in hoge mate bank-specifiek en zullen in geval van ontbreken op bank-specifieke wijze moeten worden achterhaald.

¹ Dit uitgangspunt is tevens onderdeel van de contractuele relaties tussen Bank en MKB-Klant, zie bijvoorbeeld artikel 18 van de Algemene Bankvoorwaarden.

Ad (i) Gegevens ten aanzien van Rentederivaten en Leningen

- 2.3. De volgende categorieën gegevens worden onderscheiden:
- a. gegevens uit banksystemen ("**Bronsystemen**"). In deze systemen zijn de modaliteiten (waaronder kasstromen) van met klanten overeengekomen Leningen en Rentederivaten vastgelegd;² en
 - b. aanvullende gegevens ("**Aanvullende Gegevens**"), niet opgenomen in Bronsystemen, waaronder contractinformatie en klantcommunicatie.³
- 2.4. Voor de toepassing van het Herstelkader hanteren de Banken ten aanzien van de benodigde gegevens van Rentederivaten en Leningen de volgende uitgangspunten:
- a. de voor uitvoering van het Herstelkader benodigde gegevens worden in beginsel ontleend aan Bronsystemen;
 - b. indien de benodigde gegevens niet uit Bronsystemen kunnen worden gehaald, maakt de Bank gebruik van Aanvullende Gegevens;
 - c. indien noodzakelijke gegevens niet beschikbaar zijn in Bronsystemen of Aanvullende Gegevens, herleidt de Bank de noodzakelijke gegevens in overeenstemming met paragraaf 3 van deze bijlage.

Ad (ii) Marktdata

- 2.5. Voor de bepaling van de Marktwaaarde geldt, conform het Herstelkader, dat gebruik gemaakt wordt van waarderingsmodellen ('valuation models'). Hierbij gelden de volgende algemene uitgangspunten, die achtereenvolgens worden toegepast:
- a. De benodigde marktdata (onder andere rentecurves, of volatiliteiten voor Gestructureerde Rentederivaten) die worden gebruikt als input voor de waarderingsmodellen sluiten, waar mogelijk, aan bij de marktdata die gebruikt zijn in de waarderingsmodellen op het moment waarop de waardering van toepassing is. Waar dit niet mogelijk is, kan marktdata gebruikt worden die beschikbaar is vanuit een openbare bron zoals bijvoorbeeld Bloomberg.
 - b. Indien op historische tijdstippen een gedeelte van de benodigde marktdata niet beschikbaar is, of van aantoonbaar slechte kwaliteit (omdat bijvoorbeeld door de jaren heen de waarderingsgrondslagen veranderd zijn, en bepaalde marktdata destijds niet benodigd was), kan de benodigde marktdata benaderd worden

² Voorbeelden van gegevens uit Bronsystemen zijn data die rechtstreeks leiden tot een rekeningafschrift of informatie die uit een *datawarehouse* afkomstig is.

³ Voorbeelden van Aanvullende Gegevens zijn documenten waarin afspraken met klanten zijn vastgelegd (contracten) en overige klantcommunicatie (e-mails, brieven, (treasury)offertes, *data tapes* etc.).

(bijvoorbeeld aan de hand van proxy curves), of moet teruggedaan worden naar de waarderingsgrondslagen die destijds gebruikelijk waren.

Ad (iii) NAW-gegevens

- 2.6. Banken hebben een eigen administratie van NAW-gegevens van klanten. Deze administratie dient als uitgangspunt voor het contact met klanten over het Herstelkader. Indien noodzakelijke gegevens niet beschikbaar zijn, herleidt de Bank de ontbrekende gegevens in overeenstemming met paragraaf 3 van deze bijlage.

3. WIJZE VAN OMGANG MET ONTBREKENDE GEGEVENS

- 3.1. Indien gegevens ontbreken die benodigd zijn voor uitvoering van het Herstelkader, dient een Bank zich in te spannen om deze gegevens te achterhalen, althans te herleiden. Dit geldt limitatief voor de volgende onderwerpen:
- a. gegevens met betrekking tot het Rentederivaat van een MKB-Klant (paragraaf 3.1.4 e.v., met uitzondering van paragraaf 3.1.5);
 - b. gegevens met betrekking tot de Leningen van een MKB-Klant (paragraaf 3.3 en paragraaf 3.5); en
 - c. gegevens met betrekking tot contact met de klant (NAW-gegevens).

Ad a. Gegevens met betrekking tot het Rentederivaat van een klant

- 3.2. Indien de Bank informatie niet in het bezit heeft, geldt dat:
- a. de Bank het verloop van de Rentederivaten herleidt. De herleiding vindt plaats op basis van algemene wel beschikbare karakteristieken van Rentederivaten vanuit de beschikbare gegevens (e.g. Startdatum Rentederivaat);
 - b. In geval van twijfel, wordt het onder 3.2.a bedoelde theoretisch verloop opgebouwd in het voordeel van de klant.
- 3.3. Indien de Bank gegevens heeft herleid wegens ontbrekende noodzakelijke informatie, zal de Bank bij het aanbod tot Herstel schriftelijk melding maken aan de MKB-Klant van de verrichte herleidingen, voorzover deze betrekking hebben op informatie over Rentederivaten. Tevens zal de Bank de MKB-Klant verzoeken de juistheid van de betreffende informatie te controleren en – zo nodig – alsnog de juiste informatie aan te leveren.
- 3.4. Indien de Bank – ondanks naleving van het in paragraaf 3.2 bepaalde – niet voldoende gegevens heeft over het (verloop van het) Rentederivaat van de klant (terwijl de Bank wel indicaties heeft dat de klant een Rentederivaat heeft (gehad)) en aldus ook geen aanknopingspunten heeft voor reconstructie van het verloop van het Rentederivaat (vergelijk paragraaf 3.2 van deze bijlage), zal de Bank de ontbrekende in-

formatie bij een klant opvragen. Indien de klant (i) de informatiegegevens niet in het bezit heeft of (ii) niet binnen een redelijke termijn inhoudelijk op het informatieverzoek van de Bank reageert, kan de Bank geen aanbod tot Herstel doen. De klant wordt hierover schriftelijk geïnformeerd onder gelijke toepassing van het bepaalde in paragraaf 3 en paragraaf 4 van 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3'.

Ad b. Gegevens met betrekking tot de Lening van een MKB-Klant

- 3.5. Paragrafen 3.2 tot en met 3.4 van deze bijlage zijn van overeenkomstige toepassing voor het opvragen, althans herleiden van het verloop van Leningen van een MKB-Klant.⁴
- 3.6. Indien de Bank – ondanks naleving van het in paragraaf 3.5 van deze bijlage opgenomen voorschrift – geen gegevens heeft over (het verloop van) de Leningen van de MKB-Klant (ondanks indicaties dat de klant wel een (beoogde) Lening heeft (gehad)) bij de Bank of een andere bank, en aldus ook geen aanknopingspunten heeft voor reconstructie van het verloop van de Leningen (vergelijk paragraaf 3.2 van deze bijlage), vindt geen vergoeding plaats onder Stap 2 en Stap 4. De klant wordt hierover schriftelijk geïnformeerd onder gelijke toepassing van het bepaalde in paragraaf 3 en paragraaf 4 van 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3'.

Ad c. Gegevens met betrekking tot contact met de klant (NAW-gegevens)

- 3.7. Indien een Bank geen contactgegevens van een klant heeft – bijvoorbeeld doordat een klant niet langer als zodanig kwalificeert bij een Bank – zal de Bank zich inspannen deze gegevens te achterhalen. De Bank zal daarbij een zelfde mate van inspanning betrachten, zoals zij dat pleegt te doen bij de incasso van een (omvangrijkere) vordering op een klant.
- 3.8. Zolang een Bank met een redelijke mate van zekerheid vaststelt, dat zij een MKB-Klant niet kan traceren, kan zij – gelet op de privacy gevoelige aard van een aanbod tot Herstel – het aanbod tot Herstel uitstellen totdat de MKB-Klant is getraceerd.
- 3.9. Indien daar voldoende aanleiding voor is, kan de Derivatencommissie in de uitvoeringsfase een nadere regeling en einddatum bepalen, na welke datum de pogingen van een Bank om Herstel aan te bieden aan onvindbare MKB-Klanten kunnen worden afgerond.

⁴ Met dien verstande dat paragraaf 3.3 betrekking heeft op informatie over Leningen.

BIJLAGE PARAGRAAF 3.6.12 – HERSTELBEREKENINGSSYSTEMATIEK**1. BEREKENING VAN HERSTEL NA PEILDATUM**

- 1.1. Er zijn twee methodes toegestaan ten aanzien van de berekening van Herstel. In beide methodes geeft de MKB-Klant bij acceptatie van het aanbod tot Herstel finale en algehele kwijting zoals bedoeld in paragraaf 3.6.8.
- 1.2. Voor beide methodes dient een peildatum te worden bepaald. De Bank kan één vaste peildatum voor alle MKB-Klanten te kiezen, of een variabele peildatum. Indien voor een variabele peildatum wordt gekozen, is de peildatum in alle gevallen de laatste dag van de maand voorafgaand aan de maand waarin de Bank het dossier in behandeling neemt ('behandeldatum'). De peildatum is onder alle omstandigheden een datum (of een consistente serie data) gelegen op of na 20 december 2016. De Bank maakt vóór 20 december 2016 een keuze voor één methode (en indien voor een vaste peildatum wordt gekozen, de peildatum), die zij voor alle dossiers consistent toepast. Een Bank zal ook extern communiceren welke methode een Bank hanteert, alsmede of deze Bank één vaste of een variabele peildatum hanteert.

2. METHODE 1

- 2.1. Compensatie onder methode 1 bestaat uit de volgende elementen:
 - (i) compensatie, berekend per peildatum (inclusief de bijbehorende Oprenting tot aan de peildatum);
 - (ii) Netto Kasstromen vanaf peildatum tot aan de betaaldatum; en
 - (iii) Oprenting van (i) vanaf de peildatum tot aan de betaaldatum en (ii) tot aan de betaaldatum.
- 2.2. Dit werkt als volgt uit. De Bank zal de totale Compensatie (inclusief de bijbehorende Oprenting tot aan de peildatum) aan de MKB-Klant doorrekenen per peildatum. Na acceptatie van het aanbod door de MKB-Klant zal de Bank de Netto Kasstromen die vanaf de peildatum zijn ontvangen / betaald tot aan de betaaldatum met de MKB-Klant compenseren conform het Herstelkader. Dit geldt voor alle stappen met uitzondering van Stap 3. Tevens zal Oprenting plaatsvinden tot aan de betaaldatum. Dit zal in het aanbod aan de MKB-Klant worden vermeld. De Bank mag in de aanbiedingsbrief aan de MKB-Klant een indicatie opnemen van de 'verwachte' additionele compensatie voor de periode vanaf de peildatum.

3. METHODE 2

- 3.1. Compensatie onder methode 2 bestaat uit de volgende elementen:

- (i) compensatie, berekend per peildatum (inclusief de bijbehorende Oprenting tot aan de herstelberekeningseinddatum);
 - (ii) geschatte Netto Kasstromen vanaf peildatum tot aan de herstelberekeningseinddatum; en
 - (iii) Oprenting van (ii) tot aan de herstelberekeningseinddatum.
- 3.2. Dit werkt als volgt uit. De Bank zal de totale Compensatie (inclusief de bijbehorende Oprenting tot aan de herstelberekeningseinddatum) aan de MKB-Klant doorrekenen per peildatum.
- 3.3. Voor het aanbod zijn naast de peildatum nog twee data belangrijk in de berekening van de totale Compensatie. Dit is de datum waarop het dossier in behandeling wordt genomen, de 'behandeldatum', en de 'herstelberekeningseinddatum'. De 'herstelberekeningseinddatum' zal drie maanden na het einde van de maand zijn waarin de behandeldatum ligt. De voorwaarde is dat de Bank het aanbod, na akkoord van de externe dossierbeoordelaar, minimaal zes weken voorafgaand aan de herstelberekeningseinddatum verstuurt aan de MKB-Klant. De totale Compensatie zal worden opgerent tot aan deze herstelberekeningseinddatum.
- 3.4. De Bank zal het Herstel onder 3.1(ii) tussen de behandeldatum en de herstelberekeningseinddatum baseren op de geschatte kasstromen in deze periode, waarbij deze berekend worden aan de hand van de fixaties van de Referentierentes op de laatste werkdag van de maand die voorafgaat aan de behandeldatum. De Bank zal de Netto Kasstromen die vanaf de peildatum zijn ontvangen of betaald tot aan de Herstelberekeningseinddatum met de MKB-Klant compenseren conform het Herstelkader. Dit geldt voor alle stappen met uitzondering van Stap 3.

BIJLAGE PARAGRAAF 5.1.2/5.1.3 – KENMERKEN AANBOD/AANVAARDING**1. ALGEMEEN**

- 1.1. De wijze van communicatie van de Bank met klanten over Herstel onder het Herstelkader is in beginsel een aangelegenheid van de betreffende Bank. Voor deze communicatie schrijft de Derivatencommissie evenwel de volgende uniforme uitgangspunten voor:

1. BERICHT BUITEN TOEPASSINGSGBIED

- 1.1. Klanten die naar de stellige verwachting van de Bank buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader vallen, behoeven hierover niet (noodzakelijkerwijs) te worden geïnformeerd. Indien een Bank beoordeelt dat een klant buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader valt en hierover redelijkerwijs enige twijfel kan bestaan, wordt deze klant – nadat de conclusie van de Bank door de externe dossierbeoordeelaar is geaccordeerd – daarover door de Bank gemotiveerd geïnformeerd.¹ Alle klanten worden in de gelegenheid gesteld de conclusie van een Bank dat een klant buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader valt te betwisten, ongeacht of zij hierover zijn geïnformeerd.

2. AANBOD TOT HERSTEL

- 2.1. Het aanbod tot Herstel dat aan MKB-Klanten wordt gedaan, gaat vergezeld van:
- a. een bijlage waarin de Bank per stap toelicht hoe de Bank tot haar deelconclusie voor Herstel komt, met een toelichting van de grondslag van het Herstel (zoals een toelichting op de selectie van in aanmerking genomen leningen en een oproep aan de MKB-Klant tot controle van de juistheid hiervan²), de componenten van de berekening, van toepassing zijnde uitzonderingen, of en hoe eerdere vergoedingen leiden tot vermindering van dit bedrag;³

¹ Het doel hiervan is tweeledig. Enerzijds dient de motivering ertoe om de klant te doen begrijpen wat zijn positie is en hoe de Bank tot haar oordeel is gekomen. Anderzijds stelt de motivering de klant in staat om de beoordeling van de Bank te verifiëren.

² De MKB-Klant wordt bij het aanbod tot Herstel in ieder geval daarbij uitdrukkelijk en op toegankelijke wijze opgeroepen te controleren of Variabelrentende Leningen op juiste wijze door de Bank als In Aanmerking Komende Leningen zijn aangemerkt (zie onder meer paragraaf 3.3.4.d). Indien de MKB-Klant op deze punten afwijkingen constateert, kan de MKB-Klant de Bank daarvan op de hoogte stellen, waarna de Bank opnieuw de situatie zal beoordelen. Indien de MKB-Klant en de Bank geen overeenstemming bereiken over de herbeoordeling, kan de MKB-Klant Bindend Advies vragen (zie onder meer paragraaf 3.3.4.d). Zie verder onder meer 'Bijlage paragraaf 3.6.11'.

³ Zie voetnoot 1, waarbij geldt dat toelichting en informatieverstrekking over onderwerpen waar Bindend Advies voor open staat, tevens dient als primair uitgangspunt/primaire grondslag voor een eventueel Bindend Advies.

- b. een heldere uitleg van het concept 'kwijting' zoals dat van toepassing is bij aanvaarding van het Herstel; en
- c. een evenwichtige en heldere uitleg van Bindend Advies, evenals de relatie tot de onder 2.1.b genoemde kwijting, en de mededeling dat de MKB-Klant die Bindend Advies wenst dit direct moet vermelden bij aanvaarding van het Herstel.

3. TIJDSLIJNEN VOOR AANVAARDING

- 3.1. Banken zullen in totaal ten minste vier contactpogingen doen. Bij de eerste verzending van het aanbod tot Herstel bedraagt de reactietermijn voor de MKB-Klant ten minste vier weken. Indien de MKB-Klant niet reageert, zal de Bank ten minste twee schriftelijke contactpogingen en één telefonische contactpoging ondernemen. De laatste brief aan de MKB-Klant wordt per aangetekende brief gestuurd, bevat een duidelijke vervalltermijn en een reactietermijn van ten minste vier weken. De Bank kan een aanbod tot Herstel niet eerder dan 12 weken na eerste verzending van het aanbod tot Herstel laten vervallen, en bovendien alleen indien de Bank aan de genoemde vereisten in deze bijlage heeft voldaan. De Derivatenco commissie roept de Banken op om in het geval van bijzondere omstandigheden coulant om te gaan met een eventuele overschrijding van deze termijn.

4. CONTACTPUNT

- 4.1. De Bank zorgt voor een contactpunt binnen de Bank waar MKB-Klanten met vragen over het aanbod tot Herstel terecht kunnen, en waar zij melding kunnen maken van eventuele vergissingen of fouten die van invloed kunnen zijn op het aanbod tot Herstel. Hierbij geldt dat steeds na afronding van de behandeling van een dergelijke melding door de MKB-Klant, deze MKB-Klant nog gedurende ten minste vier weken gelegenheid heeft het (eventueel naar aanleiding van de melding herziene) aanbod tot Herstel te aanvaarden, ook al wordt daarmee de in uitgangspunt 3 genoemde termijn van 12 weken overschreden. Indien een MKB-Klant evident misbruik maakt van de mogelijkheid tot termijnverlenging, geldt de termijnverlenging niet.

BIJLAGE VOORBEELDBEREKENINGEN

1. ALGEMEEN

- 1.1. Deze voorbeelden dienen ter illustratie van enkele onderwerpen uit het Herstelkader. In de hoofdtekst van het Herstelkader is op onderdelen verwezen naar deze voorbeelden. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat alle voorbeelden versimpelde situaties van de werkelijkheid betreffen. In onderstaande voorbeelden wordt bijvoorbeeld uitgegaan van één kasstroom per jaar. In werkelijkheid zal uitgegaan moeten worden van de daadwerkelijke frequentie van betalingen en ontvangsten. Alle compensaties zijn voorts ook onderhevig aan Oprenting. Met uitzondering van Voorbeeld 7 wordt in de overige voorbeelden de Oprenting genegeerd.

2. VOORBEELD 1 – MKB-KLANT A | VERGOEDING STAP 3 EN 4

Deel 1

- 2.1. MKB-Klant A heeft een Variabelrentende Lening met een Hoofdsom Lening van EUR 3 miljoen en een Renteswap met een Notional van EUR 1,5 miljoen.
- 2.2. In Stap 3 ontvangt MKB-Klant A op basis van de totale Notional van de derivatenportefeuille een Percentage Coulancevergoeding van 20%. Dit houdt in dat de MKB-Klant 20% van alle Netto Kasstromen die zijn uitgewisseld onder de Renteswap en 20% van de Marktwaaarde ontvangt van de Bank.
- 2.3. Vervolgens wordt voor de compensatie in Stap 4 en in geval van Vervroegd Aflossen en Bedrijfsbeëindiging zoals beschreven in Stap 2, rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Coulancevergoeding. Dat is in dit geval een Percentage Coulancevergoeding van 20%.
- 2.4. In Stap 4 worden eventuele verhogingen van de Renteopslag die zijn doorgevoerd op de Variabelrentende Lening vergoed aan de MKB-Klant. Deze vergoeding wordt uitsluitend berekend over het gedeelte van de Hoofdsom Lening van de Variabelrentende Lening dat wordt afgedekt door een Renteswap; in dit geval is dat maximaal EUR 1,5 miljoen. Het Herstelkader schrijft vervolgens voor dat als een MKB-Klant een bepaald Percentage Coulancevergoeding heeft ontvangen in Stap 3, de MKB-Klant over dit percentage geen vergoeding meer ontvangt in Stap 4. Dit betekent dat MKB-Klant A over $100\% - 20\% = 80\%$ van de Notional een vergoeding ontvangt in Stap 4. In dit voorbeeld betaalt de Bank daarom doorgevoerde opslagverhogingen terug over EUR 1,2 miljoen van de Variabelrentende Lening.

Deel 2

- 2.5. In paragraaf 3.4.5 en 3.4.6 van het Herstelkader is een uitzondering opgenomen op de regel dat de MKB-Klant een coulancevergoeding van de Bank ontvangt. Indien deze uitzondering van toepassing is, betekent dit het volgende voor het hiervoor weergegeven eerste deel van dit voorbeeld:
- a. Situatie 1: de Bank heeft een volgens de eisen van het Herstelkader gerechtvaardigde kredietvoorwaarde opgenomen in de leningdocumentatie, waaruit blijkt dat de MKB-Klant 50% van zijn rentelasten moet afdekken. De MKB-Klant krijgt in dit geval geen coulancevergoeding. De consequentie is dat de MKB-Klant wel over de gehele Notional van de Renteswap een vergoeding ontvangt in Stap 4.
 - b. Situatie 2: de Bank heeft een volgens de eisen van het Herstelkader gerechtvaardigde kredietvoorwaarde opgenomen in de leningdocumentatie, waaruit blijkt dat de MKB-Klant 20% van zijn rentelasten moet afdekken. Uit deel 1 van het voorbeeld blijkt dat hij daadwerkelijk 50% heeft afgedekt. In dit geval is de Bank alleen een coulancevergoeding verschuldigd over 30% van de Hoofdsom Lening, te weten over EUR 900.000. In Stap 4 ontvangt de MKB-Klant vervolgens (1) 100% over de opslagverhogingen op 40% ($= 20\% / 50\%$) van de Notional van het Rentederivaat (het vereiste gedeelte van de renteafdekking) en (2) 80% over de opslagverhogingen op 60% ($= 30\% / 50\%$) van de Notional van het Rentederivaat. De renteopslagen in Stap 4 worden dan vergoed over EUR 1,32 miljoen ($= 1,5 * 40\% * 100\% + 1,5 * 60\% * 80\% = 1,32$ miljoen).

3. VOORBEELD 2 – MKB-KLANT B | VERGOEDING STAP 3 EN 4

- 3.1. MKB-Klant B heeft een Variabelrentende Lening met een Hoofdsom Lening van EUR 12,5 miljoen en een Renteswap met een Notional van eveneens EUR 12,5 miljoen.
- 3.2. In Stap 3 ontvangt MKB-Klant B op basis van de totale Notional van de derivatenportefeuille een Percentage Coulancevergoeding van (1) 20% over de Netto Kasstromen van een Notional van EUR 2,5 miljoen, (2) 10% over de Netto Kasstromen van EUR 7,5 miljoen Notional en (3) 0% over de Netto Kasstromen van de resterende EUR 2,5 miljoen Notional. Dit houdt in dat de MKB-Klant uiteindelijk een Percentage Coulancevergoeding ontvangt van 10% ($= 2,5 / 12,5 * 20\% + 7,5 / 12,5 * 10\% + 2,5 / 12,5 * 0\%$). Dit betekent dat MKB-Klant B 10% van alle Netto Kasstromen die zijn uitgewisseld onder de Renteswap en 10% van de Marktwaaarde ontvangt van de Bank.
- 3.3. Vervolgens wordt ten behoeve van de compensatie in Stap 4 en in geval van Vroegged Aflossen en Bedrijfsbeëindiging zoals beschreven in Stap 2 rekening gehouden

den met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Couancevergoeding. In dit geval bedraagt het Percentage Couancevergoeding 10%.

- 3.4. In Stap 4 ontvangt de MKB-Klant compensatie ten behoeve van eventuele verhogingen van de Renteopslag die zijn doorgevoerd op de Variabelrentende Lening. Deze vergoeding geldt allereerst uitsluitend over dat gedeelte van de Hoofdsom Lening van de Variabelrentende Lening dat wordt afgedekt door een Renteswap, in dit geval dus over maximaal EUR 12,5 miljoen. Het Herstelkader schrijft vervolgens voor dat als een MKB-Klant een bepaald Percentage Couancevergoeding heeft ontvangen in Stap 3, de MKB-Klant over dit percentage geen compensatie meer ontvangt in Stap 4. Dit betekent dat MKB-Klant B over $100\% - 10\% = 90\%$ van de Notional een vergoeding ontvangt in Stap 4. In dit voorbeeld betaalt de Bank daarom doorgevoerde opslagverhogingen terug over EUR 11,25 miljoen van de Variabelrentende Lening.

4. VOORBEELD 3 – MKB-KLANT C | VERGOEDING STAP 3 EN 4

- 4.1. MKB-Klant C heeft een Variabelrentende Lening met een Hoofdsom Lening van EUR 12,5 miljoen en een Renteswap met een Notional van eveneens EUR 12,5 miljoen. Contractueel is vastgelegd dat de MKB-Klant EUR 1,25 miljoen per jaar op de Variabelrentende Lening aflost, het verloop van de Notional van de Renteswap is hier op afgestemd en de Notional neemt eveneens met EUR 1,25 miljoen per jaar af zoals te zien in onderstaande tabel. De Netto Kasstromen die in de eerste vijf jaar hebben plaatsgevonden onder de Renteswap worden eveneens getoond in de tabel.

<u>Jaar</u>	<u>Notional aan begin van het jaar (miljoen EUR)</u>	<u>Netto Kasstromen onder de Renteswap (EUR)</u>
1	12,50	0
2	11,25	-112.500
3	10,00	-200.000
4	8,75	-262.500
5	7,50	-300.000
6	6,25	
7	5,00	
8	3,75	
9	2,50	
10	1,25	

- 4.2. Op basis van de totale Notional van de derivatenportefeuille heeft MKB-Klant C initieel recht op een Percentage Couancevergoeding ter hoogte van (1) 20% over de

Netto Kasstromen van EUR 2,5 miljoen Notional, (2) 10% over de Netto Kasstromen van EUR 7,5 miljoen Notional en (3) 0% over de Netto Kasstromen van de resterende EUR 2,5 miljoen Notional. Dit houdt in dat de MKB-Klant recht heeft op een Percentage Couancevergoeding van 10% ($= 2,5 / 12,5 * 20\% + 7,5 / 12,5 * 10\% + 2,5 / 12,5 * 0\%$). Dit betekent dat de MKB-Klant 10% van alle Netto Kasstromen die zijn uitgewisseld onder de Rentewap ontvangt van de Bank. Aan het begin van jaar 5 heeft de MKB-Klant EUR 5 miljoen afgelost, en resteert nog EUR 7,5 miljoen aan uitstaande Notional. De MKB-Klant zou over dat jaar recht hebben op een Percentage Couancevergoeding ter hoogte van 13,33% ($= 2,5 / 7,5 * 20\% + 5 / 7,5 * 10\%$). De Percentages Couancevergoeding per jaar kunnen in de eerste kolom van de tabel op deze pagina gevonden worden.

- 4.3. De MKB-Klant heeft zo over de eerste vijf jaar recht op een couancevergoeding van EUR 111.250. De couancevergoeding is echter gemaximeerd op EUR 100.000, zodat het effectieve Percentage Couancevergoeding vanaf jaar 6 en verder 0% is. Voor jaar 5 volgt eveneens een correctie, omdat de couancevergoeding in jaar 5 met een Percentage Couancevergoeding van 13,33% EUR 40.000 zou bedragen. Na EUR 28.750 is het maximum van EUR 100.000 echter al bereikt, zodat het effectieve Percentage Couancevergoeding gelijk is aan 9,58% ($= 28.750 / 40.000 * 13,33\%$). Aangezien het maximum van EUR 100.000 al is bereikt, ontvangt de MKB-Klant geen couancevergoeding over de Marktwaaarde.

<u>Jaar</u>	<u>Percentage</u> <u>Couance-</u> <u>vergoeding</u> <u>(Stap 3)</u>	<u>Couance-</u> <u>vergoeding</u> <u>(Stap 3)</u>	<u>Couance-</u> <u>vergoeding</u> <u>(Stap 3)</u> <u>na maximering</u>	<u>Effectieve</u> <u>Percentage</u> <u>Couance-</u> <u>vergoeding</u> <u>(Stap 3)</u>
1	10,00%	0	0	10,00%
2	11,11%	12.500	12.500	11,11%
3	12,50%	25.000	25.000	12,50%
4	12,86%	33.750	33.750	12,86%
5	13,33%	40.000	28.750	9,58%
6	14,00%			0%
7	15,00%			0%
8	16,67%			0%
9	20,00%			0%
10	20,00%			0%

- 4.4. In Stap 4 ontvangt de MKB-Klant compensatie ten behoeve van eventuele verhogingen van de Renteopslag die zijn doorgevoerd op de Variabelrentende Lening. Deze vergoeding geldt allereerst uitsluitend over dat gedeelte van de Hoofdsom Lening van de Variabelrentende Lening dat wordt afgedekt door een Renteswap, in dit geval dus over maximaal EUR 12,5 miljoen. Het Herstelkader schrijft vervolgens voor dat als een MKB-Klant een bepaald Percentage Couancevergoeding heeft ontvangen in Stap 3, de MKB-Klant over dit percentage geen compensatie meer ontvangt in Stap 4.
- 4.5. In dit geval ontvangt de MKB-Klant de eerste drie jaar over respectievelijk 10%, 11,11% en 12,50% van de Netto Kasstromen een vergoeding in Stap 3. Dit betekent dat indien aan het begin van jaar 2 de renteopslag verhoogd is, de MKB-Klant over 88,89% (= 100% - 11,11%) van de Notional een vergoeding ontvangt in Stap 4. In dit voorbeeld is dit 88,89% van EUR 11,25 miljoen, te weten EUR 10 miljoen. In jaar 5 is het effectieve Percentage Couancevergoeding 9,58%, zodat over 90,42% (= 100% - 9,58%) een vergoeding in Stap 4 verschuldigd is. Dit houdt in dat de MKB-Klant over EUR 6,78 miljoen (= EUR 7,5 miljoen * 90,42%) zijn opslagverhoging terug krijgt. Ten slotte geldt dat prospectief de opslag volledig gefixeerd moet worden op het oorspronkelijke niveau, aangezien de MKB-Klant 100% heeft afgedekt en het Percentage Couancevergoeding 0% bedraagt door het bereiken van het maximum van EUR 100.000 in Stap 3. De resulterende Notionals (afgerond op twee decimalen) waarover eventuele renteopslagverhogingen vergoed worden, staan weergegeven in onderstaande tabel.

<u>Jaar</u>	<u>Notional waarover</u> <u>renteopslagverhogingen</u> <u>(Stap 4) vergoed worden</u>
1	11,25
2	10,00
3	8,75
4	7,63
5	6,78
6	6,25
7	5,00
8	3,75
9	2,50
10	1,25

5. VOORBEELD 4 – MKB-KLANT D | VERGOEDING STAP 3 EN 4

A. *Alle Leningen zijn In Aanmerking Komende Leningen op grond van paragrafen 3.3.4.a tot en met 3.3.4.c*

- 5.1. MKB-Klant D heeft twee Variabelrentende Leningen afgesloten. Lening 1 heeft een Hoofdsom Lening die bij aanvang EUR 1 miljoen is, en per jaar met EUR 200.000 daalt als gevolg van geplande aflossingen. Lening 2 is een *bullet* Variabelrentende Lening, met een Hoofdsom Lening van EUR 600.000. Het renterisico is partieel afgedekt met twee Renteswaps van EUR 200.000 respectievelijk EUR 600.000. Er blijkt uit het dossier niet dat bepaalde Leningen niet In Aanmerking Komende Leningen zijn, in dit geval wordt het Herstel gebaseerd op het geheel van In Aanmerking Komende Leningen op basis van paragrafen 3.3.4.a tot en met 3.3.4.c.
- 5.2. Voor de eerste vier jaar zijn de Hoofdsommen Lening, Notionals en resulterende afdekkingspercentages (op jaarbasis) weergegeven in onderstaande tabel. Indien het verloop van de Hoofdsommen Lening of Notionals vaker dan jaarlijks wijzigt, dienen de afdekkingspercentages uiteraard op dezelfde frequentie berekend te worden.

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom</u> <u>(EUR miljoen)</u>		<u>Notional</u> <u>(EUR miljoen)</u>		<u>Afdekkingspercentage</u>
	<u>Lening 1</u>	<u>Lening 2</u>	<u>Swap 1</u>	<u>Swap 2</u>	
1	1	0,6	0,2	0,6	50,00%
2	0,8	0,6	0,2	0,6	57,14%
3	0,6	0,6	0,2	0,6	66,67%
4	0,4	0,6	0,2	0,6	80,00%

- 5.3. Gedurende de eerste drie jaren heeft de MKB-Klant de volgende Renteopslagen moeten betalen:

<u>Jaar</u>	<u>Renteopslagen</u>	
	<u>Lening 1</u>	<u>Lening 2</u>
1	2%	1%
2	2%	1%
3	2,5%	2%

- 5.4. Alleen in jaar 3 was er dus sprake van een opslagverhoging. Aannemend dat de MKB-Klant minder dan EUR 100.000 coulancevergoeding heeft ontvangen, heeft hij recht op de volgende compensatie in Stap 3 en Stap 4: in Stap 3 heeft deze MKB-Klant recht op een Percentage Coulancevergoeding van 20%, waardoor hij in Stap 4

80% van de Renteopslagen over de Notionals van de Renteswaps vergoed krijgt. De Renteopslagen worden proportioneel vergoed. Dit leidt tot de volgende vergoeding voor jaar 3 – tijdens dit jaar heeft de MKB-Klant EUR 9.000 ($= 0,5\% \cdot 600.000 + 1\% \cdot 600.000$) betaald aan Renteopslagverhogingen. In jaar 3 was 66,67% van het renterisico afgedekt. De MKB-Klant heeft voor jaar 3 onder het Herstelkader derhalve recht op een vergoeding van EUR 4.800 ($= 9.000 \cdot 80\% \cdot 66,67\%$).

5.5. Na drie jaar wordt het prospectieve herstel als volgt berekend. Op basis van het aflossingsschema zou de MKB-Klant in jaar 4 voor 80% afgedekt zijn. In jaar 4 zouden de Renteopslagverhogingen daarom voor $80\% \cdot 80\% = 64\%$ ongedaan gemaakt moeten worden. De Bank mag daartoe kiezen om hetzij de betreffende Variabelrentende Leningen te splitsen in een gefixeerd deel en een variabelrentend deel, hetzij een blended rate te bepalen voor de betreffende Variabelrentende Leningen.

5.6. Indien de Bank de Leningen splitst, resulteert dit in:

a. Lening 1 wordt gesplitst in:

- Een gedeelte van EUR 256.000 (64% van de resterende Hoofdsom Lening van EUR 400.000), waar de Renteopslag gefixeerd is op het initiële niveau van 2%, gedurende de resterende looptijd van het Rentederivaat
- Een gedeelte van EUR 144.000, waarover de Renteopslag variabel blijft, op dit moment gelijk aan 2,5%

b. Lening 2 wordt gesplitst in:

- Een gedeelte van EUR 384.000 (64% van de Hoofdsom Lening van EUR 600.000), waar de Renteopslag gefixeerd is op het initiële niveau van 1%, gedurende de resterende looptijd van het Rentederivaat
- Een gedeelte van EUR 216.000, waarover de Renteopslag variabel blijft, op dit moment gelijk aan 2%

5.7. Indien de Bank om redenen van uitvoerbaarheid kiest voor een blended rate, resulteert dit in een Renteopslag van 2,18% ($= 64\% \cdot 2\% + 36\% \cdot 2,5\%$) voor Lening 1, en een Renteopslag van 1,36% ($= 64\% \cdot 1\% + 36\% \cdot 2\%$) voor Lening 2. Prospectief heeft de Bank dan op beide Leningen het recht om, bij een revisie van de Renteopslag, de Renteopslag voor 36% ($= 100\% - 64\%$) te verhogen.

B. Koppeling tussen Leningen en Rentederivaten

5.8. MKB-Klant D heeft wederom twee Variabelrentende Leningen afgesloten. Lening 1 heeft een Hoofdsom Lening die bij aanvang EUR 1 miljoen is, en per jaar met EUR

200.000 daalt als gevolg van geplande aflossingen. Lening 2 is een *bullet* Variabel-rentende Lening, met een Hoofdsom Lening van EUR 600.000. Het renterisico op Lening 1 wordt partieel afgedekt door middel van een bullet Rentewap (Rentewap 1) met een Notional van EUR 200.000. Het renterisico op Lening 2 wordt volledig afgedekt door middel van een bullet Rentewap (Rentewap 2) met een Notional van EUR 600.000.

- 5.9. Uit het dossier blijkt de expliciete koppeling zoals hierboven beschreven tussen Leningen en Rentederivaten, en ontstaan er twee 'sets'. De eerste set bestaat uit Lening 1 en Rentewap 1, de tweede set uit Lening 2 en Rentewap 2. Deze sets dienen conform paragraaf 3.3.4.d afzonderlijk het Herstelkader te doorlopen met uitzondering van Stap 3. Voor het herstel houdt dit in dat per set wordt gekeken wat het Afdekkingspercentage op enig moment was, dit Afdekkingspercentage bepaalt in welke mate doorgevoerde Renteopslagverhogingen teruggedraaid dienen te worden dan wel gefixeerd naar de toekomst toe. Het verloop van zowel de Hoofdsom Leningen, de Notionals van de Rentewaps als de verhogingen van de Renteopslag zijn gelijk aan de situatie zoals beschreven onder a. van dit voorbeeld. Dit leidt tot de volgende Afdekkingspercentages op enig moment binnen de twee sets:

	<u>Set 1</u>	<u>Set 2</u>
<u>Jaar</u>	<u>Afdekkingspercentage</u>	<u>Afdekkingspercentage</u>
1	20,00%	100%
2	25,00%	100%
3	33,33%	100%
4	50,00%	100%

- 5.10. In jaar 3 was er sprake van een verhoging van de Renteopslag op beide Leningen, dezelfde opslagverhogingen als beschreven onder A. van dit voorbeeld. Het herstel uit hoofde van Stap 4 voor de sets wordt als volgt bepaald:

- a. Set 1 - Lening 1 en Rentewap 1
- o Retrospectief: in jaar 3 heeft MKB-Klant D een opslagverhoging van 0,5% betaald over Lening 1, dit komt neer op een bedrag van EUR 3.000. Het Percentage Coulanevergoeding bedraagt wederom 20% en het Afdekkingspercentage in jaar 3 bedraagt 33,33%. De MKB-Klant heeft voor jaar 3 onder het Herstelkader derhalve recht op een vergoeding van EUR 800 (= $3.000 * 80\% * 33,33\%$).

- Prospectief: op basis van het aflossingsschema bedraagt het Afdekkingspercentage in jaar 4 50%. Als prospectief herstel wordt Lening 1 gesplitst in een gedeelte van EUR 160.000 ($50\% * 80\% * \text{EUR } 400.000$) waarvoor de Renteopslag wordt teruggedraaid naar het oorspronkelijke niveau van 2%. Over het overige gedeelte van EUR 240.000 blijft de Renteopslag variabel, op dit moment gelijk aan 2,5%. Wederom mag de Bank er ook voor kiezen te werken met een blended rate.
- b. Set 2 - Lening 2 en Renteswap 2
 - Retrospectief: in jaar 3 heeft MKB-Klant D een opslagverhoging van 1,0% betaald over Lening 2, dit komt neer op een bedrag van EUR 6.000. Het Percentage Coulancevergoeding bedraagt wederom 20% en het Afdekkingspercentage in jaar 3 bedraagt 100%. De MKB-Klant heeft voor jaar 3 onder het Herstelkader derhalve recht op een vergoeding van EUR 4.800 ($= 6.000 * 80\% * 100\%$).
 - Prospectief: op basis van het aflossingsschema bedraagt het Afdekkingspercentage in jaar 4 100%. Als prospectief herstel wordt Lening 2 gesplitst in een gedeelte van EUR 480.000 ($100\% * 80\% * \text{EUR } 600.000$) waarvoor de Renteopslag wordt teruggedraaid naar het oorspronkelijke niveau van 1%. Over het overige gedeelte van EUR 120.000 blijft de Renteopslag variabel, op dit moment gelijk aan 2%. Wederom mag de Bank er ook voor kiezen te werken met een blended rate.

6. VOORBEELD 5 – MKB-KLANT E | VERGOEDING STAP 2 EN 3

- 6.1. MKB-Klant E heeft een Variabelrentende Lening met een Hoofdsom van EUR 1 miljoen en een Renteswap met een Notional van EUR 500.000, beide met een oorspronkelijke looptijd van 10 jaar. Na 5 jaar heeft MKB-Klant E een tweede Renteswap afgesloten, met een Notional van EUR 700.000 en een looptijd van 5 jaar. De Hoofdsom van de Lening, de totale Notional van de Renteswaps en de ontstane Overhedge in Omvang wordt getoond in onderstaande tabel.

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom Lening</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Notional Renteswap</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Overhedge in Omvang</u> <u>(miljoen EUR)</u>
1 t/m 5	1,0	0,5	0
6 t/m 10	1,0	1,2	0,2

- 6.2. De Overhedge in Omvang dient conform paragraaf 3.3.11 van het Herstelkader vergoed te worden. Het herstel dient proportioneel over beide Renteswaps uitgevoerd te worden. Dit houdt in dat op enig moment dat Netto Kasstromen zijn betaald onder (een of beide) Renteswaps, de totale Netto Kasstroom naar rato van de Overhedge in Omvang door de Bank vergoed dient te worden.
- 6.3. Stel dat op het moment van berekening van herstel in Stap 2, zeven jaar zijn verstreken sinds het afsluiten van de Variabelrentende Lening en de eerste Renteswap. Onderstaande tabel toont de Netto Kasstromen onder beide Renteswaps tot het moment dat het Herstel berekend wordt. Voor jaar 6 wordt het herstel op basis van een Overhedge in Omvang van EUR 0,2 miljoen als volgt berekend: de totale Netto Kasstroom in jaar 6 bedraagt EUR 21.000 en hierover dient 16,67% te worden vergoed ($\text{EUR } 200.000 / \text{EUR } 1,2 \text{ miljoen}$), dit komt neer op een vergoeding van EUR 3.500 zoals getoond in de rechterkolom van onderstaande tabel.

<u>Jaar</u>	<u>Netto Kasstromen</u>	<u>Netto Kasstromen</u>	<u>Retrospectief herstel</u>
	<u>Swap 1</u>	<u>Swap 2</u>	<u>Overhedge in Omvang</u>
1	0		0
2	-3.000		0
3	-6.000		0
4	-9.000		0
5	-12.000		0
6	-15.000	-6.000	3.500
7	-18.000	-9.000	4.500

- 6.4. Voor het prospectieve herstel geldt dat de Notionals van beide Renteswaps proportioneel verlaagd worden, totdat de totale Notional gelijk is aan EUR 1 miljoen. Dit houdt in dat de eerste Renteswap een Notional krijgt van EUR 416.667 ($= \text{EUR } 1 \text{ miljoen} / \text{EUR } 1,2 \text{ miljoen} * \text{EUR } 500.000$), en de tweede Renteswap een Notional van EUR 583.333.

7. VOORBEELD 6 – MKB-KLANT F | COULANCEVERGOEDING IN GEVAL VAN 2 RENTESWAPS

- 7.1. MKB-Klant F heeft een Renteswap afgesloten met een looptijd van 8 jaar die vanaf begin jaar 3 start (een forward starting Renteswap) met een Notional van EUR 2,5 miljoen. Op hetzelfde moment heeft MKB-Klant F een tweede Renteswap afgesloten met een looptijd van 5 jaar en een Notional van EUR 1 miljoen.

- 7.2. Om het Percentage Couancevergoeding te berekenen dat in enig jaar betaald dient te worden over de Netto Kasstromen van deze Renteswaps schrijft het Herstelkader een proportionele aanpak voor. Dit houdt in dat de Notionals van de uitstaande Renteswaps, dat wil zeggen de Renteswaps die al gestart en nog niet geëindigd zijn, worden opgeteld, en over deze totale Notional het Percentage Couancevergoeding wordt berekend. Het resulterende Percentage Couancevergoeding wordt vervolgens toegepast op het totaal aan Netto Kasstromen dat is betaald onder de Renteswaps. Voor bijvoorbeeld jaar 3 geldt in dit geval dat de totale Notional van de twee Renteswaps gelijk is aan EUR 3,5 miljoen. Het Percentage Couancevergoeding is dan gelijk aan 17,1% ($2,5 / 3,5 * 20\% + 1,0 / 3,5 * 10\%$).

<u>Jaar</u>	<u>Notional Swap 1</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Notional Swap 2</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Percentage</u> <u>Couancevergoeding</u>
1 t/m 2	N.v.t.	1,0	20,0%
3 t/m 5	2,5	1,0	17,1%
6 t/m 10	2,5	N.v.t.	20,0%

- 7.3. Stel dat inmiddels zeven jaar zijn verstreken sinds het afsluiten van de forward startende Renteswap. De Netto Kasstromen die onder de twee Renteswaps zijn betaald worden getoond in onderstaande tabel. Omdat in jaar 2 nog geen kasstromen worden uitgewisseld onder de forward startende Renteswap, wordt dit Percentage Couancevergoeding in dat jaar uitsluitend toegepast op de Netto Kasstroom onder de tweede Renteswap. De couancevergoeding per jaar wordt getoond in de rechterkolom van onderstaande tabel.

<u>Jaar</u>	<u>Netto Kasstromen</u> <u>Swap 1</u>	<u>Netto Kasstromen</u> <u>Swap 2</u>	<u>Couancevergoeding</u>
1	N.v.t.	-7.500	1.500
2	N.v.t.	-10.000	2.000
3	-25.000	-5.000	5.143
4	-37.500	-10.000	8.143
5	-50.000	-15.000	11.143
6	-62.500	N.v.t.	12.500
7	-75.000	N.v.t.	15.000

- 7.4. Voor het prospectieve herstel geldt dat MKB-Klant F het Percentage Couancevergoeding zoals dat geldt op het moment dat Herstel berekend wordt – in dit geval na 7 jaar – over de Marktwaaarde ontvangt. In dit geval is dat 20%.

8. VOORBEELD 7 – MKB-KLANT G | STAP 1 VOOR CAP MET KNOCK-IN FLOOR

- 8.1. MKB-Klant G heeft in 2007 een Rentecap met knock-in floor afgesloten, waarbij het Strikeniveau van de Cap (K_{cap}) op 5% ligt, en het knock-in niveau ($R_{knock-in}$) op 3%. Indien Euribor boven 5% lag, betaalde de MKB-Klant (los van Renteopslagen) effectief 5%, indien hij zijn hele Lening had afgedekt met een Rentecap knock-in floor. Indien Euribor beneden het knock-in niveau fixeerte, betaalde de MKB-Klant ook 5%. Tussen 3% en 5% betaalde de MKB-Klant effectief Euribor. Met 'effectief' wordt bedoeld: uit hoofde van de Variabelrentende Lening in combinatie met het Rentederivaat.
- 8.2. In het voorbeeld heeft de klant een 5-jaars Rentecap met knock-in floor afgesloten, met jaarlijkse betalingen. Dit leidt tot de volgende Netto Kasstromen (alleen uit hoofde van de Rentecap met knock-in floor) vanuit de optiek van de klant:

<u>Datum</u>	<u>Euribor</u>	<u>Netto Kasstroom onder Rentecap met knock-in floor</u>
31 maart 2008	4,7%	0
31 maart 2009	1,7%	-33.000
31 maart 2010	0,9%	-41.000
31 maart 2011	1,6%	-34.000
31 maart 2012	1,1%	-39.000

- 8.3. Het Noodzakelijk Substituut is een Renteswap, waarbij de vaste Swaprente gelijk is aan 3%. In dit voorbeeld is alleen sprake van retrospectief herstel, maar als het product nog zou lopen ten tijde van de berekening van het herstel, zou de Rentecap met knock-in floor van MKB-Klant G daadwerkelijk vervangen worden door een Renteswap (met 3% als vaste Swaprente).
- 8.4. Voor het retrospectieve herstel zijn de Netto Kasstromen als volgt:

<u>Noodzakelijk Substituut (NS)</u>			
<u>Datum</u>	<u>Ontvang</u>	<u>Betaal</u>	<u>Netto</u>
31 maart 2008	47.000	30.000	17.000
31 maart 2009	17.000	30.000	-13.000
31 maart 2010	9.000	30.000	-21.000
31 maart 2011	16.000	30.000	-14.000
31 maart 2012	11.000	30.000	-19.000

- 8.5. De vergoeding uit Stap 1 wordt nu bepaald door de MKB-Klant retrospectief ook in de positie te stellen alsof hij de Renteswap (op 3%) had gehad.
- 8.6. Voor de berekening gaan we uit van een herstelberekeningseinddatum van 31 december 2016, en renten dan ook op tot die datum:

<u>Vergoeding Stap 1</u>			
<u>Datum</u>	<u>Verschil NS en CKIF</u>	<u>Oprentingsfactor</u>	<u>Opgerente vergoeding</u>
31 maart 2008	17.000	1,33609	22.714
31 maart 2009	20.000	1,26061	25.212
31 maart 2010	20.000	1,2091	24.182
31 maart 2011	20.000	1,17388	23.478
31 maart 2012	20.000	1,13138	22.628

- 8.7. De oprentingsfactoren zijn gehaald uit de spreadsheet met oprentingsfactoren die beschikbaar is gemaakt op de website van de Derivatencommissie. Hierin staat voor elke kasstroomdatum tot aan een aantal herstelberekeningseinddata wat de bijbehorende oprentingsfactor is. In totaal leidt dit tot een compensatie uit Stap 1 van 118.214 EUR (de som van de laatste kolom).

9. VOORBEELD 8 – MKB-KLANT H | VERVROEGD AFLOSSEN

- 9.1. MKB-Klant H heeft een Variabelrentende Lening met een aanvankelijke Hoofdsom van EUR 3 miljoen en een Renteswap met een Notional van EUR 1,5 miljoen, beide met een looptijd van 10 jaar. De Variabelrentende Lening heeft een verplicht aflosschema van EUR 100.000 per jaar. Aan het begin van jaar 4 lost MKB-Klant H - additioneel aan de verplichte aflossing - EUR 300.000 vervroegd af. De Notional van de Renteswap daalt elk jaar met EUR 50.000. Onderstaande tabel toont de Hoofdsom (met inbegrip van de Vervroegde Aflossing), de Notional en de Netto Kasstromen.

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom Lening</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Notional Renteswap</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Netto Kasstromen</u>
1	3,0	1,5	0
2	2,9	1,45	-7.500
3	2,8	1,4	-15.000
4	2,4	1,35	-22.500
5	2,3	1,3	-30.000

Herstel in Stap 2

- 9.2. Het Herstelkader schrijft voor dat MKB-Klant H gecompenseerd dient te worden voor het feit dat hij in jaar 4 wel Vervroegd heeft Afgelost op de Variabelrentende Lening, maar niet op de Renteswap (paragraaf 3.3.32). De compensatie betekent allereerst dat de Notional van de Renteswap aan het begin van jaar 4 wordt verminderd voor zover dit boetevrij had gekund onder de algemene voorwaarden van de Vastrentende Lening bij de Bank van MKB-Klant H – in dit geval 5% van de oorspronkelijke hoofdsom. Dit correspondeert hier met EUR 75.000 ($= 5\% \times \text{EUR } 1,5 \text{ miljoen}$). In de compensatieberekening voor Vervroegd Aflossen dient echter rekening gehouden te worden met het Percentage Coulangevergoeding dat de Klant in Stap 3 nog zal ontvangen over de Netto Kasstromen van de Renteswap. Gegeven de Notional van de Renteswap van MKB-Klant H is het Percentage Coulangevergoeding gelijk aan 20%. Dit betekent dat de Notional van de Renteswap in jaar 4 met 4% verlaagd wordt ($5\% \times [1-20\%]$), dit is een bedrag van EUR 60.000.
- 9.3. De MKB-Klant had in jaar 4 voor de Vervroegde Aflossing een Afdekkingspercentage van 50%, het uitgangspunt is dat hij 50% van EUR 300.000 had willen aflossen op de Renteswap. Dit is meer dan de toegestane EUR 60.000, zodat de aflossing op de Renteswap hier gelijk wordt gesteld aan EUR 60.000. De compensatie die MKB-Klant H ontvangt is de som van de opgerente Netto Kasstromen over dit gedeelte van de Notional. Zo geldt voor jaar 4 dat de klant EUR 1.000 ($= \text{EUR } 60.000 / \text{EUR } 1,35 \text{ miljoen} \times \text{EUR } 22.500$) ontvangt.
- 9.4. In jaar 5 zou de MKB-Klant, als hij deze EUR 60.000 Vervroegd had Afgelost, een resterende Notional hebben van EUR 1,24 miljoen ($= \text{EUR } 1,3 \text{ miljoen} - \text{EUR } 60.000$). In dat geval had hij maar EUR -28.615 ($= \text{EUR } 1,24 \text{ miljoen} / \text{EUR } 1,3 \text{ miljoen} \times \text{EUR } -30.000$) hoeven te betalen. Voor jaar 5 betekent dit dat de klant EUR 1.385 ($= \text{EUR } 30.000 - \text{EUR } 28.615$) ontvangt.

Herstel in Stap 3

- 9.5. Het Herstelkader schrijft voor dat MKB-Klant H in Stap 3 het Percentage Coulangevergoeding ontvangt over de Netto Kasstromen zoals betaald onder de Renteswap. Zowel de Netto Kasstromen als het Percentage Coulangevergoeding worden niet gecorrigeerd voor een eventuele verlaging van de Notional die naar aanleiding van compensatie voor Vervroegd Aflossen in Stap 2 heeft plaatsgevonden. MKB-Klant H ontvangt in jaar 4 dus een coulangevergoeding van EUR 4.500 ($= \text{EUR } 22.500 \times 20\%$).

10. VOORBEELD 9 – MKB-KLANT I | OVERHEDGE IN OMVANG EN VERVROEGD AFLOSSEN

- 10.1. MKB-Klant I heeft een Variabelrentende Lening met een aanvankelijke Hoofdsom van EUR 1 miljoen en een *bullet* Renteswap met een Notional van EUR 1 miljoen, beide met een looptijd van 3 jaar. De Variabelrentende Lening heeft een verplicht aflosschema van EUR 100.000 per jaar. In jaar 2 lost MKB-Klant I – additioneel aan de verplichte aflossing – EUR 10.000 vervroegd af. Onderstaande tabel toont de Hoofdsom Lening (zonder de vervroegde aflossing), de Notional en de Netto Kasstromen gedurende de looptijd van 3 jaar.

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom Lening</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Notional Renteswap</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Netto Kasstromen</u>
1	1,0	1,0	0
2	0,9	1,0	-4.000
3	0,8	1,0	-8.000

- 10.2. Allereerst dient in Stap 2 de Overhedge in Omvang gecompenseerd te worden. In Jaar 2 bedraagt het te compenseren bedrag EUR 400 (= (EUR 1,0 miljoen – EUR 0,9 miljoen) / EUR 1,0 miljoen * EUR 4.000). In Jaar 3 bedraagt het te compenseren bedrag EUR 1.600 (= (EUR 1,0 miljoen – EUR 0,8 miljoen) / EUR 1,0 miljoen * EUR 8.000).
- 10.3. In Stap 3 wordt vervolgens de coulancevergoeding bepaald. Voor MKB-Klant I is het Percentage Coulancevergoeding 20%. De coulancevergoeding wordt berekend over de Netto Kasstromen van het in Stap 2 herstellende Rentederivaat. Na het doorlopen van Stap 2, met uitzondering van Vervroegd Aflossen / Bedrijfsbeëindiging, ziet de Renteswap er als volgt uit:

<u>Jaar</u>	<u>Notional Renteswap</u> <u>(miljoen EUR)</u>	<u>Netto Kasstromen</u>
1	1,0	0
2	0,9	-3.600
3	0,8	-6.400

- 10.4. Na het bepalen van het Percentage Coulancevergoeding in Stap 3, kan de vergoeding uit hoofde van Vervroegd Aflossen / Bedrijfsbeëindiging berekend worden. Zoals opgemerkt lost MKB-Klant I in jaar 2 additioneel EUR 10.000 af op de Lening. Volgens de algemene voorwaarden van de Vastrentende Lening bij de Bank van MKB-Klant I zou hij 5% van het oorspronkelijke leningbedrag boetevrij mogen aflos-

sen. In deze situatie correspondeert dit met EUR 50.000 ($= 5\% * \text{EUR } 1 \text{ miljoen}$). In de compensatieberekening voor Vervroegd Aflossen dient rekening gehouden te worden met het Percentage Couulancevergoeding, derhalve wordt uitgegaan van de situatie waarin de klant EUR 40.000 ($= [1-20\%] * 5\% * \text{EUR } 1 \text{ miljoen}$) boetevrij had mogen aflossen.

- 10.5. De klant heeft slechts EUR 10.000 op de Lening afgelost. Zijn afdekking, in de Renteswap die resteert na het doorlopen van de andere Herstelaspecten uit Stap 2, was 100%. Er wordt derhalve van uitgegaan dat hij hetzelfde bedrag op de Renteswap had willen aflossen. Indien het Afdekkingspercentage lager zou zijn geweest, zou het bedrag geschaald worden met dit Afdekkingspercentage. De Notional in Jaar 2 zou dan gelijk zijn geweest aan EUR 890.000, en de klant had in dat jaar EUR 3.560 ($= \text{EUR } 3.600 * \text{EUR } 890.000 / \text{EUR } 900.000$) betaald onder de Renteswap. Het verschil van EUR 40 wordt, met Oprenting, vergoed uit hoofde van Vervroegd Aflossen.
- 10.6. Voor jaar 3 wordt uitgegaan van een Notional van EUR 790.000, en de compensatie op gelijke wijze bepaald. De compensatie in Jaar 3 uit hoofde van Vervroegd Aflossen bedraagt EUR 80.

11. VOORBEELD 10 – MKB-KLANT J | VERGOEDING STAP 2 EN 3 – VASTE KERN

- 11.1. MKB-Klant J heeft een Renteswap met een Notional van EUR 1 miljoen afgesloten. De Transactiedatum is 3 juli 2013, de Startdatum is 5 juli 2013 en de Einddatum is 5 juli 2017. Verder is de Referentierente van de Renteswap gelijk aan de 1-maands Euribor rente. De Renteswap dient ter afdekking van een rekening-courant krediet. Op dit rekening-courant krediet wordt de 1-maands Euribor rente vermeerderd met een MKB-Klant-specifieke opslag in rekening gebracht. De opslag blijft gefixeerd (is dit niet het geval, dan komt de MKB-Klant uiteraard tevens voor een compensatie uit hoofde van Stap 4 in aanmerking).
- 11.2. Conform het Herstelkader komt een rekening-courant in aanmerking voor afdekking voor zover deze op moment van afsluiten van het Rentederivaat is inbegrepen in de afdekking; dat is hier het geval. De rekening-courant stand per eind juni 2013 bedraagt EUR 800.000 (de MKB-Klant heeft dit bedrag opgenomen), per eind september 2013 EUR 900.000, per eind februari 2015 EUR 1 miljoen. Tussen en na deze data is de stand van het rekening-courant gelijk gebleven. MKB-Klant J ontvangt de volgende vergoeding in Stap 2 en Stap 3.
- 11.3. Allereerst moet worden bepaald welk gedeelte van het rekening-courant in aanmerking komt voor afdekking. Het Herstelkader schrijft voor dat hiervoor het opgenomen bedrag moet worden bepaald dat over minimaal 90% van de looptijd van het rekening-courant was opgenomen. De Renteswap loopt nog, zodat de relevante periode

hier strekt vanaf de Transactiedatum (3 juli 2013) tot aan de datum van publicatie van het Herstelkader (5 juli 2016). Om de berekening van de vaste kern te vereenvoudigen, delen we deze periode op in 36 maanden. Voor de 2 maanden juli en augustus 2013, was de stand van het rekening-courant EUR -800.000. Voor september 2013 tot en met januari 2015 (17 maanden) was de stand van het rekening-courant EUR -900.000. Voor de resterende 17 maanden was de stand EUR -1 miljoen. Aldus is in 47,2% ($= 17 / 36$) van de relevante looptijd het rekening-courant minimaal EUR -1 miljoen bedroeg, in 94,4% ($= 34 / 36$) minimaal EUR 900.000, en in 100% van de gevallen minimaal EUR 800.000. Voor herstelberekeningen is de “vaste kern” derhalve EUR 900.000.

- 11.4. Aangezien de “vaste kern” lager is dan de Notional van de afgesloten Renteswap, heeft de MKB-Klant een Overhedge in Omvang van EUR 100.000. Retrospectief krijgt hij in Stap 2 derhalve 10% van alle Netto Kasstromen terug. Prospectief wordt ervan uitgegaan dat de “vaste kern” op hetzelfde niveau blijft, zodat de Notional van de Renteswap met EUR 100.000 verlaagd wordt. De coulanevergoeding in Stap 3 zal 20% van de Netto Kasstromen over de resterende 90% ($= 900.000 / 1.000.000$) Notional bedragen, vermeerderd met 20% van de Marktwaaarde over de resterende Renteswap (een Renteswap die tot 5 juli 2017 loopt met een Notional van EUR 900.000). Ten overvloede merken we op dat de coulanevergoeding gemaximeerd wordt op EUR 100.000.

12. VOORBEELD 11 – MKB-KLANT K | LENING- EN DERIVATENPORTEFEUILLE

- 12.1. MKB-Klant K heeft in 2008 een Variabelrentende Lening 1 afgesloten met een Hoofdsom van EUR 1 miljoen en een looptijd van 15 jaar. Twee jaar later wordt een tweede Variabelrentende Lening 2 afgesloten met een Hoofdsom van EUR 1 miljoen en een looptijd van 10 jaar, tegelijkertijd sluit hij een Renteswap af met een Notional van EUR 500.000 en een looptijd van eveneens 10 jaar. In 2012 worden gelijktijdig Variabelrentende Lening 3 met een Hoofdsom van EUR 2 miljoen en een looptijd van 10 jaar, een rekening-courant krediet met een limiet van EUR 500.000 en een tweede Renteswap met een Notional van EUR 2,5 miljoen en een looptijd van 10 jaar afgesloten.
- 12.2. Op Variabelrentende Lening 1 heeft zowel in 2012 als in 2014 een verhoging van de Renteopslag van 1% plaatsgevonden. Op Lening 2 heeft alleen in 2012 een opslagverhoging van 1% plaatsgevonden.
- 12.3. Dit voorbeeld zal het Herstel beschrijven aan de hand van verschillende casussen die zich kunnen voordoen met betrekking tot de portefeuille van In Aanmerking Komende Leningen.

A. Alle Leningen zijn In Aanmerking Komende Leningen op grond van paragrafen 3.3.4.a tot en met 3.3.4.c

- 12.4. Uit het dossier van de Bank blijkt niet dat één van de Leningen op grond van 3.3.4.d uitgesloten kan worden. Het geheel van In Aanmerking Komende Leningen op basis van 3.3.4.a tot en met 3.3.4.c wordt meegenomen in de berekening van het Herstel. Deze leningportefeuille wordt afgezet tegen de totale portefeuille van Rentederivaten voor de bepaling van het Herstel, er is geen sprake van een koppeling tussen specifieke Leningen en specifieke Rentederivaten.
- 12.5. In dit geval is er geen sprake van een Overhedge in Omvang, de opslagverhogingen die zijn doorgevoerd op Leningen 1 en 2 dienen te worden vergoed conform Stap 4 van het Herstelkader.

B. Uitsluiting van Lening 1 op basis van paragraaf 3.3.4.d

- 12.6. Uit het dossier blijkt dat Variabelrentende Lening 1 niet beoogd was om afgedekt te worden met de eerste Renteswap. Variabelrentende Lening 1 liep reeds twee jaar voordat Variabelrentende Lening 2 en de eerste Renteswap werden afgesloten. Op basis van de kenmerken van Variabelrentende Leningen en Rentederivaten van de MKB-Klant beoordeelt de Bank dat Variabelrentende Lening 1 niet beoogd was af te worden afgedekt en sluit deze Variabelrentende Lening uit als In Aanmerking Komende Lening op basis van 3.3.4.d.
- 12.7. In dit geval is geen sprake van een Overhedge in Omvang, uitsluitend de opslagverhoging die is doorgevoerd op Variabelrentende Lening 2 dient hersteld te worden conform Stap 4.

C. Koppeling tussen Leningen en Rentederivaten – mogelijkheid 1

- 12.8. Uit het dossier van de Bank blijkt dat de eerste Renteswap is afgesloten met het doel om te allen tijde 50% van het renterisico op Variabelrentende Lening 2 af te dekken. Ook blijkt uit het dossier dat de tweede Renteswap is afgesloten om het volledige renterisico op Variabelrentende Lening 3 en het rekening-courant krediet af te dekken. Door deze koppeling tussen Leningen en Rentederivaten is een tweetal 'sets' ontstaan, die op basis van 3.3.4.d separaat Stap 2 en Stap 4 van het Herstelkader doorlopen.
- 12.9. In geval van Set 1 is geen sprake van een Overhedge in Omvang, wel dient in deze set de opslagverhoging teruggedraaid te worden conform Stap 4 van het Herstelkader. In de praktijk blijkt dat de limiet van het rekening-courant krediet niet altijd volledig is getrokken, de vaste kern bedraagt EUR 250.000. Hierdoor is sprake van een Overhedge in Omvang in set 2 die hersteld dient te worden conform 3.3.11.

D. Koppeling tussen Leningen en Rentederivaten – mogelijkheid 2

- 12.10. Wederom blijkt uit het dossier dat er sprake is van een koppeling tussen Variabelrentende Lening 2 en de eerste Renteswap. Verder is bij het afsluiten van de tweede Renteswap schriftelijk vastgelegd dat deze Renteswap dient ter afdekking van Variabelrentende Lening 3 alsmede het gedeelte van Variabelrentende Lening 2 dat nog niet afgedekt werd door de eerste Renteswap. Op basis van deze informatie sluit de Bank zowel Variabelrentende Lening 1 als het rekening-courant krediet uit als in Aanmerking Komende Lening.
- 12.11. Er is in dit geval geen sprake van een Overhedge in Omvang, de Bank dient de doorgevoerde opslagverhoging op Variabelrentende Lening 2 te vergoeden.
- 12.12. De Bank dient in haar communicatie aan de Klant te allen tijde toe te lichten welke (sets van) Variabelrentende Leningen en Rentederivaten zijn meegenomen in de berekening van het Herstel. Indien de Klant zich niet herkent in de wijze waarop Variabelrentende Leningen en Rentederivaten in aanmerking zijn genomen, dient hij in gesprek te treden met zijn Bank. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als de Bank het Herstel heeft uitgevoerd conform situatie B, maar MKB-Klant K op basis van zijn dossier aan kan tonen dat sprake was van situatie C. Als Bank en MKB-Klant geen overeenstemming weten te bereiken, staat Bindend Advies open.

13. VOORBEELD 12 – MKB-KLANT L | PROPORTIONEEL HERSTEL

- 13.1. MKB-Klant L heeft een Variabelrentende Lening afgesloten met een Hoofdsom van EUR 2 miljoen en een looptijd van 4 jaar. Tegelijkertijd wordt Rentederivaat 1 afgesloten, een Renteswap met een Notional van EUR 1,5 miljoen en een looptijd van 3 jaar. In jaar 2 wordt Rentederivaat 2 afgesloten, met een Notional van EUR 1 miljoen en een looptijd van eveneens 3 jaar. Dit leidt tot de volgende Hoofdsommen Lening en Notionals:

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom Lening</u>	<u>Notional derivaat 1</u>	<u>Notional derivaat 2</u>
1	2,0	1,5	
2	2,0	1,5	1,0
3	2,0	1,5	1,0
4	2,0		1,0

- 13.2. Het Herstel vindt plaats aan het begin van jaar 3. Stap 2 leidt tot het volgende:

<u>Jaar</u>	<u>Notional derivaat 1</u>	<u>Notional derivaat 2</u>
1	1,5	
2	1,2	0,8
3	1,2	0,8
4		1,0

- 13.3. Voor de retrospectieve compensatie wordt in jaar 2 gerekend met een Notional voor Rentederivaat 1 van EUR 1,2 miljoen (= $2,0 / 2,5 \times \text{EUR } 1,5$ miljoen), en een Notional voor Rentederivaat 2 van EUR 0,8 miljoen (= $2,0 / 2,5 \times \text{EUR } 1$ miljoen). Het prospectieve herstel vindt eveneens proportioneel plaats, zodat de Notionals in jaar 3 gelijk blijven aan de Notionals die in jaar 2 resteren na de correctie voor de Overhedge in Omvang. Voor jaar 4 tot slot is er geen sprake meer van een Overhedge in Omvang, en kan de Notional van Rentederivaat 2 weer stijgen naar EUR 1 miljoen. Het staat de Bank vrij om de Notional van Rentederivaat 2 onaangepast te laten, zodat deze gelijk blijft aan EUR 0,8 miljoen.
- 13.4. Als alternatief voor het prospectieve proportionele herstel mag de Bank ervoor kiezen om op basis van paragraaf 5.1.7 uitsluitend de Notional van de Renteswap met de meest negatieve Marktwaaarde voor de MKB-Klant aan te passen. Indien Rentederivaat 1 bijvoorbeeld voor MKB-Klant L de meeste negatieve Marktwaaarde heeft aan het begin van jaar 3, kan in deze specifieke situatie op grond van 5.1.7 ook gekozen worden om, voor wat betreft het prospectieve Herstel, alleen de Notional in jaar 3 op Rentederivaat 1 aan te passen. Rentederivaat 1 heeft in jaar 3 dan een Notional van EUR 1 miljoen, terwijl Rentederivaat 2 intact blijft.

14. VOORBEELD 13 – MKB-KLANT M | TOEPASSING PARAGRAAF 3.3.5

- 14.1. MKB-Klant M heeft in jaar 1 een Variabelrentende Lening (Lening 1) afgesloten met een Hoofdsom Lening van EUR 2 miljoen en een looptijd van 3 jaar, alsook een Renteswap (Renteswap 1) met een looptijd van 5 jaar en een Notional van EUR 3 miljoen. In jaar 2 wordt een Variabelrentende Lening (Lening 2) afgesloten met een Hoofdsom Lening van EUR 2 miljoen en een looptijd van 4 jaar. In jaar 3 wordt een Renteswap (Renteswap 2) afgesloten met een Notional van EUR 1 miljoen en een looptijd van 2 jaar. Tot slot wordt in jaar 4 een Variabelrentende Lening (Lening 3) afgesloten met een Hoofdsom Lening van EUR 1 miljoen en een looptijd van 2 jaar. In onderstaande tabel staan de Hoofdsommen en Notionals weergegeven:

<u>Jaar</u>	<u>Hoofdsom Lening</u>			<u>Notional</u>	
	<u>Lening 1</u>	<u>Lening 2</u>	<u>Lening 3</u>	<u>Renteswap 1</u>	<u>Renteswap 2</u>
1	2,0			3,0	
2	2,0	2,0		3,0	
3	2,0	2,0		3,0	1,0
4		2,0	1,0	3,0	1,0
5		2,0	1,0	3,0	

- 14.2.** Lening 3 is niet binnen 3 maanden na de Transactiedata van Renteswaps 1 en 2 aangegaan, noch is bij het aangaan van Renteswaps 1 en 2 aantoonbaar rekening gehouden met Lening 3, zodat op grond van paragraaf 3.3.5 geconcludeerd moet worden dat Lening 3 geen In Aanmerking Komende Lening is.
- 14.3.** Verder blijkt uit het dossier van de Bank niet dat één van de Variabelrentende Leningen op grond van 3.3.4.d niet beoogd was door de Renteswaps 1 en 2 te worden afgedekt. Er blijkt uit het dossier evenmin van een specifieke koppeling van (één van) de Variabelrentende Leningen aan (één van) de Renteswaps. Aldus dienen de In Aanmerking Komende Leningen 1 en 2 en Renteswaps 1 en 2 als geheel in oogen-schouw te worden genomen bij het Herstel.
- 14.4.** Stap 2 leidt op basis van het voorgaande dan tot het volgende aangepaste schema voor de Notionals van de Renteswaps:

<u>Jaar</u>	<u>Totale Hoofdsom</u>	<u>Notional</u>	
	<u>In Aanmerking</u>	<u>Renteswap 1</u>	<u>Renteswap 2</u>
	<u>Komende Leningen</u>		
1	2,0	2,0	
2	4,0	3,0	
3	4,0	3,0	1,0
4	2,0	1,5	0,5
5	2,0	2,0	

Het bovenstaande geldt ongeacht of het herstel retrospectief of prospectief is.

1. INLEIDING

- 1.1. In Q&A IV.7 is voorgeschreven op welke wijze Overhedges In Omvang en/of In Looptijd dienen te worden bepaald. Kort gezegd, bepaalt Q&A IV.7 dat per Netto Kasstroom van een Rentederivaat dient te worden beoordeeld of sprake is van een Overhedge In Omvang en/of In Looptijd ten opzichte van de Hoofdsom Lening op de datum van de Netto Kasstroom van het Rentederivaat.
- 1.2. In Q&A VI.5 is geduid dat Banken – in afwijking van de voorschriften uit Q&A IV.7 – ervoor kunnen kiezen op dagbasis te bepalen of sprake is van een Overhedge In Omvang en/of In Looptijd.
- 1.3. Dit memorandum beschrijft aan de hand van een aantal voorbeelden hoe Q&A IV.7 en Q&A VI.5 in de praktijk toegepast dienen te worden om een eventuele Overhedge In Omvang en/of In Looptijd te herstellen.
- 1.4. De relevante Q&A over dit onderwerp zijn opgenomen in de bijlage bij dit memorandum.

2. OVERHEDGE IN OMVANG - ÉÉN LENING EN ÉÉN RENTEDERIVAAT

- 2.1. Dit voorbeeld betreft een situatie waarin sprake is van één Variabelrentende Lening en één Rentederivaat. De Lening (Lening 1) en het Rentederivaat (Derivaat 1) hebben beide driemaands Euribor als Referentierente. De Lening heeft maandelijkse aflossingen en rentebetalingen, terwijl het Rentederivaat een driemaandelijke betaal-frequentie heeft (op zowel het variabele als het vaste been). Voor het voorbeeld wordt aangenomen dat de betaaldatum van de Lening alsook van het Rentederivaat op de eerste werkdag van de maand plaatsvinden.
- 2.2. Onderstaande tabellen bevatten de relevante gegevens van de Lening en het Rentederivaat over een periode van zes maanden:

Lening 1			
Startdatum	Einddatum	Betaaldatum	Hoofdsom
01/01/2008	01/02/2008	01/02/2008	1.000.000
01/02/2008	01/03/2008	03/03/2008	950.000
01/03/2008	01/04/2008	01/04/2008	900.000
01/04/2008	01/05/2008	02/05/2008	850.000
01/05/2008	01/06/2008	02/06/2008	800.000
01/06/2008	01/07/2008	01/07/2008	750.000

Derivaat 1			
Startdatum	Einddatum	Betaaldatum	Notional
01/01/2008	01/04/2008	01/04/2008	1.000.000
01/04/2008	01/07/2008	01/07/2008	850.000

- 2.3. Voor de Netto Kasstromen van Rentederivaat 1 dient er gemeten te worden of er een Overhedge In Omvang aanwezig is. Conform Q&A IV.7 dient gekeken te worden naar de Hoofdsom Lening waarover op dat moment nog betalingen verschuldigd zijn. In deze situatie betreft dat de Hoofdsom Lening waarover op 01/04/2008 nog rente betaald wordt op de Lening, te weten EUR 900.000. Er wordt dan een Overhedge In Omvang gemeten van EUR 100.000, die van toepassing is op de gehele periode van drie maanden voorafgaand aan de betaaldatum van het Rentederivaat. Voor de Netto Kasstroom van het Rentederivaat op 01/07/2008 resulteert een even grote Overhedge In Omvang. Indien de Lening maandelijkse aflossingen zou hebben, maar driemaandelijks rente zou betalen, wordt een gemiddelde Hoofdsom Lening gebruikt (conform Q&A IV.10).
- 2.4. Q&A VI.5 staat toe dat er op dagbasis een Overhedge In Omvang gemeten wordt. In dit voorbeeld wordt derhalve gekeken over de renteperiode 01/01/2008 tot 01/04/2008, en geldt het volgende:
- 01/01/2008 – 01/02/2008: hier is er een Hoofdsom Lening van EUR 1.000.000

- 01/02/2008 – 01/03/2008: hier is er een Hoofdsom Lening van EUR 950.000
- 01/03/2008 – 01/04/2008: hier is er een Hoofdsom Lening van EUR 900.000

Het resultaat is een gemiddelde Overhedge In Omvang van EUR 50.000 ($= 31/91 * 0 + 29/91 * 50.000 + 31/91 * 100.000$). Q&A VI.5 is hier consistent met Q&A IV.10, waarin, weliswaar in een andere situatie, een middeling van de Hoofdsom Lening wordt voorgeschreven.

2.5. De methode uit Q&A IV.7 resulteert in de volgende aanpassing op het Rentederivaat:

Interval		Aangepaste Notional Derivaat 1
01/01/2008	01/04/2008	900.000
01/04/2008	01/07/2008	750.000

- 2.6. Bovenstaande tabel moet als volgt worden gelezen: indien er een Notional op bijvoorbeeld 15 mei 2008 gehanteerd dient te worden voor het berekenen van de compensatie in het Herstelkader, dient er gerekend te worden met EUR 750.000. Deze aangepaste Notionals zijn eveneens de basis voor prospectief Herstel.
- 2.7. Indien een Bank voor de methode van Q&A VI.5 kiest, kunnen er op dagbasis verschillende aangepaste Notionals ontstaan. In bovenstaand voorbeeld leidt dit tot de volgende aanpassingen per renteperiode van Lening 1:

Interval		Aangepaste Notional Derivaat 1
01/01/2008	01/02/2008	1.000.000
01/02/2008	01/03/2008	950.000
01/03/2008	01/04/2008	900.000
01/04/2008	01/05/2008	850.000
01/05/2008	01/06/2008	800.000
01/06/2008	01/07/2008	750.000

Eventueel prospectief herstel vindt bij Q&A VI.5 plaats aan de hand van bovenstaand Notionalverloop.

- 2.8. Indien de startdatum en einddatum van de renteperiodes aangepast zijn naar de eerstvolgende werkdag (middels de zogeheten modified following of aangepast eerstvolgende werkdag conventie), heeft dit alleen effect op de methode uit Q&A VI.5. In bovenstaand voorbeeld zou dan bijvoorbeeld de renteperiode over februari 2008 veranderen naar 01/02/2008 – 03/03/2008. Voor de aangepaste Notionals betekent dit dat voor 01/02/2008 – 03/03/2008 geldt dat de aangepaste Notional gelijk is aan EUR 950.000. Voor het interval 03/03/2008 – 01/04/2008 is de aangepaste Notional gelijk aan EUR 900.000.
- 2.9. Om dit voorbeeld te completeren, worden nog de volgende twee situaties beschreven:
- a. het herstellen van een Renteopslagverhoging op 03/03/2008 (die betrekking heeft op de renteperiode 01/02/2008 – 01/03/2008);
 - b. een Vervroegde Aflossing op de Lening ter hoogte van EUR 100.000, die plaatsvindt op 01/02/2008, en ingaat vanaf de renteperiode 01/02/2008 – 01/03/2008.
- 2.10. In de methode van Q&A IV.7 geldt het volgende:
- a. voor een kasstroom op 03/03/2008 wordt een aangepaste Notional van EUR 900.000 gehanteerd, conform de tabel uit paragraaf 2.5. Deze wordt gebruikt om een eventuele Renteopslagverhoging op die datum te compenseren.
 - b. de Vervroegde Aflossing vindt plaats op 01/02/2008. De Hoofdsom Lening (vóór Vervroegde Aflossing) is gelijk aan EUR 1.000.000. De aangepaste Notional na herstel van Mismatches gelijk is aan EUR 900.000 (zie tabel uit paragraaf 2.5). Deze dienen als input om de compensatie voor Vervroegd Aflossen te bepalen aan de hand van Q&A I.66.
- 2.11. In de methode van Q&A VI.5 geldt het volgende:
- a. voor een kasstroom op de Lening op 03/03/2008 wordt gekeken naar de gemiddelde Notional over de renteperiode waarop deze Renteopslag betrekking heeft – hier 01/02/2008 – 01/03/2008. Uit de tabel in paragraaf 2.7 blijkt dat hier gerekend dient te worden met een Notional van EUR 950.000.
 - b. voor de Vervroegde Aflossing op 01/02/2008 wordt gerekend met een Hoofdsom Lening en Notional van EUR 1.000.000.

3. OVERHEDGE IN OMVANG - ÉÉN LENING EN TWEE RENTEDERIVATEN, ELK MET EEN ANDERE BETAALFREQUENTIE

- 3.1. Het navolgende voorbeeld betreft een situatie met één Variabelrentende Lening, Lening 2, die twee keer zo groot is als Lening 1 (uit het vorige voorbeeld). Daarnaast heeft de MKB-Klant Derivaat 1 en Derivaat 2, een Rentederivaat met één-maands Euribor rente als Referentierente, en tevens een maandelijkse betaalfrequentie.
- 3.2. Voor de Notional van Derivaat 1 wordt verwezen naar paragraaf 2.2. De overige hoofdsomschema's en Notionals die bij dit voorbeeld horen zijn:

Lening 2			
Startdatum	Einddatum	Betaalda- tum	Hoofd- som
01/01/2008	01/02/2008	01/02/2008	2.000.000
01/02/2008	01/03/2008	03/03/2008	1.900.000
01/03/2008	01/04/2008	01/04/2008	1.800.000
01/04/2008	01/05/2008	02/05/2008	1.700.000
01/05/2008	01/06/2008	02/06/2008	1.600.000
01/06/2008	01/07/2008	01/07/2008	1.500.000

Derivaat 2			
Startdatum	Einddatum	Betaalda- tum	Notional
01/01/2008	01/02/2008	01/02/2008	1.000.000
01/02/2008	01/03/2008	03/03/2008	950.000
01/03/2008	01/04/2008	01/04/2008	900.000
01/04/2008	01/05/2008	02/05/2008	850.000
01/05/2008	01/06/2008	02/06/2008	800.000
01/06/2008	01/07/2008	01/07/2008	750.000

- 3.3. De methode uit Q&A IV.7 leidt tot de volgende aangepaste Notionals:

Interval					Aangepaste Notionals	
		Totale Hoofdsom	Totale Notional	Over-hedge In Omvang	Derivaat 1	Derivaat 2
01/01/2008	01/02/2008	2.000.000	2.000.000	0	947.368	1.000.000
01/02/2008	03/03/2008	1.900.000	1.950.000	50.000	947.368	925.641
03/03/2008	01/04/2008	1.800.000	1.900.000	100.000	947.368	852.632
01/04/2008	02/05/2008	1.700.000	1.700.000	0	796.875	850.000
02/05/2008	02/06/2008	1.600.000	1.650.000	50.000	796.875	775.758
02/06/2008	01/07/2008	1.500.000	1.600.000	100.000	796.875	703.125

- 3.4. Het interval van 01/02/2008 – 03/03/2008 wordt uitgelicht om toe te lichten hoe de berekening geschiedt. Hier geldt dat er een Overhedge In Omvang is van EUR 50.000. Voor Derivaat 2, dat op 03/03/2008 een betaaldatum heeft, is de aangepaste Notional EUR 925.641 ($= 1.900.000 / 1.950.000 * 950.000$). Derivaat 1 wordt over de gehele periode 01/01/2008 – 01/04/2008 aangepast, op basis van de Overhedge In Omvang die gemeten wordt op de betaaldatum 01/04/2008. Dit resulteert in een aanpassing naar EUR 947.368 ($= 1.800.000 / 1.900.000 * 1.000.000$).
- 3.5. Beide Rentederivaten doorlopen de rest van het Herstelkader met de aangepaste Notionals uit de laatste twee kolommen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat Derivaat 1, wanneer bovenstaande na de peildatum plaats zou vinden (en er verder geen Herstelaspecten aanwezig zijn):
- voor de renteperiode 01/01/2008 – 01/04/2008 een Notional van EUR 947.368 zou hebben;
 - voor de renteperiode 01/04/2008 – 01/07/2008 een Notional van EUR 796.875 zou hebben.
- 3.6. Indien de methode uit Q&A VI.5 wordt toegepast, worden de volgende aangepaste Notionals berekend over de renteperiodes van Lening 1:

		Aangepaste Notionals	
Interval		Derivaat 1	Derivaat 2
01/01/2008	01/02/2008	1.000.000	1.000.000
01/02/2008	01/03/2008	974.359	925.641
01/03/2008	01/04/2008	947.368	852.632
01/04/2008	01/05/2008	850.000	850.000
01/05/2008	01/06/2008	824.242	775.758
01/06/2008	01/07/2008	796.875	703.125

- 3.7. Voor de compensatie van een Netto Kastroom behorende bij Derivaat 1 op 01/04/2008 wordt in de methode uit Q&A VI.5 dan ook gerekend met een gemiddelde Notional van EUR 973.899 ($= 31/91 * 1.000.000 + 29/91 * 974.359 + 31/91 * 947.368$).

4. OVERHEDGE IN OMVANG - ÉÉN LENING EN TWEE RENTEDERIVATEN MET DEZELFDE BETAALFREQUENTIE, MAAR ANDERE BETAALDATA

- 4.1. Dit voorbeeld gaat wederom uit van Lening 2. Lening 2 wordt in dit geval afgedekt door Derivaat 2 en Derivaat 3. Derivaat 3 is qua Notional gelijk aan Derivaat 2, maar betaalt op de 15e van de maand (aangepast naar de eerstvolgende werkdag):

Derivaat 3			
Startdatum	Einddatum	Betaaldatum	Notional
15/01/2008	15/02/2008	15/02/2008	1.000.000
15/02/2008	15/03/2008	17/03/2008	950.000
15/03/2008	15/04/2008	15/04/2008	900.000
15/04/2008	15/05/2008	15/05/2008	850.000
15/05/2008	15/06/2008	16/06/2008	800.000
15/06/2008	15/07/2008	15/07/2008	750.000

- 4.2. Lening 2 en Derivaat 2 eindigen op 01/07/2008, Derivaat 3 op 15/07/2008.

4.3. De methode uit Q&A IV.7 leidt tot de volgende aangepaste Notionals:

					Aangepaste Notionals	
Interval		Totale Hoofdsom	Totale Notional	Overhedge In Omvang	Derivaat 2	Derivaat 3
01/01/2008	15/01/2008	2.000.000	1.000.000	0	1.000.000	n.v.t.
15/01/2008	01/02/2008	2.000.000	2.000.000	0	1.000.000	974.359
01/02/2008	15/02/2008	1.900.000	1.950.000	50.000	950.000	974.359
15/02/2008	03/03/2008	1.900.000	1.900.000	0	950.000	924.324
03/03/2008	17/03/2008	1.800.000	1.850.000	50.000	900.000	924.324
17/03/2008	01/04/2008	1.800.000	1.800.000	0	900.000	874.286
01/04/2008	15/04/2008	1.700.000	1.750.000	50.000	850.000	874.286
15/04/2008	02/05/2008	1.700.000	1.700.000	0	850.000	824.242
02/05/2008	15/05/2008	1.600.000	1.650.000	50.000	800.000	824.242
15/05/2008	02/06/2008	1.600.000	1.600.000	0	800.000	774.194
02/06/2008	16/06/2008	1.500.000	1.550.000	50.000	750.000	774.194
16/06/2008	01/07/2008	1.500.000	1.500.000	0	750.000	750.000
01/07/2008	15/07/2008	0	750.000	0	n.v.t.	750.000

4.4. Bij wijze van voorbeeld wordt één kasstroomdatum uitgelicht, zijnde de kasstroom die op 15/02/2008 valt. De Notional van Derivaat 3 op die datum is EUR 1.000.000. Voor de Hoofdsom Lening en Notional van Derivaat 2 moet gekeken worden naar de Hoofdsom Lening en Notional waarover op dat moment nog betalingen verschuldigd zijn. Dat is de Hoofdsom Lening van EUR 1.900.000 voor Lening 2, en de Notional van EUR 950.000 voor Derivaat 2, beide behorende bij de betaaldatum 03/03/2008. Dit leidt derhalve tot een Overhedge In Omvang van EUR 50.000. De Notional van Derivaat 3 wordt op die datum derhalve aangepast naar EUR 974.359 ($= 1.900.000 / 1.950.000 * 1.000.000$).

4.5. De methode uit Q&A VI.5 leidt tot de volgende aangepaste Notionals:

		Aangepaste Notionals	
Interval		Derivaat 2	Derivaat 3
01/01/2008	15/01/2008	1.000.000	n.v.t.
15/01/2008	01/02/2008	1.000.000	1.000.000
01/02/2008	15/02/2008	925.641	974.359
15/02/2008	01/03/2008	950.000	950.000
01/03/2008	15/03/2008	875.676	924.324
15/03/2008	01/04/2008	900.000	900.000
01/04/2008	15/04/2008	825.714	874.286
15/04/2008	01/05/2008	850.000	850.000
01/05/2008	15/05/2008	775.758	824.242
15/05/2008	01/06/2008	800.000	800.000
01/06/2008	15/06/2008	725.806	774.194
15/06/2008	01/07/2008	750.000	750.000
01/07/2008	15/07/2008	n.v.t.	0

- 4.6. Voor dezelfde Netto Kasstroom op 15/02/2008, die ziet op de renteperiode 15/01/2008 – 15/02/2008, wordt gerekend met een gemiddelde Notional van EUR 988.420 ($= 17/31 * 1.000.000 + 14/31 * 974.359$).
- 4.7. Q&A IV.7 en Q&A VI.5 leiden hier tot een andere uitkomst wat betreft de laatste betaling van Derivaat 3, welke plaatsvindt op 15/07/2008. Achtereenvolgens wordt toegelicht hoe Q&A IV.7 respectievelijk Q&A VI.5 de Netto Kasstroom op 15/07/2008 herstelt:
- er is een volledige Overhedge In Omvang, die in deze situatie conform Q&A V.6 hersteld moet worden als een Overhedge In Looptijd. Omdat 15/07/2008 niet meer dan één maand verwijderd is van de Einddatum van Lening 2, is er geen sprake van een Overhedge In Looptijd (zie paragraaf 3.3.12 van het Herstelkader). De methode van Q&A IV.7 herstelt derhalve de gehele Notional niet voor de laatste betaling.
 - bij de keuze voor Q&A VI.5 is Q&A V.6 niet van toepassing, aangezien de methode uit Q&A VI.5 automatisch Overhedges (In Omvang en In Looptijd) herstelt. De tolerantie van één maand conform paragrafen 3.3.12 en 3.3.13 van het

Herstelkader is daarmee voor deze methode niet van toepassing. De enige correctie die eventueel volgt in het kader van Overhedge In Looptijd, is een aanpassing van de vaste Swaprente, dan wel de betaalde premie van een Rente-cap of swaption. Hier leidt dit dus tot een volledige Overhedge In Omvang in de periode 01/07/2008 – 15/07/2008. De gemiddelde aangepaste Notional op basis waarvan de compensatie bepaald wordt, is derhalve EUR 400.000 (= $16/30 * 750.000 + 14/30 * 0$).

5. OVERHEDGE IN OMVANG - ÉÉN LENING, EEN BOUWDEPOT EN ÉÉN RENTEDERIVAAT

- 5.1. Dit voorbeeld is gelijk aan het eerste voorbeeld (zie paragraaf 2), met dien verstande dat een deel van de Lening geblokkeerd is op een bouwdepot.
- 5.2. De standen van het bouwdepot moeten zo gelezen worden dat op de betaaldatum 01/04/2008 EUR 200.000 geblokkeerd stond op het bouwdepot. De standen variëren niet gedurende de maand, en de Referentierente waarover de MKB-Klant op het bouwdepot rente vergoed krijgt, is dezelfde als de Referentierente van Lening 1:

Lening 1 (incl. bouwdepot)				
Startdatum	Einddatum	Betaaldatum	Hoofdsom	Stand bouwdepot
01/01/2008	01/02/2008	01/02/2008	1.000.000	-1.000.000
01/02/2008	01/03/2008	03/03/2008	950.000	-500.000
01/03/2008	01/04/2008	01/04/2008	900.000	-200.000
01/04/2008	01/05/2008	02/05/2008	850.000	
01/05/2008	01/06/2008	02/06/2008	800.000	
01/06/2008	01/07/2008	01/07/2008	750.000	

- 5.3. In dit voorbeeld wordt ervan uitgegaan dat het bouwdepot onderdeel uitmaakt van Lening 1, waardoor het conform Q&A I.37 betrokken wordt als gedeelte van Lening 1. Aangezien de MKB-Klant gedurende de eerste drie maanden zowel rente heeft betaald op de Lening, als rente heeft ontvangen op het bouwdepot, wordt de stand van het bouwdepot in mindering gebracht op de Hoofdsom Lening. Voor de methode uit Q&A IV.7 leidt dit tot de volgende Overhedge In Omvang en aangepaste Notionals:

Interval		Totale Hoofdsom	Totale Notional	Overhedge In Omvang	Aangepaste Notional Derivaat 1
01/01/2008	01/04/2008	700.000	1.000.000	300.000	700.000
01/04/2008	01/07/2008	750.000	850.000	100.000	750.000

5.4. De methode uit Q&A VI.5 leidt tot de volgende aangepaste Notionals:

Interval		Aangepaste Notional Derivaat 1
01/01/2008	01/02/2008	0
01/02/2008	01/03/2008	450.000
01/03/2008	01/04/2008	700.000
01/04/2008	01/05/2008	850.000
01/05/2008	01/06/2008	800.000
01/06/2008	01/07/2008	750.000

- 5.5. Voor het herstellen van een Netto Kasstroom uit hoofde van Derivaat 1, die op 01/04/2008 valt, dient in de methode van Q&A IV.7 gerekend te worden met een Notional van EUR 700.000. Er is dan sprake van een Overhedge In Omvang van EUR 300.000. De methode van Q&A VI.5 leidt tot een gemiddelde Notional van EUR 381.868 ($= 31/91 * 0 + 29/91 * 450.000 + 31/91 * 700.000$), en dus een Overhedge In Omvang van EUR 618.132.
- 5.6. Ten aanzien van de eerste betaalperiode uit bovenstaand schema, wordt nog opgemerkt dat in bovenstaand voorbeeld de uitboekdatum van het bouwdepot gezien wordt als de daadwerkelijke opnamedatum van de Lening. Indien een gedeelte van het bouwdepot pas na 01/04/2008 was vrijgevallen, had dit hier tot een volledige Overhedge In Omvang geleid, die hersteld had moeten worden (aangezien er geen sprake is van de eerste conditie in Q&A V.6 - de daadwerkelijke opnamedatum van de Lening valt namelijk gelijk met de Startdatum van het Rentederivaat).
- 5.7. In de methode uit Q&A VI.5 worden Overhedges altijd hersteld (zie ook paragraaf 4.7.b). Hierdoor is de aangepaste Notional in de eerste renteperiode gelijk aan EUR 0.

6. OVERHEDGE IN LOOPTIJD - GEDEELTELIJKE OPNAME

- 6.1. Deze paragraaf beschrijft aan de hand van een voorbeeld hoe gedeeltelijke opnames van een Lening moeten worden behandeld. In dit voorbeeld heeft de MKB-Klant een Derivaat op basis van één-maands Euribor die op 1 oktober 2012 startte. Het Rentederivaat heeft een maandelijkse betaalrequentie. De Lening die door het Rentederivaat wordt afgedekt, was op 1 oktober 2012 nog niet opgenomen, maar is pas op 21 oktober 2012 geheel opgenomen (vóór de uiterste opnamedatum). De renteperiode liep van 1 oktober 2012 tot 1 november 2012, en zowel het Rentederivaat als de Lening hadden 1 november 2012 als eerstvolgende betaaldatum. De Lening heeft een act/360 renteconventie. Zowel de Hoofdsom Lening als de Notional van het Rentederivaat zijn gelijk aan EUR 1.000.000, en alle modaliteiten komen verder overeen. Er is in dezen geen sprake van de situatie uit Q&A I.47, maar van de situatie zoals in Q&A III.7 (voorzienbare Overhedge).
- 6.2. Aangenomen wordt dat de MKB-Klant op 1 november 2012 niet over de gehele Hoofdsom Lening rente zal betalen, maar over een Hoofdsom Lening van EUR 354.839 ($= 11/31 * \text{EUR } 1.000.000$). Indien een Bank voor de methode uit Q&A IV.7 kiest, leidt dit ertoe (conform Q&A IV.10) dat er sprake is van een Overhedge In Omvang ter hoogte van EUR 654.161 die hersteld moet worden.
- 6.3. Indien een Bank voor de methode uit Q&A VI.5 kiest, geldt het volgende:
- 1 oktober 2012 – 21 oktober 2012: er is sprake van een volledige Overhedge In Omvang, zodat de aangepaste Notional gelijk is aan EUR 0;
 - 21 oktober 2012 – 1 november 2012: er is hier geen aanpassing benodigd op de Notional, aangezien het Rentederivaat passend is.
- 6.4. De consequentie is dat de methode uit Q&A VI.5 tot dezelfde compensatie leidt, de aangepaste Notional is namelijk EUR 354.839 ($= 20/31 * 0 + 11/31 * \text{EUR } 1.000.000$).
- 6.5. Indien het voorbeeld uit zou gaan van drie-maandelijkse betalingen op de Lening en het Rentederivaat, en de Lening pas op 21 december 2012 werd opgenomen (nog steeds vóór de uiterste opnamedatum), geldt het volgende.
- 6.6. De renteperiode loopt van 1 oktober 2012 tot 1 januari 2013. Verder wordt aangenomen dat de MKB-Klant wederom niet over de gehele Hoofdsom Lening rente hoeft te betalen, maar over een Hoofdsom Lening van EUR 119.565 ($= 11/92 * \text{EUR } 1.000.000$). Bij de methode uit Q&A IV.7 geldt dat er sprake is van een Overhedge In Omvang van EUR 880.435 op de eerste betaaldatum van het Rentederivaat.
- 6.7. De methode uit Q&A VI.5 leidt tot het volgende:

- voor de periode 1 oktober 2012 – 21 december 2012: er is hier wel sprake van een Overhedge In Looptijd, zodat de aangepaste Notional voor deze periode EUR 0 is;
 - voor de periode 21 december 2012 – 1 januari 2013: er is hier sprake van een passende Notional, zodat er geen aanpassing benodigd is.
- 6.8. Dit leidt tot dezelfde Overhedge In Omvang als in methode Q&A IV.7 van EUR 880.435 (= EUR 1.000.000 – EUR 119.565).

7. MODALITEITSMISMATCH

- 7.1. Om te illustreren hoe de methodes van Q&A IV.7 en Q&A VI.5 uitwerken in het geval van een Modaliteitsmismatch, worden twee voorbeelden uitgewerkt.
- 7.2. Het eerste voorbeeld is wat betreft Hoofdsom Lening en Notionals gelijk aan het voorbeeld uit paragraaf 2. In tegenstelling tot wat in paragraaf 2 beschreven wordt, wordt er in dit geval vanuit gegaan dat de Lening het één-maands Euribor tarief als Referentierente heeft. De aangepaste Notionals uit paragraaf 2.5 en 2.7 zijn de Notionals die gebruikt dienen te worden om de Modaliteitsmismatch te herstellen. Dit leidt ertoe dat Derivaat 1 in de methode uit Q&A IV.7 wordt aangepast naar een Rentederivaat dat maandelijks betaalt (conform Q&A II.12). Voor de eerste drie betalingen wordt een Notional van EUR 900.000 gehanteerd, voor de drie daaropvolgende betalingen een Notional van EUR 750.000. De methode uit Q&A VI.5 leidt ertoe dat het Rentederivaat volledig passend gemaakt wordt aan de Lening.
- 7.3. In het tweede voorbeeld worden Derivaat 2 en Lening 3 beschouwd. Derivaat 2 heeft de één-maands Euribor als Referentierente, en maandelijkse betalingen, terwijl Lening 3 driemaandelijkse betalingen heeft en drie-maands Euribor als Referentierente heeft:

Lening 3			
Startdatum	Einddatum	Betaaldatum	Hoofdsom
01/01/2008	01/04/2008	01/04/2008	950.000
01/04/2008	01/07/2008	01/07/2008	800.000

- 7.4. Bij de methode uit Q&A IV.7 leidt deze combinatie tot de volgende aangepaste Notionals:

Interval		Totale Hoofdsom	Totale Notional	Overhedge In Omvang	Aangepaste Notional Derivaat 2
01/01/2008	01/02/2008	950.000	1.000.000	50.000	950.000
01/02/2008	03/03/2008	950.000	950.000	0	950.000
03/03/2008	01/04/2008	950.000	900.000	0	900.000
01/04/2008	02/05/2008	800.000	850.000	50.000	800.000
02/05/2008	02/06/2008	800.000	800.000	0	800.000
02/06/2008	01/07/2008	800.000	750.000	0	750.000

- 7.5. Bij het herstellen van de Modaliteitsmismatch wordt het Rentederivaat aangepast zodat het Rentederivaat de drie-maands Euribor rente als Referentierente heeft, en wordt tevens de betaalrequentie aangepast conform Q&A II.12. De betaaldata worden 01/04/2008 en 01/07/2008. De resulterende aangepaste Notionals zijn respectievelijk EUR 900.000 en EUR 750.000.
- 7.6. Bij de methode uit Q&A VI.5 worden voor de Overhedge In Omvang de volgende aangepaste Notionals berekend:

Interval		Aangepaste Notional Derivaat 2
01/01/2008	01/02/2008	950.000
01/02/2008	01/03/2008	950.000
01/03/2008	01/04/2008	900.000

01/04/2008	01/05/2008	800.000
01/05/2008	01/06/2008	800.000
01/06/2008	01/07/2008	750.000

- 7.7. Bij het herstellen van de Modaliteitsmismatch wordt de gemiddelde Notional over de renteperiode 01/01/2008 – 01/04/2008 gehanteerd als de Notional voor de nieuwe renteperiode. Dat is voor deze renteperiode EUR 932.967 ($= 31/91 * 950.000 + 29/91 * 950.000 + 31/91 * 900.000$). Voor de tweede renteperiode (01/04/2008 – 01/07/2008) is de aangepaste Notional EUR 783.517.

8. BEPALEN VAN COULANCEPERCENTAGE

- 8.1. Voor het bepalen van het van toepassing zijnde Percentage Couancevergoeding, op enig moment in tijd, is de hoogte van de Notional van het Rentederivaat van belang.
- 8.2. Zoals ook beschreven in Q&A IV.14, geschiedt de bepaling van het Percentage Couancevergoeding in beginsel per betaaldatum van het Rentederivaat, uitgaande van de Notional van het Rentederivaat op die betaaldatum. Het is Banken echter ook toegestaan om het Percentage Couancevergoeding te bepalen aan de hand van de geldende Notional op de einddatum van de geldende renteperiode van het Rentederivaat, of op dagbasis.
- 8.3. Voor alle drie hierboven beschreven mogelijkheden voor het bepalen van het Percentage Couancevergoeding geldt uitdrukkelijk dat de Bank één methode dient te kiezen en deze consistent dient toe te passen voor alle dossiers.

9. RELATIE TOT HERSTELKADER EN ANDERE Q&A'S

- 9.1. Indien een Bank kiest voor de methode uit Q&A VI.5 voor het bepalen van een Overhedge In Omvang, is het van belang om te duiden hoe met een deel van het Herstelkader, alsmede een aantal Q&A's om dient te worden gegaan waarin impliciet of expliciet verwezen wordt (of rekening gehouden is) met Q&A IV.7. Indien een Bank kiest voor de methode uit Q&A VI.5, geldt het volgende:
- (i) Paragraaf 3.3.13: doordat Q&A VI.5 automatisch Overhedges (In Omvang en In Looptijd) herstelt, is de consequentie dat het enige retrospectieve herstel dat resteert onder Overhedge In Looptijd, het aanpassen van het

renteniveau is, dan wel het vergoeden van een fractie van de betaalde premie van een Rentecap of gekochte swaption;

- (ii) Q&A II.8: deze Q&A die ziet op het verschuiven van Netto Kasstromen in bepaalde situaties, mag niet worden toegepast, nu de methode uit Q&A VI.5 nauwer aansluit bij de economische werkelijkheid;
- (iii) Q&A IV.7: deze Q&A is niet van toepassing indien de methode uit Q&A VI.5 wordt toegepast. Uitzondering hierop betreft de laatste alinea van IV.7. Indien voor de bepaling van een Overhedge In Omvang de methode uit Q&A VI.5 wordt gehanteerd, geldt dat indien de betaaldatum van de Lening maximaal één werkdag vóór de betaaldatum van het Rentederivaat gelegen is, van de Hoofdsom Lening over de vorige renteperiode mag worden uitgegaan. Dit houdt in dat een Overhedge In Omvang die enkel als gevolg van een verschil in Business Day Conventie (tussen de Lening en het Rentederivaat) onder hanteren van methode VI.5 ontstaat, niet als Overhedge In Omvang hoeft te worden aangemerkt (NB. dit is facultatief – een Bank kan ervoor kiezen een dergelijk verschil wel als Overhedge In Omvang te behandelen);

Indien de Bank ervoor kiest van de Hoofdsom Lening uit te gaan van de vorige renteperiode, dient dit ook te worden toegepast voor het vaststellen van het Afdekkingspercentage voor herstelberekeningen in Stap 4.

- (iv) Q&A IV.8: indien de methode uit Q&A VI.5 wordt toegepast, is Q&A VI.5 – in tegenstelling tot hetgeen staat weergegeven in Q&A IV.8 – het uitgangspunt voor al het Herstel met betrekking tot het Rentederivaat of de Lening;
- (v) Q&A IV.10: deze Q&A is niet van toepassing indien de methode uit Q&A VI.5 gehanteerd wordt;
- (vi) Q&A III.13: indien de methode uit Q&A VI.5 gehanteerd wordt, is de consequentie dat automatisch een fractie van de eerstvolgende Netto Kasstroom vergoed wordt;
- (vii) Q&A IV.14: net als bij Q&A IV.7 dienen ook bij Q&A VI.5 de aangepaste Notionals als uitgangspunt voor het bepalen van het effectieve Percentage Coulanacevergoeding;

(viii) Q&A V.6: deze Q&A is niet van toepassing op Q&A VI.5, aangezien een volledige Overhedge In Omvang niet als een Overhedge In Looptijd behandeld wordt. Bij een volledige Overhedge In Omvang, die tevens een Overhedge In Looptijd is, wordt echter wel het rentetarief hersteld in het kader van Overhedge In Looptijd.

* * * * *

MEMORANDUM BLEND & EXTEND

1. INLEIDING

- 1.1. Paragraaf 3.6.4 van het Herstelkader voorziet in een systematiek voor het vaststellen van compensatie in het kader van Blend & Extend. Het doel hiervan is dat de MKB-Klant niet benadeeld wordt – bijvoorbeeld in de vorm van hogere rentelasten – indien een herstructurering één of meerdere Herstelaspecten wegneemt. Paragraaf 3.6.4 luidt:

"Indien er een Blend & Extend heeft plaatsgevonden én het Rentederivaat vóór de herstructurering een Herstelaspect uit Stap 1 of Stap 2 bevatte, dient het herstel er louter op toe te zien dat:

a. het product vóór herstructurering het Herstelkader regulier doorloopt;

b. het verschil in Marktwaaarde, vanuit het oogpunt van de MKB-Klant, tussen:

(i) het product direct vóór de herstructurering, in de vorm die resteert na doorlopen van het Herstelkader waarin het oorspronkelijke product aangepast is voor Stap 1 en Stap 2; en

(ii) het product direct na de herstructurering, in de vorm die resteert na doorlopen van het Herstelkader waarin het geherstructureerde product aangepast is voor Stap 1 en Mismatches uit Stap 2,

met Oprenting wordt vergoed aan de MKB-Klant. Ter voorkoming van dubbeltelling van Compensatie, dient dit bedrag vermenigvuldigd te worden met dat percentage van de Notional waarover geen coulancevergoeding wordt vergoed in Stap 3, zoals bepaald in paragraaf 3.4.

c. het product na herstructurering eveneens regulier het Herstelkader doorloopt. Indien er meerdere Blend & Extends hebben plaatsgevonden van een Rentederivaat, dienen deze stappen voor elk van deze herstructureringen toegepast te worden. In 'Bijlage paragraaf 3.6.4' wordt een nadere duiding gegeven van Blend & Extend."

- 1.2. Tijdens de pilot-fase en na publicatie van het Herstelkader heeft de Commissie diverse vragen beantwoord met betrekking tot Blend & Extend, die zijn opgenomen in de toelichting op het Herstelkader (Deel II).
- 1.3. Gegeven de complexiteit van de Blend & Extend worden in dit memorandum diverse Blend & Extend situaties toegelicht aan de hand van gestileerde voorbeelden, met het doel om de uitvoering van het Herstelkader te vergemakkelijken.

2. VOORBEELDBEREKENINGEN BLEND & EXTEND SITUATIES

- 2.1. In dit memorandum worden diverse Blend & Extend situaties ter illustratie doorgerekend. Alle voorbeelden zijn gestileerd, en voor het gemak wordt er uitgegaan van de situatie dat de MKB-Klant geen recht meer heeft op coulancevergoeding uit hoofde van Stap 3 van het Herstelkader. Tevens is de aanname dat de MKB-Klant 5% per jaar Kosteloos kan Aflossen.
- 2.2. In alle voorbeelden worden de Marktwaares ("MW") die gebruikt dienen te worden in de Blend & Extend correctie (paragraaf 3.6.4.b) geel gemarkeerd. Tot slot wordt opgemerkt dat in onderstaande voorbeelden niet de totale compensatie uit hoofde van Stap 1 en Stap 2 wordt uitgerekend, zodat geen rekening wordt gehouden met de vraag of de som van Stap 1 en Stap 2, vermeerderd met de Blend & Extend correctie, gemaximeerd dient te worden op nihil conform Q&A VI.12.

3. VOORBEELD 1: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO), IN PRODUCTEN VÓÓR EN NA HERSTRUCTURERING

Situatie

- 3.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening met een looptijd van 10 jaar wordt afgedekt met een 5-jarige Rentewap. Na 2 jaar wordt de Rentewap geherstructureerd naar een Rentewap met Einddatum in jaar 10. Zowel vóór als na herstructurering is er sprake van een OHO.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom Lening	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Rentewap	Rentewap
Notional	120.000	120.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 10
Herstelaspecten	OHO	OHO
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-10.000

Blend & Extend correctie	-10.000 -/- (-10.000) = 0
--------------------------	---------------------------

Toelichting

- 3.2. Het product vóór en na herstructurering bevatten beide een OHO. De netto contante waarde van de OHO van het product na herstructurering is gelijk aan die van het product vóór herstructurering over de periode na de herstructureringsdatum. De OHO van het product vóór herstructurering wordt dus volledig gecompenseerd door herstel van het product na herstructurering. De Blend & Extend correctie dient derhalve gelijk te zijn aan EUR 0. De compensatie van de Netto Kasstromen voor OHO wordt vastgesteld bij het regulier doorlopen van het Herstelkader.

4. VOORBEELD 2: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO), ALLEEN IN PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING

Situatie

- 4.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening met een looptijd van 10 jaar wordt afgedekt met een 5-jarige Renteswap. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 10. Tijdens de herstructurering wordt ook de Notional verlaagd, om de OHO op te lossen.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	120.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 10
Herstelaspecten	OHO	n.v.t.
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-12.000

Blend & Extend correctie	-10.000 -/ (-12.000) = 2.000	
-------------------------------------	------------------------------	--

Toelichting

- 4.2. Indien de OHO voor de herstructurering was verholpen was de MW van het product vóór herstructurering EUR -10.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 2.000 minder negatieve MW van het product vóór herstructurering verwerkt zitten. Echter, nu is de MW EUR -12.000, dus dient de MKB-Klant nog te worden gecompenseerd voor EUR 2.000. Via de Blend & Extend correctie wordt de MKB-Klant dus alsnog gecompenseerd voor de OHO.

5. VOORBEELD 3: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO), IN HET PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING. TIJDENS DE HERSTRUCTURERING WORDT DIT GEDEELTELIJK OPGELOST

Situatie

- 5.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening met een looptijd van 10 jaar wordt afgedekt met een 5-jarige Renteswap. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 10. Tijdens de herstructurering wordt ook de Notional verlaagd, waarmee de OHO wordt gereduceerd (maar niet verholpen).

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	120.000	110.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 10
Herstelaspecten	OHO	OHO
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-10.909

Blend & Extend correctie	-10.000 -/- (-10.909) = 909	
-------------------------------------	-----------------------------	--

Toelichting

- 5.2. Indien de OHO voor de herstructurering was verholpen was de MW van het product vóór herstructurering EUR -10.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 2.000 minder negatieve MW van het product vóór herstructurering verwerkt zitten. De MKB-Klant zou dan in feite voor EUR 2.000 zijn gecompenseerd.
- 5.3. Na herstructurering is er echter nog steeds sprake van een OHO. Bij het doorlopen van het Herstelkader met het product na herstructurering wordt de MKB-Klant gecompenseerd voor de nog aanwezige Overhedge In Omvang. De netto contante waarde hiervan op het moment van herstructurering is EUR 1.091 (= EUR -12.000 / 110.000 * (100.000 -/- 110.000)). De rest van de compensatie volgt via de Blend & Extend correctie, welke hier gelijk is aan EUR 909. Tzamen komt dit uit op EUR 2.000.

6. VOORBEELD 4: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO), IN HET PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING. TIJDENS DE HERSTRUCTURERING WORDT DE OHO VERGROOT

Situatie

- 6.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening met een looptijd van 10 jaar wordt afgedekt met een 5-jarige Renteswap. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 10. Tijdens de herstructurering wordt ook de Notional verhoogd, waarmee de OHO groter wordt.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	120.000	130.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	OHO
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-9.231

Blend & Extend correctie	-10.000 -/- (-9.231) = -769	
-------------------------------------	-----------------------------	--

Toelichting

- 6.2. Indien de OHO voor de herstructurering was verholpen was de MW van het product vóór herstructurering EUR -10.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 2.000 minder negatieve MW van het product vóór herstructurering verwerkt zijn. De MKB-Klant zou dan in feite voor EUR 2.000 zijn gecompenseerd.
- 6.3. Na herstructurering is echter nog steeds sprake van een OHO. Bij het regulier doorlopen van het Herstelkader wordt de MKB-Klant gecompenseerd voor de nog steeds aanwezige Overhedge In Omvang, de netto contante waarde van deze correctie op herstructureringsdatum is gelijk aan EUR 2.769 (= -9.231 -/- (-12.000)). De Blend & Extend correctie is gelijk aan EUR -769. Opgeteld is dit EUR 2.000, wat het beoogde effect is.

7. VOORBEELD 5: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO) IN HET PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING. TIJDENS DE HERSTRUCTURERING BLIJFT DE OHO EN ONTSTAAT TEVENS EEN OVERHEDGE IN LOOPTIJD (OHL)

Situatie

- 7.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening met een looptijd van 5 jaar wordt afgedekt met een 5-jarige Renteswap. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 7. Tijdens de herstructurering wordt de Notional gelijk gehouden, de OHO blijft bestaan.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	120.000	120.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 7
Herstelaspecten	OHO	OHO, OHL
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-10.000
MW na correctie voor OHO en OHL	-10.000	-9.000

Blend & Extend correctie	-10.000 -/ - (-9.000) = -1.000	
-------------------------------------	--------------------------------	--

Toelichting

- 7.2. Indien de OHO voor de herstructurering was verholpen was de MW van het product vóór herstructurering EUR -10.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 2.000 minder negatieve MW van het product voor herstructurering verwerkt zitten. De MKB-Klant zou dan in feite voor EUR 2.000 zijn gecompenseerd.
- 7.3. Na herstructurering is echter nog steeds sprake van een OHO en daarnaast ook van een OHL. Bij het regulier doorlopen van het Herstelkader voor het product na herstructurering wordt de MKB-Klant in termen van netto contante waarde voor EUR 3.000 (= -9.000 -/ - (-12.000)) gecompenseerd: EUR 2.000 uit hoofde van de OHO en additioneel ook nog EUR 1.000 voor de OHL. De resulterende Blend & Extend correctie is EUR -1.000.

8. VOORBEELD 6: VAN GESTRUCTUREERD RENTEDERIVAAT NAAR RENTESWAP

Situatie

- 8.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Gestructureerd Rentederivaat. Na 2 jaar wordt dit product geherstructureerd naar een Renteswap.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Gestructureerd	Renteswap
Notional	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 5
Herstelaspecten	Stap 1	n.v.t.
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor Stap 1	-2.000	-10.000

Blend & Extend correctie	-2.000 -/- (-10.000) = 8.000	
-------------------------------------	------------------------------	--

Toelichting

- 8.2. Indien het Gestructureerde Rentederivaat voor de herstructurering was omgezet naar het Noodzakelijk Substituut was de MW van het product vóór herstructurering EUR -2.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 8.000 minder negatieve MW van het product vóór herstructurering verwerkt zitten. De MKB-Klant zou dan in termen van netto contante waarde voor EUR 8.000 zijn gecompenseerd. Omdat er geen compensatie meer plaatsvindt via de Netto Kasstromen van het product na herstructurering (het product is immers een passende Renteswap), is de Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b exact gelijk aan dit bedrag.

9. VOORBEELD 7: VAN GESTRUCTUREERD RENTEDERIVAAT NAAR GESTRUCTUREERD RENTEDERIVAAT

Situatie

- 9.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Gestructureerd Rentederivaat. Na 2 jaar wordt dit product geherstructureerd naar een ander Gestructureerd Rentederivaat.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Gestructureerd	Gestructureerd
<i>Notional</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5
<i>Herstelaspecten</i>	Stap 1	Stap 1
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor Stap 1	-2.000	-7.000

Blend & Extend correctie	-2.000 -/- (-7.000) = 5.000	
-------------------------------------	-----------------------------	--

Toelichting

- 9.2. Indien het Gestructureerde Rentederivaat vóór de herstructurering was omgezet naar het Noodzakelijk Substituut was de MW van het product vóór herstructurering EUR - 2.000 geweest. In het product na herstructurering zou dan ook EUR 8.000 minder negatieve MW van het product vóór herstructurering verwerkt zitten.
- 9.3. In het product na herstructurering wordt bij het regulier doorlopen van het Herstelkader echter al een vergoeding gegeven voor herstel in Stap 1, middels de Netto Kasstromen. De netto contante waarde hiervan is gelijk aan EUR 3.000 (= -7.000 -/- (-10.000)). De Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b bedraagt dus EUR 5.000.

10. VOORBEELD 8: VAN RENTESWAP NAAR GESTRUCTUREERD RENTEDERIVAAT

Situatie

- 10.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap met een Overhedge In Omvang (OHO). Na 2 jaar wordt dit product geherstructureerd naar een Gestructureerd Rentederivaat.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Gestructureerd
<i>Notional</i>	120.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	Stap 1
MW vóór Herstelaspecten	-12.000	-12.000
MW na correctie voor Stap 1	-12.000	-7.000
MW na correctie voor OHO	-10.000	-7.000

Blend & Extend correctie	-10.000 -/- (-12.000) = 2.000	
-------------------------------------	-------------------------------	--

Toelichting

- 10.2. Het product vóór herstructurering bevat een OHO. Het product na herstructurering bevat een Stap 1 herstelaspect. Q&A IV.17 stelt dat het product na herstructurering niet aangepast dient te worden voor herstel in Stap 1 voor de bepaling van de Blend & Extend correctie. Hieruit volgt derhalve een correctie van EUR 2.000 (= -10.000 -/- 12.000). Vervolgens krijgt de MKB-Klant bij het regulier doorlopen van het Herstelkader voor het product na herstructurering een compensatie met een netto contante waarde op herstructureringsdatum gelijk aan EUR 5.000 (= -7.000 -/- (-12.000)) voor Herstel in Stap 1.
11. **VOORBEELD 9: VERVROEGDE AFLOSSING VÓÓR HERSTRUCTURERINGSDATUM, NOTIONAL NA HERSTRUCTURERINGSDATUM GELIJK AAN NOTIONAL VÓÓR HERSTRUCTURERING**

Situatie

- 11.1. Het renterisico van een 10-jarige Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap met een Looptijd van 5 jaar. Na 1 jaar vindt er een Vervroegde Aflossing plaats. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 10.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	80.000
<i>Vervroegde Aflossing</i>	20.000, na 1 jaar	
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	VA	VA
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor VA	-9.500	-9.500

Blend & Extend correctie	-9.500 -/- (-9.500) = 0	
-------------------------------------	-------------------------	--

Toelichting¹

- 11.2. Voor de Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor Vervroegd Aflossen voor zover deze heeft plaatsgevonden vóór de herstructureringsdatum. Voor zover er na de herstructureringsdatum een Vervroegde Aflossing heeft plaatsgevonden dient het product na herstructurering daar, in de Blend & Extend correctie, niet voor gecorrigeerd te worden.
- 11.3. Bij Vervroegde Aflossing zou de MKB-Klant kosteloos de Notional met EUR 5.000 verlaagd mogen hebben, en wordt hij hiervoor gecompenseerd. De MKB-Klant krijgt daardoor compensatie voor het jaar tot aan de herstructurering (via de Netto Kasstromen), uit de Netto Kasstromen na herstructurering (zie Q&A III.18), en mogelijk ook via de Blend & Extend correctie.
- 11.4. De Blend & Extend correctie is hier gelijk aan EUR 0, doordat de MKB-Klant op grond van paragraaf 3.6.4.c al volledig gecompenseerd wordt voor de Vervroegde Aflossing na de herstructureringsdatum. De netto contante waarde van deze compensatie, via de Netto Kasstromen, is EUR 500.

¹ Voor alle voorbeelden is het uitgangspunt dat de MKB-Klant 5% per jaar Kosteloos kan Aflossen.

12. VOORBEELD 10: VERVROEGDE AFLOSSING VÓÓR HERSTRUCTURERINGS-DATUM, NOTIONAL NA HERSTRUCTURERINGSDATUM GELIJK AAN HOOFDSOM NA VERVROEGD AFLOSSEN, MW GELIJK

Situatie

- 12.1. Het renterisico van een 10-jarige Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap met een Looptijd van 5 jaar. Na 1 jaar vindt er een Vervroegde Aflossing plaats. Na 2 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met Einddatum in jaar 10, waarbij de Notional verlaagd wordt naar de Hoofdsom van de Lening. De MW van de Renteswap blijft echter gelijk.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	80.000
Vervroegde Aflossing	20.000, na 1 jaar	
Einddatum	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	100.000	80.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 10
Herstelaspecten	VA	n.v.t.
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor VA	-9.500	-10.000

Blend & Extend correctie	-9.500 -/- (-10.000) = 500	
-------------------------------------	----------------------------	--

Toelichting²

- 12.2. Het verschil met Voorbeeld 9 is dat de Notional tijdens de herstructurering wel is aangepast, rekening houdend met de Vervroegde Aflossing. Dit heeft echter niet geleid tot een lagere MW voor de MKB-Klant: de negatieve MW van het product vóór herstructurering is verwerkt in de modaliteiten van het product na herstructurering (tegen een hogere vaste Swaprente). Aangezien er na de herstructurering geen sprake meer is van een Herstelaspect, zal het regulier doorlopen van het Herstelkader geen additionele compensatie opleveren.
- 12.3. De Blend & Extend compensatie komt hier uit op EUR 500, wat exact overeenkomt met de compensatie in termen van netto contante waarde die de MKB-Klant had ont-

² Voor alle voorbeelden is het uitgangspunt dat de MKB-Klant 5% per jaar Kosteloos kan Aflossen.

vangen vanaf herstructureringsdatum indien er geen herstructurering had plaatsgevonden.

13. VOORBEELD 11: VERVROEGDE AFLOSSING VÓÓR HERSTRUCTURERINGS-DATUM, NOTIONAL NA HERSTRUCTURERINGSDATUM GELIJK AAN HOOFDSOM NA VERVROEGD AFLOSSEN, MW AANGEPAST

Situatie

- 13.1. De situatie in dit voorbeeld is bijna identiek aan Voorbeeld 10, met dien verstande dat de Bank de kosten voor de aanpassing van de Notional draagt.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	80.000
<i>Vervroegde Aflossing</i>	20.000, na 1 jaar	
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	100.000	80.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	VA	n.v.t.
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-8.000
MW na correctie voor VA	-9.500	-8.000

Blend & Extend correctie	-9.500 -/- (-8.000) = -1.500	
-------------------------------------	------------------------------	--

Toelichting³

- 13.2. In tegenstelling tot de situatie in Voorbeeld 10 heeft de Bank bij de herstructurering de Notional aangepast aan de Hoofdsom Lening, en de negatieve MW die betrekking had op de ontstane Overhedge voor haar eigen rekening genomen. Had er geen herstructurering plaatsgevonden, dan had het Herstelkader voorgeschreven dat de Notional met EUR 5.000 verlaagd zou worden. Naast retrospectieve compensatie vanaf het moment van de Vervroegde Aflossing tot de herstructureringsdatum, zou de Notional van de MKB-Klant dan ook met EUR 5.000 verlaagd worden. In termen van netto contante waarde bedraagt deze compensatie op het moment van de herstructurering EUR 500 (= -9.500 -/- (-10.000)).

³ Voor alle voorbeelden is het uitgangspunt dat de MKB-Klant 5% per jaar Kosteloos kan Aflossen.

13.3. Door de kwijtschelding door de Bank heeft de MKB-Klant echter een compensatie ter waarde van EUR 2.000 gekregen, en is er na de herstructurering geen sprake meer van Herstelaspecten. De Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b komt uit op EUR -1.500. In feite adresseert hier de Blend & Extend correctie automatisch een eerdere financiële tegemoetkoming. Verwezen wordt ook naar Q&A IV.20, waarin deze situatie wordt geadresseerd.

14. VOORBEELD 12: VERVROEGDE AFLOSSING VÓÓR EN NA HERSTRUCTURE-RINGSDATUM

Situatie

14.1. Het renterisico van een 10-jarige Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap met een Looptijd van 5 jaar. Na één jaar vindt er een Vervroegde Aflossing (VA1) plaats. Na twee jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met een einddatum na jaar 10. Na drie jaar vindt een tweede Vervroegde Aflossing plaats (VA2).

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	80.000
Vervroegde Aflossing	20.000, na 1 jaar (VA1)	20.000, na 3 jaar (VA2)
Einddatum	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 10
Herstelaspecten	VA1	VA1, VA2
MW vóór Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor VA1	-9.500	-9.500

Blend & Extend correctie	-9.500 -/- (-9.500) = 0
--------------------------	-------------------------

Toelichting⁴

14.2. Voor de Blend & Extend compensatieberekening conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor de Vervroegde Aflossing voor zover deze heeft plaatsgevonden vóór de herstructureringsdatum. De

⁴ Voor alle voorbeelden is het uitgangspunt dat de MKB-Klant 5% per jaar Kosteloos kan Aflossen.

Vervroegde Aflossing na de herstructurering dient dus buiten beschouwing gelaten te worden.

- 14.3. De Blend & Extend correctie is dan ook gelijk aan die uit Voorbeeld 9, te weten EUR 0. De MKB-Klant wordt al gecompenseerd door het regulier doorlopen van het Herstelkader, waar de Notional direct na herstructurering al aangepast wordt voor VA1, middels een verlaging van EUR 5.000. De tweede Vervroegde Aflossing (VA2) wordt na drie jaar gecompenseerd middels een even grote verlaging van de Notional.

15. VOORBEELD 13: OVERHEDGE IN LOOPTIJD (OHL) IN PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING, GEEN HERSTELASPECTEN NA HERSTRUCTURERING

Situatie

- 15.1. Het renterisico van een 5-jarige Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap met een looptijd van 7 jaar. Na één jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met einddatum jaar 5.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 7	Jaar 5
Herstelaspecten	OHL	n.v.t.
MW voor Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor OHL	-9.000	-10.000

Blend & Extend correctie	-9.000 -/- (-10.000) = 1.000	
-------------------------------------	------------------------------	--

Toelichting

- 15.2. Het product vóór herstructurering bevat een OHL. Als er geen herstructurering had plaatsgevonden, en de Bank had zich niet beroepen op paragraaf 3.3.14 / 3.3.15 van het Herstelkader, dan zou de MKB-Klant in termen van netto contante waarde EUR 1.000 (= -9.000 -/- (-10.000)) compensatie hebben gekregen. Het product na herstructurering bevat geen Herstelaspecten meer. De Blend & Extend correctie conform 3.6.4.b is gelijk aan EUR 1.000, waarmee de MKB-Klant is gecompenseerd voor de Herstelaspecten in het product vóór herstructurering. Merk op dat zowel voor regulier herstel van het pro-

duct vóór herstructurering alsmede voor paragraaf 3.6.4.a de Netto Kasstromen ook dienen te worden aangepast voor aanpassing van de vaste Swaprente in het kader van de OHL. Deze situatie wordt in Q&A VI.10 expliciet geadresseerd.

16. VOORBEELD 14: OVERHEDGE IN LOOPTIJD (OHL) WORDT OPGELOST VIA HERSTRUCTURERING LENING IN COMBINATIE MET HERSTRUCTURERING RENTESWAP

Situatie

- 16.1. Het renterisico van een 5-jarige Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een 7-jarige Renteswap. Na 2 jaar wordt de Lening met 5 jaar verlengd en wordt de Renteswap geherstructureerd zodanig dat de looptijd aansluit bij de looptijd van de Lening.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 7	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHL	n.v.t.
MW voor Herstelaspecten	-10.000	-10.000
MW na correctie voor OHL	-10.000	-10.000

Blend & Extend correctie	n.v.t.
-------------------------------------	--------

Toelichting

- 16.2. Voor de Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor de OHL. Conform Q&A III.25 dient voor de periode na herstructurering de verlenging van de Lening te worden meegenomen voor de bepaling van de OHL.
- 16.3. Aangezien bij de herstructurering van het Rentederivaat tevens de Lening verlengd is, waardoor de OHL conform paragraaf 3.3.14 / 3.3.15 van het Herstelkader is opgeheven, is er in dit geval geen sprake van een OHL die hersteld dient te worden.
- 16.4. Aangezien er verder geen sprake is van Herstelaspecten in de producten vóór en na herstructurering, hoeft er in dit geval in het geheel geen Blend & Extend correctie berekend te worden. Indien er tevens een ander Herstelaspect aanwezig was zou hier

wel sprake zijn van een Blend & Extend correctie. Bij de bepaling van de MW van het product vóór herstructurering zou de OHL dan niet hersteld worden. Deze situatie wordt in Q&A VI.11 expliciet geadresseerd.

17. VOORBEELD 15: OVERHEDGE IN LOOPTIJD (OHL) EN MODALITEITSMISMATCH (MM) IN PRODUCT VÓÓR HERSTRUCTURERING, GEEN HERSTELASPECTEN ERNA, MKB-KLANT BETAALT DEEL VAN DE NEGATIEVE MW

Situatie

- 17.1. Het renterisico van een 5-jarige Variabelrentende Lening (1m Euribor) wordt afgedekt met een Renteswap met een Looptijd van 7 jaar (3m Euribor). Na 1 jaar wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met einddatum jaar 5 (1m Euribor). Tijdens deze herstructurering betaalt de MKB-Klant EUR 2.000 voor de aanpassing van de modaliteiten van de Renteswap.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Hoofdsom	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
Product	Renteswap	Renteswap
Notional	100.000	100.000
Einddatum	Jaar 7	Jaar 5
Herstelaspecten	OHL, MM	n.v.t.
MW voor Herstelaspecten	-10.000	-8.000
MW na correctie voor OHL	-9.000	-8.000
MW na correctie voor OHL en MM	-7.000	-8.000

Blend & Extend correctie	-7.000 -/- (-8.000) = 1.000	
-------------------------------------	-----------------------------	--

Toelichting

- 17.2. Het product vóór herstructurering bevat een OHL en een MM. Als er geen herstructurering had plaatsgevonden zou de MKB-Klant in termen van netto contante waarde EUR 3.000 (= -7.000 -/- (-10.000)) compensatie hebben gekregen.
- 17.3. De MKB-Klant betaalt EUR 2.000 voor de aanpassing van de modaliteiten van 3m Euribor naar 1m Euribor. Deze betaling dient de Bank conform Q&A IV.19 apart te compenseren.

17.4. Afgezien van de betaling heeft de MKB-Klant dus recht op een compensatie van EUR 3.000. De som van de vergoeding van de betaling (EUR 2.000) en de Blend & Extend correctie (EUR 1.000) is hieraan gelijk, zodat de MKB-Klant hier op een juiste wijze wordt gecompenseerd.

18. VOORBEELD 16: OVERHEDGE IN OMVANG (OHO) IN PORTEFEUILLE, VERDWIJNT NA HERSTRUCTURERING

Situatie

18.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met twee Renteswaps. Op portefeuilleniveau is er sprake van een OHO. Tijdens de herstructurering van één Renteswap wordt de Notional dusdanig verlaagd dat er na de herstructurering geen OHO meer is op portefeuilleniveau.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	100.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5

Derivaat 1 - geen B&E	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	50.000	50.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	n.v.t.
MW voor Herstelaspecten	-5.000	-5.000
MW na correctie voor OHO	-4.545	-5.000

Derivaat 2 – B&E	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	60.000	50.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 5	Jaar 5
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	n.v.t.
MW voor Herstelaspecten	-6.000	-6.000
MW na correctie voor OHO	-5.455	-6.000

Blend & Extend correctie	$((-4.545) + (-5.455)) - / - ((-5.000) + (-6.000)) = 1.000$
-------------------------------------	---

Toelichting

- 18.2. Hier is sprake van een Blend & Extend zoals beschreven in Q&A IV.18. Als de portefeuille voor de herstructurering was gecorrigeerd voor de OHO, was de totale Notional van de Renteswaps teruggebracht van EUR 110.000 naar EUR 100.000. De MKB-Klant zou dan in termen van netto contante waarde voor EUR 1.000 (= $((-5.000) + (-6.000)) * (100.000 - 110.000) / 110.000$) zijn gecompenseerd.
- 18.3. De Blend & Extend compensatie conform Q&A IV.18 komt precies op dit bedrag uit. Na de herstructurering is er geen verder herstel benodigd.

19. VOORBEELD 17: HERSTRUCTURERING MET OVERHEDGE IN OMVANG (OHO) EN VERVROEGDE AFLOSSING OP PORTEFEUILLE NIVEAU

Situatie

- 19.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met twee Renteswaps. Na één jaar vindt een Vervroegde Aflossing plaats. Na twee jaar wordt één Renteswap geherstructureerd. Vóór en na herstructurering is daarnaast ook sprake van een OHO, die deels wordt teruggebracht.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	80.000
<i>Vervroegde Aflossing</i>	20.000, na 1 jaar	
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat 1 - geen Blend & Extend	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	50.000	50.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHO, VA	OHO, VA
MW vóór Herstelaspecten	-5.000	-5.000
MW na correctie voor OHO	-4.545	-4.762
MW na correctie voor OHO en VA	-4.318	-4.524

Derivaat 2 - Blend & Extend	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	60.000	55.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHO, VA	OHO, VA

MW voor Herstelaspecten	-6.000	-6.000
MW na correctie voor OHO	-5.455	-5.714
MW na correctie voor OHO en VA	-5.182	-5.429
Blend & Extend correctie	$((-4.318) + (-5.182)) - /- ((-4.524) + (-5.429)) = 452$	

Toelichting

- 19.2. Voor de Blend & Extend compensatieberekening conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor de OHO en de Vervroegde Aflossing voor zover dit heeft plaatsgevonden vóór de herstructureringsdatum. De Notional na herstructurering is deels verlaagd om de OHO te reduceren. Er heeft echter geen betaling door de MKB-Klant of afboeking door de Bank plaatsgevonden. De negatieve MW van het product vóór herstructurering is verwerkt in de modaliteiten van het product na herstructurering (oftewel een hogere vaste Swaprente).
- 19.3. Indien de MKB-Klant vóór de herstructurering was gecompenseerd, dan had hij in termen van netto contante waarde EUR 1.000 $((-4.545) + (-5.455)) - /- ((-5.000) + (-6.000))$ ontvangen als compensatie voor de OHO en EUR 500 $((-4.318) + (-5.182)) - /- ((-4.545) + (-5.455))$ ontvangen als compensatie voor Vervroegd Aflossen.
- 19.4. De Blend & Extend compensatie conform paragraaf 3.6.4.b bedraagt EUR 452. Omdat er na herstructurering nog een OHO aanwezig is en er nog herstel moet plaatsvinden met betrekking tot Vervroegd Aflossen, wordt de MKB-Klant bij het regulier doorlopen van het Herstelkader gecompenseerd via de Netto Kasstromen voor wat betreft de OHO en Vervroegd Aflossen. De netto contante waarde hiervan is voor wat betreft de OHO EUR 524 $((-4.762) + (-5.714)) - /- ((-5.000) + (-6.000))$.
- 19.5. Let op dat hier wordt uitgegaan van de situatie vóór de Vervroegde Aflossing voor wat betreft de OHO. Hoewel bij de herstructurering bekend was dat de Hoofdsom van de Lening verlaagd was naar EUR 80.000, zou uitgaan van deze Hoofdsom betekenen dat de Vervroegde Aflossing volledig gecompenseerd zou worden zoals bij de OHO. Dit strookt niet met de uitgangspunten van het Herstelkader, omdat Vervroegd Aflossen conform het Herstelkader alleen dient te worden gecompenseerd voor het deel dat binnen de boetevrije ruimte voor Kosteloos Aflossen valt. De Vervroegde Aflossing wordt gecompenseerd voor EUR 523 $((-4.524) + (-5.429)) - /- ((-4.762) + (-5.714))$. De totale vergoeding in termen van netto contante waarde komt hiermee uit op EUR 1499⁵.

⁵ Er ontstaat een verschil van 1 EUR door afronding.

20. VOORBEELD 18: HERSTRUCTURERING MET OVERHEDGE IN OMVANG (OHO) EN VERHOOGING VAN ZOWEL NOTIONAL ALS HOOFDSOM

Situatie

- 20.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap. Na twee jaar wordt de Hoofdsom Lening verhoogd naar EUR 200.000, en wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met een hogere Notional. Voor en na herstructurering is sprake van een OHO.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	200.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	120.000	220.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	OHO
MW vóór Herstelaspecten	-6.000	-6.000
MW na correctie voor OHO	-5.000	-5.455

Blend & Extend correctie	-5.000 -/- (-5.455) = 455	
-------------------------------------	---------------------------	--

Toelichting

- 20.2. Voor de Blend & Extend compensatieberekening conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor de aanwezige OHO. Conform Q&A III.25 mag voor het product na herstructurering de geherstructureerde Lening worden meegenomen voor de bepaling van de OHO.
- 20.3. Indien er geen herstructurering had plaatsgevonden, was de MKB-Klant in termen van netto contante waarde voor EUR 1.000 (= -5.000 -/- (-6.000)) gecompenseerd voor de OHO betrekking hebbende op de periode na de herstructureringsdatum.
- 20.4. De Blend & Extend correctie bedraagt EUR 455. Daarnaast wordt de OHO voor het product na herstructurering bij het regulier doorlopen van het Herstelkader nog gecompenseerd, wat in termen van netto contante waarde EUR 545 (= -5.455 -/- (-6.000)) bedraagt. De totale compensatie in termen van netto contante waarde bedraagt dus EUR 1.000 en is daarmee exact gelijk aan de compensatie in termen van netto contante waarde indien er geen herstructurering had plaatsgevonden.

21. VOORBEELD 19: HERSTRUCTURERING MET OVERHEDGE IN OMVANG (OHO) EN VERHOOGING VAN ZOWEL NOTIONAL ALS HOOFDSOM, ZODANIG DAT ER GEEN OHO MEER IS

Situatie

- 21.1. Het renterisico van een Variabelrentende Lening wordt afgedekt met een Renteswap. Na twee jaar wordt een nieuwe Lening erbij afgesloten en wordt de Renteswap geherstructureerd naar een Renteswap met een hogere Notional. Alleen voor herstructurering is sprake van een OHO.

Lening	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Hoofdsom</i>	100.000	200.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10

Derivaat	Vóór herstructurering	Na herstructurering
<i>Product</i>	Renteswap	Renteswap
<i>Notional</i>	120.000	200.000
<i>Einddatum</i>	Jaar 10	Jaar 10
<i>Herstelaspecten</i>	OHO	n.v.t.
MW vóór Herstelaspecten	-6.000	-6.000
MW na OHO	-5.000	-6.000

Blend & Extend correctie	-5.000 -/- (-6.000) = 1.000	
-------------------------------------	-----------------------------	--

Toelichting

- 21.2. Voor de Blend & Extend compensatieberekening conform paragraaf 3.6.4.b dienen de producten vóór en na herstructurering te worden aangepast voor de OHO. Conform Q&A III.25 mag voor het product na herstructurering de nieuwe Lening worden meegenomen voor de bepaling van de OHO.
- 21.3. Indien er geen herstructurering had plaatsgevonden, was de MKB-Klant in termen van netto contante waarde voor EUR 1.000 (= -5.000 -/- (-6.000)) gecompenseerd voor de OHO betrekking hebbende op de periode na de herstructureringsdatum. De Blend & Extend correctie is gelijk aan dit bedrag: dat is terecht, want het product na herstructurering bevat geen OHO meer.

* * * * *

**DEEL 2 TOELICHTING HERSTELKADER RENTEDERIVATEN
VRAGEN EN ANTWOORDEN**

TOELICHTING HERSTELKADER RENTEDERIVATEN VRAGEN EN ANTWOORDEN

1. INLEIDING

1.1. Opdracht Derivatencommissie

Paragraaf 1.2.6

- I.1. *Kan de Derivatencommissie na vaststelling van het Herstelkader nog wijzigingen in het Herstelkader aanbrengen?*

De Derivatencommissie heeft de bevoegdheid tot wijziging op grond van paragraaf 1.2.6 van het Herstelkader in het geval aanpassing noodzakelijk blijkt. Daarnaast is het voorstelbaar dat de Derivatencommissie in de uitvoeringsfase enkele uiterste data voor het behandelen van dossiers of andere uitvoeringspunten duidt. In dit kader wordt ook verwezen naar paragraaf 2.1.2.

2. GRONDSLAGEN HERSTELKADER

2.1. Definities Herstelkader

Afdekkingspercentage

- I.2. *Omsluit de definitie van Afdekkingspercentage ook een receiver swap, die dient om een deel van het Rentederivaat (bijvoorbeeld ter verlaging van de Notional) tegen te sluiten?*

Een receiver swap valt onder de definitie van Afdekkingspercentage.

Ter illustratie: een MKB-Klant had enige tijd een Overhedge In Omvang van 20%. De Bank heeft deze Overhedge In Omvang na enige tijd ongedaan gemaakt, door het afsluiten van een receiver swap met een Notional ter hoogte van 20% van de oorspronkelijke payer swap. Stel dat de Swaprente op het oorspronkelijke Rentederivaat 5% bedroeg en de Notional EUR 1,2 mln., en de Swaprente op de receiver swap ter grootte van EUR 200.000 2% bedroeg. De MKB-Klant heeft dan na de aanpassing effectief (5%-Euribor) betaald over EUR 1 mln en 3% (5%-2%) over EUR 200.000. Het Herstelkader schrijft echter een aanpassing voor waarin de MKB-Klant uitsluitend (5%-Euribor) hoeft te betalen over EUR 1 mln.; de Bank dient in dit geval de betaalde 3% over de Notional van EUR 200.000 alsnog aan de MKB-Klant te vergoeden.

Groep

- 1.3. *Wanneer is sprake van een Groep? Op basis van welke publiek beschikbare documenten kan worden aangetoond dat sprake is van een Groep? Vallen buitenlandse vennootschappen ook onder de scope van het Herstelkader?*

Voor de uitleg van een Groep in de zin van het Herstelkader dient aangesloten te worden bij het wettelijk criterium van artikel 2:24b BW, waaronder eveneens gelieerde stichtingen en buitenlandse entiteiten kunnen worden begrepen (zoals is opgenomen in de definitie van Groep). Het is aan de Bank om te beoordelen of, aan de hand van beschikbare documenten, met voldoende mate van zekerheid kan worden vastgesteld of sprake is van een groep c.q. organisatorische verbondenheid, en aan de externe dossierbeoordelaar om de conclusie van de Bank te controleren.

Kosteloos Aflossen

- 1.4. *Refereert de 'contractueel overeengekomen vergoeding ('boete')' enkel aan (de afwezigheid van) boeterente bij Vervroegd Aflossen of is het ook mogelijk dat er 'administratiekosten' onder zouden vallen (zelfs als deze kosten zeer bescheiden zijn)?*

De contractueel overeengekomen vergoeding ('boete') verwijst inderdaad naar (de afwezigheid van) boeterente bij Vervroegd Aflossen en staat los van eventuele administratiekosten.

Marktwaaarde / paragraaf 3.2.12 / paragraaf 3.3.13

- 1.5. *Mag bij de waardering van een Rentederivaat in verband met Herstel onder het Herstelkader rekening gehouden worden met een (gebruikelijke) commerciële marge en/of gangbare periodieke kosten (die normaliter ook door een Bank in ogenschouw genomen worden)?*

Of met commerciële marge en/of gangbare periodieke kosten rekening gehouden mag worden, staat per herstelaspect in het Herstelkader aangegeven. Zie bijvoorbeeld paragraaf 3.2.12 en paragraaf 3.3.13. Bij paragraaf 3.2.12 staat mid-market weergegeven, waarmee het rentetarief zonder commerciële marge wordt bedoeld.

Voorts volgt uit de definitie van Marktwaaarde dat met relevante (andere) marktniveaus rekening mag worden gehouden. Daarmee wordt bijvoorbeeld bedoeld op rentevolatiliteiten die voor de waardering van producten met optionaliteit gebruikt moeten worden, zoals ook is verduidelijkt in de voetnoot bij de definitie van Marktwaaarde.

- 1.6. *Welke curve moet gehanteerd worden voor het bepalen van de contante waarden van toekomstig verwachte kasstromen op het Rentederivaat? Hoe moet het 'mid-market niveau dat gold bij het aangaan' van een Renteswap bepaald worden?*

Er wordt verwezen naar de definitie van 'Marktwaaarde' en de bijbehorende voetnoten, als ook paragraaf 2.5 van 'Bijlage paragraaf 3.6.11 - Gebruik informatie'. Indien informatie omtrent het mid-market niveau bij het aangaan van het Rentederivaat niet bij de Bank of bij data-providers (zoals Bloomberg) beschikbaar is, dient de Bank een methodiek te bepalen waarmee het mid-market niveau benaderd kan worden. Deze methodiek dient goedgekeurd te worden door haar externe dossierbeoordelaar.

MKB-Klant

- I.7. *Moet het begrip 'MKB-Klant' worden geïnterpreteerd op het niveau van losse juridische entiteiten of – zo van toepassing – op het niveau van het meeromvattende begrip 'Groep'?*

Indien meerdere MKB-Klanten tot een Groep behoren of bancaire nauw verbonden zijn, wordt de totale omvang van de Notionals als basis voor de berekening van de coulancevergoeding genomen (en bedraagt de coulancevergoeding voor hen gezamenlijk maximaal EUR 100.000). Dit is opgenomen en verduidelijkt bij paragraaf 3.4.3 van het Herstelkader. In algemene zin geldt dat het begrip MKB-Klant op het niveau van losse juridische entiteiten dient te worden beschouwd.

- VII.1. *Wat geldt in de definitie van MKB-Klant als 'het moment van aangaan van het Rentederivaat' indien een klant een bestaand Rentederivaat overdraagt aan een andere klant op grond van een tussen haar en de derde opgemaakte overeenkomst (vgl. artikel 6:159 BW) zonder dat daarbij (zoals bij novatie) gehele Voortijdige Afwikkeling plaatsvindt?*

Met 'het moment van aangaan van het Rentederivaat' in de definitie van MKB-Klant wordt de Transactiedatum van het Rentederivaat bedoeld. In geval van overdracht in bovenvermelde zin komt geen nieuw Rentederivaat tot stand en is het bedoelde moment van aangaan van het Rentederivaat de initiële Transactiedatum van het Rentederivaat.

Oprenting

- I.8. *Dient bij Oprenting de Wettelijke Rente te gelden ten tijde van de betreffende te herstellen kasstromen en dient de Wettelijke Rente daarbij vervolgens periodiek te worden aangepast?*

De te hanteren oprentingsfactoren worden beschikbaar gesteld op de website van de Derivatencoïmissie, www.derivatencoïmissie.nl. Herstelde kasstromen worden opgerent vanaf het moment dat deze (volgens het Herstelkader) plaats hadden moeten vinden.

Overhedge In Looptijd

- I.9. *Hoe moet een maand in de zin van de definitie van Overhedge In Looptijd worden uitgelegd?*

Een maand wordt als volgt berekend. Als de daadwerkelijke opnamedatum 1 april 2013 (i.e. eerste dag van de maand) is, mag het Rentederivaat onder deze bepaling uiterlijk op 1 maart 2013 zijn gestart. Indien de daadwerkelijke opnamedatum 15 april 2013 is, mag het Rentederivaat uiterlijk 15 maart 2013 zijn gestart. Indien de daadwerkelijke opnamedatum 30 april 2013 (i.e. laatste dag van de maand) is, mag het Rentederivaat uiterlijk 30 maart 2013 zijn gestart. Voor zover de daadwerkelijke opnamedatum op 31 maart 2013 zou zijn geweest, mag het Rentederivaat uiterlijk 28 februari 2013 zijn gestart.

Startdatum en Einddatum Rentederivaat

- II.1. *In het Herstelkader zijn Startdatum en Einddatum van het Rentederivaat gedefinieerd als respectievelijk de contractuele startdatum en einddatum van het Rentederivaat. Daarnaast kan/zal een Rentederivaat of Lening ook andere data kennen waarop betalingen plaatsvinden. Indien een verschil ontstaat doordat een betaaldatum niet op een werkdag valt, dient deze dan aangepast te worden naar een werkdag?*

Er dient uitgegaan te worden van de contractuele data. Dat wil zeggen dat indien een betaaldatum niet op een werkdag valt, in het kader van Herstel geen aanpassing is vereist.

3. HERSTELKADER

3.1. Toepassingsgebied

Paragraaf 3.1

- I.10. *Indien een klant meerdere Rentederivaten heeft, brengt paragraaf 3.1 dan mee dat (i) per door de klant afgesloten Rentederivaat beoordeeld wordt of de klant voor dat Rentederivaat als 'professioneel' of als 'deskundig' aangemerkt kon worden; en (ii) per door de klant afgesloten Rentederivaat gekeken wordt of dit Rentederivaat zonder initiatief van de klant in de (her)beoordeling wordt betrokken (paragraaf 3.1.4)?*

De beoordeling van deskundigheid/professionaliteit van een klant geschiedt telkens per moment van afsluiten van een Rentederivaat. Dit houdt bijvoorbeeld in dat eenzelfde klant bij een eerste Rentederivaat niet als deskundig wordt aangemerkt en bij een tweede, latere Rentederivaat wel als deskundig aangemerkt kan worden, indien hij ten tijde van het afsluiten van dat Rentederivaat aan de daarvoor relevante vereisten voldoet, als gevolg waarvan deze klant voor de tweede Renteswap geen Com-

pensatie krijgt, of andersom. Bij het bepalen van het toepassingsgebied in de zin van hoofdstuk 3.1 van het Herstelkader gaat het telkens om de beoordeling van de situatie bij het afsluiten van het betreffende Rentederivaat; zie ook paragraaf 3.1.6 e.v. en 3.1.12 e.v. van het Herstelkader.

Per door de klant afgesloten Rentederivaat dient dan ook beoordeeld te worden of dit Rentederivaat zonder initiatief van de klant in de (her)beoordeling wordt betrokken. Indien dit niet het geval is, kan de klant voor het betreffende Rentederivaat mogelijk gebruik maken van een 'temporele opt-in', waarbij – als is voldaan aan de vereisten van paragraaf 3.1 – het Rentederivaat alsnog (maar dan op initiatief van de klant) in de (her)beoordeling wordt betrokken. In dit verband wordt er voor de volledigheid op gewezen dat Banken in geval van een Blend & Extend onder omstandigheden wél op eigen initiatief het Rentederivaat in het Herstel dienen te betrekken, hoewel niet wordt voldaan aan het temporele vereiste van paragraaf 3.1 (zie 'Bijlage paragraaf 3.6.4').

- II.2. *Wat geldt indien een klant ten tijde van het afsluiten van een Rentederivaat dat binnen temporele scope van het Herstelkader valt niet-deskundig en niet-professioneel was, maar ten tijde van een latere Blend & Extend wel als deskundig of professioneel wordt aangemerkt? En vice versa?*

Het uitgangspunt is dat per Rentederivaat dient te worden beoordeeld of de klant bij het afsluiten als professioneel of deskundig kan worden aangemerkt. Voor de vraag of de klant niet-professioneel of niet-deskundig is, is de kwalificatie van de klant ten tijde van het afsluiten van het eerste Rentederivaat relevant. Deze kwalificatie is van toepassing op het betreffende Rentederivaat en eventuele herstructureringen daarvan. Dit betekent dat indien zowel het originele Rentederivaat als de herstructurering daarvan in het temporeel bereik van het Herstelkader vallen, en de klant bij het aangaan van het originele Rentederivaat niet-professioneel en niet-deskundig was, ook het geherstructureerde Rentederivaat onder het Herstelkader valt. Vice versa geldt hetzelfde.

Paragraaf 3.1.1

- I.11. *Kan een MKB-Klant die een Renteswap heeft afgesloten en de Renteswap (binnen de temporele scope) heeft genoveerd bij een andere Bank, aanspraak maken op een coulancevergoeding van maximaal EUR 100.000 per Bank (en daarmee effectief wellicht EUR 200.000 aan coulancevergoeding ontvangen)?*

Indien sprake is van novatie, is de vergoeding voor de MKB-Klant maximaal EUR 100.000 indien en voor zover het Rentederivaat ongewijzigd is 'voortgezet' na novatie. De MKB-Klant kan dan dus niet per Bank EUR 100.000 coulancevergoeding krijgen. Indien geen sprake is van voortzetting, maar van een daadwerkelijk ander Ren-

tederivaat (doordat karakteristieken van het Rentederivaat – bijv. looptijd of omvang Notional – gewijzigd zijn bij de 'novatie') in de zin van het Herstelkader, kan de MKB-Klant aanspraak maken op een 'nieuw' maximum. In dat geval zou een MKB-Klant in totaal maximaal EUR 100.000 van iedere Bank kunnen ontvangen.

- I.12. *Hoe gaat het Herstelkader om met volgordeelijkheid met betrekking tot genoveerde Rentederivaten die onder het bereik van het Herstelkader vallen?*

In geval van novatie van een Rentederivaat, voert iedere Bank Herstel uit voor de periode dat de betreffende Bank tegenpartij was van de MKB-Klant onder het Rentederivaat. Banken zullen daarover onderling communiceren. Iedere Bank zal ten behoeve van deze communicatie een contactpunt instellen. Daarnaast zal de Bank toestemming vragen aan de MKB-Klant om gegevens door te mogen geven aan de Bank(en) die gedurende een andere periode tegenpartij was (waren) van de MKB-Klant. Bij het uitblijven van die toestemming zal de Bank die later tegenpartij van de MKB-Klant is geworden ervan uit mogen gaan dat het maximum van de coulancevergoeding al is bereikt bij de eerste Bank, waardoor de klant geen recht meer heeft op (aanvullende) coulancevergoeding in Stap 3. In het algemeen geldt dat eerst de Bank Herstel uitvoert die voorafgaand aan novatie tegenpartij was van de MKB-Klant; daarna voert de Bank Herstel uit die na novatie tegenpartij is geworden van de MKB-Klant.

- I.13. *Hoe dient in geval van novatie zoals bedoeld in paragraaf 3.1.1 de coulancevergoeding tussen Banken te worden verdeeld?*

De coulancevergoeding wordt in beginsel gecompenseerd door de Bank die voorafgaand aan novatie tegenpartij was van de MKB-Klant. Voor zover (i) het maximum van de coulancevergoeding na compensatie door de eerste Bank nog niet is bereikt en voor zover (ii) de MKB-Klant toestemming geeft aan de tweede Bank om gegevens te ontvangen van de eerste Bank waardoor deze tweede Bank na kan gaan of het maximum is bereikt, betaalt de tweede Bank eventuele verschuldigde coulancevergoeding onder Stap 3 tot aan het maximum van EUR 100.000.

- III.1. *Hoe moet worden omgegaan met timing van de beoordelingen bij de initiële Bank en de opvolgende Bank (zie Q&A I.11, Q&A I.12 en Q&A I.13)? Dit met name om te voorkomen dat de uitvoering van het Herstelkader afhankelijk wordt van doorlooptijden bij andere Banken.*

Zie Q&A I.12 en I.13. De Bank die een genoveerd Rentederivaat heeft overgenomen zal moeten wachten op de informatie van de Bank die het derivaat initieel heeft afgesloten. Het is aan Banken hier (onderling) zo praktisch mogelijk mee om te gaan.

- I.14. *Hoe dient omgegaan te worden met Rentederivaten die genoveerd zijn na 1 december 2016?*

Hiervoor wordt verwezen naar voetnoot 7 bij paragraaf 3.1.1. Uiteraard is het aan de bij de novatie betrokken Banken om de MKB-Klant uitdrukkelijk te informeren over de consequenties van novatie. Dit geldt in het bijzonder met betrekking tot (eventueel) prospectief herstel.

- V.1. *Indien een Rentederivaat naar een andere Bank noveert, moet dan voor de beoordeling van professionaliteit en deskundigheid worden uitgegaan van de afsluitdatum van het Rentederivaat bij de eerste Bank of bij de tweede Bank?*

Indien sprake is van novatie, wordt het samenstel van contracten onder het Herstelkader gezien als één Rentederivaat dat door twee Banken achtereenvolgens als tegenpartij is uitgevoerd. Zie ook Q&A I.11. De MKB-Klant met een Rentederivaat dat is genoveerd vóór 1 april 2011 en dat zonder novatie tot na 1 april 2011 zou hebben doorgelopen, kan op grond van paragraaf 3.1.5 een opt-in verzoeken bij de Bank die vóór novatie tegenpartij was.

Banken dienen klanten uitdrukkelijk op de opt-in mogelijkheid in geval van novatie te wijzen. Banken zullen elkaar onderling informeren of van de opt-in gebruik wordt gemaakt en zullen het aangeboden Herstel daarop afstemmen.

Een opvolgende Bank (*i.e.* na novatie) kan omwille van de uitvoerbaarheid bij de toepassing van het Herstelkader uitgaan van de datum waarop novatie plaatsvond om te bepalen of een klant binnen toepassingsbereik van het Herstelkader is. Is de klant op basis van deze beoordeling buiten het toepassingsgebied, dan dient de Bank dit aan de klant te berichten en de klant er uitdrukkelijk op te wijzen dat de klant de mogelijkheid heeft om gegevens aan te leveren (waarbij de klant erop gewezen wordt dat deze gegevens mogelijk bij de eerste Bank aanwezig zijn) waaruit aannemelijk wordt dat de klant ten tijde van het afsluiten van het (eerste deel van het) Rentederivaat (*i.e.* voor novatie) niet-professioneel en niet-deskundig zou zijn. In het geval de klant dit aannemelijk kan maken, zal de Bank de MKB-Klant alsnog binnen het toepassingsbereik van het Herstelkader betrekken.

Alternatief staat het een Bank vrij een genoveerd Rentederivaat aan te merken als een op zichzelf staand Rentederivaat (zonder te beoordelen of sprake is van novatie), mits dit consistent geschiedt. In dat geval zal separaat Herstel voor alle Rentederivaten van de Bank worden uitgevoerd (en kan onder meer het maximum van Stap 3 (paragraaf 3.4.3) niet tussen twee opvolgende Banken worden verdeeld). Een Bank zal deze methode consistent moeten toepassen ten aanzien van de gehele Rentederivatenportefeuille. Ten aanzien van de scoping geldt in dit geval evenwel hetzelfde als hiervoor beschreven.

- V.2. *Hoe moet worden omgegaan met de verdeling van coulancevergoeding bij novatie, met name indien een Rentederivaat is genoveerd voor 1 april 2011 en daarmee gedeeltelijk een opt-in Rentederivaat (paragraaf 3.1.5) is en gedeeltelijk een Rentederivaat dat actief dient te worden herbeoordeeld (paragraaf 3.1.4)?*

Zie Q&A I.13 en Q&A V.1. Indien genoveerde Rentederivaten niet separaat worden hersteld, is het aan Banken hier zo praktisch mogelijk mee om te gaan.

Paragraaf 3.1.2

- III.2. *Wat houdt de inspanningsverplichting genoemd in Bijlage paragraaf 3.1.2 in?*

De inspanningsverplichting houdt in dat een Bank redelijke inspanningen verricht, zoals bedoeld in paragraaf 3.7 van Bijlage 3.6.11 – Gebruik Informatie.

Paragraaf 3.1.4

- I.15. *Wat wordt bedoeld met Rentederivaten die 'liepen'?*

Een Rentederivaat loopt vanaf het moment dat het Rentederivaat is afgesloten (daaronder begrepen de Transactiedatum) tot het moment waarop het Rentederivaat afloopt dan wel Vroegtijdig wordt Afgewikkeld (daaronder begrepen de Einddatum dan wel afwikkeldatum).

Paragraaf 3.1.5

- I.16. *Welke documentatie dienen klanten die in aanmerking willen komen voor de opt-in aan de Banken te verstrekken? Dient een klant in geval van opt-in informatie aan te leveren om te kunnen toetsen of de klant en zijn Rentederiva(a)t(en) binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader vallen en, zo ja, welke informatie? Gaat het hier specifiek om gedeponeerde jaarrekeningen ten tijde van afsluiten van het Rentederivaat? Hoe wordt ermee omgegaan als een klant informatie niet kan aanleveren?*

Klanten dienen hiervoor inderdaad documentatie aan te leveren op basis waarvan kan worden bepaald of de klant en zijn Rentederiva(a)t(en) binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader vallen, voor zover relevant. Welke documentatie dat is, is verduidelijkt in een voetnoot bij paragraaf 3.1.5.

Voor de beoordeling van de professionaliteit kan daarbij worden aangesloten bij paragraaf 3.1.10 van het Herstelkader: in beginsel zijn (concept) jaarrekeningen of andere financiële gegevens die op of na het afsluiten van het Rentederivaat beschikbaar is/zijn gekomen, omtrent de situatie van de klant van het moment dat hij het Rentederivaat afsluit, voldoende. Daarbij wordt opgemerkt dat ook andere informatie voldoende kan zijn voor een (objectieve) indicatie dat de klant als niet-professioneel

in de zin van het Herstelkader kwalificeert. Indien de klant de vereiste informatie niet kan aanleveren, is in paragraaf 3.1.2 nader geduid hoe hiermee wordt omgegaan.

- I.17. *Binnen welke termijn dienen houders van een Rentederivaat dat voor 1 april 2011 is afgewikkeld overgaan tot een opt-in?*

De uiterlijke datum is aanvankelijk bepaald op 30 juni 2017. Dit is opgenomen in paragraaf 5.1.3. Deze termijn is tevens op de website van de Derivatencoömissie gepubliceerd. In verband met de verlengde pilot-fase is deze datum evenwel verlengd tot 30 september 2017.

- VIII.1. *Paragraaf 3.1.5. van het Herstelkader schrijft voor dat klanten die gebruik maken van een opt-in, benodigde documentatie (zoals Rentederivaten- en Leningsdocumentatie) voor uitvoering van het Herstelkader aan Banken dienen aan te leveren. Is een aanmelding van een klant voor opt-in bij een Bank geldig indien de klant niet reeds bij de aanmelding voor opt-in, maar in een later stadium alle benodigde documentatie aan de Bank overlegt?*

Ja, voor een geldige opt-in volstaat dat de klant (enkel) zijn Rentederivaat bij de Bank aanmeldt voor herbeoordeling. Voor een geldige opt-in is niet vereist dat de klant reeds bij aanmelding van de opt-in alle benodigde documenten voor opt-in aan de Bank overlegt (zie voetnoot 9 van het Herstelkader). Wel kan van de klant worden verwacht dat deze de benodigde documentatie binnen redelijke termijn overlegt nadat een Bank om deze documentatie heeft verzocht. Voor de uitleg van redelijke termijn kan worden aangesloten bij de termijnen zoals omschreven in paragraaf 3.1 van bijlage IX bij het Herstelkader (kenmerken aanbod/aanvaarding).

Paragraaf 3.1.6

- I.18. *Het Herstelkader is van toepassing op klanten die niet-professioneel zijn in de zin van paragraaf 3.1.7, welke criteria zijn gebaseerd op het begrip 'professionele belegger' als vastgelegd in art. 1:1 Wft. Is het juist dat klanten die na 1 november 2007 zijn (her)geclassificeerd als professionele belegger in de zin van de Wft derhalve niet in scope van het Herstelkader vallen?*

Voor het Herstelkader is bepalend hoe de klant op het moment van afsluiten van het Rentederivaat zou moeten worden gekwalificeerd naar de criteria zoals opgenomen in paragraaf 3.1.7 tot en met paragraaf 3.1.12. Gelet op de nauwe samenhang van deze criteria met de criteria uit artikel 1:1 Wft, is denkbaar dat de kwalificatie van een klant na 1 november 2007 als professionele belegger in de zin van de Wft een (belangrijke) indicatie is dat deze klant buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader kan vallen. Echter, leidend voor de toetsing van het criterium 'professionaliteit' onder het Herstelkader zijn onder alle omstandigheden de criteria en toetsingsmo-

menten zoals opgenomen in paragraaf 3.1.7 tot en met paragraaf 3.1.12, niet een op enig moment gemaakte Wft-classificatie (althans destijds geldende Wft-criteria).

Paragraaf 3.1.7

- I.19. *Hoe dient ermee om te worden gegaan indien een klant op het moment van afsluiten van een Rentederivaat voldeed aan ten minste twee van de in paragraaf 3.1.7 van het Herstelkader genoemde omvangvereisten maar door de bank is gekwalificeerd als 'niet-professioneel'?*

Om te bepalen of het Herstelkader van toepassing is op een klant, zijn de vereisten in het Herstelkader leidend. Hoe de Bank een klant in het verleden heeft gekwalificeerd en de betreffende klant daarover heeft geïnformeerd, staat derhalve los van de vraag of het Herstelkader op de betreffende klant van toepassing is.

- I.20. *Mag de omvang van het balanstotaal worden bepaald op de grondslag van de verkrijgings- en vervaardigingsprijs (ook al is in de jaarrekening een andere grondslag toegepast zoals geherwaardeerde hogere actuele waarde)?*

Het antwoord daarop is ontkennend noch bevestigend: bepalend voor de uitleg van balanstotaal bij omvangsvereisten is namelijk de actuele economische waarde van activa. Deze economische waarde kan mogelijk aanvaardbaar worden vastgesteld op basis van (concept) jaarrekeningen of, indien deze niet beschikbaar zijn, op basis van conceptcijfers of andere balansgegevens, mits die gegevens met voldoende zekerheid de gegevens uit de jaarrekening - die ook later kan zijn geformaliseerd - benaderen en de externe dossierbeoordelaar daarmee instemt (onder toepassing van de relevante audit-criteria).

- I.21. *Dient bij beoordeling van de omvang van een klant in de zin van paragraaf 3.1.7 de Variabelrentende Lening van de klant waarop het Rentederivaat ziet meegenomen te worden, ook indien deze Variabelrentende Lening leidt tot verlenging van de balans van de klant?*

In paragraaf 3.1.10 is toegelicht dat de situatie bij de klant bij het moment van afsluiten van het Rentederivaat beslissend is. Als de klant een Variabelrentende Lening had die leidt tot verlenging van de balans van de klant op of voorafgaand aan het moment afsluiten van het Rentederivaat, dan dient deze Variabelrentende Lening ook betrokken te worden bij het bepalen van de omvang van de klant. Deze Variabelrentende Lening kan niet buiten beschouwing gelaten worden om de reden dat de Variabelrentende Lening is afgedekt door het betreffende Rentederivaat.

Paragraaf 3.1.10

- I.22. *Kan de omvang van de klant ook worden getoetst met niet-gepubliceerde cijfers die op het moment van afsluiten van het Rentederivaat of de afgedekte Variabelrentende*

Lening ter beschikking zijn gesteld door de klant? Moet dit in de vorm van een jaarrekening of mag dit ook een andere opgave van de klant betreffen? Hoe dient in dit kader met nieuw opgerichte entiteiten omgegaan te worden?

Als uit de conceptcijfers of andere financiële gegevens met voldoende zekerheid de gegevens uit de meest recente jaarrekening – die op of na het afsluiten van het Rentederivaat beschikbaar is gekomen en die ook later kan zijn of worden geformaliseerd – kunnen worden benaderd en de externe dossierbeoordelaar daarmee instemt (onder toepassing van de relevante audit-criteria), kan het gebruik van deze gegevens aanvaardbaar zijn.

Op basis van het voorgaande zou in het geval van een oprichting van een entiteit aanknopingspunten kunnen worden gezocht bij onder meer de openingsbalans van deze entiteit.

I.23. *Op welke wijze dient consolidatie in de zin van paragraaf 3.1.10 plaats te vinden?*

Consolidatie van financiële gegevens vindt in beginsel plaats op basis van bestaande geconsolideerde gegevens van de klant. Indien dergelijke gegevens niet beschikbaar zijn, kan een Bank één methode vaststellen om deze gegevens te benaderen. De Bank past deze methode consistent toe. Mocht consolidatie in een bepaald geval – als gevolg van het ontbreken van noodzakelijke informatie – niet mogelijk blijken, dan kan consolidatie achterwege blijven mits de betreffende klant daar niet door wordt benadeeld.

Voor de toepassing van dit voorschrift wordt ervan uitgegaan dat een klant slechts door het achterwege laten van consolidatie wordt benadeeld indien de klant op basis van de enkelvoudige cijfers buiten toepassingsbereik van het Herstelkader valt en door middel van bezwaar kan aantonen dat de Groep waartoe hij behoort op basis van geconsolideerde cijfers binnen toepassingsbereik van het Herstelkader zou zijn. De klant wordt per brief op deze bezwaarmogelijkheid gewezen (vgl. Bijlage IX Herstelkader).

Banken kunnen ervoor kiezen om (i) consolidatie steeds achterwege te laten in situaties waarin geen geconsolideerde cijfers beschikbaar zijn ofwel (ii) dit te beperken tot die situaties waarin zelf consolideren niet mogelijk is vanwege ontbrekende gegevens. Daarbij wordt opgemerkt dat – indien Banken zelf consolideren (i.e. het opstellen van een geconsolideerde balans voor de scoping van het Herstelkader) – van deze Banken wordt verwacht dat consolidatie plaatsvindt op basis van beginselen die doorgaans gehanteerd worden voor consolidatie van cijfers.

IV.1. *Is het toegestaan dat Banken een eigen consistente methodiek implementeren voor bepaling van 'professionaliteit' als bedoeld in paragraaf 3.1.10?*

Het is onder het Herstelkader toegestaan dat Banken een eigen consistente methodiek implementeren om 'professionaliteit' van klanten als bedoeld paragraaf 3.1.10 te bepalen, mits deze methodiek aan de volgende vereisten voldoet:

- (i) toetsing van professionaliteit geschiedt op basis van financiële gegevens met een peildatum die niet meer dan één jaar van de Transactiedatum is verwijderd (waarbij de peildatum dus zowel voor als na de Transactiedatum kan liggen). Iedere Bank bepaalt de peildatum voor het toetsen van professionaliteit op basis van een consistente methodiek;
- (ii) indien financiële gegevens van binnen één jaar van de Transactiedatum niet traceerbaar zijn (d.w.z.: niet met een redelijke inspanning uit banksystemen, klantdossier of openbare bronnen te achterhalen zijn), dan is het toegestaan om financiële gegevens te gebruiken die meer dan één jaar verwijderd zijn van de Transactiedatum, mits daarbij gekozen is voor een consistente methodiek;
- (iii) indien een klant op basis van gebruikte gegevens buiten het toepassingsbereik van het Herstelkader valt, wordt met in achtneming van voetnoot 11 en bijlage XI 'Bijlage paragraaf 5.1.2./5.1.3' bij het Herstelkader, door de Bank aan de klant bericht op welke basis de Bank tot haar oordeel is gekomen (i.e. (i) welke cijfers aan de beslissing ten grondslag liggen, (ii) op welk jaar de cijfers betrekking hebben en (iii) uit welke brondocumenten/informatiedragers deze cijfers voortkomen); en
- (iv) de Bank verzoekt de klant deze gegevens te controleren en zij wijst de klant op de mogelijkheid bezwaar te maken tegen het oordeel van de Bank. Als de klant bezwaar maakt, herbeoordeelt de Bank haar eerdere beslissing waarbij de Bank acht slaat op (a) het klantdossier bij de Bank en (b) eventuele door de klant aangeleverde informatie (vergelijk voetnoot 11; met 'historische (authentieke) informatie' wordt bedoeld op informatie die betrekking heeft op de situatie op de door de klant aangedragen peildatum). De Bank zal de klant gemotiveerd berichten over de uitkomst van de herbeoordeling.

Paragraaf 3.1.12.b

- V.3. *Indien het Rentederivaat (en de Variabelrentende Lening) zijn aangegaan door meerdere natuurlijke personen, hoe verhouden paragraaf 3.1.12.b en paragraaf 3.1.12.g zich dan tot elkaar?*

Voor toepassing van paragraaf 3.1.12.b wordt gekeken naar het vermogen van de individuele klant(en) (zie voetnoot 12 bij paragraaf 3.1.12.b). Bij meerdere natuurlijke

personen is het niet toegestaan dat de vermogens van deze personen worden opgeteld.

Voor toepassing van paragraaf 3.1.12.g geldt dat professionaliteit/deskundigheid van een natuurlijk persoon in een samenwerkingsverband als bedoeld in paragraaf 3.1.12.g onder (i) of (ii) kan leiden tot professionaliteit/deskundigheid van de andere natuurlijke personen in de samenwerking, mits is voldaan aan de vereisten van paragraaf 3.1.12.g.

- I.24. *Dient 'deskundigheid' in de zin van Vereiste 3 van het toepassingsbereik van het Herstelkader getoetst te worden op het niveau van de klant of op het niveau van de Groep waar een klant eventueel deel van uitmaakt?*

Voor groepssituaties is in paragraaf 3.1.12.e en (ten dele) 3.1.12.g een bepaling opgenomen. Voor het overige is het begrip Groep niet relevant voor toetsing van 'deskundigheid'.

- I.25. *Kan een definitie worden gegeven van 'eigen bedrijfsmatig gebruik' in de zin van paragraaf 3.1.12.b? Kan daarnaast worden aangegeven of onder 'eigen bedrijfsmatig gebruik' ook kan worden verstaan bedrijfsmatig gebruik door een met de klant verbonden groepsvennootschap?*

Eigen bedrijfsmatig gebruik betreft gebruik van vastgoed dat nodig is voor de uitoefening van het bedrijf. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het vastgoed van waaruit de onderneming van de klant wordt uitgeoefend. Onder 'eigen bedrijfsmatig gebruik' kan ook worden verstaan bedrijfsmatig gebruik door een met de klant verbonden groepsvennootschap. Vastgoed van waaruit de onderneming van de klant (of een daarmee verbonden groepsvennootschap) niet wordt uitgeoefend en dat primair wordt aangehouden als belegging, valt niet onder eigen bedrijfsmatig gebruik.

- III.3. *Hoe moet het woord 'uitsluitend' in paragraaf 3.1.12.b begrepen worden in het geval dat het totaal aan vastgoed gedeeltelijk voor eigen gebruik en gedeeltelijk voor commerciële doeleinden wordt aangehouden? Telt het gedeelte dat voor eigen gebruik wordt aangehouden dan niet mee voor deskundigheid (en geldt de EUR 10 miljoen minimum grens enkel voor het commerciële vastgoed op de balans) of mag het geheel aan vastgoed (zowel commercieel als eigen gebruik) worden opgeteld op de balans, omdat het vastgoed niet 'uitsluitend' voor eigen gebruik is?*

Als het totaal aan vastgoed gedeeltelijk voor eigen gebruik wordt gehouden, dan vindt het criterium wél toepassing (en wordt het vastgoed meegenomen voor toepassing van paragraaf 3.1.12.b(i)), nu dat criterium alleen dan geen toepassing vindt indien het (totaal aan) vastgoed uitsluitend voor eigen gebruik wordt gehouden. Bij aanwezigheid van huurinkomsten zal in de regel sprake zijn van 'niet uitsluitend ei-

gen gebruik'. De Bank kan in dat geval tot uitgangspunt nemen dat het vastgoed wordt meegenomen voor toepassing van paragraaf 3.1.12.b(i). Als de klant op basis van toepassing van 3.1.12.b(i) buiten het toepassingsbereik valt, stelt de Bank de klant in de gelegenheid deze conclusie van de Bank te weerleggen. Als de klant aannemelijk maakt dat een afgebakend en (op balanswaarde) te waarderen deel van het vastgoed in eigen gebruik is, zal de Bank dat afgebakende deel evenwel niet meenemen bij het vaststellen van de waarde van het vastgoed op de balans van de klant in het kader van toepassing van 3.1.12.b(i).

Paragraaf 3.1.12.c

- I.26. *Is het toereikend voor het criterium uit paragraaf 3.1.12.c indien een treasury statuut/beleid niet beschikbaar was bij het afsluiten van het Rentederivaat maar gedurende de looptijd van het Rentederivaat beschikbaar is gekomen?*

Het is niet toereikend indien het treasury statuut/beleid gedurende de looptijd van het Rentederivaat beschikbaar is gekomen. De situatie bij het aangaan van het Rentederivaat is bepalend, niet de situatie gedurende de looptijd van het Rentederivaat.

Paragraaf 3.1.12.d

- V.4. *Wat wordt in paragraaf 3.1.12.d onder (ii) bedoeld met 'onafhankelijk adviseur'? Is dit de adviserende persoon (onafhankelijk van voor welke firma deze werkt) of is dit een adviesbedrijf?*

Het gaat hierbij om de specifieke, klantverantwoordelijke adviseur (dus een persoon) en niet om een bedrijf. Deze persoon moet voldoen aan het gestelde onder paragraaf 3.1.12.d onder (i).

- V.5. *Is vereist dat een treasuryadvies-organisatie gedurende de jaren dat de ervaring door een adviseur is opgedaan, beschikte over een AFM-vergunning als bedoeld in voetnoot 14?*

Dit is niet vereist. Relevante ervaring van de klantverantwoordelijke adviseur als bedoeld in Q&A V.4 kan ook zijn opgedaan terwijl de betreffende treasuryadvies-organisatie nog niet over een AFM-vergunning beschikte. Vereist is dat de treasuryadvies-organisatie uiterlijk op het moment van advisering van de klant in het bezit was van de AFM-vergunning.

3.2. Stap 1: Noodzakelijk Substituut

Paragraaf 3.2.1

- I.27. *Hoe dienen swaptions die niet zijn uitgeoefend of waardeloos geëxpireerd behandeld te worden?*

In paragraaf 3.2.1 wordt omschreven dat een swaption die niet is uitgeoefend, uitsluitend Stap 2 dient te doorlopen. Stap 2 kan alleen worden doorlopen indien uit het dossier van de MKB-Klant volgt welke Lening de swaption beoogde af te dekken. Indien dit niet blijkt, kan Herstel voor de swaption niet plaatsvinden.

- I.28. *Welke Transactiedatum dient gehanteerd te worden indien de swaption wordt uitgeoefend en een Renteswap ontstaat uit de betreffende swaption?*

Als Transactiedatum dient hier de Startdatum gehanteerd te worden van de Renteswap die volgt uit uitoefening van de swaption. Indien een Mismatch is ontstaan gedurende de looptijd van de swaption, dient deze Mismatch hersteld te worden indien deze Mismatch op de nieuwe Transactiedatum nog steeds bestaat.

Paragraaf 3.2.3 / 3.3.11 / 3.3.18

- I.29. *Wat wordt er precies verstaan onder 'synthetisch herstel'? Kan worden verduidelijkt in welke gevallen Herstel synthetisch mag worden uitgevoerd? Wie bepaalt of 'synthetisch' zal worden aangepast dan wel een 'daadwerkelijke omzetting' plaatsvindt?*

Met 'synthetisch herstel' wordt bedoeld dat een Bank desgewenst operationeel het Herstel niet formeel-juridisch uitvoert, maar wel op zodanige wijze dat de MKB-Klant geen verschil merkt tussen al dan niet formeel-juridische uitvoering van het Herstel. Dit betreft zowel de (omvang van de) Compensatie als de financiële karakteristieken van het Rentederivaat voor en na het (synthetisch) Herstel (zie paragraaf 3.6.10).

De keuze voor eventuele toepassing van synthetisch herstel ligt bij de Bank.

Paragraaf 3.2.4

- IV.2. *Klopt het dat sprake is van een 'lopend' Rentederivaat (zie 3.1.4) vanaf de Transactiedatum van het Rentederivaat (dus niet pas vanaf de Startdatum, het moment waarop kasstromen worden uitgewisseld)? Mag ervan worden uitgegaan dat een dergelijk "forward starting" karakter er niet toe leidt dat het Rentederivaat als een Gestructureerd Rentederivaat wordt beschouwd?*

Een Rentederivaat wordt onder het Herstelkader beoordeeld vanaf de Transactiedatum. Een *forward starting swap* wordt niet als een Gestructureerd Rentederivaat aangemerkt maar als een Renteswap.

Paragraaf 3.2.8.a

- I.30. *Wat dient er te gebeuren indien het verschil tussen de Netto Kasstromen van het Gestructureerde Rentederivaat en het Noodzakelijk Substituut resulteren in een door de MKB-Klant te betalen bedrag aan de Bank, terwijl de Marktwaaarde van het Noodzakelijk Substituut minder negatief is dan die van het bestaande Gestructureerde*

Rentederivaat? Wordt een en ander dan met elkaar gesaldeerd en dient de MKB-Klant in dat geval te betalen aan de Bank?

Prospectief herstel leidt niet tot te betalen bedragen door de Bank aan de MKB-Klant of andersom. Er kan dan ook uit hoofde van prospectief herstel geen sprake zijn van saldering.

Paragraaf 3.2.8.b

- I.31. *Hoe dient de prospectieve vergoeding van een Gestructureerd Rentederivaat met verkochte optionaliteit (bijv. een Cap met een Zero Cost Knock In Floor) berekend te worden?*

Prospectief wordt het product omgezet naar het Noodzakelijk Substituut, tenzij de MKB-Klant (op eigen initiatief of na een vraag van de Bank) aangeeft het bestaande Gestructureerde Rentederivaat te willen behouden. In dat geval wordt wel verwacht dat de Bank de MKB-Klant uitdrukkelijk informeert over de gevolgen hiervan. De 'waarde' van deze omzetting hoeft voor toepassing van het Herstelkader in beginsel niet berekend te worden. Zie verder paragraaf 3.2.8 e.v. van het Herstelkader.

Paragrafen 3.2.8/3.2.14

- IV.3. *Indien een Gestructureerd Rentederivaat wordt aangepast naar een Noodzakelijk Substituut, dient dan de Referentierente gelijk te worden gehouden (bijvoorbeeld een Averaging Cap with Averaging Knock-In Floor wordt Average IRS)?*

Ja, de Referentierente blijft gelijk. Eventuele Mismatches in de Referentierente worden opgelost onder Stap 2 – Modaliteitsmismatch.

Paragraaf 3.2.10

- I.32. *Voor de Extendable Swap (ABN AMRO) en Cancellable Swap (ING) zoals opgenomen in de bijlage bij paragraaf 3.2.10 heeft de MKB-Klant het recht om het Rentederivaat vroegtijdig en kosteloos te beëindigen. Van welke looptijd dient te worden uitgegaan bij het bepalen van bijvoorbeeld een Overhedge In Looptijd?*

Indien de Extendable Swap of de Cancellable Swap vroegtijdig beëindigd zijn, wordt de looptijd tot de beëindiging aangehouden voor wat betreft de berekening van de retrospectieve compensatie. Indien dit niet het geval is, wordt uitgegaan van de contractuele looptijd.

- VI.1. *Wat zijn de Noodzakelijk Substituten voor de volgende Gestructureerde Rentederivaten?*

- (i) *Kind of Participating Swap (ING)*
- (ii) *Swap with Digital Cap (ING)*

(iii) *Window Swap Extra (ABN AMRO)*

(iv) *Ratchet Swap (ABN AMRO)*

De Noodzakelijke Substituten van deze Rentederivaten zijn als volgt bepaald:

- (i) Kind of Participating Swap: dit betreft een combinatie van een Renteswap en Rentecap. Deze elementen doorlopen separaat het Herstelkader.
- (ii) Swap with Digital Cap: dit betreft een combinatie van een Renteswap en een verkochte optie. Voor het Noodzakelijk Substituut wordt de optie verwijderd en doorloopt het product het Herstelkader als Renteswap.
- (iii) Window Swap Extra: dit betreft een reguliere Renteswap, met uitzondering van een bepaalde 'window' periode. In deze periode geldt als Noodzakelijk Substituut het Noodzakelijk Substituut van de Swap Extra. Voor het overige gedeelte wordt het Noodzakelijk Substituut bepaald op een Renteswap met de mid-market Swaprente voor de looptijd van de Window Swap Extra.
- (iv) Ratchet Swap: dit is een Rentecollar met een vast Rentecap-niveau en een variabel floor-niveau. Het Noodzakelijk Substituut wordt bepaald op een Renteswap, met een vaste Swaprente gelijk aan de initiële Euribor fixing van de Ratchet Swap.

De beschreven Noodzakelijke Substituten worden nader toegelicht in een [addendum](#) op Bijlage III bij het Herstelkader.

Paragraaf 3.2.12

- I.33. *Klopt het dat met mid-market niveau in paragraaf 3.2.12 bedoeld wordt het niveau waarin geen commerciële marge is verwerkt?*

Het klopt dat het mid-market niveau waarover gesproken wordt in paragraaf 3.2.12 het niveau betreft waarin geen commerciële marge is verwerkt.

Paragraaf 3.2.14.a

- I.34. *Moet bij een eventuele omzetting 'naar een standaard Renteswap' het te behalen 'voordeel van de MKB-Klant' bepaald worden op basis van enkel teveel betaalde Netto Kasstromen, de minder negatieve Marktwaaarde dan wel die beide elementen tezamen?*

Dit wordt bepaald op basis van de retrospectieve compensatie en de Marktwaaarde van de omzetting naar het Noodzakelijk Substituut.

3.3. Stap 2: Technisch Herstel

Paragraaf 3.3.1 e.v.

- II.3. *Hoe dient te worden omgegaan met Oprenting in relatie tot eventuele Mismatches ten aanzien van premiebetalingen (e.g. Rentecaps of swaptions)?*

De Compensatie ten aanzien van een eventuele premiebetaling dient te worden opgerent vanaf het moment waarop de premie betaald is, of periodiek betaald wordt (Spread Premium Rentecap).

- IV.4. *Moet de waarde van een (partiële) Voortijdige Afwikkeling aangepast worden indien het bijbehorende Rentederivaat nog Herstelaspecten bevatte?*

Ja, dit is het geval. Indien geen Voortijdige Afwikkeling had plaatsgevonden, was de MKB-Klant hier immers ook voor gecompenseerd.

Bijvoorbeeld: in geval van een volledige Voortijdige Afwikkeling houdt dit in dat – indien het een Gestructureerd Rentederivaat betreft – het Rentederivaat eerst hersteld wordt in Stap 1, door de afkoopwaarde om te zetten naar die van het Noodzakelijk Substituut. Vervolgens dient het Noodzakelijk Substituut voor eventuele Mismatches uit Stap 2 hersteld te worden, waarna herstel volgt voor de volledige Voortijdige Afwikkeling.

Paragraaf 3.3.2

- I.35. *Kan 'schriftelijke vastlegging' van de besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant voor de toepassing van het Herstelkader, in het bijzonder zoals bedoeld in paragrafen 3.3.2, 3.3.4.d en 3.3.5, ook na het afsluiten van het Rentederivaat hebben plaatsgevonden?*

De schriftelijke vastlegging kan zowel voor als na het afsluiten van het Rentederivaat hebben plaatsgevonden. In alle gevallen dient de schriftelijke vastlegging datgene weer te geven dat ten tijde van het afsluiten van het Rentederivaat de bedoeling was van de Bank en de MKB-Klant.

- III.4. *Indien een MKB-Klant zowel privé als zakelijk Variabelrentende Leningen heeft afgesloten die ieder zijn gedekt door een Rentederivaat (en voor de zakelijke leningen geen hoofdelijke aansprakelijkheid of borgtocht is opgenomen), worden dan – er van uitgaande dat de MKB-Klant binnen het toepassingsbereik van het Herstelkader valt – alle Variabelrentende Leningen en Rentederivaten als één geheel gezien of worden deze apart (privé en zakelijk) in behandeling genomen?*

Zakelijk en privé zijn geen onderscheidende termen bij de toepassing van het Herstelkader. Het gaat om de entiteit ((rechts)persoon) die Leningen of Rentederivaten

afsluit. Als dit dezelfde entiteit is, is sprake van één MKB-Klant en gaan de Leningen en Rentederivaten gezamenlijk het Herstelkader in (ongeacht de karakterisering als zakelijk of als privé). Leningen en Rentederivaten van verschillende entiteiten (of personen) kunnen alleen gezamenlijk Stappen 2 tot en met 4 van het Herstelkader in gaan indien sprake is van de situatie als omschreven in het tweede deel van paragraaf 3.3.2.

Paragraaf 3.3.4

- I.36. *Kan een Rentederivaat als speculatief worden aangemerkt indien het dossier slechts (referentie aan) één Lening bevat, die geen In Aanmerking Komende Lening is in de zin van paragraaf 3.3.4 of de bijlage daarbij, en voorts geen aanwijzing bestaat dat het Rentederivaat een andere bestaande of toekomstige Lening zou afdekken? Maakt voor dit antwoord nog uit op welke grond de Lening als niet In Aanmerking Komende Lening is aangemerkt?*

Indien het dossier van een MKB-Klant een verwijzing naar een Lening bevat is er in beginsel geen sprake van een speculatief Rentederivaat op basis van paragraaf 3.1.2. Dit is in een dergelijke situatie alleen het geval indien de Bank – ondanks het bestaan van een (beoogde) Lening – aantoonbaar dat de MKB-Klant bewust een speculatief Rentederivaat is aangegaan. Verwezen wordt naar paragraaf 3.1.2, alsmede 'Bijlage paragraaf 3.1.2.' en de daarin opgenomen voetnoten.

Indien sprake is van één Lening, maar deze Lening niet kwalificeert als In Aanmerking Komende Lening, zal in beginsel sprake zijn van een volledige Overhedge In Omvang die vergoed dient te worden conform paragraaf 3.3.9. Voor het antwoord maakt het niet uit op welke grond de Lening als niet In Aanmerking Komende Lening is aangemerkt.

- III.5. *Indien een Lening geen In Aanmerking Komende Lening is (bijvoorbeeld door een verkeerde Referentierente), maar op een later tijdstip door aanpassing van de Lening wel een In Aanmerking Komende Lening zou zijn geweest, geldt deze Lening dan vanaf het moment van de aanpassing wel als een In Aanmerking Komende Lening?*

Dit is alleen het geval indien deze omzetting binnen drie maanden na afsluiten van het Rentederivaat heeft plaatsgevonden, of indien met die aanpassing aantoonbaar rekening is gehouden op de Transactiedatum van het Rentederivaat.

- VII.2. *De eerste zin van Q&A III.9 en de laatste zin van Q&A III.9 lijken tegenstrijdig. Mede gelet hierop, rijst de vraag wat de rol van de externe dossierbeoordelaar is bij de controle van de zogeheten 'mapping'?*

De wijze waarop een externe dossierbeoordelaar zijn taken uitvoert, is in beginsel een aangelegenheid tussen de Bank, de externe dossierbeoordelaar en de AFM.

Indien is vastgelegd dat de externe dossierbeoordelaar een controle doet op de toepassing van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader ('mapping') door een Bank, is het dan ook primair aan de Bank, de externe dossierbeoordelaar en de AFM om invulling te geven aan de wijze en omvang van die controle.

Q&A III.9 voorziet in een specifieke uitvoeringsregeling voor de externe dossierbeoordelaar ten aanzien van de toepassing van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader ('mapping'), en beschrijft dat voorzienbaarheid van Bindend Advies procedures geen rol speelt bij de controle van voorstellen van Banken door externe dossierbeoordelaars. De in Q&A III.9 beschreven uitvoeringsregeling is in ieder geval juist volgens het Herstelkader (de externe dossierbeoordelaar controleert de koppeling gemaakt door de Bank). Gelet op het hiervoor geschetste uitgangspunt kunnen de Bank, de externe dossierbeoordelaar en de AFM hierover verdere afspraken maken.

- VII.3. *Is het toegestaan dat een 'mapping' in de zin van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader (en zoals bedoeld in voetnoot 26) wordt vastgesteld op basis van (a) kenmerken én (b) schriftelijke vastlegging of dient een keuze te worden gemaakt voor één van de twee methoden?*

Het is toegestaan een 'mapping' in de zin van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader vast te stellen of te controleren op basis van zowel (a) kenmerken als (b) schriftelijke vastlegging. Zoals volgt uit voetnoot 26 van het Herstelkader is niet verplicht dat beide methodes worden toegepast; het is ook toegestaan dat 'mapping' wordt geconstrueerd of gecontroleerd op basis van één van de genoemde methodes.

Paragraaf 3.3.4.a

- III.6. *Indien een Lening een clause bevat dat de Lening onder bepaalde condities (bijvoorbeeld marktcondities, kredietwaardigheid van de MKB-Klant, of de stand van de Referentierente) door de Bank omgezet kan worden in een Vastrentende Lening, is deze Lening dan een In Aanmerking Komende Lening indien deze condities zich niet voorgedaan hebben tot aan de peildatum van het Herstelkader?*

Dit soort Leningen mogen als In Aanmerking Komende Leningen worden beschouwd, mits de Bank zich prospectief voor het afgedekte gedeelte en gedurende de looptijd van het Rentederivaat niet beroept op deze clause. Indien de Bank de clause wel heeft ingeroepen, dan is de Lening in zijn geheel vanaf het moment dat de Bank zich beroept op de clause niet meer een In Aanmerking Komende Lening.

Paragraaf 3.3.4.c

- I.37. *In Stap 2 onder paragraaf 3.3.4 van het Herstelkader is aangegeven welke financieringsvormen niet in aanmerking komen voor afdekking door een Rentederivaat. Hierbij is ook genoemd een onzekere financiering, zoals nog te committeren Leningen.*

Indien een MKB-Klant een Rentederivaat heeft afgesloten voor een nog te committeren Lening (voorwaarden en verstrekking onzeker en de lening is ook na de periode van 3 maanden na het afsluiten van het Rentederivaat nog niet verstrekt) kan de lening dan alsnog een In Aanmerking Komende Lening zijn indien de Lening pas na bijvoorbeeld 5 maanden is verstrekt? En moet het Rentederivaat geheel worden teruggedraaid als er (uiteindelijk) geen Lening wordt verstrekt?

Als de Lening op enig moment daadwerkelijk is afgesloten en hier aantoonbaar rekening mee is gehouden bij het afsluiten van het Rentederivaat, is de Lening een in Aanmerking Komende Lening (ook al is de Lening meer dan 3 maanden na het afsluiten van het Rentederivaat aangegaan). Als de Lening (uiteindelijk) niet is afgesloten dient het geheel als Overhedge In Omvang te worden hersteld.

- III.7. *Indien een Bank Variabelrentende Leningen heeft verstrekt met een limiet – zowel in tijd als in bedrag – voor de op te nemen Hoofdsom Lening (en bij ommekomst van de tijdslimiet geldt het dan opgenomen bedrag als de Hoofdsom Lening), geldt dan dat bij de verstrekking van de Variabelrentende Lening het toekomstige verloop van de uitstaande Hoofdsom Lening onzeker is (i.e. "nog te committeren" gelden in de zin van paragraaf 3.3.4.c)?*

Uit de vraagstelling lijkt te volgen dat als de MKB-Klant een (extra) bedrag zou willen opnemen vóór het verstrijken van de tijdslimiet en dat binnen de overeengekomen limiet past, de Bank die financiering zal verstrekken, maar dat niet is afgesproken tussen de Bank en de MKB-Klant dat de MKB-Klant dit bedrag ook zal of moet opnemen (mogelijkheid/optie voor de MKB-Klant). In dat opzicht lijkt de omschreven financiering inderdaad op een bouwdepot en kan deze financieringsvorm – afhankelijk van de precieze afspraken – onder paragraaf 3.3.4.c vallen.

In dit geval is er geen sprake van de vraag óf de Lening verstrekt zou worden en was het voorzienbaar dat de MKB-Klant de Lening slechts gedeeltelijk kon opnemen. Voor de uitvoering van het Herstelkader kan derhalve worden uitgegaan van het daadwerkelijke Hoofdsomverloop.

- IV.5. *In de volgende situaties kan een rekening-courant zijn gebruikt als overbrugging:*

- (i) De Bank heeft vooruitlopend op de start van de Lening het geld beschikbaar gesteld via het rekening-courant.*
- (ii) Bij een omzetting / herstructurering van een Lening is tijdelijk het rekening-courant gebruikt voor de omzetting van de oorspronkelijke Lening naar een nieuwe Lening.*
- (iii) De Lening wordt afgewikkeld via het rekening-courant, dit houdt vaak verband met bijzonder beheer.*

Hoe dient de 'vaste kern' in de zin van paragraaf 3.3.4.c van het Herstelkader van een dergelijke rekening-courant te worden bepaald?

Een rekening-courant waarvan uit het dossier aantoonbaar volgt dat dit is gebruikt ter kortstondige overbrugging voor een nieuwe faciliteit of voor afwikkeling van een bestaand krediet, kan voor de doeleinden van het Herstelkader als een In Aanmerking Komende Lening worden beschouwd. Indien ten behoeve van het overbruggingskrediet een rekening-courant is gebruikt dat reeds als In Aanmerking Komende Lening kwalificeerde, heeft dit tot gevolg dat de betreffende rekening-courant in omvang fictief in twee delen dient te worden gesplitst: (i) het reeds lopende (afgedekte) rekening-courant en (ii) het overbruggingskrediet.

In het kader van de compensatie voor Renteopslagen in Stap 4 dient voorts voor het gedeelte van de rekening-courant dat als overbrugging wordt gebruikt correctie van de Renteopslagen plaats te vinden, uitgaande van de initiële Renteopslagen van de Lening waarvoor het rekening-courant als overbrugging is gebruikt. Dit dient voor de hiervoor onder (i) t/m (iii) omschreven situaties als volgt plaats te vinden:

- (i) De initiële Renteopslag wordt gelijk gesteld aan de initiële Renteopslag van de Lening die volgt op de overbrugging;
- (ii) De initiële Renteopslag wordt gelijk gesteld aan de initiële Renteopslag van de Lening die voorafging aan de overbrugging;
- (iii) De initiële Renteopslag wordt gelijk gesteld aan de initiële Renteopslag van de Lening die voorafging aan de overbrugging.

VI.2. *Hoe blijkt 'aantoonbaar' uit een dossier of een rekening-courant is gebruikt ter kortstondige overbrugging voor een nieuwe faciliteit of voor afwikkeling van een bestaand krediet, zoals bedoeld in Q&A IV.5?*

Vooropgesteld wordt dat indien een In Aanmerking Komende Lening eindigt en het Rentederivaat nog niet is geëindigd, in beginsel sprake is van een Overhedge In Looptijd, die dient te worden hersteld door aanpassing van het Rentederivaat. Indien dat was beoogd (zie paragraaf 3.3.7 van het Herstelkader), kan de Overhedge In Looptijd ook worden hersteld door doorrol of verlenging van een In Aanmerking Komende Lening conform paragraaf 3.3.15.

Het is denkbaar dat voorafgaand aan een In Aanmerking Komende Lening en/of na afloop van een eerdere in Aanmerking Komende Lening een rekening-courant of een investeringskrediet (hierna gelijk te behandelen als een rekening-courant) tijdelijk heeft gediend als 'overbruggingskrediet'. De drie mogelijke verschijningsvormen zijn geduid in Q&A IV.5. Conform Q&A IV.5 kan het rekening-courant in dat geval als In Aanmerking Komende Lening kwalificeren indien uit het dossier aantoonbaar volgt

dat dit rekening-courant is gebruikt ter kortstondige overbrugging voor een nieuwe faciliteit of voor afwikkeling van een bestaand krediet.

Er blijkt 'aantoonbaar' dat een rekening-courant is gebruikt ter kortstondige overbrugging voor een nieuwe faciliteit of voor afwikkeling van een bestaand krediet indien dat volgt uit (i) de schriftelijke vastlegging tussen Bank en MKB-Klant, of (ii) de mate van aansluiting van de kenmerken van het Rentederivaat met (a) de aflopende In Aanmerking Komende Lening en/of (b) de opvolgende In Aanmerking Komende Lening.

Bij wijze van voorbeeld wordt opgemerkt dat in de onder (ii) genoemde situatie kan worden gedacht aan de situatie dat aanstonds duidelijk is dat het overbruggingsrekening-courant 'twee oevers' verbindt: die van de beëindigde In Aanmerking Komende Lening en de opvolgende In Aanmerking Komende Lening.

VI.3. *Hoe dient een vaste kern te worden bepaald voor een rekening-courant die is gebruikt ter kortstondige overbrugging voor een nieuwe faciliteit of voor afwikkeling van een bestaand krediet, zoals bedoeld in Q&A IV.5?*

Q&A IV.5 bepaalt dat, indien ten behoeve van een 'overbruggingskrediet' een rekening-courant is gebruikt dat reeds als In Aanmerking Komende Lening kwalificeerde, dit tot gevolg heeft dat de omvang van het betreffende rekening-courant fictief in twee wordt gesplitst, te weten: (w) het reeds lopende rekening-courant (voor zover het een In Aanmerking Komende Lening betreft) en (x) het overbruggingsrekening-courant.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat indien een reeds bestaand rekening-courant krediet niet, of niet geheel, kwalificeert als een In Aanmerking Komende Lening, maar het 'overbruggingsdeel' (i.e. het overbruggingsrekening-courant) wel als een In Aanmerking Komende Lening kwalificeert, ook een fictieve splitsing in twee delen dient te geschieden, te weten: (y) het (deel van het) rekening-courant dat *niet* kwalificeert als een In Aanmerking Komende Lening en (z) het overbruggingsrekening-courant (wel kwalificerend als een In Aanmerking Komende Lening).

Voor het reeds lopende rekening-courant dat dus niet dient als een overbruggingsrekening-courant (i.e. een rekening-courant zoals aangeduid voor (w) en (y) hiervoor) wordt ingevolge paragraaf 3.3.4.c een 'vaste kern' berekend. Voor het overbruggingsrekening-courant zelf is dit niet het geval. Het overbruggingskrediet fungeert in totaal als een In Aanmerking Komende Lening.

Voor de situaties (i) t/m (iii) uit Q&A IV.5 geldt zodoende de volgende behandeling ter bepaling van de omvang (Hoofdsom Lening) van het overbruggingskrediet:

- (i) Indien een bestaand rekening-courant als een In Aanmerking Komende Lening kwalificeert (*i.e.* een rekening courant zoals aangeduid voor (w) hiervoor), dient daarvan de vaste kern te worden bepaald (zie paragraaf 3.3.4.c), inclusief de uitstaande saldi die betrekking hebben op de overbruggingsperiode. De Hoofdsom Lening voor het overbruggingsrekening-courant wordt vervolgens bepaald door in de overbruggingsperiode de uitstaande saldi van het rekening-courant (op de betaaldatum van het Rentederivaat), te verminderen met de uitgerekende vaste kern.

Voorbeeld 1

Een MKB-Klant beschikt over de volgende Leningen en Rentederivaten:

Lening	Startdatum	Einddatum	Afdekking
Lening 1: rekening-courant	01/03/2012	open	Derivaat 1
Lening 2	01/06/2012	01/06/2022	Derivaat 2

Beide Leningen zijn In Aanmerking Komende Leningen. Het rekening-courant is bovendien gebruikt ter overbrugging van de 3 maanden voorafgaand aan Lening 2. De vaste kern van het rekening-courant, zoals vastgesteld over de periode van 1 maart 2012 tot en met 5 juli 2016 (zie ook paragraaf 3.3.4.c van het Herstelkader en voetnoot 25 daarbij) bedraagt EUR 200.000. Per iedere betaaldatum¹ van Derivaat 2 in de overbruggingsperiode wordt gekeken naar het saldo op het rekening-courant; in dit voorbeeld geldt dat in de maanden maart, april en mei 2012 deze respectievelijk EUR 450.000, EUR 950.000 en EUR 1.200.000 bedragen. De Hoofdsom Lening van het deel van het rekening-courant dat kwalificeert als overbruggingsrekening-courant, is voor deze drie maanden derhalve gelijk aan respectievelijk EUR 250.000, EUR 750.000 en EUR 1.000.000.

Indien een bestaand rekening-courant niet als een In Aanmerking Komende Lening kwalificeert (*i.e.* een rekening courant zoals aangeduid voor (y) hiervoor), geldt dat de Hoofdsom Lening van het overbruggingsrekening-courant (*i.e.* een rekening courant zoals aangeduid voor (z) hiervoor) wordt vastgesteld door een vaste kern te berekenen van het rekening-courant voor de periode van de Looptijd van de Lening waarvoor het reke-

¹ Indien er conform Q&A VI.5 wordt gekozen voor bepaling van Overhedge In Omvang / Overhedge In Looptijd op dagbasis, dient hier op dagbasis de vaste kern in mindering te worden gebracht op de uitstaande saldi.

ning-courant ter overbrugging diende (met dien verstande dat indien deze Lening na 5 juli 2016 'doorliep', de periode begrensd wordt tot aan 5 juli 2016). De Hoofdsom Lening voor het overbruggingsrekening-courant wordt vervolgens bepaald door in de overbruggingsperiode de uitstaande saldi van het rekening-courant (op de betaaldatum van het Rentederivaat), te verminderen met de uitgerekenende vaste kern.

Voorbeeld 2

De situatie van de MKB-Klant is gelijk aan die in voorbeeld 1 van deze Q&A, met dien verstande dat het rekening-courant niet als een In Aanmerking Komende Lening kwalificeert. Voor het totale rekening-courant wordt – voor de looptijd van Lening 2 tot (zie ook paragraaf 3.3.4.c van het Herstelkader en voetnoot 25 daarbij) – de vaste kern vastgesteld op EUR 80.000. Per iedere betaaldatum van Derivaat 2 in de overbruggingsperiode wordt gekeken naar het saldo op het rekening-courant; in dit voorbeeld geldt dat in de maanden maart, april en mei 2012 deze respectievelijk EUR 450.000, EUR 950.000 en EUR 1.200.000 bedragen. De Hoofdsom Lening van het overbruggingsrekening-courant, is voor deze drie maanden derhalve gelijk aan respectievelijk EUR 370.000, EUR 870.000 en EUR 1.120.000.

- (ii) Voor de overbruggingsperiode wordt de Hoofdsom Lening van het overbruggingsrekening-courant vastgesteld op het minimum van:
 - a. de Hoofdsom Lening (op de Einddatum) van de In Aanmerking Komende Lening die voorafging aan de overbrugging; en
 - b. de Hoofdsom Lening (op de eerste opnamedatum) van de In Aanmerking Komende Lening die volgt op de overbrugging.

Indien het rekening-courant reeds een In Aanmerking Komende Lening was, dient deze Hoofdsom Lening in mindering gebracht te worden op de saldi van het rekening-courant (op de betaaldatum van het Rentederivaat) voor de duur van de overbruggingsperiode. De vaste kern wordt bepaald over de hiervoor gecorrigeerde saldi, conform paragraaf 3.3.4.c.

- (iii) De situatie als beschreven onder Q&A IV.5 (iii) wordt op identieke wijze geadresseerd als onder Q&A IV.5 (i); zie derhalve (i) hiervoor.

Voor de volledigheid: indien voor een overbrugging een separaat rekening-courant is gebruikt, geldt in theorie dezelfde methodiek, met dien verstande dat er geen Leningen zijn waarover een vaste kern wordt berekend. Daarmee bedraagt de vaste kern dan nihil met als gevolg dat de Hoofdsom Lening van het overbruggingsrekening-

courant gelijk is aan de daadwerkelijke saldi per de betaaldatum van het corresponderende Rentederivaat.

Paragraaf 3.3.4.d

- I.38. *Indien door toepassing van paragraaf 3.3.4.d sets van Rentederivaten en In Aanmerking Komende Leningen ontstaan, kunnen deze sets dan in Stap 1, Stap 2 en Stap 4 onderling worden gesaldeerd?*

Onderlinge saldering tussen sets die zijn ontstaan als gevolg van toepassing van paragraaf 3.3.4.d is niet mogelijk in Stap 1, Stap 2 en Stap 4 van het Herstelkader – iedere set doorloopt deze stappen als (afzonderlijke) set. Binnen sets kan (binnen iedere stap) wel worden gesaldeerd op grond van paragraaf 3.6.5.

- I.39. *Kunnen Banken onder toepassing van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader kiezen voor (i) een benadering waarin één set wordt gevormd van alle Rentederivaten en alle Variabelrentende Leningen die aantoonbaar beoogd waren om afgedekt te worden door deze Rentederivaten (dus alle Leningen die niet beoogd waren om afgedekt te worden, uit te sluiten, maar geen nadere specificatie aan te brengen van welke Variabelrentende Lening bij welk Rentederivaat hoort) en (ii) een benadering waarin meerdere separate sets worden onderscheiden van Rentederivaten en daarbij behorende Variabelrentende Leningen die aantoonbaar beoogd waren te worden afgedekt?*

Op basis van paragraaf 3.3.4.d kunnen Variabelrentende Leningen die aantoonbaar niet beoogd waren door een Rentederivaat te worden afgedekt niet als In Aanmerking Komende Lening worden aangemerkt. Of een Variabelrentende Lening aantoonbaar niet beoogd was te worden afgedekt, kan worden vastgesteld op basis van 'mapping': als Rentederivaten op basis van kenmerken of schriftelijke vastlegging strekken tot afdekking van andere Variabelrentende Leningen dan de betreffende Variabelrentende Lening, dan is de betreffende Variabelrentende Lening aantoonbaar niet beoogd te worden afgedekt in de zin van paragraaf 3.3.4.d.

Of na toepassing van paragraaf 3.3.4.d één set resteert van 'aantoonbaar beoogde' afgedekte Variabelrentende Leningen en Rentederivaten, dan wel meerdere separate sets ontstaan van Rentederivaten en specifiek bij onderscheidenlijke Rentederivaten behorende Variabelrentende Leningen, hangt af van de inhoud van de klantdossiers en de daarvan door de Bank gemaakte 'mapping'. Indien uit het klantdossier niet blijkt van uitdrukkelijke koppeling van de afgedekte Variabelrentende Leningen aan specifieke Rentederivaten, dient de Bank afgedekte Variabelrentende Leningen en Rentederivaten als één portefeuille/set beschouwen. Indien uit het dossier wel blijkt van specifieke koppeling van afgedekte Variabelrentende Leningen met specifieke Rentederivaten, zal de Bank separate sets moeten onderscheiden. Tegen de

'mapping' van de Bank staat Bindend Advies open op grond van paragraaf 3.3.4.d, bijvoorbeeld in het geval de Bank de Leningen en Rentederivaten als één set heeft aangemerkt, terwijl de Klant meent dat sprake is van een specifieke koppeling van Rentederivaten aan specifieke Leningen, waardoor meerdere sets ontstaan.

Voor een voorbeelduitwerking van de toepassing van paragraaf 3.3.4.d wordt verwezen naar 'Bijlage Voorbeeldberekeningen' bij het Herstelkader, voorbeeld 11.

- I.40. *Dienen renteopslagverhogingen ook te worden vergoed ten aanzien van Variabelrentende Leningen waarvan bij het afsluiten van het Rentederivaat aantoonbaar niet beoogd was dat deze Variabelrentende Leningen onder de afdekking van het Rentederivaat zouden vallen in de zin van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader?*

Indien een Variabelrentende Lening aantoonbaar niet beoogd was te worden afgedekt door een specifiek Rentederivaat in de zin van paragraaf 3.3.4.d van het Herstelkader, dan behoeven in verband met dat specifieke Rentederivaat geen renteopslagverhogingen op de betreffende Variabelrentende Leningen te worden vergoed. De Variabelrentende Lening wordt dan uitgesloten van de set waartoe dat Rentederivaat behoort, en wordt niet meegenomen voor het Herstel met betrekking tot die set.

Uiteraard is het wel mogelijk dat de Variabelrentende Lening door een ander Rentederivaat wordt afgedekt (en als zodanig met dat Rentederivaat tot een set behoort), in welk geval de renteopslagverhogingen op de betreffende Variabelrentende Lening in die set conform paragraaf 3.5.4 dienen te worden vergoed.

Indien Variabelrentende Leningen tot geen enkele set behoren, behoeft op de betreffende uitgesloten Variabelrentende Leningen geen renteopslagverhogingen te worden vergoed.

Voor een voorbeelduitwerking van de toepassing van paragraaf 3.3.4.d wordt verwezen naar 'Bijlage Voorbeeldberekeningen' bij het Herstelkader, voorbeeld 11.

- II.4. *Als een Bank de koppeling tussen Rentederivaten en onderliggende Lening(-en) (mapping) heeft afgestemd met de MKB-Klant (bijvoorbeeld door middel van een aan de MKB-Klant verzonden bevestigingsbrief uit hoofde van de eerdere herbeoordeling of door middel van presentaties (al dan niet in het kader van de eerdere herbeoordeling), offertebrieven, teruggekoppelde gespreksverslagen, emails etc.), maar deze met de MKB-Klant gedeelde documentatie niet door de MKB-Klant is ondertekend, geldt dergelijke afstemming dan ook als 'schriftelijke vastlegging' in de zin van paragraaf 3.3.4.d?*

Op basis van paragraaf 3.3.4.d kunnen Variabelrentende Leningen die aantoonbaar niet beoogd waren door een Rentederivaat te worden afgedekt niet als In Aanmerking Komende Lening worden aangemerkt. Of een Variabelrentende Lening aan-

toonbaar niet beoogd was te worden afgedekt, kan worden vastgesteld op basis van 'mapping': als de Rentederivaten op basis van (i) schriftelijke vastlegging of (ii) kenmerken strekken tot afdekking van andere Variabelrentende Leningen dan de betreffende Variabelrentende Lening, dan is de betreffende Variabelrentende Lening aantoonbaar niet beoogd te worden afgedekt in de zin van paragraaf 3.3.4.d en is de betreffende Variabelrentende Lening geen In Aanmerking Komende Lening.

De schriftelijke vastlegging zoals bedoeld onder (i) kan zowel voor als na het afsluiten van het Rentederivaat plaatsvinden. Bevestiging van de MKB-Klant is voor schriftelijke vastlegging niet vereist; schriftelijke vastlegging van hetgeen beoogd is kan eenzijdig plaatsvinden. Vereist voor schriftelijke vastlegging zoals bedoeld onder (i) is dat uit documenten van de Bank voldoende duidelijk blijkt dat Rentederivaten strekten tot afdekking van specifieke Variabelrentende Leningen en welke Variabelrentende Leningen dit betrof. In alle gevallen dient de schriftelijke vastlegging datgene weer te geven dat ten tijde van het afsluiten van het Rentederivaat is beoogd door Bank en MKB-Klant.

Ten aanzien van mapping (al dan niet op basis van schriftelijke vastlegging) staat Bindend Advies open. Indien een MKB-Klant Bindend Advies verzoekt ten aanzien van de wijze waarop mapping tot stand is gekomen, zal de Bindend Adviescommissie op basis van het gehele klantdossier de mapping van de Bank beoordelen. Schriftelijke vastlegging zal in een dergelijke procedure een belangrijke aanwijzing vormen voor de wijze waarop mapping dient (diende) te geschieden, maar de integrale inhoud van het klantdossier zal uiteindelijk doorslaggevend zijn voor de juistheid van de mapping.

- II.5. *Paragraaf 3.3.2 schrijft voor om “alle In Aanmerking Komende Leningen en alle Rentederivaten die een MKB-Klant binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader heeft” te betrekken in de beoordeling of sprake is van een Mismatch. Vervolgens bespreekt paragraaf 3.3.4.d wanneer Variabelrentende Leningen dienen te worden aangemerkt als 'niet In Aanmerking Komende Leningen' (op basis van 'niet beoogd' zijn voor afdekking). Is een Bank verplicht dergelijke Leningen uit te sluiten als aantoonbaar kan worden gemaakt dat die betreffende Variabelrentende Lening niet strekte tot afdekking door een Rentederivaat (bijv. op basis van mate van aansluiting tussen kenmerken van Rentederivaat en andere reeds In Aanmerking Komende Leningen)?*

Het zal, mede gelet op het tijdsverloop, niet steeds mogelijk zijn een volmaakte of volmaakt eenduidige reconstructie te maken van hetgeen destijds tussen Bank en MKB-Klant was beoogd als koppeling. Het Herstelkader geeft twee (nevensgeschikte) methodes om Leningen en Rentederivaten aan elkaar te koppelen: 'schriftelijke vastlegging' en 'kenmerken' (eerste voetnoot bij paragraaf 3.3.4.d). Als sprake is van

schriftelijke vastlegging kan de koppeling die hierin wordt gemaakt worden aangehouden en behoeft niet tevens een koppeling op basis van kenmerken uitgevoerd te worden. Dit laat onverlet hetgeen wordt opgemerkt in (de laatste zin van) Q&A I.40. De methodes kunnen tot andere uitkomsten leiden. Van belang hierbij is dat de MKB-Klant steeds Bindend Advies kan verzoeken in het geval hij zich niet herkent in de wijze van koppeling of de koppelingsmethode. De Bank is inderdaad verplicht Variabelrentende Leningen uit te sluiten als door een MKB-Klant aantoonbaar wordt gemaakt, dat geen Rentederivaat strekte ter afdekking van deze Variabelrentende Lening(en).

- II.6. *Als het verkoopproces van een Bank is ingericht als 'execution-only' traject en derhalve (mogelijk) juridisch gezien geen gezamenlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden over welke Leningen beoogd werden afgedekt door Rentederivaten, is daarmee uitgesloten dat sprake kan zijn van "besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant [waaruit] volgt dat het Rentederivaat strekte tot afdekking van een andere Variabelrentende Lening", in de zin van de eerste voetnoot bij paragraaf 3.3.4.d? Met betrekking tot "schriftelijke vastlegging" tussen Bank en MKB-Klant in de zin van paragraaf 3.3.4.d: kan een dergelijke documentatie eenzijdig door de Bank achteraf zijn opgesteld; zo ja, is het daarna noodzakelijk dat de MKB-Klant al hiermee akkoord is gegaan, en zo nee, is het een vereiste dat die vastlegging aan de MKB-Klant is verstuurd? Met betrekking tot Bindend Advies bij paragraaf 3.3.4.d: wat dient er te gebeuren als een door de Bank schriftelijk gedocumenteerde mapping (al dan niet door die MKB-Klant goedgekeurd en/of ontvangen) afwijkt van hetgeen (door een MKB-Klant) bepleit zou kunnen worden op basis van aansluiting van kenmerken?*

Ongeacht het verkoopproces van de Bank, is paragraaf 3.3.4.d. van toepassing en kan 'mapping'/koppeling plaatsvinden indien aan de vereisten onder (i) schriftelijke vastlegging of (ii) kenmerken genoemd in de eerste voetnoot bij paragraaf 3.3.4.d, is voldaan. Het is voor schriftelijke vastlegging in de zin van paragraaf 3.3.4.d vereist dat wordt weergegeven wat ten tijde van het afsluiten van het Rentederivaat is beoogd bij Bank en MKB-Klant. Het is niet vereist dat documentatie in overleg met de MKB-Klant is opgesteld, dan wel door de MKB-Klant is geaccordeerd of ontvangen, zolang deze de situatie weergeeft zoals destijds door de Bank en de MKB-Klant is beoogd. Dergelijke schriftelijke vastlegging gehanteerd door de Bank, wordt evenwel niet per definitie als vaststaand beschouwd: doorslaggevend is uiteindelijk (in een eventuele Bindend Advies procedure) welke koppeling/mapping (al dan niet op kenmerken) uit het hele dossier als juist naar voren komt.

- III.8. *Mag een Bank in een vaststelling van In Aanmerking Komende Leningen ertoe overgaan paragraaf 3.3.4.d geheel buiten beschouwing te laten door alle Variabelrenten-*

de Leningen te betrekken als "In Aanmerking Komend" in de context van het Herstelkader?

De systematiek van het Herstelkader schrijft voor dat eerst op basis van paragraaf 3.3.4 wordt beoordeeld welke In Aanmerking Komende Leningen en Rentederivaten de MKB-Klant binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader heeft. Vervolgens wordt bekeken of voor de MKB-Klant de mogelijkheid van Bindend Advies open staat indien de MKB-Klant meent dat ten onrechte Leningen zijn in- of uitgesloten van het begrip 'In Aanmerking Komende Leningen'. Daarna wordt getoetst aan de beperking ten aanzien van het in aanmerking nemen van Variabelrentende Leningen die paragraaf 3.3.5 aanbrengt. Het buiten toepassing laten van paragraaf 3.3.4 kan ertoe leiden dat Variabelrentende Leningen ten onrechte als In Aanmerking Komende Leningen worden aangemerkt. De Bank mag de beoordeling van de In Aanmerking Komende Leningen en Rentederivaten op grond van paragraaf 3.3.4.d dus niet overslaan of buiten beschouwing laten.

- III.9. *Wat moet er gebeuren als een door de Bank schriftelijk gedocumenteerde 'mapping'/koppeling (al dan niet door de MKB-Klant goedgekeurd en/of ontvangen) afwijkt van hetgeen de externe dossierbeoordelaar zou concluderen als beoogde koppeling op basis van aantoonbare aansluiting van kenmerken? Moet de externe dossierbeoordelaar een dergelijke koppeling dan afkeuren op grond van 'voorzienbare' Bindend Advies-procedures of moet dit volledig aan de verantwoordelijkheid van de MKB-Klant worden overgelaten en is het in de externe beoordeling van dossiers irrelevant wat die koppeling feitelijk is, zolang er maar een en ander schriftelijk is vastgelegd door de Bank?*

De externe dossierbeoordelaar gaat na of de Bank op een consistente en eenduidige wijze tot de conclusie komt dat van koppeling tussen Leningen en Rentederivaten sprake is en dat daarbij de regels uit het Herstelkader met betrekking tot het in aanmerking nemen van Leningen in acht zijn genomen (bijvoorbeeld dat geen Vastrentende Lening als In Aanmerking Komende Lening is meegenomen bij de koppeling). De externe dossierbeoordelaar controleert aldus de koppeling gemaakt door de Bank (op basis van de door de Bank gekozen koppelingsmethode: ofwel op kenmerken ofwel aan de hand van schriftelijke vastlegging). Daarbij geldt dat de MKB-Klant steeds om Bindend Advies kan verzoeken indien de koppeling door de Bank niet de situatie weergeeft die destijds door de Bank en de MKB-Klant was beoogd. Zoals al volgt uit bovenstaande, speelt de eventuele voorzienbaarheid van een Bindend Advies-procedure geen rol bij controle door de externe dossierbeoordelaar van de koppeling die is gemaakt door de Bank.

Paragraaf 3.3.5

- I.41. *Bij paragraaf 3.3.5 in het Herstelkader wordt gesproken over een termijn van 3 maanden. Hoe dient de berekening van deze 3 maanden concreet gemaakt te worden? Bijvoorbeeld terugrekenend van 31 juli van enig jaar naar 30 april van enig jaar, is dit binnen 3 maanden? Hoe moet omgegaan worden met het verschil in aantal dagen tussen de maanden?*

Er dienen drie maanden te worden vooruitgerekend vanaf de Transactiedatum, er dient geen rekening gehouden te worden met eventuele werkdagconventies. Aldus geldt dat de drie maanden termijn van paragraaf 3.3.5 verloopt op dezelfde dag van de maand als de dag van de Transactiedatum.

Indien de Transactiedatum op 15 april 2013 is gelegen, verstrijkt de 3 maanden termijn van paragraaf 3.3.5 op 15 juli 2013. Voor zover een Transactiedatum is gelegen op de laatste dag van een maand, verloopt de termijn op de laatste dag van de maand drie maanden later (bijvoorbeeld Transactiedatum 28 februari 2013, verloopdatum 31 mei 2013).

- I.42. *Geldt bij het herstructureren van een Lening dat de nieuwe Lening een In Aanmerking Komende Lening is bij een eerder afgesloten Rentederivaat, ook als de herstructurering later dan 3 maanden na de Transactiedatum van het Rentederivaat plaatsvindt? Als voorbeeld: twee Variabelrentende Leningen (ter grootte van EUR 1 miljoen en EUR 500.000) en een Renteswap (EUR 1 miljoen) zijn tegelijkertijd afgesloten. De Renteswap dekt de Lening af met een Hoofdsom Lening van EUR 1 miljoen. Na één jaar worden beide Leningen geherstructureerd naar één Lening met een Hoofdsom Lening van EUR 1,5 miljoen.*

Indien de Variabelrentende Lening in kwestie aantoonbaar de opvolger is van de eerder afgesloten In Aanmerking Komende Lening, kan deze (mogelijk gedeeltelijk) worden meegenomen als een In Aanmerking Komende Lening. In het gegeven voorbeeld geldt dat de opvolgende Lening voor wat betreft EUR 1 miljoen van de Hoofdsom in beginsel als een In Aanmerking Komende Lening bij de Renteswap beschouwd kan worden.

- I.43. *Geldt bij het doorrollen van een In Aanmerking Komende Lening dat de nieuwe Variabelrentende Lening als een In Aanmerking Komende Lening beschouwd mag worden, ondanks dat de doorrol mogelijk later dan 3 maanden na de Transactiedatum van het Rentederivaat plaats heeft gevonden?*

Indien de Variabelrentende Lening de opvolger als bedoeld in de vraagstelling is van de eerder afgesloten In Aanmerking Komende Lening, kan deze conform paragraaf 3.3.4 als een In Aanmerking Komende Lening beschouwd worden.

- VI.4. *Indien een Variabelrentende Lening niet voldoet aan het temporeel criterium uit paragraaf 3.3.5 en geen schriftelijke vastlegging bestaat waaruit blijkt dat bij het afsluiten van het Rentederivaat rekening is gehouden met deze Variabelrentende Lening (i.e. dat deze Variabelrentende Lening afgedekt zou (moeten) worden door een Rentederivaat), dan is de betreffende Variabelrentende Lening geen In Aanmerking Komende Lening. Dit kan onder omstandigheden leiden tot een Mismatch, terwijl die Mismatch niet was beoogd.*

*Kan een Variabelrentende Lening in een dergelijk geval ook op basis van kenmerken (vgl. voetnoot 23) als In Aanmerking Komende Lening kwalificeren en aldus meege-
nomen worden in de beoordeling of sprake is van een Mismatch?*

Dit is niet het geval. Paragraaf 3.3.5 van het Herstelkader schrijft voor dat Leningen (slechts) In Aanmerking Komende Leningen kunnen zijn indien deze voorafgaand aan of binnen drie maanden na de Transactiedatum van het (laatst afgesloten) Rentederivaat (indien van toepassing: binnen de 'set') zijn aanvaard (i.e. zijn overeengekomen). Leningen die later zijn aanvaard, kunnen (slechts) In Aanmerking Komende Leningen zijn indien met deze Leningen aantoonbaar rekening is gehouden bij het afsluiten van het betreffende Rentederivaat.

Voetnoot 28 beschrijft (zakelijk weergegeven) dat van 'aantoonbaar rekening houden' op de hiervoor bedoelde wijze sprake is indien tussen Bank en MKB-Klant op enig moment op enige wijze tussen Bank en MKB-Klant schriftelijk is vastgelegd dat een later afgesloten Lening door het Rentederivaat wordt afgedekt. In dat geval is de betreffende financiering in de besluitvorming tussen Bank en MKB-Klant betrokken. Schriftelijke vastlegging kan blijken uit risicoinventarisatieformulieren, offertes, gespreksverslagen, telefoonnotities, brieven of e-mails, of andere documenten die een beeld kunnen geven van wat destijds is afgesproken. Deze schriftelijke vastlegging kan ook na het afsluiten van het Rentederivaat hebben plaatsgevonden. Er wordt verwezen naar Q&A I.35.

Een Variabelrentende Lening die niet voldoet aan het temporeel criterium uit paragraaf 3.3.5 en waarover geen documentatie aanwezig is waaruit specifiek blijkt dat deze Variabelrentende Lening afgedekt zou (moeten) worden door een Rentederivaat, kan dus niet op basis van kenmerken van Lening(en) en Rentederivaat geschieden; anders dan voetnoot 23 bevat voetnoot 28 deze optie niet.

Paragraaf 3.3.7

- I.44. *Een MKB-Klant kan (o.b.v. paragraaf 3.3.7) om Bindend Advies vragen als hij kan aantonen dat de wijze van herstel van een Overhedge niet resulteert in het ten tijde van het ondertekenen van de financieringsofferte beoogde gevolg. De ondertekendingsdatum van de financieringsofferte kan in de praktijk (ruim) voor de afsluitdatum*

van het Rentederivaat liggen. Hoe kan een MKB-Klant dan aantonen wat het beoogde gevolg m.b.t een (toekomstige) renteafdekking was?

Deze bepaling ziet onder meer op paragraaf 3.3.15. Hieruit volgt dat een Overhedge In Looptijd hersteld kan zijn doordat de Lening wordt verlengd/doorgerold. Voorkomen moet worden dat de Lening op oneigenlijke gronden wordt doorgerold: bijvoorbeeld als er geen enkele zakelijke rationale meer is om de Lening door te rollen. In dat geval dient de Lening te eindigen en ontstaat er een 100% Overhedge die vergoed moet worden.

In dit geval is de financieringsofferte, alsook andere documentatie die relateert aan de totstandkoming van de financiering, relevant om te beoordelen of aan de voorwaarden van paragraaf 3.3.15 is voldaan.

Paragraaf 3.3.8

- I.45. *Dient bij de Overhedge In Omvang de vaste Swaprente te worden aangepast?*

Nee, alleen bij de Overhedge In Looptijd wordt (onder omstandigheden) de vaste Swaprente aangepast.

- II.7. *De Mismatches uit het Herstelkader moeten worden hersteld aan de hand van de volgorde van het Herstelkader – dus eerst Overhedge In Omvang, dan Overhedge In Looptijd, gevolgd door de Modaliteitsmismatches. Moet een volledige (onvoorziene) Overhedge In Omvang hersteld worden als Overhedge In Omvang, of is dit een Overhedge In Looptijd?*

Een volledige (onvoorziene) Overhedge In Omvang die ontstaat omdat de Lening later is opgenomen dan de contractuele uiterste opnamedatum van de Lening, dient te worden behandeld als een Overhedge In Looptijd. Een 100% onvoorziene Overhedge In Omvang die ontstaat omdat de gehele Lening vervroegd is afgelost (uit hoofde van Vervroegd Aflossen of Bedrijfsbeëindiging) hoeft niet hersteld te worden als ware het een Overhedge In Looptijd.

- II.8. *Voor een Overhedge In Omvang worden de Hoofdsom Lening en Notional bepaald op iedere betaaldatum van het Rentederivaat, er wordt dan gekeken naar de totale Hoofdsom Lening en totale Notional Rentederivaten waarover op dat moment nog betalingen verschuldigd zijn. Indien een aflossende Lening is afgedekt met een aflossend Rentederivaat waarvan de betaaldatum een paar dagen later liggen dan de betaaldatum van de Lening, maar het verloop van de Hoofdsom Lening en Notional verder overeenstemmen, is er op elke betaaldatum van het Rentederivaat sprake van een Overhedge In Omvang. Hoe dient deze situatie hersteld te worden?*

Indien er binnen een set één Rentederivaat is, en eventueel meerdere Leningen, en de situatie doet zich voor dat er een Overhedge In Omvang ontstaat doordat de be-

taaldata van Leningen en het Rentederivaat niet perfect op elkaar aansluiten, mogen alle Netto Kasstromen van het Rentederivaat voor het berekenen van de Compensatie uit hoofde van het Herstelkader met maximaal één maand vervroegd worden. Een benodigde aanpassing van meer dan één maand duidt op een Overhedge In Looptijd, die conform paragraaf 3.3.13/3.3.15 hersteld dient te worden. In de geschetste situatie zou dit ertoe leiden dat geen Overhedge In Omvang meer resteert. Een Rentederivaat dat geherstructureerd is geldt ook voor deze situatie als één Rentederivaat.

Indien er meerdere Rentederivaten zijn (zo van toepassing: binnen de set), mogen de betaaldata voor het berekenen van de Compensatie niet veranderd worden.

- VI.5. *Is – in afwijking van onder meer Q&A II.8 en Q&A IV.7 – (ook) toegestaan dat Overhedges In Omvang op dagbasis worden bepaald?*

Het is de Banken toegestaan een keuze te maken tussen (i) de systematiek uit II.8 en IV.7, of (ii) het meten van een Overhedge In Omvang op dagbasis, mits dit op consistente wijze gebeurt voor alle dossiers van de betreffende Bank. Beide methodieken worden verder toegelicht in een [Bijlage bij het Herstelkader](#).

- VII.4. *Welke keuze hebben de Banken met inachtneming van onder meer Q&A IV.7 en Q&A VI.5 gemaakt ten aanzien van de vaststelling van Overhedges?*

In Q&A IV.7 is voorgeschreven op welke wijze Overhedges In Omvang en/of In Looptijd dienen te worden bepaald. Kort gezegd, bepaalt Q&A IV.7 dat per Netto Kasstroom van een Rentederivaat dient te worden beoordeeld of sprake is van een Overhedge In Omvang en/of In Looptijd ten opzichte van de Hoofdsom Lening op de datum van de Netto Kasstroom van het Rentederivaat.

In Q&A VI.5 is geduid dat Banken – in afwijking van de voorschriften uit Q&A IV.7 – ervoor kunnen kiezen op dagbasis te bepalen of sprake is van een Overhedge In Omvang en/of In Looptijd.

Beide methodieken worden verder toegelicht in Bijlage XI bij het Herstelkader. De Banken hebben de volgende keuzes gemaakt:

<u>Bank</u>	<u>Methode</u>
ABN AMRO	Q&A IV.7
Deutsche Bank	Q&A VI.5
ING Bank	Q&A VI.5
Rabobank	Q&A VI.5
Van Lanschot Bankiers	Q&A IV.7
De Volksbank	Q&A IV.7

- VIII.2. *Hoe dient een Bank om te gaan met business day conventions in geval van toepassing van de methode zoals beschreven in Q&A VI.5?*

De omgang met business day conventions (in Stap 2 en Stap 4) is nader geduid in het aangepaste memorandum Overhedges, bijlage XI van het Herstelkader.

- VIII.3. *Kunnen Banken die gebruik maken van de methode zoals beschreven in Q&A VI.5 een percentage op dagbasis hanteren voor de berekening van de coulancevergoeding?*

Ja, Banken kunnen dat inderdaad – dit wordt nader toegelicht in het aangepaste memorandum Overhedges, bijlage XI van het Herstelkader.

Paragraaf 3.3.9

- I.46. *Is de 'tolerantie' van een maand bij een Overhedge In Looptijd (paragraaf 3.3.12) ook van toepassing op een Overhedge In Omvang indien deze ook minder dan een maand voortduurt?*

Nee, voor een Overhedge In Omvang wordt geen minimumperiode gehanteerd.

- I.47. *Kan worden bevestigd dat een Overhedge In Omvang niet voorzienbaar is in het geval dat de uiterste opnamedatum van de Variabelrentende Lening (conform getekende kredietovereenkomst) vóór Startdatum van het Rentederivaat ligt (of gelijk is aan de Startdatum van het Rentederivaat) en de Variabelrentende Lening op uiterste opnamedatum slechts gedeeltelijk is opgenomen? Komt het Rentederivaat in dit geval dus niet voor technisch herstel in aanmerking?*

Indien de leningdocumentatie voorschrijft dat de Variabelrentende Lening voor een bepaalde datum opgenomen moet zijn, en de Variabelrentende Lening op die datum niet of niet volledig is opgenomen, kan onder omstandigheden sprake zijn van een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang. Dit hangt af van de specifieke omstandig-

heden van het geval. In het geval van een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang behoeft geen technisch herstel op dit punt plaats te vinden.

- I.48. *Kan een niet-voorzienbare Overhedge In Looptijd hetzelfde worden behandeld als een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang?*

Voor herstel van Overhedge In Looptijd wordt geen onderscheid gemaakt tussen voorzienbaar en niet-voorzienbaar. Verwezen wordt naar paragraaf 3.3.12 e.v. van het Herstelkader en de voetnoot bij paragraaf 3.3.12.

- IV.6. *In Q&A III.10 wordt gesteld dat wijzigingen in het hoofdsomverloop van een Lening toegestaan zijn, maar dat "Wijzigingen van de Hoofdsom Lening of het hoofdsomverloop waarbij de Hoofdsom Lening is verhoogd, en die niet voorzienbaar waren op de Transactiedatum van het Rentederivaat" niet zijn toegestaan. Hoe dient een dergelijke verhoging van de Hoofdsom Lening ongedaan gemaakt te worden?*

In alle gevallen moet een niet voorziene verhoging van een Hoofdsom Lening in mindering worden gebracht op het hoofdsomverloop zoals dat resulteert na herstructurering van een Lening. Dit wordt ook als zodanig geduid in Q&A III.11 ten aanzien van de situatie waarin een Lening is verlengd en de Hoofdsom Lening is verhoogd, hetgeen niet voorzienbaar was op de Transactiedatum van het Rentederivaat.

Ter illustratie: twee bullet Leningen worden geherstructureerd in een nieuwe Lening, waarbij ook de Hoofdsom Lening verhoogd wordt. Voor de herstructurering was er sprake van een Hoofdsom Lening van EUR 100.000 voor Lening 1, en EUR 200.000 voor Lening 2. Bij de herstructurering zijn beide Leningen samengevoegd, en is de Hoofdsom Lening met EUR 100.000 verhoogd (totaal EUR 400.000), hetgeen niet voorzienbaar was op de Transactiedatum van het Rentederivaat. De looptijd van de Lening blijft gelijk, maar de Lening gaat aflossen met EUR 12.500 per kwartaal. Eén jaar na de herstructurering vindt er een Vervroegde Aflossing plaats van EUR 300.000.

Het daadwerkelijke hoofdsomschema na herstructurering wordt gecorrigeerd voor de verhoging door deze te verlagen met EUR 100.000. Dit resulteert hier vanaf de herstructurering in een lossende Lening die begint met een Hoofdsom Lening van EUR 300.000. Door de geplande aflossingen resulteert vlak vóór de Vervroegde Aflossing een Hoofdsom Lening van EUR 250.000. De Vervroegde Aflossing dient dan ook eveneens aangepast te worden, naar een bedrag van EUR 250.000. Na de Vervroegde Aflossing is daardoor – voor de uitvoering van het Herstelkader – geen sprake meer van een Lening, zodat Stap 4 na de datum van de Vervroegde Aflossing niet meer uitgevoerd dient te worden.

IV.7. *Hoe wordt op een willekeurige datum de Hoofdsom Lening of Notional van een Rentederivaat bepaald?*

Er wordt gekeken naar de Hoofdsom Lening of Notional waarover op dat moment nog betalingen verschuldigd zijn.

Ter verduidelijking wordt het volgende voorbeeld gegeven. De renteperiodes van de Lening lopen van 1 september 2016 tot 1 oktober 2016 (een zaterdag), en van 1 oktober 2016 tot 1 november 2016. Het Rentederivaat betaalt op 17 oktober 2016. Op de betaaldatum van het Rentederivaat wordt dan de Hoofdsom Lening over de renteperiode van 1 oktober 2016 tot 1 november 2016 gehanteerd voor het bepalen van een Overhedge In Omvang. Op eenzelfde wijze kan de Notional op 1 oktober 2016 bepaald worden, voor bijvoorbeeld eventueel Herstel dat benodigd is voor Renteopslagverhogingen. Deze Notional dient op eenzelfde wijze aangepast te worden voor eventuele aanwezige Mismatches. De Notional die dan gehanteerd wordt is in dit geval de Notional waarover de MKB-Klant op 17 oktober 2016 rentebetalingen verricht.

Indien de betaaldatum van de Lening maximaal één werkdag vóór de betaaldatum van het Rentederivaat gelegen is, mag van de Hoofdsom Lening over de vorige renteperiode worden uitgegaan. Dit is het geval wanneer het Rentederivaat in bovenstaand voorbeeld 3 oktober 2016 als betaaldatum zou hebben.

IV.8. *In Q&A II.8 en IV.7 wordt duidelijk gemaakt dat voor de meting van een Overhedge in Omvang op een betaaldatum van een Rentederivaat gekeken wordt naar de totale Hoofdsom Lening(en) en totale Notional waarover op dat moment nog betalingen verschuldigd zijn. Het lijkt logisch dat op andere punten in het Herstelkader met hetzelfde uitgangspunt wordt gewerkt. Is deze werkwijze van toepassing op het gehele Herstelkader?*

Dat is het uitgangspunt – bijvoorbeeld: alle Mismatches dienen op elke betaaldatum (hieronder worden de betaaldatum van de Netto Kasstromen verstaan) te worden beoordeeld. Op elk moment waar een Hoofdsom Lening of een Notional bepaald dient te worden, maar waar dat niet plaatsvindt op de betaaldatum van de Lening dan wel het Rentederivaat, wordt hetzelfde principe gehanteerd. Zie bijvoorbeeld ook Q&A I.66 (Vervroegd Aflossen) en Q&A II.15 (Stap 4) en Q&A IV.15.

IV.9. *Kan worden aangegeven hoe de prospectieve vergoeding voor een Overhedge In Omvang dient te worden berekend bij Rentecaps of gekochte swaptions waarvan de Einddatum in de toekomst ligt?*

Voor Upfront Premium Rentecaps of gekochte swaptions geldt dat voor retrospectief herstel de Notional – in het geval van een Overhedge In Omvang – dient te worden gecorrigeerd en de premie gedeeltelijk en proportioneel dient te worden terugbe-

taald. Dit geldt eveneens voor het herstel bij een Overhedge In Looptijd, zie ook Q&A II.9. Prospectief wordt de Notional aangepast aan het hoofdsomverloop.

Voor Spread Premium Rentecaps geldt dat de toekomstige premies proportioneel geschaald moeten worden voor een eventuele Overhedge.

Ter illustratie: voor een Upfront Premium Rentecap geldt in geval van een 120% Overhedge In Omvang dat de Notional dient te worden teruggebracht naar 100%, en de premie voor 20%/120% dient te worden terugbetaald. Of voor een Overhedge in Looptijd: indien de looptijd van het Rentederivaat 7 jaar was maar conform de Lening 5 jaar had moet zijn, wordt 2/7de van de premie vergoed.

- VIII.4. *Bij een (partiële) Voortijdige Afwikkeling van een Rentederivaat dat nog Herstelaspecten bevat (bijvoorbeeld een Overhedge In Omvang) dient de Netto Kasstroom voor dit Herstelaspect te worden aangepast. De Netto Kasstroom bestaat doorgaans uit de Marktwaaarde van het Rentederivaat eventueel vermeerderd met een afwikkelopslag voor de afwikkeling van het Rentederivaat (die uit verschillende componenten bestaat, zoals hedging kosten, intra-dag marktbewegingen, alsook een eventuele commerciële marge). Hoe moet met deze afwikkelopslag worden omgegaan bij de berekening van de Compensatie?*

Voor de berekening van de Compensatie is minimaal vereist dat de afwikkelopslag voor afwikkeling van het Rentederivaat proportioneel wordt aangepast. Bijvoorbeeld: indien (i) de Netto Kasstroom 105 bedraagt – inclusief een afwikkelopslag van 5 –, (ii) de Marktwaaarde van het originele Rentederivaat 100 bedraagt en (iii) de Marktwaaarde van het passende Rentederivaat 80 bedraagt, kan Herstel als volgt worden uitgevoerd: de afwikkelmarge van 5% ($= 105 / 100 - 1$) wordt toegepast op het passende Rentederivaat, waardoor deze aangepaste Netto Kasstroom 84 bedraagt; daarmee wordt $105 - 84 = 21$ vergoed in verband met Herstel in Stap 2 en wordt de coulancevergoeding uit Stap 3 over 84 berekend. Zie in dit verband ook Q&A VIII.5.

Conform paragraaf 5.1.7 van het Herstelkader is het ook toegestaan af te zien van een proportionele benadering door de gehele afwikkelopslag te vergoeden, bijvoorbeeld via Stap 2 of als (negatieve) eerdere financiële tegemoetkoming in de zin van paragraaf 3.6.7 van het Herstelkader. Bij wijze van voorbeeld: indien de gehele afwikkelopslag wordt vergoed via Stap 2, bedraagt de vergoeding voor Herstel in Stap 2 in dit geval 25 ($= 105 - 80$) en wordt de coulancevergoeding in Stap 3 in dit geval berekend over 80.

- VIII.5. *Mag in het kader van Herstel van een Netto Kasstroom uit hoofde van een (partiële) Voortijdige Afwikkeling naar analogie de schalingsmethode voor Rentecaps en Swaptions uit Q&A IV.9 worden gebruikt?*

Het is toegestaan dat schaling zoals geduid in Q&A IV.9 naar analogie wordt toegepast om tot een proportionele vergoeding – zoals bedoeld in Q&A VIII.4 – van de Netto Kasstroom uit hoofde van de (partiële) Voortijdige Afwikkeling te komen, zolang dit niet in het nadeel van de MKB-Klant is.

Ter illustratie: indien de geschaalde Netto Kasstroom voor een Renteswap in het voorbeeld van Q&A VIII.4 met toepassing van Q&A IV.9 uitkomt op 78, dan is de vergoeding voor Herstel in Stap 2 gelijk aan $105 - 78 = 27$ en wordt coulancevergoeding berekend in Stap 3 over 78. Dit leidt tot een hogere vergoeding voor de MKB-Klant dan de voorgeschreven herwaardering uit Q&A VIII.4 (Herstel Stap 2: 21; coulancevergoeding Stap 3: 84) en is derhalve toegestaan. Echter, indien de geschaalde Netto Kasstroom met toepassing van Q&A IV.9 uitkomt op 86, dan zou de vergoeding voor Herstel in Stap 2 gelijk zijn aan $105 - 86 = 19$ en zou de coulancevergoeding in Stap 3 worden berekend over 86. Omdat deze Compensatie minder bedraagt dan proportioneel herstel op basis van herwaardering (zie Q&A VIII.4), dient hier (tenminste) 21 te worden vergoed in het kader van Herstel in Stap 2 en dient coulancevergoeding in Stap 3 (tenminste) te worden berekend over 84.

- IV.10. *In Q&A IV.7 wordt duidelijk gemaakt dat een Overhedge in Omvang op een betaaldatum van een Rentederivaat gemeten wordt aan de hand van de totale Hoofdsom en Notional waarover op die betaaldatum nog betalingen verschuldigd zijn. In het geval dat een Lening gedurende de renteperiode wordt opgenomen, of er gedurende de renteperiode afgelost wordt, zal er in de regel over een gemiddelde Hoofdsom rente betaald worden aan het einde van de renteperiode. Geldt deze gemiddelde Hoofdsom dan als de Hoofdsom waarover nog betalingen verschuldigd zijn?*

Dat is inderdaad het geval. Ter illustratie twee voorbeelden. In beide voorbeelden loopt de renteperiode van de Lening van 1 oktober 2012 tot 1 november 2012. Het rentederivaat en de Lening hebben 1 november 2012 als betaaldatum. De Lening heeft een act/360 renteconventie.

- a. Er vindt een aflossing plaats op 17 oktober 2012. De MKB-Klant zal voor 16 dagen rente betalen over de uitstaande schuld op 1 oktober 2012, en voor 15 dagen over de uitstaande schuld op 1 november 2012. Bij een uitstaande schuld van EUR 100.000 op 1 oktober 2012, en EUR 90.000 op 1 november 2012, zal de MKB-Klant op 1 november 2012 over een Hoofdsom van EUR 95.161 ($= 16/31 * \text{EUR } 100.000 + 15/31 * \text{EUR } 90.000$) rente betalen. Deze Hoofdsom dient gehanteerd te worden ter bepaling van de Overhedge in Omvang op 1 november 2012.
- b. De Lening was op 1 oktober 2012 nog niet opgenomen, maar wordt pas op 21 oktober 2012 gedeeltelijk opgenomen, voor een bedrag van EUR 90.000. Er is

geen sprake van de situatie in Q&A I.47, maar van de situatie in Q&A III.7. De MKB-Klant zal op 1 november 2012 rente betalen over een Hoofdsom van EUR 31.935 (= $11/31 \cdot \text{EUR } 90.000$), dit is tevens de Hoofdsom die gehanteerd dient te worden ter bepaling van de Overhedge in Omvang op 1 november 2012.

Paragraaf 3.3.11

- III.10. *Hoe moet worden omgegaan met wijzigingen in het hoofdsomverloop die gedurende de looptijd van de Lening zijn opgetreden?*

Voor het compenseren van een Overhedge In Omvang wordt uitgegaan van het daadwerkelijke hoofdsomverloop, waarbij voor Vervroegde Aflossingen wordt gecorrigeerd. Wijzigingen van de Hoofdsom Lening of het hoofdsomverloop waarbij de Hoofdsom Lening is verhoogd en die niet voorzienbaar waren op de Transactiedatum van het Rentederivaat zijn evenwel niet toegestaan. Voor de uitvoering van het Herstelkader worden deze wijzigingen ongedaan gemaakt en wordt uitgegaan van het hoofdsomverloop, zoals dat voor deze wijziging gegolden zou hebben. Ter voorkoming van misverstanden: het stopzetten van aflossingen wordt hierbij niet gezien als het verhogen van de Hoofdsom Lening. Tevens merkt de Derivatencommissie op dat de daadwerkelijke Hoofdsom Lening waaraan in paragraaf 3.3.11 wordt gerefereerd eveneens gecorrigeerd moet worden voor deze niet toegestane verhogingen van de Hoofdsom Lening.

Het feit dat een MKB-Klant de In Aanmerking Komende Lening niet volledig opneemt, kan (afhankelijk van de omstandigheden van het geval, zie Q&A I.47) ten tijde van het aangaan van de In Aanmerking Komende Lening en het afsluiten van het Rentederivaat niet voorzienbaar zijn. Indien dit tot een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang leidt, is toegestaan dat de Bank het daadwerkelijk hoofdsomverloop corrigeert voor het niet daadwerkelijk opgenomen deel van de In Aanmerking Komende Lening. De Bank kan om redenen van praktische uitvoerbaarheid hiervan afzien, mits dit consistent geschiedt en niet ten nadele van de MKB-Klant is.

- III.11. *Hoe moet worden omgegaan met een herstructurering van een Lening waarbij de Lening zowel is verlengd, als waar het hoofdsomverloop is aangepast?*

Wijzigingen die voldoen aan hetgeen in Q&A III.10 is omschreven, mogen worden meegenomen bij een dergelijke herstructurering. Indien de wijzigingen hier niet aan voldoen (er is bijvoorbeeld sprake van een verhoging van de Hoofdsom Lening die niet voorzienbaar was bij het afsluiten van het Rentederivaat), dan dient het hoofdsomverloop, zoals dat gold voor de herstructurering, doorgetrokken te worden naar de nieuwe looptijd. Bij een bullet Lening betekent dit dat de Lening wordt verlengd en de oorspronkelijke Hoofdsom Lening behoudt. Bij een lossende Lening betekent dit dat de aflossingen na herstructurering door worden gezet tot de nieuwe looptijd, dan

wel tot het moment dat de Hoofdsom Lening gedaald is tot 0, naargelang welk moment eerder optreedt.

- VI.6. *Q&A III.10 geeft aan dat verhogingen die niet voorzienbaar waren op de Transactiedatum van het Rentederivaat niet zijn toegestaan bij het compenseren van een Overhedge In Omvang. Klopt het dat deze verhogingen voor de uitvoering van de overige elementen van het Herstelkader (Stap 2, Stap 3, Stap 4 en Blend & Extend) ook niet zijn toegestaan?*

Dat is alleen het geval indien er geen herstructurering van het Rentederivaat heeft plaatsgevonden. De verhoging van de Lening mag conform Q&A III.24 en Q&A III.25 wel worden meegenomen voor het product na herstructurering.

Paragraaf 3.3.11.a

- I.49. *Geldt de regeling uit paragraaf 3.3.11.a in geval van (Upfront Premium) Rentecaps (mogelijk is bijv. premie betaald in het verleden op basis van een te hoge Notional maar wil(de) de MKB-Klant geen wijziging hierin en koos bewust voor 'overdekking')?*

Indien de MKB-Klant een Renteswap heeft afgesloten naar aanleiding van een rentedaling, terwijl hij al in het bezit was van de Rentecap en er bewust voor heeft gekozen de Rentecap niet te verkopen, dient de Rentecap niet meegenomen te worden in de vaststelling of er sprake is van een Overhedge In Omvang (zie ook paragraaf 3.3.10). Dit geldt echter niet voor de Rentecap als losstaand product en daarom geldt paragraaf 3.3.11 ook voor de Rentecap.

- II.9. *Het Herstelkader schrijft voor dat in geval van een Overhedge, de fractie van de door de MKB-Klant betaalde premie voor een Rentecap die gerelateerd is aan de Overhedge wordt vergoed. Mag de Bank er ook voor kiezen om de Rentecap te herwaarderen? Kan de Commissie nadere duiding geven over de specifieke wijze waarop herstel berekend dient te worden in geval van een Overhedge indien dit niet is toegestaan?*

Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid en ook controleerbaarheid door de externe dossierbeoordelaar wordt in geval van een Overhedge de fractie van de door de MKB-Klant betaalde premie voor een Swaption of Rentecap die gerelateerd is aan de Overhedge vergoed. Hier is niet bedoeld dat de Bank gebruik maakt van een herwaardering. Voor de correctie in geval van een Overhedge In Omvang wordt per betalingsperiode (zowel retrospectief als prospectief) bekeken of er in die periode sprake is van een Overhedge In Omvang. De Notional van de Rentecap wordt per betaalperiode zodanig bepaald dat er binnen de portefeuille (of, indien van toepassing: set) niet langer sprake is van een Overhedge In Omvang. De fractie van de premie die dient te worden terugbetaald betreft het verschil tussen de daadwerkelijk

betaalde premie en de daadwerkelijk betaalde premie vermenigvuldigd met de ratio van de som van de voor Overhedge In Omvang gecorrigeerde Notionals, en de som van de oorspronkelijke Notionals. Dit geldt op gelijke wijze voor alle andere producten waarvoor een premie betaald is.

- II.10. *Hoe dient de premie voor een Spread Premium Rentecap geschaald te worden voor een eventuele Overhedge In Omvang of Looptijd?*

De premiebetalingen van een Spread Premium Rentecap moeten beschouwd worden als Netto Kasstromen en dienen op soortgelijke wijze door middel van technisch herstel aangepast te worden voor een eventuele Overhedge.

- I.50. *Indien een Overhedge In Omvang is ontstaan door het na elkaar aangaan van Rentederivaten die allen betrekking hebben op dezelfde onderliggende Variabelrentende Lening, dient dan het Herstel plaats te vinden op het als laatste afgesloten Rentederivaat óf dient het Herstel proportioneel te geschieden?*

Herstel dient in Stap 2 proportioneel te geschieden (op basis van de situatie op elk betalingsmoment).

- VI.7. *In geval van een Overhedge In Omvang of Looptijd wordt de betaalde premie van een Rentecap of swaption geschaald. Dient de betaalde optiepremie hersteld te worden indien er sprake is van een Modaliteitsmismatch?*

Dat is niet het geval.

Paragraaf 3.3.11.b

- I.51. *Geldt het percentage van 100% in paragraaf 3.3.11.b ook als de MKB-Klant bij het afsluiten van zijn Rentederivaat een hedgeratio van minder dan 100% had? Is Oprenting hier ook van toepassing?*

In geval van een Overhedge In Omvang herstelt de Bank de Notional van het Rentederivaat naar maximaal de Hoofdsom van de Lening, i.e. een Afdekkingspercentage van 100%. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het Afdekkingspercentage bij afsluiten van het Rentederivaat. Indien de Overhedge In Omvang ontstaan is door een ongelijkheid tussen het aflosschema op de Variabelrentende Lening en het verloop van de Notional van het Rentederivaat, dient deze ongelijkheid ook prospectief hersteld te worden om te voorkomen dat in de toekomst opnieuw een Overhedge In Omvang ontstaat.

Oprenting is van toepassing op de volledige Compensatie op grond van het Herstelkader (zie paragraaf 3.6.6) en is dus ook van toepassing op Compensatie op basis van paragraaf 3.3.11, met dien verstande dat coulancevergoeding pas vanaf 1 januari 2017 aan Oprenting onderhevig is (zie paragraaf 3.4.3).

Paragraaf **3.3.12**

- I.52. *Een Overhedge In Looptijd kan ontstaan indien de daadwerkelijke opnamedatum (door toedoen van de MKB-Klant) na de contractuele uiterste opnamedatum ligt. Deze Overhedge In Looptijd dient te worden vergoed. Indien een MKB-Klant zijn Variabelrentende Lening op de contractuele uiterste opnamedatum echter (in tegenstelling tot gemaakte afspraken) slechts gedeeltelijk heeft opgenomen, is sprake van een niet-voorzienbare Overhedge In Omvang, die niet behoeft te worden vergoed. Hoe wordt dit onderscheid verklaard?*

Voor de uitvoering van het Herstelkader is in paragraaf 3.3.12 (Overhedge In Looptijd) aangeknoopt bij de daadwerkelijke opnamedatum van de Variabelrentende Lening. Deze gegevens volgen eenvoudig uit de systemen van een Bank. Voorzienbaarheid (zoals onvoorziene overschrijding van de contractuele opnamedatum) speelt in het kader van de uitvoerbaarheid van het Herstelkader bij het bepalen van een Overhedge In Looptijd geen rol. Zodoende hoeft voor Overhedge In Looptijd niet te worden beoordeeld wat de uiterste opnamedatum was.

- I.53. *Hoe behandelt het Herstelkader een onvoorziene vroegtijdige aflossing van een onderliggende Variabelrentende Lening tijdens de looptijd van de Rentecap?*

Een Rentecap komt in geen geval in aanmerking voor herstel uit hoofde van Vervroegd Aflossen zoals geformuleerd in paragraaf 3.3.30. De bepalingen over Overhedge In Omvang en Overhedge In Looptijd zijn in principe wel van toepassing op een Rentecap, behoudens het bepaalde in paragraaf 3.3.10 van het Herstelkader.

- III.12. *Hoe moet de "daadwerkelijke opnamedatum" van de Variabelrentende Lening worden begrepen, gaat het dan om de datum waarop daadwerkelijk een bedrag (hoe klein ook) op die Lening is 'getrokken' of het moment dat er een limiet ter beschikking is gesteld om eventueel te worden opgenomen (al dan niet onder betaling van een provisie hiervoor)?*

De daadwerkelijke opnamedatum betreft het moment dat er daadwerkelijk een (klein) bedrag is 'getrokken' onder de Lening.

- V.6. *Indien sprake is van een In Aanmerking Komende Lening met een latere Startdatum dan een Rentederivaat of een eerdere Einddatum dan een Rentederivaat, zijn dan de bepalingen omtrent Overhedge In Omvang (paragraaf 3.3.8 e.v.) van toepassing of Overhedge In Looptijd (paragraaf 3.3.12 e.v.)?*

In dat geval zijn de bepalingen omtrent Overhedge In Looptijd (paragraaf 3.3.12 e.v.) van toepassing. Indien deze situatie echter ontstaat als gevolg van Vervroegd Aflossen, is enkel herstel van Vervroegd Aflossen van toepassing (zie voetnoot 30).

Paragraaf 3.3.13 e.v.

- I.54. *Hoe verhoudt het prospectief herstel in paragraaf 3.3.13.b zich ten opzichte van het prospectief herstel in 3.3.15? Heeft de Bank de keuze of moet voor toepassing van paragraaf 3.3.15 aan een aantal voorwaarden zijn voldaan?*

Overhedges In Looptijd dienen in beginsel prospectief te worden hersteld door middel van kosteloze aanpassing van het Rentederivaat op zodanige wijze dat het Rentederivaat dezelfde looptijd heeft als de Variabelrentende Lening alsmede dat het renteniveau correspondeert met de aangepaste looptijd bij afsluiten van het Rentederivaat (paragraaf 3.3.13 onder b).

Alternatief kan een Bank een Overhedge In Looptijd opheffen door de Variabelrentende Lening van de MKB-Klant te verlengen of door te rollen tot de Einddatum van het Rentederivaat (paragraaf 3.3.14 en paragraaf 3.3.15). Indien een Bank om krediettechnische redenen de Variabelrentende Lening niet kan verlengen of doorrollen, zal de Bank (toezeggen dat zij) het Rentederivaat kosteloos Voortijdig (zal) Afwickelen.

Voor zover een Bank een Overhedge In Looptijd opheft door een eerdere of nieuwe doorrol of verlenging van een Variabelrentende Lening, die niet resulteert in het door de MKB-Klant bij het aangaan van het Rentederivaat beoogde gevolg, staat voor de MKB-Klant Bindend Advies open (paragraaf 3.3.7).

Verder wordt verwezen naar de voetnoot bij paragraaf 3.3.15.

- III.13. *Voetnoot 32 geeft een specifiek voorbeeld van retrospectief Herstel voor een Overhedge In Looptijd. Moet behalve die eerste al genoemde maandelijksse betaling ook een deel van de daaropvolgende Netto Kasstroom proportioneel (over die betreffende week) worden vergoed? Dit in lijn met Herstel voor een dergelijke Overhedge op een Upfront Premium Rentecap (en met bijvoorbeeld het proportionele Herstel dat moet plaatsvinden ingeval van een Overhedge In Omvang).*

Hoewel een gedeelte van de daaropvolgende Netto Kasstroom kan worden gezien als horend bij de Netto Kasstromen die moeten worden hersteld, worden Netto Kasstromen anders dan premiebetalingen voor de uitvoering van het Herstelkader gezien als horend bij de betaaldatum van deze Netto Kasstromen. Dit leidt in de situatie in voetnoot 32 ertoe dat alleen de Netto Kasstroom die één week vóór de opnamedatum van de Lening plaatsvindt wordt vergoed.

- III.14. *Is een aanpassing van de onderliggende strike rates nodig voor Rentecaps en Rentecollars?*

Alleen voor een Renteswap wordt het renteniveau aangepast voor een Overhedge In Looptijd. Voor alle overige typen Rentederivaten geschiedt geen verdere aanpassing, met uitzondering van de Rentederivaten waarvoor een premie is verschuldigd.

- IV.11. *Kan een eerdere aanpassing van de Swaprente die verder strekt dan het Herstelkader worden aangemerkt als een eerdere financiële tegemoetkoming in de zin van paragraaf 3.6.7?*

Een aanpassing in de Swaprente die verder strekt dan het Herstelkader kan in principe worden aangemerkt als een eerdere financiële tegemoetkoming in de zin van paragraaf 3.6.7, voor het gedeelte van de aanpassing dat verder strekte dan het Herstelkader. Zie dit verband ook Q&A III.29.

- VI.8. *Mag een Bank bij het berekenen van de prospectieve coulancevergoeding een eventuele Overhedge In Looptijd herstellen conform paragraaf 3.3.13, maar bij de daadwerkelijke prospectieve aanpassing de Overhedge In Looptijd oplossen door toe te zeggen de financiering te verlengen / door te rollen conform paragrafen 3.3.14 en 3.3.15?*

Dat is niet het geval. Indien een Bank een Overhedge In Looptijd oplost door toe te zeggen de financiering te verlengen dan wel door te rollen, dient de Bank dit in het desbetreffende dossier consistent toe te passen bij de berekening van de overige elementen van de Compensatie.

Paragraaf 3.3.15

- IV.12. *Wat wordt bedoeld met "huidige financieringsvoorwaarden" in paragraaf 3.3.15?*

Daarmee wordt bedoeld op de geldende financieringsvoorwaarden. Daarbij dienen ook overige Herstelaspecten in acht te worden genomen. Dat houdt onder meer in dat bij een doorrol van een Variabelrentende Lening op grond van paragraaf 3.3.15, voor het Rentederivaat prospectief rekening moet worden gehouden met voorzienbare Mismatches in de toekomst. Ook zal op het moment van doorrol of verlenging van een Variabelrentende Lening op grond van paragraaf 3.3.15 ten aanzien van een Renteopslag het bepaalde in paragraaf 3.5.4.b in acht moeten worden genomen.

Paragraaf 3.3.16

- I.55. *Worden eventuele verschillen in 'day count convention' aangemerkt als een te herstellen Modaliteitsmatch of hoeven deze verschillen niet te worden gecorrigeerd?*

Verschillen in day count convention worden niet aangemerkt als Modaliteitsmismatch. Zie ook de toevoeging aan 3.3.17 waaruit blijkt dat overige Modaliteitsmismatches niet hoeven te worden hersteld.

- II.11. *De Modaliteitsmismatch in 3.3.16.b (mismatch in reset date van het Rentederivaat) wordt niet hersteld indien de mismatch minder dan één week bedraagt. Er zijn situaties denkbaar waarin, doordat de reset date op een werkdag moet vallen, voor sommige renteperiodes er wel een mismatch bestaat, maar voor sommige periodes niet. Dienen deze situaties hersteld te worden?*

Voor het bepalen of er sprake is van een mismatch van minder dan één week kan uitgegaan worden van de begindata van de renteperiodes van zowel de Lening als het Rentederivaat, die vaak niet noodzakelijkerwijs op een werkdag gelegen zijn. Indien de begindata minder dan één week verschillen, dient deze Modaliteitsmismatch niet hersteld te worden.

- II.12. *Dient ook de betalingsfrequentie aangepast te worden indien er sprake is van een Mismatch in Referentierente (paragraaf 3.3.16.a) of 'reset date' (paragraaf 3.3.16.b) die hersteld dient te worden conform Stap 2?*

In geval deze Modaliteitsmismatches hersteld dienen te worden, dient inderdaad de betaalrequentie van het Rentederivaat gelijk te worden gesteld aan de Variabelrentende Lening; dit geldt zowel voor de floating als de fixed leg van het Rentederivaat. Deze situatie lijdt uitzondering wanneer de Lening frequentere betalingen heeft dan dat de Referentierente herzien wordt, bijvoorbeeld als een Lening met een 3m Euribor Referentierente maandelijkse betalingen heeft. In dat geval wordt de Referentierente en de renteperiode wel gelijk getrokken, maar wordt de betaalrequentie gelijk aan de frequentie waarmee de Referentierente herzien wordt (in het specifieke voorbeeld driemaandelijks).

- II.13. *Indien een Bank onder toepassing van paragraaf 3.3.4. d vaststelt dat een MKB-Klant meerdere 'sets' van Rentederivaten en Variabelrentende Leningen heeft, geldt dan per definitie dat Modaliteitsmismatches moeten worden opgelost?*

Indien meerdere 'sets' van Rentederivaten en Variabelrentende Leningen bestaan, geldt dat de Modaliteitsmismatches 'Referentierente' en 'Mismatch in reset date' alleen behoeven worden hersteld indien sprake is van een één-op-één relatie binnen de betreffende 'set'. De criteria waarmee bepaald wordt of sprake is van een dergelijke relatie worden toegelicht in voetnoot 35 van het Herstelkader.

- IV.13. *Is er sprake van een Modaliteitsmismatch in de zin van paragraaf 3.3.16.a, indien (in geval van een één-op-één relatie tussen Lening en Rentederivaat) de ene Referentierente gelijk is aan het één-maands Euribor tarief, en de andere gelijk is aan het gemiddelde één-maands Euribor tarief?*

Hoewel beide Referentierentes gebaseerd zijn op het één-maands Euribor tarief, is er sprake van een Modaliteitsmismatch. Het gemiddelde één-maands Euribor tarief is

namelijk gebaseerd op een middeling van alle Euribor tarieven in de afgelopen maand, hetgeen tot een andere Referentierente leidt. Voor wat betreft prospectief herstel kan (wanneer de Referentierente van de Lening gelijk is aan het gemiddelde één-maands Euribor tarief) sprake zijn van de situatie uit Q&A I.60.

Paragraaf 3.3.18

- I.56. *Is in het geval van een 'front stub' of een 'back stub' sprake van een te herstellen Mismatch?*
- Nee, bij zowel een 'front stub' als een 'back stub' hoeft een Bank niet te herstellen.
- I.57. *Kan binnen sets sprake zijn van één-op-één relaties?*
- Indien na toepassing van paragraaf 3.3.4.d meerdere sets ontstaan, kan binnen deze sets ook sprake zijn van één-op-één relaties indien de set bestaat uit één Rentederivaat en één Variabelrentende Lening of wanneer in de offerte van het Rentederivaat het Rentederivaat met specifieke referentie wordt verbonden aan één specifieke In Aanmerking Komende Lening. Zie ook de voetnoot bij paragraaf 3.3.17.
- I.58. *Een Variabelrentende Lening en een Rentederivaat hebben een één-op-één relatie. De Variabelrentende Lening wordt doorgerold. Is er daarna nog steeds sprake van een één-op-één relatie?*
- Als er aantoonbaar sprake is van een doorrol van de betreffende eerdere Variabelrentende Lening, is dit inderdaad het geval.
- I.59. *Een Variabelrentende Lening en een Rentederivaat hebben een één-op-één relatie. Op enig moment is er een herstructurering (Blend & Extend) van het Rentederivaat. Na de herstructurering is nog steeds sprake van één Variabelrentende Lening en één Rentederivaat. Is er na de herstructurering nog steeds sprake van een één-op-één relatie?*
- Ja, in dit geval is nog steeds sprake van een één-op-één relatie.
- III.15. *Wat wordt in paragraaf 3.3.18.a bedoeld met het "oorspronkelijke Rentederivaat"?*
- Dat is het Rentederivaat dat resteert na correctie voor Stap 1 en Stap 2 (Overhedge in Omvang en Overhedge in Looptijd).
- III.16. *Er zijn financieringsvormen waarin – al dan niet tengevolge van een keuze van de MKB-Klant – het rentetype van de Lening (periodiek) kan wijzigen. Indien ten gevolge van een dergelijke wijziging de modaliteiten zijn gewijzigd, maar de Lening Variabelrentend is gebleven, dienen deze wijzigingen dan meegenomen te worden, of dient uitgegaan te worden van de modaliteiten, zoals deze golden op het moment van afsluiten van het Rentederivaat?*

Eventuele wijzigingen van dergelijke modaliteiten na het moment van afsluiten van het Rentederivaat worden gelijk gesteld met aanpassingen in het hoofdsomverloop, zie ook Q&A III.10, Q&A III.11.

- III.17. *Indien het rentetype kan wijzigen in vastrentend en de MKB-Klant ook de keuze had om de Lening om te zetten in een Vastrentende Lening en deze wijziging zich heeft voorgedaan, dient dit dan als een Modaliteitsmismatch te worden behandeld?*

Indien een wijziging van een rentetype erin resulteert dat de Variabelrentende Lening wijzigt in een Vastrentende Lening is geen sprake van een Modaliteitsmismatch, maar is de Lening vanaf het moment van de wijziging geen In Aanmerking Komende Lening. Zie ook Q&A I.61 waarin de vice versa situatie is beschreven en III.6.

Voor de toepassing van het Herstelkader heeft een keuze van de Bank of de MKB-Klant, die na 19 december 2016 is gemaakt, tot wijziging van een Variabelrentende Lening in een Vastrentende Lening geen effect.

Paragraaf 3.3.18.b

- I.60. *Bij Prospectief Herstel van een Modaliteitsmismatch dient het Rentederivaat te worden aangepast. In het geval van een rentemismatch waarbij een Rentederivaat op Euribor-basis is gesloten en de Variabelrentende Lening op bancaire variabel-basis of een andere afwijkende Referentierente kan het mogelijk de voorkeur hebben de Leningvoorwaarden aan te passen (omzetten naar Euribor in lijn met het Rentederivaat). Aanpassing van het Rentederivaat naar bancaire variabel is niet mogelijk. Is dit een juiste aanpak?*

Indien herstel van een Mismatch via aanpassing van het Rentederivaat niet mogelijk is, zoals in het beschreven geval, kan de Mismatch worden hersteld door de aanpassing door te voeren in de Variabelrentende Lening, tenzij de MKB-Klant aangeeft de originele Variabelrentende Lening te willen behouden.

- I.61. *Het heeft de voorkeur een Rentederivaat op een Vastrentende Lening (die later werd omgezet naar een Euribor Variabelrentende Lening in lijn met het Rentederivaat) aan te merken als Modaliteitsmismatch (en niet als Overhedge In Omvang of Overhedge In Looptijd), waarbij de MKB-Klant de teveel betaalde rente krijgt vergoed. Is dit een juiste aanpak?*

Een Vastrentende Lening is geen In Aanmerking Komende Lening in de zin van het Herstelkader. Indien een Vastrentende Lening op enig moment wordt omgezet naar een Variabelrentende Lening, kan deze Lening als In Aanmerking Komende Lening kwalificeren als de omzetting binnen drie maanden na afsluiten van het Rentederivaat heeft plaatsgevonden of als bij het structureren van het Rentederivaat aantoonbaar met deze Lening/omzetting rekening was gehouden. Uitgaande van de situatie

dat de Lening na omzetting een In Aanmerking Komende Lening is, kan (als er geen andere In Aanmerking Komende Leningen of Rentederivaten zijn) sprake zijn van een Overhedge In Looptijd wat betreft de periode voorafgaand aan omzetting van de Vastrentende Lening naar de In Aanmerking Komende Lening. Verwezen wordt naar paragraaf 3.3.4.b en paragraaf 3.3.5 van het Herstelkader.

Paragraaf 3.3.23 e.v.

- III.18. *Hoe moet worden omgegaan met een geherstructureerd Rentederivaat indien een Rentederivaat na Vervroegd Aflossen is geherstructureerd?*

Als de Notional ongewijzigd is gebleven bij de herstructurering geldt het gebruikelijke regime van Stap 2. Er is dan geen verschil voor Herstelaspect Vervroegd Aflossen met een Rentederivaat dat niet is geherstructureerd. De Notional van het geherstructureerde Rentederivaat hoeft alleen te worden aangepast indien en voor zover de Notional bij de herstructurering minder is gedaald dan de fictieve verlaging die het Herstelkader voorschrijft op het (oorspronkelijke) Rentederivaat.

In de situatie waarin de Notional vóór herstructurering gelijk is aan $N_{vóór}$, de Notional na herstructurering gelijk is aan N_{na} , en de Notional vóór herstructurering fictief verlaagd wordt met een bedrag X , wordt de Notional na herstructurering als volgt aangepast:

$$N_{na} - \min(\max(N_{na} - (N_{vóór} - X), 0), X)$$

De Notional waar hierboven over wordt gesproken betreft uiteraard de Notional, zoals deze geldt na correctie voor Mismatches uit Stap 2.

- III.19. *Hoe moet worden omgegaan met nieuwe Rentederivaten die na een Vervroegd Aflossen worden afgesloten en zich in dezelfde set bevinden als het Rentederivaat waarop een correctie is toegepast voor Vervroegd Aflossen?*

Op deze Rentederivaten vindt geen correctie voor Vervroegd Aflossen plaats.

- III.20. *Hoe moet omgegaan worden met Vervroegd Aflossen indien er meerdere Rentederivaten aanwezig zijn – vindt er een eenmalige afboeking plaats per Rentederivaat op het moment dat de Vervroegde Aflossing wordt gedaan of wordt het afgeloste deel proportioneel per periode verdeeld over de Rentederivaten die uitstaan?*

Hierbij wordt verwezen naar paragrafen 3.3.31 en 3.3.32 van het Herstelkader: "Hierbij wordt rekening gehouden met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Coulanacevergoeding geldend op het moment van de Vervroegde Aflossing." De afboeking wordt eenmalig proportioneel uitgevoerd, waardoor het Rentederivaat daarna niet meer wijzigt ten gevolge van de Vervroegde Aflossing. Met andere

woorden: de fictieve verlaging wordt eenmalig proportioneel gealloceerd, en wordt vervolgens per Rentederivaat constant gehouden.

Paragraaf 3.3.26

- I.62. *Paragraaf 3.3.26 bespreekt de niet voorziene Mismatch dat de Hoofdsom Lening van de Variabelrentende Lening lager wordt dan de Notional van het Rentederivaat door Vervroegd Aflossen (in lijn met een Overhedge In Omvang genoemd in paragraaf 3.3.9). Is ook sprake van een te vergoeden situatie conform paragrafen 3.3.31 en 3.3.32 indien het Afdekkingspercentage lager blijft dan 100%?*

Indien de voorwaarden voor een Vastrentende Lening van de Bank van de MKB-Klant dit toestaan, mag de MKB-Klant Kosteloos Aflossen. Daarbij dient te worden gecorrigeerd voor het Afdekkingspercentage (zie 'Bijlage Voorbeeldberekeningen' bij het Herstelkader). Niet is vereist dat eerst een Afdekkingspercentage bestaat van meer dan of gelijk aan 100%.

Paragraaf 3.3.31 – 3.3.33

- I.63. *Bedrijfsbeëindiging: Wanneer is een onderneming gestaakt? Vallen hier verkoop en overdracht onder?*

Aan de hand van de Algemene Voorwaarden voor Vastrentende Leningen van de betreffende Bank (zie de eerste voetnoot bij paragraaf 3.3.31) dient te worden bepaald hoe het begrip Bedrijfsbeëindiging bij de betreffende Bank uitgelegd moet worden.

- III.21. *Paragraaf 3.3.31 voorziet in een compensatie met Oprenting tot het niveau waarop Kosteloos Aflossen onder de voorwaarden van een Vastrentende Lening bij die Bank zou zijn toegestaan, indien Vastrentende Leningen bij de Bank (of een Bank uit de Groep waar de Bank deel van uitmaakt) werden aangeboden. Hoe moet dit gezien worden als MKB-Klanten expliciet bij het aangaan van de onderliggende Euriborleningen bij de Bank hebben bedongen dat de betreffende leningen te allen tijde boetevrij kunnen worden afgelost?*

Die omstandigheid is niet relevant. Er wordt aangesloten bij de voorwaarden van een Vastrentende Lening bij de Bank, tenzij met een MKB-Klant specifieke gunstigere afspraken zijn gemaakt over aflossen op het *Rentederivaat* (i.e. het kosteloos verlagen van de Notional). Zie paragraaf 3.3.23 e.v. van het Herstelkader, in het bijzonder voetnoot 37.

- I.64. *Dient de negatieve Marktwaaarde van een Rentederivaat dat Voortijdig Afgewikkeld is, meegenomen te worden als Netto Kasstroom voor de berekening van de coulancevergoeding in Stap 3?*

Verwezen wordt naar de definitie van 'Netto Kasstromen' in het Herstelkader, waarin is opgenomen dat eventuele door de MKB-Klant betaalde Marktwaaarde onderdeel is van Netto Kasstromen.

- I.65. *Van welke Notional moet worden uitgegaan voor Vervroegd Aflossen na een Blend & Extend van een Rentederivaat?*

In dit geval wordt aangesloten bij de Notional van het Rentederivaat na herstructurering.

- I.66. *Hoe dient het bedrag bepaald te worden waarmee de Notional van het Rentederivaat kosteloos verminderd wordt voor het herstel uit hoofde van Vervroegd Aflossen?*

In de situatie waarin een MKB-Klant een bedrag X Vervroegd heeft Afgelost op zijn Lening, geldt dat de Notional van het Rentederivaat met het volgende bedrag kosteloos verminderd moet worden:

$$\min(\text{Afdekkingspercentage} \cdot X, Y \cdot (1 - PC) \cdot N)$$

Hierbij is Y het percentage dat de MKB-Klant Kosteloos mocht Aflossen conform de algemene voorwaarden van een Vastrentende Lening, PC het Percentage Coulangce-vergoeding, en N de initiële Notional van het Rentederivaat (ná correctie voor Mismatches uit eerdere onderdelen van Stap 2).

- I.67. *Een MKB-Klant heeft twee Rentederivaten en twee Variabelrentende Leningen. Dient vanaf het moment dat de looptijd van het eerste Rentederivaat verstreken is, de Notional van dat Rentederivaat nog steeds meegenomen te worden in het berekenen van het bedrag dat de MKB-Klant Kosteloos mag Aflossen?*

Nee, dit is niet het geval.

- I.68. *Mag een Bank ervoor kiezen om op basis van paragraaf 5.1.7. herstel voor Vervroegd Aflossen niet te corrigeren met het Afdekkingspercentage?*

Een Bank kan in principe eigenstandig 'versimpelingen' doorvoeren bij de uitvoering van Herstel, voor zover wordt voldaan aan de vereisten in paragraaf 5.1.7. Daarvoor geldt dat een versimpeling consistent voor alle daarvoor in aanmerking komende MKB-Klanten wordt toegepast en het voor deze MKB-Klanten in alle opzichten geen nadeel oplevert bij de toekenning van Herstel en op de omvang van Herstel.

Voor deze specifieke in de vraag genoemde situatie geldt dat een wisselwerking bestaat tussen de vergoeding uit Stap 2 en de vergoeding uit hoofde van Stap 4, en is het niet op voorhand vast te stellen dat de versimpeling geen nadeel oplevert in de zin van paragraaf 5.1.7.

- I.69. *In het geval dat een Vervroegde Aflossing gedaan is op een Variabelrentende Lening met een percentage dat hoger is dan 'het niveau waarop Kosteloos Aflossen onder de voorwaarden van een Vastrentende Lening bij die Bank zou zijn toegestaan' (paragraaf 3.3.32), kan hetgeen méér afgelost is dan kosteloos had gemogen op een Vastrentende Lening dan niet 'toegerekend' worden aan een ander jaar, alsof de aflossing verspreid over verschillende jaren had plaatsgevonden?*

Nee, het voorgeschreven herstel geldt voor ieder aflossingsmoment, en niet geaggregeerd over de jaren.

Ter illustratie: In geval van een eenmalige Vervroegde Aflossing op de Variabelrentende Lening van 20% en de mogelijkheid om jaarlijks 5% boetevrij af te lossen, mag de Klant retrospectief 5% Kosteloos op het Rentederivaat Aflossen. In geval van vier Vervroegde Aflossingen van 5% (in totaal 20%) maar in enig jaar nooit meer dan 5%, mag de Klant retrospectief 20% Kosteloos op het Rentederivaat Aflossen.

- I.70. *Staat de kosteloze Vervroegde Aflossing als bedoeld in de paragrafen 3.3.31 tot en met 3.3.33 uitsluitend open voor ondernemers die in het verleden feitelijk vervroegd hebben afgelost, of dient de Bank het Rentederivaat in alle gevallen aan te passen en deze kosteloze vervroegde aflossingsmogelijkheid ook open te stellen voor ondernemers die in het verleden nog niet Vervroegd hadden Afgelost? Denk bijvoorbeeld aan een ondernemer die wel Vervroegd wilde Aflossen, maar dat juist vanwege de beëindigingskosten van het Rentederivaat niet gedaan heeft.*

De prospectieve mogelijkheid tot Vervroegde Aflossing als bedoeld in paragraaf 3.3.33 geldt voor alle MKB-Klanten onafhankelijk of de ondernemer in het verleden heeft afgelost op de Variabelrentende Lening en/of Rentederivaat.

De mogelijkheid tot Vervroegde Aflossing als bedoeld onder paragraaf 3.3.31 (in geval van Vervroegde Aflossing op zowel de Variabelrentende Lening als het Rentederivaat) en paragraaf 3.3.32 (in geval van Vervroegde Aflossing op alleen de Variabelrentende Lening) geldt uitsluitend als in het verleden ook daadwerkelijk is afgelost op de Variabelrentende Lening en/of Rentederivaat.

- I.71. *Op basis van welke initiële Notional van lopende Rentederivaten wordt de 'boetevrije ruimte' bepaald met betrekking tot Vervroegd Aflossen?*

Dit wordt nader geduïd in voorbeeld 8 zoals opgenomen in de 'Bijlage Voorbeeldberekeningen' bij het Herstelkader. De term hoofdsom in voorbeeld 8 heeft betrekking op de hoofdsom van de Vastrentende Lening waaraan in paragraaf 9.2 van voorbeeld 8 gerefereerd wordt.

Als door de werking van paragraaf 3.3.4.d verschillende sets bestaan, geldt dat het herstel van Vervroegd Aflossen beperkt kan worden tot deze set.

- I.72. *Van welk Percentage Couancevergoeding moet worden uitgegaan voor het prospectief herstel van Vervroegd Aflossen?*

Hier geldt het Percentage Couancevergoeding zoals dat gehanteerd is voor het bepalen van de prospectieve couancevergoeding (Stap 3).

- II.14. *Bij Vervroegd Aflossen bij een Rentederivaat met een zogeheten step-up, wordt na elke step-up een nieuw bedrag bepaald dat de MKB-Klant Kosteloos mag Aflossen. Betreft het een step-up in het originele Rentederivaat, of in het Rentederivaat na correctie voor eventuele Mismatches in Stap 2?*

Het betreft hier het Rentederivaat na correctie voor eventuele Mismatches in Stap 2. Bij elke verhoging van de Notional ten opzichte van de initiële Notional wordt een nieuw bedrag bepaald dat de MKB-Klant Kosteloos mag Aflossen. Een dergelijke step-up kan ontstaan uit het Notional verloop van het originele derivatencontract, of het gevolg zijn van technisch herstel uit hoofde van Stap 2, waar een eerdere Overhedge In Omvang bij aanvang van het Rentederivaat (partieel) is opgelost zodat de Notional stijgt.

- IV.14. *Het bepalen van het effectieve Percentage Couancevergoeding geschiedt in beginsel per de betaaldatum van het Rentederivaat. Evenwel dient het effectieve Percentage Couancevergoeding ook gebruikt te worden op een datum die niet noodzakelijkerwijs correspondeert met de betaaldatum van het Rentederivaat (bijv. in geval van Herstel van een Renteopslag in Stap 4). Hoe dient het effectieve Percentage Couancevergoeding bepaald te worden indien sprake is van zo een andere datum?*

Op elke datum kan een Hoofdsom Lening of Notional bepaald worden aan de hand van het principe uit Q&A IV.7 – de Hoofdsom Lening of Notional op elke kasstroomdatum is gelijk aan de Hoofdsom Lening of Notional waarover op dat moment betalingen verschuldigd zijn. Deze Notionals, gecorrigeerd voor eventuele aanwezige Mismatches, leiden tot het bijbehorende effectieve Percentage Couancevergoeding op deze datum. Voor prospectief Herstel dient het effectieve Percentage Couancevergoeding gebruikt te worden zoals dat vastgesteld wordt op de peildatum.

- VI.9. *Indien er meerdere Leningen aanwezig zijn in een set, en het hoofdsomverloop van één of meerdere Leningen gecorrigeerd moet worden voor aanwezige Vervroegde Aflossingen, dient dit dan te gebeuren op het niveau van de individuele Leningen, of wordt het totale hoofdsomverloop van de aanwezige Leningen gecorrigeerd?*

Het hoofdsomverloop van elke individuele Lening wordt eerst gecorrigeerd voor eventuele Vervroegde Aflossingen en niet voorziene verhogingen zoals bedoeld in Q&A III.10. Vervolgens worden deze hoofdsomschema's geaggregeerd tot het totale hoofdsomverloop binnen deze set.

Paragraaf 3.3.34

- I.73. *Hoe dient het Percentage Couancevergoeding te worden bepaald indien sprake is van meerdere sets in de zin van paragraaf 3.3.4.d?*

De verschillende sets doorlopen als set (afzonderlijk) Stap 1 en Stap 2 (zonder Vervroegd Aflossen). Vervolgens wordt op geaggregeerd niveau (het totaal aan Rentederivaten dat op enig moment uitstaat) het Percentage Couancevergoeding bepaald. De effectieve Percentages Couancevergoeding die hieruit volgen worden vervolgens gebruikt als input voor Vervroegd Aflossen uit Stap 2, alsmede voor het doorlopen van Stap 4.

3.4. Stap 3: Couancevergoeding

Paragraaf 3.4.2.a

- I.74. *Indien onder het Rentederivaat een Netto Kasstroom door de Bank aan de MKB-Klant moest worden betaald dan lijkt een 'negatieve couancevergoeding' te ontstaan die door de MKB-Klant ingevolge Stap 3 aan de Bank betaald zou moeten worden. Klopt het dat de MKB-Klant in zo'n geval geen couancevergoeding aan de Bank hoeft te betalen? Als dit slechts gedurende een kleine periode het geval was, maar de MKB-Klant verder Netto Kasstromen aan de Bank heeft moeten betalen: kan in Stap 3 een eventueel 'negatief bedrag couancevergoeding' dat daardoor ontstaat, dan worden afgetrokken van de couancevergoeding die de Bank aan de MKB-Klant moet vergoeden?*

In geen geval kan de vergoeding aan de MKB-Klant in een stap minder dan nihil bedragen; de MKB-Klant hoeft dus nooit uit hoofde van Stap 3 een bedrag aan de Bank te betalen. Saldering binnen een stap is toegestaan; in Stap 3 kan een 'negatief bedrag couancevergoeding' dus worden afgetrokken van door de Bank aan de MKB-Klant verschuldigde couancevergoeding, voor zover de totale vergoeding in Stap 3 dan niet minder dan nihil bedraagt. Verder wordt verwezen naar paragraaf 3.6.5.

Paragraaf 3.4.2.b

- I.75. *Per welke datum moet de Marktwaaarde bepaald worden als de Renteswap inmiddels is genoveerd of Voortijdig is Afgewikkeld? Dient daarbij uit te worden gegaan van de waarde per datum novatie of Voortijdige Afwikkeling?*

Ervan uitgaande dat novatie of Voortijdige Afwikkeling heeft plaatsgevonden en een negatieve Marktwaaarde is betaald, is de betaalde negatieve Marktwaaarde een Netto Kasstroom waarover vergoeding wordt betaald.

Paragraaf 3.4.3

V.7. *Hoe dient met Herstel te worden omgegaan aan MKB-Klanten die onderdeel zijn van een Groep of die bancaire nauw met andere entiteiten zijn verbonden?*

In het geval er sprake is van meerdere MKB-Klanten in een Groep of die bancaire nauw verbonden zijn, is het de Banken toegestaan om:

- a. de MKB-Klant(en) te laten beslissen op welke wijze de verdeling van de coulan-cevergoeding zal plaatsvinden;
- b. een verdeling naar rato van de totale (ongemaximeerde) coulan-cevergoeding, na vooraf verkregen schriftelijke toestemming van de MKB-Klanten, uit te keren;
- c. de gehele coulan-cevergoeding, zonder een onderverdeling te maken, na vooraf verkregen schriftelijke toestemming van de MKB-Klanten uit te keren aan één van de MKB-Klanten in de Groep of bancaire nauw verbonden entiteiten (bijv. de holding), waarbij de Bank voorstelt aan welke entiteit zij uitbetaalt;
- d. een combinatie van bovenstaande opties;
- e. na vooraf verkregen toestemming van de MKB-Klant, de andere betalingen uit hoofde van het Herstelkader (Stap 1, 2 en 4) op dezelfde wijze uit te voeren als de betaling van de coulan-cevergoeding (Stap 3).

De Bank bepaalt welke methodiek zij hanteert bij de uitbetaling aan de MKB-Klant(en), waarbij alle hierboven genoemde opties tot de mogelijkheden behoren. Indien de MKB-Klanten een voorstel van de Bank niet gezamenlijk accepteren, kunnen de MKB-Klanten gezamenlijk een andersluidende instructie geven aan de Bank. Bij het achterwege blijven hiervan kan de Bank geen coulan-cevergoeding of andere betalingen uitkeren totdat de MKB-Klant(en) die instructie of toestemming wel geeft (geven). Steeds dienen alle entiteiten met Leningen of Rentederivaten die zijn betrokken bij het Herstel, de Bank kwijting te verlenen (ongeacht of zij ontvanger van een bedrag uit hoofde van het Herstelkader zijn). Uitblijven van kwijting kan leiden tot verval van het aanbod tot Herstel, met inachtneming van de bepalingen uit Bijlage IX bij het Herstelkader.

VIII.6. *Paragraaf 3.4.3 beschrijft dat, indien meerdere klanten tot een Groep behoren of bancaire nauw verbonden zijn, de totale omvang van hun Notionals als basis dient voor de berekening van coulan-cevergoeding en de coulan-cevergoeding in een der-gelijke situatie voor hen gezamenlijk maximaal EUR 100.000 bedraagt. Op welk mo-ment in de tijd dient te worden bepaald of bij de betrokken klant(en) sprake is van een Groep of bancaire nauwe verbondenheid?*

Het Herstelkader beschrijft niet op welk exact moment in de tijd dient te worden bepaald of klanten verbonden zijn in een Groep of bancaire nauw verbonden zijn. Het is aan de Banken om op dit punt – op basis van de mogelijkheden van hun systemen – een consistente benadering te kiezen.

Het is bijvoorbeeld denkbaar dat een Bank beoordeelt of sprake is van een Groep of bancaire nauwe verbondenheid per het moment van aangaan van één of meerdere Rentederivaten en die beoordeling toepast op het gehele dossier van de klant(en). Ook is voorstelbaar dat voor de behandeling van dossiers op meerdere gezette momenten beoordeeld wordt of sprake is van een Groep of bancaire nauwe verbondenheid. Banken hebben hierin een keuzevrijheid (mede vanwege de variëteit van hun systemen), zolang de gekozen benadering op een consistente wijze (en zonder willekeur) wordt toegepast op de gehele klantpopulatie van de Bank binnen toepassingsbereik van het Herstelkader.

Paragraaf 3.4.6

- I.76. *Dient voor toepassing van paragraaf 3.4.6 de specifieke omvang van afdekking te worden benoemd? En wanneer is sprake van een zelfstandige (cijfermatige) analyse van de kredietrisicospecialist of kredietcommissie?*

Uit de bijlage bij paragraaf 3.4.6 volgt dat voor toepassing van de uitzondering van de coulancevergoeding in verband met een kredietafdekkingseis de omvang van de afdekking dient te worden benoemd. Indien een specifieke mate van afdekking ontbreekt, is geen valide kredietafdekkingseis gesteld. Ten aanzien van de zelfstandige analyse van de kredietrisicospecialist of kredietcommissie, geldt dat zich in het dossier een eigen analyse van of toetsing van een eerdere analyse van de kredietrisicospecialist of kredietcommissie moet bevinden die de conclusie kan dragen dat de betreffende MKB-Klant tegen het betreffende Afdekkingspercentage moest lenen, gelet op de concrete omstandigheden bij de betreffende MKB-Klant. Enkele validatie/accordering van een analyse van een accountmanager is onvoldoende. Er wordt in dit verband ook verwezen naar de voorbeelden in 'Bijlage paragraaf 3.4.6'.

3.5. Stap 4: Renteopslagen

Paragraaf 3.5.1

- I.77. *Indien het Rentederivaat en de Lening zijn afgesloten bij een Bank, maar de Lening naar een andere bank is gegaan en daar de Renteopslag is verhoogd, dient de Bank dan op grond van het Herstelkader de renteopslagverhoging die de andere bank heeft doorgevoerd te vergoeden?*

In 'Bijlage paragraaf 3.1.2' is geduid onder welke omstandigheden een Rentederivaat dat dient ter dekking van een Variabelrentende Lening die geheel of gedeeltelijk bij

een andere bank wordt aangehouden, binnen toepassing van het Herstelkader valt, en onder welke omstandigheden renteopslagverhogingen dienen te worden vergoed.

Paragraaf 3.5.3

- I.78. *Ziet de exceptie van paragraaf 3.5.3 enkel op voor het afsluiten van het Rentederivaat overeengekomen renteopslagverhogingen aan de hand van specifieke financiële indicatoren, of kunnen deze indicatoren ook na het afsluiten van het Rentederivaat overeengekomen worden?*

De exceptie van paragraaf 3.5.3 kan alleen worden ingeroepen indien voorafgaand aan het afsluiten van het Rentederivaat met de MKB-Klant is overeengekomen dat verhoging van Renteopslag plaatsvindt volgens een in de leningsdocumentatie exacte numeriek gespecificeerde koppeling aan financiële indicatoren die specifiek op de MKB-Klant betrekking hebben.

- I.79. *Staat het de Bank vrij om de Renteopslag opnieuw te bepalen wanneer een MKB-Klant met een lopend Rentederivaat een nieuwe Lening afsluit of herfinanciert?*

Wanneer het een nieuwe Lening betreft, is het Herstelkader niet van toepassing en is het een aangelegenheid tussen MKB-Klant en Bank of en hoe renteopslagverhogingen worden doorgevoerd. Is het een herfinanciering waarbij feitelijk de financiering wordt verlengd dan wel doorgerold, dan is een tussentijdse renteopslagverhoging niet mogelijk. Zie in dit verband ook de voetnoot bij paragraaf 3.3.15.

Paragraaf 3.5.4

- I.80. *Hoe dient te worden omgegaan met meerdere afgedekte Variabelrentende Leningen waarover de Renteopslag is verhoogd?*

In dat geval moet aangesloten worden bij proportionele terugbetaling van de renteopslagverhoging. Verwezen wordt ook naar voorbeeld 4 in de 'Bijlage voorbeeldberekeningen'.

- I.81. *Hoe verhoudt paragraaf 3.5.4 zich tot het verplicht afgedekte deel van de Notional?*

Indien sprake is van een geldige kredietafdekkingseis in de zin van paragrafen 3.4.5 en 3.4.6, heeft geen of minder coulancevergoeding te worden vergoed aan de MKB-Klant in Stap 3, mits aan de daarvoor geldende eisen is voldaan. Dit heeft tot gevolg dat in Stap 4 met een minder groot Percentage Coulancevergoeding (voor zover überhaupt van toepassing) rekening hoeft te worden gehouden, en derhalve waarschijnlijk een groter deel van de renteopslagverhogingen zal moeten worden terugbetaald.

- II.15. *Over welke Notional dienen eventuele verhogingen van de Renteopslag vergoed te worden in Stap 4?*

In Stap 4 worden doorgevoerde opslagverhogingen ongedaan gemaakt over het deel van de Hoofdsom dat afgedekt is met een Rentederivaat, rekening houdend met een fictieve verlaging van de Notional met het Percentage Coulanacevergoeding. Er kunnen nooit meer opslagverhogingen teruggedraaid worden dan er betaald zijn. Dit leidt tot het terugdraaien van eventuele opslagverhogingen over:

$\min(\text{Hoofdsom Lening, Notional} * (100\% - \text{Percentage Coulanacevergoeding}))$.

Beschouw een voorbeeld waarin een MKB-Klant een Lening heeft met een Hoofdsom Lening van EUR 1 mln, en een Rentederivaat met een Notional van EUR 1 mln.

Indien de MKB-Klant EUR 100.000 Vervroegd heeft Afgelost op zijn Lening, bij de betreffende Bank een boetevrije ruimte van 5% gold op een Vastrentende Lening, en de MKB-Klant recht had op een Percentage Coulanacevergoeding van 20%, leidt dit tot het vergoeden van Renteopslagen over EUR 768.000 = $\min(900.000, 960.000 * (100\% - 20\%))$. Indien de MKB-Klant echter EUR 300.000 Vervroegd heeft Afgelost op zijn Lening, leidt dit tot het vergoeden van Renteopslagen over EUR 700.000.²

III.22. *Dient voor Stap 4 het contractueel afgesproken hoofdsomverloop te worden gehanteerd, of het daadwerkelijke hoofdsomverloop?*

Voor Stap 4 dient het daadwerkelijke hoofdsomverloop te worden gehanteerd.

IV.15. *Het Herstelkader geeft aan dat een renteopslagverhoging teruggedraaid dient te worden, voor zover de onderliggende financiering wordt afgedekt door een Renteswap. Wat moet in dat kader gezien worden als initiële opslag? En hoe dient de splitsing te worden ingevuld tussen het gedeelte van de Variabelrentende Lening waarover prospectief de Renteopslagen gefixeerd worden en het deel waarvoor dit niet geldt?*

De initiële opslag betreft de Renteopslag zoals die gold op de Transactiedatum van de Renteswap. De renteopslagverhogingen hoeven echter pas vanaf de Startdatum van de Renteswap vergoed te worden. Eventuele opslagverhogingen mogen gesaldeerd worden met opslagverhogingen conform paragraaf 3.6.5.

Fixatie van de Renteopslagen geldt voor de looptijd van de Renteswap. Uit paragraaf 3.5.4.b. volgt dat de Bank in de uitvoering mag kiezen voor het daadwerkelijk splitsen van Leningen, dan wel het toepassen van een *blended rate*. Zie ook bijlage 10 bij het Herstelkader.

² Deze Q&A is na eerste publicatie gewijzigd.

Paragraaf 3.5.4.a

- I.82. *Dienen In Aanmerking Komende Leningen waarover geen renteopslagverhoging heeft plaatsgevonden, opgeteld te worden bij het (gewogen gemiddelde) van de In Aanmerking Komende Leningen waarover wel een renteopslagverhoging heeft plaatsgevonden voor de berekening van de renteopslagvergoeding in Stap 4?*

In het Herstelkader wordt gekeken naar het totaal van de In Aanmerking Komende Leningen en het totaal van de Rentederivaten (eventueel binnen één set), onafhankelijk of er sprake is geweest van renteopslagverhogingen.

Paragraaf 3.5.6

- IV.16. *In paragraaf 3.3.16.c en 3.5.6 staat "bijvoorbeeld" 0%. Geldt een floor in de Lening op een niveau hoger dan 0% ook als een Modaliteitsmismatch?*

In deze situatie zijn paragrafen 3.5.6 en 3.5.7 van toepassing. De floor dient te worden verwijderd - zie ook paragraaf 3.5.7.

3.6. Overige aspecten

Paragraaf 3.6.4

- III.23. *In Blend & Extend situatie 4 doorloopt het oorspronkelijke Rentederivaat Stap 1 tot en met Stap 4 als ware het niet geherstructureerd. Hoe moet worden omgegaan met prospectief Herstel als het Rentederivaat niet meer bestaat?*

Op de peildatum als bedoeld in Bijlage 3.6.12 - Herstelberekeningssystematiek wordt de Marktwaaarde van de prospectieve aanpassing berekend en uitgekeerd. Er vindt alleen Compensatie plaats, maar geen aanpassingen van het geherstructureerde Rentederivaat zelf.

- III.24. *De Blend & Extend correctie uit paragraaf 3.6.4 wordt berekend aan de hand van het Rentederivaat vóór herstructurering, zoals dat resteert na het doorlopen van het Herstelkader waarin het oorspronkelijke product aangepast is voor Stap 1 en 2. Dient hierbij te worden uitgegaan van de situatie (Leningen en Rentederivaten), zoals deze bekend was op het moment van de herstructurering? Geldt hetzelfde voor het product na de herstructurering?*

Voor toepassing van paragraaf 3.6.4 (sub a t/m c) wordt bij het oorspronkelijke Rentederivaat uitgegaan van de oorspronkelijke In Aanmerking Komende Leningen, rekening houdend met wijzigingen in het hoofdsomverloop zoals bedoeld in Q&A III.10. Bij het nieuwe (geherstructureerde) Rentederivaat dient (ook) uitgegaan te worden

van eventuele nieuwe In Aanmerking Komende Leningen en herstructureringen van eerdere In Aanmerking Komende Leningen.³

- III.25. *Mag een nieuwe Lening of verhoging van een bestaande Lening worden meegenomen voor de bepaling van (i) de Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b van het Herstelkader en (ii) voor het regulier doorlopen van het Herstelkader voor het product na herstructurering?*

Ja, dat mag mits deze Lening een In Aanmerking Komende Lening is.

- III.26. *Welke datum dient te worden gehanteerd in het Herstelkader voor wat betreft de Blend & Extend correctie? Is dat de Transactiedatum van het nieuwe Rentederivaat of de Einddatum van het oude?*

De Blend & Extend correctie dient plaats te vinden op de Transactiedatum van het nieuwe Rentederivaat. Voor het bepalen van de Marktwaaarde van het product voor herstructurering dient te worden uitgegaan van de beëindigingsdatum van dit product. Voor het bepalen van de Marktwaaarde van het product na herstructurering dient te worden uitgegaan van de Transactiedatum van het nieuwe Rentederivaat.

- IV.17. *Dient het product na herstructurering ten behoeve van de Blend & Extend correctie conform 3.6.4.b ook aangepast te worden voor Herstel in Stap 1, als het product vóór herstructurering geen Stap 1 herstelaspect bevat?*

Nee. Indien dit wordt gedaan betaalt de MKB-Klant zelf voor de omzetting van een gestructureerd Rentederivaat naar het Noodzakelijk Substituut. Dat is niet wat het Herstelkader beoogt.

- IV.18. *Hoe moet worden omgegaan met een Blend & Extend binnen een portefeuille of set van meerdere Rentederivaten?*

Indien er binnen een portefeuille of set van meerdere Rentederivaten een herstructurering van enig Rentederivaat plaatsvindt, dan dienen alle Rentederivaten binnen de portefeuille of set te worden meegenomen onder paragraaf 3.6.4.b(i) en 3.6.4.b(ii) ter bepaling van de Blend & Extend compensatie.

- IV.19. *Hoe moet worden omgegaan met een ten tijde van de Blend & Extend met de MKB-Klant (gedeeltelijk) afgerekende Marktwaaarde van het product voor herstructurering?*

Er worden twee situaties onderscheiden:

- i. In het geval de Bank de MKB-Klant geld in rekening heeft gebracht voor de herstructurering, dienen die kosten vergoed te worden, net als de kosten in Q&A IV.25.

³ Deze Q&A is na eerste publicatie gewijzigd.

- ii. Indien de MKB-Klant ten tijde van de Blend & Extend een gedeelte van het Rentederivaat Voortijdig heeft Afgewikkeld, dient hiervoor te worden gecorrigeerd in de bepaling van de Blend & Extend compensatie onder paragraaf 3.6.4.b. Voor de compensatieberekening wordt ervan uitgegaan dat de partiële Voortijdige Afwikkeling heeft plaatsgevonden vóór de herstructurering. De Marktwaaarde van het Rentederivaat dat resteert na correctie voor Stap 1 en 2, en de partiële Voortijdige Afwikkeling, wordt vervolgens in paragraaf 3.6.4.b gebruikt als de Marktwaaarde van het product vóór herstructurering.

Voorbeeld: Een Renteswap met een Overhedge in Omvang van 10% heeft een Marktwaaarde van EUR -1.100. Deze wordt geherstructureerd naar een Renteswap met 60% afdekking, met een Marktwaaarde van EUR -600. De MKB-Klant heeft 45% (= 50% / 110%) partieel Voortijdig Afgewikkeld, waarbij geen Vervroegde Aflossing op de Lening wordt gedaan, en heeft hier EUR 500 voor betaald. Bij het doorlopen van 3.6.4.a wordt allereerst de Overhedge in Omvang hersteld, en teruggebracht naar een afdekking van 100%. Indien de MKB-Klant een passend Rentederivaat had gehad, had hij slechts 40% hoeven af te wikkelen om op eenzelfde afdekking te komen. De kosten hiervan waren EUR 400 geweest, de compensatie is dan ook EUR 100. Het resterende Rentederivaat vóór herstructurering heeft dan een Marktwaaarde van EUR -600. Er resulteert een Blend & Extend correctie van 0 (= -600 -/- -600), die gecorrigeerd moet worden voor het op de datum van de herstructurering van toepassing zijnde effectieve Percentage Coulanevergoeding.

- IV.20. *Hoe dient omgegaan te worden met de situatie waarin de MKB-Klant een financiële tegemoetkoming heeft gekregen die verwerkt is via een aanpassing van het Rentederivaat?*

Indien deze financiële tegemoetkoming verwerkt is in de Marktwaaarde van het geherstructureerde Rentederivaat, zal deze financiële tegemoetkoming vanzelf meegenomen worden in de Blend & Extend correctie wanneer er sprake is van een Herstelaspect uit Stap 1 of 2 in het Rentederivaat vóór herstructurering. Indien er geen sprake is van een Herstelaspect conform het Herstelkader, maar wel een financiële tegemoetkoming is verleend omdat eerder herstel van de Bank verder strekte dan het Herstelkader (denk aan het aanpassen van de vaste Swaprente van een Renteswap bij een Overhedge In Looptijd van minder dan 6 maanden), dient deze in mindering gebracht worden via de Blend & Extend correctie conform 3.6.4.b. Zie ook Q&A IV.24.

- VI.10. *In een Rentederivaat is vóór de herstructurering een Overhedge In Looptijd aanwezig, welke bij een herstructurering is opgelost door middel van een verkorting van de looptijd van het Rentederivaat. Hoe dient deze Overhedge In Looptijd gecompenseerd te worden?*

Retrospectief dienen de Netto Kasstromen te worden aangepast om de Overhedge In Looptijd te corrigeren. Ten aanzien van de toepassing van paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') geldt dat het product vóór herstructurering moet worden aangepast voor de Overhedge In Looptijd door middel van een verkorting van het Rentederivaat in combinatie met een correctie van de vast Swaprente. Dit houdt ermee verband dat na herstructurering weliswaar geen sprake meer is van een Overhedge In Looptijd, maar mogelijk wel bij de herstructurering negatieve Marktwarde ten gevolge van de Overhedge In Looptijd is verwerkt in het nieuwe Rentederivaat, waarvoor de Blend & Extend correctie dient te worden toegepast.

- VI.11. *In een Rentederivaat is vóór de herstructurering een Overhedge In Looptijd aanwezig. Bij een herstructurering is zowel het Rentederivaat aangepast en de Lening verlengd, althans een nieuwe langer lopende Lening gestart met toepassing van paragrafen 3.3.14 en 3.3.15, waardoor de Overhedge In Looptijd is opgelost. Dient bij de toepassing van paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') de Marktwarde van het Rentederivaat vóór herstructurering (na Herstel in Stap 1 en 2) gecorrigeerd te worden voor deze Overhedge In Looptijd, ondanks dat er in het Rentederivaat vóór herstructurering geen sprake meer was van een Overhedge In Looptijd?*

In tegenstelling tot de situatie in Q&A VI.10 geldt in deze situatie dat voor de bepaling van de Marktwarde van het Rentederivaat vóór herstructurering conform paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') geen rekening gehouden hoeft te worden met een Overhedge In Looptijd, voor zover deze door de verlenging van de Lening danwel de nieuwe langer lopende Lening is opgelost.

Voor de volledigheid: Indien het product vóór herstructurering alleen een Overhedge In Looptijd als Herstelaspect bevat, en de Lening is verlengd, kan ook via Q&A VI.13 geconcludeerd worden dat er geen Blend & Extend correctie – zoals bedoeld in paragraaf 3.6.4.b – dient te worden bepaald.

- VI.12. *Is mogelijk dat toepassing van paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') leidt tot een negatieve Compensatie, of kan de Blend & Extend correctie evenals de andere stappen van het Herstelkader niet minder dan nihil bedragen, nu de Blend & Extend correctie ziet op Herstelaspecten uit Stap 1 of 2?*

De Blend & Extend correctie (conform paragraaf 3.6.4.b) kan wel negatief worden, maar kan niet leiden tot een negatieve Compensatie. Dit is het gevolg van het feit dat de Blend & Extend Correctie ziet op Herstelaspecten uit Stap 1 en Stap 2, waardoor de som van de Compensatie uit Stap 1, Stap 2 – beide na maximering op nihil (paragraaf 3.6.5) – en de Blend & Extend correctie niet minder dan nihil bedragen.

Bij wijze van voorbeeld kan dit als volgt worden toegelicht:

	Compensatie voor toepassing van paragraaf 3.6.5 (maximering Stap op nihil)	Compensatie na toe- passing van paragraaf 3.6.5 (maximering Stap op nihil)
Stap 1	100	100
Stap 2	-50	0
Blend & Extend	-120	-120
Totaal Stap 1, Stap 2 en B&E		Max(100 -/- 120, 0)=0

De Compensatie in Stap 1 en Stap 2 worden eerst separaat vastgesteld en – waar nodig – onder toepassing van paragraaf 3.6.5 van het Herstelkader gemaximeerd op nihil. Vervolgens worden de Compensaties van Stap 1, Stap 2 en de Blend & Extend correctie gesommeerd en op nihil gesteld indien deze som negatief is. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat deze maximering op nihil ook geldt indien de Blend & Extend correctie negatief is in situaties zoals in Q&A IV.20, bijvoorbeeld doordat een Bank in het kader van eerder herstel het Rentederivaat kosteloos heeft aangepast.

- VI.13. *Toepassing van paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') is aangewezen wanneer het Rentederivaat vóór de herstructurering een Herstelaspect uit Stap 1 of Stap 2 bevatte. Dient ook een Blend & Extend correctie plaats te vinden indien het Rentederivaat vóór de herstructurering geen Herstelaspect meer bevat die betrekking heeft op de periode na de herstructureringsdatum?*

Nee, paragraaf 3.6.4 onder b. (de 'Blend & Extend correctie') dient alleen toegepast te worden indien het Rentederivaat vóór herstructurering Stap 1 en/of Stap 2 Herstelaspecten bevat die betrekking hebben op de periode na de herstructureringsdatum.

- VII.5. *Hoe dient in geval van een Blend & Extend het hoofdsomverloop (van de Leningen in de betreffende set) voor het product vóór herstructurering voor de periode op of na de herstructureringsdatum te worden vastgesteld? En wat geldt voor het product na de herstructurering?*

Voor beide producten zal uiteengezet worden hoe omgegaan dient te worden met:

- (i) Vervroegde Aflossingen die op of na de herstructureringsdatum hebben plaatsgevonden;
- (ii) Verhogingen van de Hoofdsom Lening die op of na de herstructureringsdatum hebben plaatsgevonden;

- (iii) Herstructurerings van Leningen, waarbij de Hoofdsom Lening niet verhoogd is;
- (iv) Nieuwe Leningen die op of na de herstructureringsdatum zijn opgenomen.

Voor het product vóór herstructurering, voor wat betreft de periode op of na de herstructureringsdatum, geldt het volgende:

- (i) Vervroegde Aflossingen die op of na de herstructureringsdatum hebben plaatsgevonden worden opgeteld bij het daadwerkelijke hoofdsomverloop om zo weer te komen tot de situatie zoals die zou hebben gegolden indien de Vervroegde Aflossing niet had plaatsgevonden;
- (ii) Conform Q&A III.10 en Q&A III.24 worden verhogingen van de Hoofdsom Lening, voor zover deze niet voorzien waren op de Transactiedatum van het Rentederivaat vóór herstructurering, niet meegenomen. Deze worden derhalve in mindering gebracht op het daadwerkelijke hoofdsomverloop om zo te komen tot de situatie zoals deze gegolden zou hebben indien de verhoging niet had plaatsgevonden;
- (iii) Herstructurerings van Leningen, waarbij de Hoofdsom Lening niet verhoogd is, zijn conform Q&A III.10 en III.24 toegestaan;
- (iv) Eventueel nieuw gestarte Leningen, niet zijnde een herstructurering van een eerdere bestaande In Aanmerking Komende Lening, die op of na de herstructureringsdatum zijn opgenomen, worden niet meegenomen.

Voor het product na herstructurering, voor wat betreft de periode op of na de herstructureringsdatum, geldt het volgende:

- (i) Hiervoor geldt hetzelfde als voor het product vóór herstructurering zoals hierboven beschreven;
- (ii) Verhogingen van de Hoofdsom Lening die op of na de herstructureringsdatum hebben plaatsgevonden, worden meegenomen, mits de Lening een In Aanmerking Komende Lening is (zie Q&A III.25);
- (iii) Herstructurerings van Leningen, waarbij de Hoofdsom Lening niet verhoogd is, zijn conform Q&A III.10 en III.24 toegestaan;
- (iv) Eventueel nieuw gestarte Leningen die op of na de herstructureringsdatum zijn opgenomen, worden meegenomen, mits ze een In Aanmerking Komende Lening zijn (bij het nieuwe geherstructureerde Rentederivaat).

VII.6. *Dient er in geval van een (partiële) Voortijdige Afwikkeling een Blend & Extend correctie conform paragraaf 3.6.4.b te worden vastgesteld?*

Indien alleen de Notional van het Rentederivaat is verlaagd, en verder geen modaliteiten van het Rentederivaat zijn aangepast, is dit niet het geval. Er worden twee situaties onderscheiden (zie in dit kader ook Q&A IV.4):

(i) (Partiële) Voortijdige Afwikkeling in combinatie met een Vervroegde Aflossing

Er is sprake van een (Partiële) Voortijdige Afwikkeling 'in combinatie met' een Vervroegde Aflossing indien de Vervroegde Aflossing binnen dezelfde roll-periode (renteperiode variabele poot van het Rentederivaat) gedaan wordt als de (Partiële) Voortijdige Afwikkeling of als de Vervroegde Aflossing aantoonbaar in relatie staat tot de (Partiële) Voortijdige Afwikkeling (kenmerken of documentatie). Het Rentederivaat – inclusief de kasstroom van de (partiële) Voortijdige Afwikkeling – doorloopt regulier het Herstelkader, waarbij de Vervroegde Aflossing conform paragraaf 3.3.31 wordt hersteld.

(ii) (Partiële) Voortijdige Afwikkeling zonder Vervroegde Aflossing

Er is geen sprake van Vervroegde Aflossing. Het Rentederivaat – inclusief de kasstroom van de (partiële) Voortijdige Afwikkeling – doorloopt regulier het Herstelkader, waarbij geen vergoeding plaatsvindt uit hoofde van Vervroegde Aflossing.

VII.7. *In het Herstelkader is een Blend & Extend gedefinieerd als een herstructurering van een Rentederivaat, waarbij het lopende Rentederivaat wordt afgewikkeld en de Marktwaaarde verwerkt wordt in een nieuw af te sluiten Rentederivaat (zie paragraaf 2.1.1 van het Herstelkader). Wordt iedere herstructurering van een Rentederivaat onder het Herstelkader aangemerkt als een Blend & Extend, of is hiervan (bijvoorbeeld) slechts sprake indien een geherstructureerd Rentederivaat door dezelfde MKB-Klant is afgesloten als het Rentederivaat voorafgaand aan de herstructurering?*

In beginsel dient een herstructurering van een Rentederivaat, waarbij het lopende Rentederivaat wordt afgewikkeld en de Marktwaaarde verwerkt wordt in een nieuw af te sluiten Rentederivaat, te worden hersteld als een Blend & Extend, ongeacht de tegenpartij van de Bank. In de praktijk zullen Blends & Extends vrijwel uitsluitend zonder wijziging van contractspartij hebben plaatsgevonden (i.e. de MKB-Klant onder het geherstructureerde Rentederivaat is dezelfde contractspartij als de MKB-Klant voorafgaand aan herstructurering). Deze aanname ligt ook ten grondslag aan de regel uit Q&A II.2.

Om deze reden is het Banken toegestaan voor de bepaling van het toepassingsbereik (paragraaf 3.1) en Herstel (paragraaf 3.2 e.v.) als uitgangspunt te hanteren dat

de voorschriften omtrent Blend & Extend enkel van toepassing zijn indien een geherstructureerd Rentederivaat met dezelfde MKB-Klant is afgesloten als het Rentederivaat voorafgaand aan herstructurering. Het is Banken derhalve toegestaan alle overige Rentederivaten (met mogelijke uitzondering van genoveerde Rentederivaten, zie Q&A V.1) te behandelen als separate Rentederivaten. Indien een MKB-Klant uit eigen beweging evenwel aantoont dat hij als gevolg van deze regel geen Herstel ontvangt voor Blend & Extend, terwijl in zijn geval strikt genomen wel sprake is van Blend & Extend, dient een Bank alsnog herstel voor Blend & Extend aan te bieden aan de bij deze Blend & Extend betrokken MKB-Klanten.

De Banken die van het voorstaande gebruik maken, dienen MKB-Klanten op deze regel te wijzen.

Paragraaf 3.6.4.b

- I.83. *In paragraaf 3.6.4.b wordt gesproken over voorkoming van 'dubbeltelling van Compensatie'. Van wat voor 'dubbeltelling van Compensatie' zou sprake zijn dat het genoemde 'verschil in Marktwaaarde' moet worden vermenigvuldigd met het betreffende percentage als genoemd?*

Dit wordt uitgelegd aan de hand van een voorbeeld.

Als een Bank een Renteswap met een oorspronkelijke looptijd van 10 jaar in verband met een Overhedge In Omvang na 5 jaar heeft geherstructureerd door de Swaprente die de MKB-Klant betaalt over de laatste 5 jaar met 1,5% te verhogen, schrijft het Herstelkader voor dat de Bank de Overhedge kosteloos moet herstellen. De Bank dient het verschil in Marktwaaarde tussen het daadwerkelijk geherstructureerde product en het product dat ontstaat als het zou worden aangepast volgens het Herstelkader in Stap 2 aan de MKB-Klant uit te keren. De Bank betaalt dan de contante waarde van alle toekomstige kasstromen die gerelateerd zijn aan de herstructurering, in dit geval 1,5% over de resterende Notional. De herstructurering wordt daarmee volledig teruggedraaid. Als de MKB-Klant vervolgens over de daadwerkelijke kasstromen (dus inclusief de genoemde 1,5%) een coulancevergoeding ontvangt, ontvangt de MKB-Klant in feite 100% vermeerderd met het Percentage Coulancevergoeding over deze kasstromen. Door middel van de vermenigvuldiging van de correctie van de Marktwaaarde zoals beschreven in paragraaf 3.6.4.b met (1-Percentage Coulancevergoeding) wordt dit voorkomen.

Paragraaf 3.6.6

- I.84. *De wettelijke rente als omschreven in artikel 6:119 BW is de 'gewone' wettelijke rente. Deze wettelijke rente verandert per periode. Moeten per periode waarin de schade is berekend worden gekeken naar de dan van toepassing zijnde wettelijke rente?*

En dient bij de oprenting rekening te worden gehouden met wijzigingen in de wettelijke rente? Welke 'Day count convention' dient gebruikt te worden voor de oprenting (Actual/360, Actual/365, Actual/Actual)?

De te hanteren oprentingsfactoren worden beschikbaar gesteld op de website van de Derivatenco missie, www.derivatenco missie.nl.

Paragraaf 3.6.7

- I.85. *Hoe om te gaan met klanten/rechtspersonen die failliet zijn? Aan wie dient een Bank in geval van faillissement van een MKB-Klant die op basis van het Herstelkader tot Herstel is gerechtigd, een brief te sturen om hem te informeren over het Herstel waartoe hij (althans de boedel) gerechtigd is? Geldt dit zowel voor lopende als voor beëindigde faillissementen?*

De Bank zal in geval van faillissement van een MKB-Klant die op basis van het Herstelkader tot Herstel is gerechtigd, deze MKB-Klant een brief sturen om hem te informeren over het Herstel waartoe hij (althans de boedel) gerechtigd is. De berichtgeving hierover kan worden gestuurd aan de (laatste) curator/vereffenaar, ook wanneer het faillissement/de vereffening inmiddels is beëindigd. Uitkering van deze compensatie kan geschieden met inachtneming van paragraaf 3.6.7 van het Herstelkader.

- III.27. *Mag een Bank de eerder uitgekeerde financiële tegemoetkomingen Oprenten en dit (hogere) bedrag aftrekken van de totale compensatie aan de MKB-Klant?*

Eerdere financiële tegemoetkomingen met het oog op het Rentederivaat in de zin van paragraaf 3.6.7 mogen worden Ongerent vanaf het moment van uitkering.

- III.28. *Hebben eerdere financiële tegemoetkomingen als bedoeld in paragraaf 3.6.7 van het Herstelkader ook te gelden als Netto Kasstromen?*

Eerdere financiële tegemoetkomingen worden niet als Netto Kasstromen gezien.

- III.29. *Hoe moet worden omgegaan met eerder herstel op de Lening dat verder strekt dan het herstel dat het Herstelkader voorschrijft? Mag hetgeen de Bank meer hersteld heeft dan volgens het Herstelkader zou behoeven, in mindering worden gebracht op de totale Compensatie als een eerdere financiële tegemoetkoming?*

Het antwoord wordt gegeven aan de hand van de situatie waarin het herstel op de Lening betrekking heeft op opslagverhogingen. Hetzelfde geldt echter voor herstel met betrekking tot een floor in de Lening.

Indien een Bank in een eerder stadium een bedrag heeft uitgekeerd of kwijtgescholden als vergoeding voor doorgevoerde opslagverhogingen, geldt dat dit bedrag in

minderings mag worden gebracht op de totale Compensatie die de Bank aan de MKB-Klant verschuldigd is op grond van het Herstelkader.

Voor de periode tussen die eerdere herstelacties en de uitvoering van het Herstelkader kan worden beargumenteerd dat de Bank 'te veel' aan Renteopslagen heeft vergoed doordat de Renteopslagen verstrekken ongedaan zijn gemaakt dan het Herstelkader verlangt (bijv. door de werking van het begrip Percentage Coulantervergoeding). Het is niet de bedoeling dat voor het verstrekken deel aan Renteopslagen een waarde wordt vastgesteld die dan als een eerdere financiële tegemoetkoming in de zin van het Herstelkader wordt aangemerkt. In contractuele zin is er bijvoorbeeld geen sprake van een marktwaarde waarvoor geldt dat deze bij de MKB-Klant in rekening kunnen worden gebracht.

Voor de periode vanaf het moment van Herstel onder het Herstelkader, dient de Bank volgens het Herstelkader zich (deels) te onthouden van het doorvoeren van Renteopslagen. Het Herstelkader staat er aldus niet aan in de weg dat de Bank op bepaalde (delen van) Leningen de Renteopslagen (weer) verhoogt. Echter, afspraken tussen Bank en MKB-Klant die zijn gemaakt in het kader van eerdere herstelacties kunnen daar uiteraard wel aan in de weg staan. Voor zover spanning of onduidelijkheid ontstaat tussen eerdere afspraken over het terugdraaien van Renteopslagen en het Herstel onder het Herstelkader, kan een ruimhartige toepassing oplossing bieden.

III.30. *Zijn er beperkingen aan hoe de Bank haar recht op verrekening mag gebruiken bij uitkering van Compensatie onder het Herstelkader? Hoe verhoudt zich dit dan tot paragraaf 3.6.7 van het Herstelkader waarin staat dat de Bank prudent dient om te gaan met de kwetsbaarheid van de klantgroep?*

Voor beantwoording van deze vraag worden meerdere situaties onderscheiden: (i) de MKB-Klant is going concern en heeft zijn kredietlimiet niet overschreden; (ii) de MKB-Klant heeft de kredietlimiet overschreden; en (iii) de Bank heeft de relatie opgezegd of de kredietlimiet beperkt om redenen niet verband houdend met het Herstelkader (vergelijk paragraaf 5.1.6 van het Herstelkader, laatste zin).

In de onder (i) genoemde situatie kan de MKB-Klant over Compensatie beschikken. In de onder (ii) genoemde situatie ligt dit genuanceerder en kan zich onder omstandigheden de situatie voordoen dat de Bank de Compensatie aanwendt om achterstanden of overschrijdingen ongedaan te maken, met dien verstande dat hiermee door de Bank prudent dient te worden omgegaan. Wat prudent is, verschilt van geval tot geval. Van de Bank wordt niet verwacht dat in een uitzichtloze situatie (e.g. staking van de onderneming lijkt onvermijdelijk) de Compensatie niet aangewend wordt om achterstanden of overschrijdingen (deels) ongedaan te maken. Indien de Bank al

geruime tijd en willens en wetens een overstand accepteert of gedooft, ligt het meer voor de hand dat de Compensatie volledig ter beschikking komt aan de MKB-Klant dan in de situatie waarin de Bank juist stelselmatig aandringt op het terugbrengen van de overstand. In de onder (iii) genoemde situatie geldt (gelijk aan paragraaf 3.6.7 van het Herstelkader) dat de Bank de Compensatie zonder meer kan aanwenden om overstanden en achterstanden ongedaan te maken. Wederom geldt dat de Bank hierbij bepaalde prudentie in acht neemt. Volledigheidshalve wordt hierbij aangekend dat het feit dat Herstel volgt onder het Herstelkader op zichzelf niet kan leiden tot inperking van eerdere contractueel overeengekomen krediet(limiet)en.

- IV.21. *Hoe dient de eerste zin van paragraaf 3.6.7 te worden geïnterpreteerd? Moet alleen rekening worden gehouden met eerdere financiële tegemoetkomingen die met het oog op het Rentederivaat zijn toegekend?*

Er hoeft niet alleen rekening te worden gehouden met eerdere financiële tegemoetkomingen die met het oog op het Rentederivaat zijn toegekend; de eerste zin van paragraaf 3.6.7 geeft aan dat de tegemoetkoming verband moet houden met een Rentederivaat, waarmee wordt bedoeld dat het moet gaan om financiële tegemoetkomingen aan MKB-Klanten die Rentederivaten houden of hielden binnen het toepassingsbereik van het Herstelkader. In dat geval kan een financiële tegemoetkoming in verband worden gebracht met een Rentederivaat in de zin van het begin van paragraaf 3.6.7. Verder heeft de eerste zin van deze paragraaf geen zelfstandige betekenis en vormt het slechts de opmaat voor de twee soorten van financiële tegemoetkomingen die in mindering mogen strekken op de eventuele Compensatie.

De compensatie genoemd onder (i) voorziet in tegemoetkomingen van de Bank die met het oog op het Rentederivaat eerder zijn toegekend; de compensatie onder (ii) ziet op (met name) kwetsbare klanten, zoals klanten in bijzonder beheer, met een Rentederivaat waarvan een deel van het krediet op niet-invorderbaar is gesteld of is kwijtgescholden.

Hieruit blijkt dat bijvoorbeeld compensatie vanwege fouten rond bereidstellingsprovisies (i.e. compensatie die niet verband houdt met het Rentederivaat) niet in mindering op de eventuele Compensatie kan strekken.

- IV.22. *Volgens paragraaf 3.6.7 kunnen relevante financiële tegemoetkomingen 'verband houden met het niet-invorderbaar stellen of kwijtschelden van aan de MKB-Klant verstrekte financiering'. Bestaat daarmee de mogelijkheid dat de Bank in het verleden gedane afboekingen op de Hoofdsom Lening of niet verkregen interestbetalingen verrekent met de uiteindelijk te betalen Compensatie?*

Er is een mogelijkheid voor de Bank om in het verleden gedane afboekingen op de hoofdsom of niet verkregen interestbetalingen te verrekenen met de uiteindelijk te betalen Compensatie, voor zover (i) wordt voldaan aan de voorwaarden gesteld in paragraaf 3.6.7; en (ii) dit op prudente wijze geschiedt (bijvoorbeeld op basis van eerdere communicatie met de MKB-Klant waarin de betreffende afboekingen/kwijtscheldingen helder zijn bericht).

- IV.23. *Kunnen betalingsachterstanden die op grond van paragraaf 3.6.7 in aanmerking worden genomen, gelden als kasstroom voor de berekening van coulancevergoeding in Stap 3?*

Als sprake is van een betalingsachterstand ten aanzien van kasstromen onder het Rentederivaat (en bepaalde kasstromen dus niet plaats hebben gevonden, *i.e.* dus ook niet door verrekening in rekening-courant), is geen sprake van een kasstroom of van ontvangsten of betalingen in de zin van Netto Kasstromen (paragraaf 2.1.1). Het gevolg is dat 'ontbrekende' betalingen dan ook niet worden meegenomen in de berekening van de Coulancevergoeding van Stap 3.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat pas nadat alle stappen van het Herstelkader zijn doorlopen, en slechts voor zover Compensatie moet worden betaald door de Bank, eventuele eerdere tegemoetkomingen in mindering kunnen worden gebracht. Dit mechanisme speelt geen rol bij het doorlopen van de individuele stappen in het Herstelkader.

- IV.24. *Kunnen eerdere financiële tegemoetkomingen, zoals kortingen op negatieve Marktwaaarde, ingevolge paragraaf 3.6.7 worden verrekend met het Herstel onder het Herstelkader?*

Eerdere financiële tegemoetkomingen van Banken aan MKB-Klanten zoals genoemd in paragraaf 3.6.7. onder (i) kunnen worden gecompenseerd met uitkeringen onder het Herstelkader, indien de eerdere financiële tegemoetkomingen in directe relatie staan tot/rechtstreeks betrekking hebben op de Rentederivaten en geen betrekking hebben op kosten die onder het Herstelkader niet aan de MKB-Klant in rekening gebracht mogen worden (bijvoorbeeld interne kosten die de Bank heeft gedragen om een eerdere Overhedge In Omvang te herstellen). Indien geen sprake is van een duidelijke relatie tussen de eerdere financiële tegemoetkoming en (elementen van) het Rentederivaat, is paragraaf 3.6.7 niet van toepassing, tenzij sprake is van een situatie als bedoeld in paragraaf 3.6.7. onder (ii).

Een korting op een door de MKB-Klant betaalde negatieve Marktwaaarde, kan in beginsel worden aangemerkt als een eerdere financiële tegemoetkoming, voor zover de Marktwaaarde niet (geheel of gedeeltelijk) betrekking had op elementen die in het Herstelkader worden gesanctioneerd, zoals een Overhedge In Omvang. Aan de an-

dere kant geldt dat eerdere schikkingen met MKB-Klanten die niet (geheel of gedeeltelijk) relateren aan (elementen van) het Rentederivaat niet onder paragraaf 3.6.7 kunnen worden gesaldeerd.

Het valt buiten het mandaat en de taak van de Derivatencommissie om verdere duiding te geven in concrete gevallen (met betrekking tot eerdere tegemoetkomingen); de omstandigheden zullen per geval verschillen.

- IV.25. *In de voetnoot bij paragraaf 3.6.7 wordt duidelijk gemaakt dat interne kosten die gemaakt zijn door uitgevoerde aanpassingen op Rentederivaten uit hoofde van eerder (bankspecifiek) herstel niet worden aangemerkt als eerdere financiële tegemoetkoming. Hieronder vallen onder andere waardeverliezen die de Bank eerder heeft moeten nemen voor de aanpassingen van Rentederivaten, bijvoorbeeld voor het in het verleden herstellen van een Mismatch. Mogen hedging kosten wel in mindering worden gebracht als eerdere financiële compensatie?*

Hedging kosten mogen niet in mindering worden gebracht op Compensatie op grond van paragraaf 3.6.7, nu dit interne kosten zijn die het Herstelkader voor rekening van de Bank laat.

- VI.14. *Hoe moeten eerdere financiële tegemoetkomingen (die niet zijn uitgesplitst naar Rentederivaat) worden toegerekend indien de MKB-Klant zowel Rentederivaten in als buiten het toepassingsgebied van het Herstelkader heeft?*

Een eerdere financiële tegemoetkoming kan in mindering worden gebracht op de Compensatie indien de eerdere financiële tegemoetkoming al dan niet gedeeltelijk (logischerwijs) kan worden toegerekend aan Rentederivaten die zich binnen het toepassingsgebied van het Herstelkader bevinden. Enkel het gedeelte van de eerdere financiële tegemoetkoming dat betrekking heeft op de Rentederivaten binnen toepassingsgebied van het Herstelkader, kan in mindering worden gebracht op de Compensatie.

Het is Banken toegestaan om de hiervoor bedoelde toerekening van een eerdere financiële tegemoetkoming aan Rentederivaten binnen en buiten toepassingsbereik van het Herstelkader uit te voeren door een onderverdeling 'naar rato' toe te passen. Een toerekening 'naar rato' kan geschieden aan de hand van door de Bank vast te stellen objectieve factoren (die consistent voor alle dossiers worden toegepast), bijvoorbeeld op basis van de Marktwaaarde van de betrokken Rentederivaten ten tijde van de uitkering van de eerdere financiële tegemoetkoming.

- VIII.7. *Q&A III.30 refereert aan drie verschillende situaties. De laatste omschreven situatie (zie eerste alinea onder (iii)) refereert naar opzegging van de relatie door de Bank. Moet hieronder ook het faillissement van de MKB-Klant worden begrepen?*

Ja. In praktisch alle gevallen leidt een faillissement tot (automatische) opzegging van de relatie.

Paragraaf 3.6.8

- IV.26. *Als uit vragen en antwoorden in de toelichting bij het Herstelkader blijkt dat een eerder uitgevoerd Herstel onder het Herstelkader toch anders berekend/uitgevoerd had moeten worden, moet dit Herstel dan opnieuw berekend/uitgevoerd worden?*

De vragen en antwoorden in de toelichting bij het Herstelkader hebben geen terugwerkende kracht. Dit betekent dat latere vragen en antwoorden geen invloed meer zullen hebben op reeds uitgevoerd herstel. Dit houdt in dat een aanbod tot Herstel dat de Bank reeds ter goedkeuring aan de EDB heeft verzonden – en dat door de EDB in behandeling kan worden genomen – niet meer door (latere) vragen en antwoorden over het Herstelkader wordt beïnvloed.

- VII.8. *In Q&A IV.26 is geduid dat vragen en antwoorden in de toelichting bij het Herstelkader geen terugwerkende kracht hebben. Geldt dit voor alle aspecten van het Herstelkader?*

Q&A IV.26 brengt tot uitdrukking dat Q&A's die in de toelichting op het Herstelkader gepubliceerd worden nadat (definitieve) klantbrieven reeds ter goedkeuring zijn voorgelegd aan een externe dossierbeoordelaar, geen invloed meer hebben op die betreffende klantbrieven. Klantbrieven die na publicatie van een Q&A aan een externe dossierbeoordelaar ter goedkeuring worden voorgelegd, dienen wel te voldoen aan de alsdan gepubliceerde Q&A's.

Hieruit volgt dat Q&A IV.26 betrekking heeft op alle aspecten van de uitvoering van het Herstelkader, dus inclusief scoping, op de hiervoor omschreven wijze. Q&A IV.26 beperkt zich niet tot de verzending van aanbodbrieven aan MKB-Klanten. De zin van Q&A IV.26 waarin referentie wordt gemaakt aan het aanbod tot Herstel, betreft een voorbeelduitwerking van Q&A IV.26. Dit geldt derhalve op gelijke wijze voor (bijvoorbeeld) de verzending van brieven aan klanten over het toepassingsbereik van het Herstelkader.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het mogelijk is dat een Bank in verband met de herstelberekeningssystematiek uit paragraaf 3.6.11 van het Herstelkader in eerste instantie een (door de externe dossierbeoordelaar goedgekeurd) indicatief aanbod doet aan de MKB-Klant, dat na aanvaarding door de MKB-Klant wordt gefinaliseerd. Voor zover de MKB-Klant na acceptatie van het aanbod per klantbrief wordt geïnformeerd over het finale (aanvaarde) aanbod onder het Herstelkader, geldt een dergelijke klantbrief niet als een nieuwe klantbrief in de zin van Q&A IV.26 en de onderhavige Q&A.

Paragraaf 3.6.12

- I.86. *Mag een Bank beide herstelberekenningsmethoden consistent toepassen op verschillende (homogene) klantgroepen?*

Om redenen van herkenbaarheid en reviewbaarheid is voorgeschreven dat Banken één keuze moeten maken voor een herstelberekeningssystematiek. Deze systematiek dient een Bank consistent toe te passen en extern te communiceren. Om de reviewbaarheid en herkenbaarheid te bevorderen, kan een Bank niet beide herstelberekenningsmethoden tegelijkertijd toepassen (ook al geschiedt dit op consistente wijze).

- VI.15. *Welke keuze hebben de Banken met inachtneming van paragraaf 3.6.12 en Q&A I.85 gemaakt ten aanzien van de herstelberekeningssystematiek, waaronder de peildatum?*

De Banken hebben de volgende keuzes gemaakt:

<u>Bank</u>	<u>Methode (zie Bijlage VIII)</u>	<u>Peildatum</u>
ABN AMRO	Methode 1	Vast: 30 december 2016
Deutsche Bank	Methode 2	Variabel
ING Bank	Methode 1	Vast: 31 januari 2017
Rabobank	Methode 1	Vast: 30 december 2016
Van Lanschot Bankiers	Methode 1	Vast: 30 december 2016
SNS Bank	Methode 1	Vast: 2 januari 2017

- VIII.8. *In bijlage VIII – behorend bij paragraaf 3.6.12 – is onder methode 2 bepaald dat de herstelberekeningseinddatum drie maanden na het einde van de maand zal zijn waarin de behandeldatum van het dossier ligt. In de praktijk blijkt dat deze termijn in diverse situaties net te kort uitvalt en daardoor soms tot lange vertraging leidt in de behandeling van een dossier met betrekking tot de aanbidding van Herstel (het gehele proces dient dan opnieuw te worden doorlopen). Mag een Bank in voorkomende gevallen een langere termijn als herstelberekeningseinddatum hanteren?*

Ja. De termijn van drie maanden is ingevoerd om de MKB-Klant te beschermen tegen onnodige vertraging bij de behandeling van zijn dossier. Nu blijkt dat deze termijn in bepaalde gevallen zijn doel voorbij schiet, wordt de herstelberekeningseinddatum in het belang van de MKB-Klant van drie maanden verlengd naar vier maanden na het einde van de maand waarin de behandeldatum ligt. Bijlage VIII is hierop aangepast.

4. CONSEQUENTIES HERSTELKADER

4.1. Verjaring en klachtplicht

Paragraaf 4.1.6.b

- I.87. *Hoe verhouden de bepalingen omtrent klachtplicht en verjaring zich tot de temporele opt-in in de zin van paragraaf 3.1.5 van het Herstelkader?*

Conform paragraaf 3.1.5 kan de daarin beschreven MKB-Klant kiezen voor een 'temporele opt-in'. Deze temporele opt-in laat de werking van paragraaf 4.1.6 onverlet en staat er niet aan in de weg dat een Bank een beroep doet op verjaring of klachtplicht, voor zover aan de juridische vereisten daarvoor is voldaan en de externe dossierbeoordelaar dit beroep in het kader van de review honoreert.

4.2. Vaststellingsovereenkomsten en bindende uitspraken

Paragraaf 4.2.1

- I.88. *Moet de Bank in het geval van een eerdere vaststellingsovereenkomst of bindende einduitspraak actief het Herstelkader toepassen?*

Banken voeren het Herstelkader ten aanzien van MKB-Klanten bedoeld in paragraaf 3.1 uit op de wijze zoals is omschreven in het Herstelkader; ook in geval van een eerdere vaststellingsovereenkomst of bindende einduitspraak.

Paragraaf 4.2.2.c

- I.89. *Uit paragraaf 4.2.2.c volgt dat indien op basis van het Herstelkader de MKB-Klant in aanmerking komt voor een hogere vergoeding dan waarop hij op grond van een bindende uitspraak of vaststellingsovereenkomst recht heeft, de MKB-Klant aanspraak kan maken op het meerdere. Wordt met een hogere vergoeding bedoeld op de totale vergoeding of de vergoeding per stap? Indien dat laatste het geval is, zou het zo kunnen zijn dat renteopslagvergoedingen niet kunnen worden verrekend met de nog uit te keren coulancevergoedingen?*

Deze verrekening vindt plaats met de totale vergoeding op basis van het Herstelkader.

4.3. Kosten MKB-Klanten voor advocaten en Belangenorganisaties

Paragraaf 4.3.1

- I.90. *Wat is een financieel-technisch adviseur? Valt een accountant onder dit begrip?*

Paragraaf 4.3.1 geeft een functionele omschrijving die geen nadere vereisten stelt en waarbij geen sprake is van een limitatieve opsomming. Het gaat om een advocaat of

financieel-technisch adviseur die vóór 1 maart 2016 specifiek en op individuele basis is ingehuurd om advies te geven over de kenmerken van een Rentederivaat. Een financieel-technisch adviseur is een adviseur die zich specifiek toelegt op advies over treasury-producten.

Een accountant valt in beginsel niet onder het begrip 'financieel-technisch adviseur'.

- I.91. *In paragraaf 4.3.1. staat dat, indien een MKB-Klant kan aantonen dat hij voor 1 maart 2016 in verband met een klacht, aanspraak en/of vorderingen ten aanzien van zijn met een Bank afgesloten Rentederivaat een advocaat heeft ingeschakeld, de Bank de daadwerkelijke kosten zal vergoeden. Gaat het dan om facturen van de advocaat voor werkzaamheden die door de advocaat zijn verricht vóór 1 maart 2016 en niet daarna?*

Kosten voor financieel-technisch of juridisch advies komen slechts voor vergoeding in aanmerking indien de betreffende adviseur vóór 1 maart 2016 is ingeschakeld. Kosten gemaakt vóór 19 december 2016 komen voor vergoeding in aanmerking. De Bank zal de MKB-Klant berichten dat, indien paragraaf 4.3.1.a op hem van toepassing is, hij de betreffende facturen aan de Bank kan sturen ter onderbouwing van de kosten (gemaakt tot 19 december 2016), ter vergoeding met een maximum van EUR 10.000.

- I.92. *Valt eventuele vergoeding vanwege juridische/advies kosten (zie paragraaf 4.3.1) onder de reikwijdte van 'finale kwijting' zoals bedoeld in paragraaf 3.6.8?*

Ja, indien de juridische/advies kosten onderdeel uitmaken van het aanbod tot Herstel aan de MKB-Klant waarvoor de MKB-Klant finale kwijting verleent.

- I.93. *Wat is de deadline voor het aanleveren van declaraties m.b.t. advies of juridische kosten?*

De MKB-Klant dient de betreffende declaraties binnen een redelijke termijn na een verzoek daartoe van de Bank aan te leveren, waarbij het moment waarop dit verzoek wordt gedaan afhangt van de Bankspecifieke processen.

- I.94. *Dient de declaratie van betrokken Belangenorganisaties/adviseurs waarvoor een MKB-Klant vergoeding wenst reeds opeisbaar te zijn om in aanmerking te komen voor vergoeding conform paragraaf 4.3.1?*

Verwezen wordt naar paragraaf 4.3.1. Daarbij wordt opgemerkt dat de facturen van de betreffende Belangenorganisaties/financieel-technisch dan wel juridisch adviseur niet reeds opeisbaar hoeven te zijn om onder paragraaf 4.3.1 voor vergoeding in aanmerking te komen. Leidend is dat de gefactureerde werkzaamheden, althans de grondslag van de werkzaamheden vóór het einde van de pilot-fase zijn gelegen en overigens ook aan de overige voorwaarden van paragraaf 4.3.1 is voldaan.

- II.16. *Komen de kosten van een Belangenorganisatie (zoals bedoeld in paragraaf 4.3.1.b van het Herstelkader) gedurende pilot-fase voor vergoeding in aanmerking? Is het daarbij van belang of de kosten van de werkzaamheden van de Belangenorganisatie voor het einde van de pilot-fase zijn gefactureerd?*

Indien de MKB-Klant zich voor 1 maart 2016 bij een Belangenorganisatie heeft aangesloten, komt hij in aanmerking voor de in paragraaf 4.3.1.b bedoelde vergoeding van de daadwerkelijk gemaakte kosten voor de werkzaamheden van de Belangenorganisatie. Daaronder zijn in ieder geval begrepen de kosten van de MKB-Klant voor aansluiting bij de betreffende Belangenorganisatie, mits deze kosten zien op in redelijkheid door de Belangenorganisatie voor het einde van de pilot-fase gemaakte kosten. Het declaratiemoment is voor de verschuldigdheid van de kosten in dit verband niet relevant. De factuur van de betreffende kosten hoeft niet voor het einde van de pilot-fase te worden opgemaakt – de factuur kan ook van na einde van de pilot-fase dateren.

- II.17. *Kan een MKB-Klant aanspraak maken op vergoeding op grond van paragraaf 4.3.1. onder b van het Herstelkader, indien de deelname bij een Belangenorganisatie niet op naam van de MKB-Klant is geregistreerd, maar op naam van een met de MKB-Klant verbonden groepsvennootschap?*

Indien registratie op naam van de groepsvennootschap heeft plaatsgevonden waarbij voldoende duidelijk blijkt dat de registratie tevens plaatsvond ten behoeve van de betreffende MKB-Klant, kan de MKB-Klant aanspraak maken op vergoeding op grond van paragraaf 4.3.1. onder b.

5. UITVOERING HERSTELKADER

5.1. Uitvoering Herstelkader

Paragraaf 5.1.2

- II.18. *Binnen welke termijn dient een MKB-Klant een aanbod tot Herstel van een Bank te accepteren?*

De minimale termijnen zijn omschreven in 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3'. Daarbij geldt evenwel dat Banken overschrijdingen van de voorgeschreven termijnen dienen toe te staan indien sprake is van een verschoonbare overschrijding. Wederom roept de Derivaten commissie de Banken op coulant om te gaan met overschrijdingen van de termijn. Paragraaf 4 van de 'Bijlage paragraaf 5.1.2/5.1.3' is in deze situaties van overeenkomstige toepassing. Dit is onder meer het geval indien (a) een MKB-Klant aan een Bank kenbaar maakt aanvaarding van het aanbod tot Herstel te overwegen, maar hierover voorafgaand aan aanvaarding (nader) overleg te wensen met zijn ad-

viseur(s), of (b) een Bank op basis van het Herstelkader Compensatie toekent aan een vereffende vennootschap en de belanghebbenden binnen de voorgeschreven termijnen (informeel) hebben aangegeven aanspraak te maken op de Compensatie, maar als gevolg van de heropening van de vereffening de voorgeschreven termijnen niet voldoende zijn voor formele aanvaarding van het aanbod tot Herstel.

Paragraaf 5.1.3

- I.95. *Is het voor een MKB-Klant met meerdere Rentederivaten mogelijk om een keuze te maken welke Rentederivaten hij conform Herstelkader wenst te herstellen en welke niet?*

Het is voor een MKB-Klant niet toegestaan aan te geven met welke Rentederivaten hij wel en niet deelneemt aan het Herstelkader, indien deze Rentederivaten onder het bereik van paragraaf 3.1.4 vallen.

Paragraaf 5.1.6

- IV.27. *Is het onder de toepassing van paragraaf 5.1.6 toegestaan dat een Bank andere (categorieën) dossiers dan in paragraaf 5.1.6 genoemd, eerder dan of gelijktijdig met de in paragraaf 5.1.6. genoemde (categorieën) dossiers behandelt?*

De Derivatencommissie acht het in belang van de voortgang, en staat toe, dat een Bank gelijktijdig met het beoordelen van de in paragraaf 5.1.6. genoemde categorieën dossiers, ander categorieën dossiers gelijktijdig of eerder behandelt. De Derivatencommissie kan zich bijvoorbeeld voorstellen dat Compensatie voor Rentederivaten waarbij alleen Stap 3 (en/of Stap 4) aspecten spelen, relatief snel en eenvoudig berekend kan worden. Het lijkt niet in het belang van de voortgang om de betreffende MKB-Klanten op hun aanbod te laten wachten totdat het laatste dossier dat valt onder de eerste categorie van paragraaf 5.1.6 is afgehandeld. Bij een dergelijke gelijktijdige of eerdere behandeling is van belang dat de beoordeling van dossiers zoals bedoeld in paragraaf 5.1.6 daardoor niet wordt uitgesteld en – zodra mogelijk – alsnog met voorrang worden behandeld.

Paragraaf 5.1.7

- I.96. *Indien sprake is van een Overhedge In Omvang in een set die meerdere Rentederivaten bevat, kan het prospectieve herstel van de Overhedge In Omvang in dat geval op grond van paragraaf 5.1.7 beperkt worden tot aanpassing van de Notional van slechts één van de uitstaande Rentederivaten, bijvoorbeeld aanpassing van de Notional van het Rentederivaat dat op het moment van herstelberekening de grootste negatieve Marktwaaarde heeft?*

In beginsel geldt dat in geval van meerdere uitstaande Rentederivaten de Notionals van alle Rentederivaten proportioneel dienen te worden aangepast teneinde de

Overhedge In Omvang prospectief te herstellen. Indien de Bank er echter in het voordeel van de MKB-Klant voor kiest om dat Rentederivaat te herstellen dat op het moment van herstelberekening de grootste negatieve Marktwaaarde heeft, is dit een toegestane toepassing van paragraaf 5.1.7.

- II.19. *Wat wordt in de laatste zin van Q&A I.96 bedoeld met de grootste negatieve Marktwaaarde?*

Het gaat hier om de grootste negatieve Marktwaaarde uitgedrukt als percentage over de Notional.

- VI.16. *Is het een Bank toegestaan, in geval van toepasselijkheid van een bouwdepot, de hoogste stand per maand van het bouwdepot te hanteren om de aan het bouwdepot gekoppelde In Aanmerking Komende Lening(en) te corrigeren, in plaats van de stand van het bouwdepot op dagbasis te bepalen?*

Het is Banken toegestaan om in geval van een bouwdepot de Hoofdsom Lening van de aan het bouwdepot gekoppelde In Aanmerking Komende Lening(en) op maandbasis te corrigeren, indien de Bank in dat geval de hoogste maandstand van de betreffende periode van het bouwdepot hanteert.

- VI.17. *Indien een MKB-Klant de In Aanmerking Komende Lening niet volledig opneemt en dit tot een niet voorzienbare Overhedge In Omvang leidt (conform paragraaf 3.3.9 van het Herstelkader), is het een Bank dan toegestaan omwille van praktische uitvoerbaarheid uit te gaan van het daadwerkelijke hoofdsomverloop?*

Het is Banken toegestaan om in deze situatie, die beschreven wordt in de laatste alinea van Q&A III.10, geen rekening te houden met voorzienbaarheid, en diensengevolge uit te gaan van het daadwerkelijke hoofdsomverloop.

- VII.9. *In Q&A VI.16 is geduid dat het Banken is toegestaan om in geval van een bouwdepot de Hoofdsom Lening van de aan het bouwdepot gekoppelde In Aanmerking Komende Lening(en) op maandbasis te corrigeren, indien de Bank in dat geval de hoogste maandstand van de betreffende periode van het bouwdepot hanteert.*

Indien data omtrent de hoogste maandstanden van een bouwdepot ontbreekt, is het Banken dan toegestaan de Hoofdsom Lening van de aan het bouwdepot gekoppelde In Aanmerking Komende Lening(en) op maandbasis te corrigeren met de maandultimostanden van het bouwdepot van de daaraan voorafgaande maand?

Het is Banken toegestaan in geval van een bouwdepot de Hoofdsom Lening van de aan het bouwdepot gekoppelde In Aanmerking Komende Lening(en) op maandbasis te corrigeren met de maandultimostanden van het bouwdepot van de daaraan voorafgaande maand, indien data over de hoogste maandstanden van het bouwdepot zoals beschreven in Q&A VI.16 ontbreekt.

5.2. Bindend Advies

Paragraaf 5.2.1 e.v.

- I.97. *Kan de Bindend Advies procedure zoals voorzien in het Herstelkader ook van toepassing worden verklaard op andere dan in het Herstelkader omschreven gevallen, ter voorkoming van procedures over het Herstelkader bij de civiele rechter?*

Bindend Advies staat open voor een aantal limitatief in het Herstelkader omschreven gevallen. Indien buiten deze punten een verschil van inzicht ontstaat, dient dit door de MKB-Klant met de betreffende Bank te worden afgewikkeld en is er geen mogelijkheid tot Bindend Advies. Verwezen wordt verder naar de paragrafen 5.1.4 en 5.1.5.

- I.98. *Is er een reglement voor de procedure met betrekking tot Bindend Advies?*

De Derivatencommissie zal het Bindend Advies Reglement publiceren op de website www.derivatencommissie.nl.

- III.31. *Worden Bindend Advies uitspraken (geanonimiseerd) gepubliceerd op de website van de Derivatencommissie? Als hieruit zou blijken dat een eerder uitgevoerd herstel toch anders had moeten worden uitgevoerd, moet dit herstel dan opnieuw worden uitgevoerd?*

Iedere beslissing is casusspecifiek en heeft betrekking op dat geval. Niettemin kunnen gevallen geanonimiseerd worden gepubliceerd om mensen inzicht te geven in de besluitvorming, zodat kansen in Bindend Advies kunnen worden ingeschat. Deze gepubliceerde beslissingen hebben geen invloed op reeds uitgevoerd Herstel.

* * *
— —

